

БУКОВИНА.

„Буковина“ виходить щотижнично.
Предплата
ПЛАТНА В ЧЕРНІВЦЯХ
вносить:
на цілий рік 5 зр. — кр.
„пів року 2 „ 50 „
„чверть року 1 „ 25 „
Поодинокі числа по 12 кр.
в книгарні Г. Пардінського
в Чернівцях, ринок ч. 10 і
в бюрі газет Л. Горювіча,
ул. головна ч. 17.

Редакция і Адміністрація „Буковини“ находить ся в Чернівцях (улиця Петровича, ч. 2.), куда всї дописи адресувати належить. — Бюро редакції отворене щодня від 6.—8. години вечером.
Оповіщення і прилоги обчислюють ся по найдешевших цінах.

Ч. 1.

Чернівці, дня 3-го (лат. 15-го) січня 1892.

Рочник VIII.

Від видавництва.

На завізане дуже багатьох і то самих найліпших руских патріотів рішили ся ми видавати „Буковину“ що тижня. Сего вимагає доконечно повага буковинської Русі, сего вимагає сама руска справа. Ми віримо кріпко в ліпшу будучність буковинської Русі і глибоко пересвідчені, що діло, котрому ми служимо, підпре всіма силами кожний щирий син свого народу, тим більше що „Буковина“, виходячи що тижня буде цікавіша для кожного, бо подасть частійше і більше вістей про руске жите, а притім і дуже дешева, бо ми обрахували все як найточнійше і раді лиш самі кошта покрити. Просимо проте уклінно всіх наших земляків, підперти нас матеріально і морально, а звертаємо ся также до братів Галичан і Українців, щоб не забували на свою найменшу сестрицю Буковину.

Предплата платна в Чернівцях вносить на цілий рік 5 зл., на пів року 2.50 кр., а на чверть року 1.25 кр.

П. Предплатники, що зложили вже предплату на р. 1892-ий після давнішого оповіщення, зволать ласкаво єї доповнити.

Хто не хоче предплачувати „Буковини“, най ласкаво зверне нам се число.

3 новим роком.

Починаючи осмий рочник нашого видавництва, желаємо з новим роком перед усім щиро-

сердечно чесним нашим Читателям і їх родинам: здоровя і всего добра, а цілому рускому народови згідної праці до освободження себе з кайданів духової неволі, котра сприяє природний розвій нашої народної сили і є найголовнішою причиною теперішньої нашої народної немочи.

Через сім літ не переставали ми будити наш нарід з духового сну, все накликували єго до просвіти, до ясного світла; та на жалє ще дуже мало наших людей пробудилось до повного людского життя, ще дуже мало межи нами здорових рук до щирої свідомої праці на ниві нашого народного відродження.

Та не відстрашить нас сей малий успіх до-теперішньої праці від дальшого тяжкого і мозольного труду на ниві народній, бо ми понимаємо ясно наші обовязки зглядом наших незрчих братів, бо ми свято віримо в жизнену силу нашого великого, двадцятиміліонового народу, бо ми свідомі приналежних нам людских прав, бо ми ясно понимаємо ціль людского життя, бо нас одушевляють правдиві людські ідеали. Працюючи по силам щиро без всякої особчестої користи для здвигнення нашого, всіма занедбаного і угношенного народу, причиняємо ся тим і до здвигнення загального добробиту, причиняємо ся тим до загального добра нашого краю і нашої держави.

Ми не виступали ніколи ворожо против других народів взагалі, а тим менше против тих народів, з котрими судилось нам проживати разом яко з сусідами. Ми не були ніколи і не будемо ворогами волоского, німецкого ані польского народу; ми лиш боронимось против самолюбних забавів поодиноких людей шовіністів, що раді би загартати цілий світ для своєї неситої

звірячої самоволі, та для того не дають двигнути ся нашому народови; ми боримось против тих, що раді би вічно тримати єго в духовій неволі, не допустити й найчеснійших і найсвітлійших Русинів до важнійших суспільних місць, щоби з помежи них рекрутувати для себе самих лише підридних слуг і денних робітників; коли-ж ми боремось против такої нелюдской роботи поодиноких самолюбних своїх або чужих людей, що стремлять до заглади нашого народу, то-ж ніяким способом не можна сеї справедливої оборони власного народного життя назвати ворожим або незгідливим поступованєм против наших сусідів.

Ми не бажали ніколи чужого добра; ми ніколи не старали ся вкоротити нашим сусідам приналежні їм права, противно ми бажали щиро для всіх людей братної любови, бо мирна суспільна праця і взаїмна справедлива щира поміч, то після нашого переконання найвищі людські ідеали.

Се було завсїгди програмою нашого видавництва, сеї програми будемо ся і надалше держати, а такі самі засади визнають і світлі наші патріоти, що держать тепер керму народного життя на буковинській Русі, та перед семи роками впровадили в жите яко свій орган нашу часопись.

Для того не мало нас дивує се, що тутешна праса, помимо сеї вже нераз цілком ясно нами висказаної нашої програми, посьміла в послідних часах представити наше видавництво і наших провідників народних ширшому світови в як найгіршім світлі. Тільки злоба, або що найменше незрілість ума, плиткість поглядів на теперішні суспільні відносини і на теперішній

На святім вечорі.

(Оповіданє).

Був послідний день пилипівки. Уже ніде не видко було, щоб хто смалив де кабана, як се було вчора й позавчора: хто хтів мати сало та ковбаси на святки, той вже давно вправ ся з кабаном і наробив ковбас, а сало вже встигло й просолити ся. Тепер зіставало ся ще в загородах повичищати, та дров нарубати, щоб було чим тонити, як святки настануть. Скрізь тихо було, і вітер, що зранку сердито повівав, затих. Понад землею літали білі бджоли й падали на землю, і вже не підіймали ся. Від тих бджол біліла земля, біліли дерева, бо й на дерева вони сідали, біліли повітки та клуні, біліли й люди, що по надвірю ходили. Усе тоді біліло, бо тоді царювала зима і вона, ніби розгнівавшись на свої бджоли, виганяла їх з своєї пасіки, що десь високо вона єї мала...

Ось і люди ідуть із церкви. Вони молили ся, щоб Господь милостивий, що дав їм пилипівку пережити, поміг їм і просвяткувати, в добрі та здорові і Новий рік стрінити й єго щасливо пережити, бо тільки Він один знає, який-то ще той Новий рік буде. Ще, здаєть ся, вчора новий рік зайшов, а ось уже й Різдво Христове, а за ним і другий рік настане, а який-то він буде, що він людям з собою при-

несе — ніхто не знає, окрім тільки Того, Чис Різдво завтра настане, і єму люди молили ся, щоб Він добрий Новий рік їм послав.

З церкви іде й Прокіп Боркун, ще зовсім молодий чоловік, він закрив ся коміром від коужа і швидко обганяв других людей, що йшли поперед єго. Швидко дійшов він до своєї хати і біля дверей почав стряхати бджол, що наслідали на єго коуж, на комір, на смужову шапку і ніби втомившись, там спочивали.

— Ото який сивий! я-б і не впізнала, щоб де в иншому місті тебе побачила. Чисто, як дід старий. — сказала Приська, Прокопова жінка, побачивши Прокона, як він увійшов в хату.

— Справді? А на якого діда я тепер похожий? — спитав Прокіп, усміхаючись.

— Та на Маркія бондаря. Щоб ще брови білі були, то чисто-б на єго був похожий... Що? добрий на дворі забирає?

— О, добрий! Аж під ногами скрипить, тай до ріжка, слава Богу, стелить ся, — сказав Прокіп, оббираючи лід, що понамерзав на єго вусах та на бороді. — Знаєш що, Присько? Я отсе, йдучи з церкви нагадав, як мій покойний батько та мати завше звали, кого небудь до себе на вечерю, що отсе має наступити... Чи не позвать би й нам кого небудь до себе?

— Як позвати, то й позвемо. Воно таки й годить ся, щоб хто чужий вечеряв. Аже

старі люди кажуть, що часом старцем і сам Господь з-являєть ся... Тільки-ж де нам того старця тепер знайти? Щоб було зарані запросяти... А сегодня старець до нас і приходив. Ото як жалє!

— На що нам і старця десь ще там шукати, коли у нас в селі є Микола. Аже він біднійший і від старця, я думаю, буде. Нема у него ні в хаті, ні біля хати, тільки вітер кругом хати свище, та в хату через щелини просить ся. Позвемо єго на вечерю.

— Я пак і байдуже!.. Справді піді попроси Миколу, та нехай він і яку дитину з собою возьме. Аже-ж у него їх п'ятеро, та всі бідні без матери. Тяжко бути удовцем, а єму то як живеєть ся з п'ятьма дітьми, та все з дрібними! Жалє їх, як про них подумаєш.

— От спасибі тобі, моя Присю, що ти у мене така добра, — сказав Прокіп і хтів вийти з хати, щоб іти до Миколи.

— Куди-ж отсе ти, Проконе, розігнав ся так, без хліба? Ідем чоловіка до себе в гості звати, та й не полюдськи: аже як тебе хто зве до себе в гості, то з хлібом тебе просити приходять, а ти-ж чом так те робиш?

— Я пак і забув, — сказав Прокіп, — спасибі, що нагадала.

— Та може-б ти заніс їм ще й м'яса трохи. Аже я думаю, у них і розговіти ся

дух часу, та брак доброї волі, щоб пізнати докладно теперішні відносини, могли бути причиною такого несправедливого поступовання зі сторони тутешньої преси зглядом нашої часописи і наших передових людей.

Перше місце займила в с'їм згляді тутешня „Gazeta Polska“, котра в числі 101-ім з дня 17-го грудня 1891-го р. виляла в вступній статі під заголовком „Polacy i Rusini na Bukowinie“ ціле море жовчи против теперішніх провідників буковинської Русі і против нашої часописи.

Не гадаємо тут запускати ся з Gazeto-ю Polsko-ю в ширшу полеміку, бо знаємо дуже добре, що злого, упертого і незрячого годі переконати; а тільки в інтересі самої правди хочемо кілька найтяжших закидів совістно відперти.

Закидає „Gazeta Polska“ межі вишнім Русинам на Буковині, що вони ще до сеї пори живуть виключно духом ненависти против Поляків помімо того, що Поляки і тільки буковинські Поляки звернули увагу краєвого уряду на признание належних прав Русинам, та що Поляки і тільки Поляки перші спонукали президента Піна до певних змін в трактуванню руских справ.

Нехай вибачає нам „Gazeta Polska“, коли щиро і совістно скажемо, що в с'їм закиді нема ні слова правди.

Іменно не встані „Gazeta Polska“ ні теперішнім провідникам буковинської Русі, ні нашої часописи, ні взагалі свідомим Русинам на Буковині доказати сего, щоб вони колись, а навіть ще тепер мали жити духом ненависти до Поляків.

До зірвання всяких зносин з Gazeto-ю Polsko-ю дала причину нашої часописи сама „Gazeta Polska“ ще на початку 1890-го року, коли то „Gazeta Polska“ навязавши тісніші зносини з волоскими властителями більших посілостей, зі славно звістними румунизаторами, незачинлена ніким і нічим зі сторони Русинів, назвала руский нарід: „niebezpiecznym elementem wszystkiemu, co posiada i rządzi“.

Відправу на сю злобну напасть приймила виправді „Gazeta Polska“ смиренним мовчанем, але від того часу навязав єї редактор д. Кулаковський дуже сердечні стосунки з тутешніми москвофілами.

Про сказану протекцію Поляків для буковинських Русинів ніхто і так не увірить; щось

завтра не буде чим. Возьми по трошки, нехай хоч діти завтра м'яса попробують. Марянка зварить, бо вона тепер і матір свою заступила: вона і варить и мне... Бідна дитина!

— Та й добра-ж в тебе душа, Присько! — сказав Прокіп і хтів поїлувати свою Приську.

— Гріх, гріх сьогодні. Нехай уже завтра, — сказала Приська, одхилившись від Прокіпа.

Побігла Приська в комору і швидко вишпала звідтіля чималий кусок м'яса та шматок сала. Взяв Прокіп те м'ясо та сало, та ще кльб, і вишов з хати. Зістала ся Приська одна в хаті і почала порати ся біля печі. Перший раз на своєму пережитому віку їй доведеть ся вечеряти в святий вечір у себе дома, бо вона тільки весною ще вишла замуж за Прокіпа. Як же-ж то їм добре, як же-ж то їм любо буде вечеряти у двох! Як же-ж то радісно їм буде, як з ними ще й бідний чоловік буде вечеряти, а може з ним буде вечеряти і сам Господь...

Незабаром вернув ся і Прокіп. Микола казав, що прийде, і Прокіп з Приською дуже раді були.

(Конець буде.)

подібного ще до тепер не бувало, та здає ся, що Русини і до кінця світа не дочекають ся такої протекції.

Випадає нам тут пригадати також д. Кулаковському, що він сам в своїй газеті похвалив ясність програми, яку привітна руска депутація предложила президентови Пінові. Врешті мусить д. Кулаковському і се бути звістним, що заступники буковинських Русинів не раз і не два удавали ся в народних справах до бр. Піна, та при сих нагодах людали сему президентови найдокладніші інформації дотично ваги руско-народної справи.

Чванить ся „Gazeta Polska“ також і сям, що Поляки посідають на Буковині велику силу інтелігенції, та що вона, „Gazeta Polska“ старала ся сполучити інтелігенцію польську з руским людом до спільного політичного ділання.

Не така-ж то дуже страшна ся польська інтелігенція на Буковині, як се написала „Gazeta Polska“. Зрештою ми о подібнім стараню Gazet-и Polsko-ї до тепер нічого не чули, та нема і найменшого сліду сего, щоби колись польська інтелігенція на Буковині мала працювати для руского люду в руско народнім інтересі. Вже то Поляки при своїх шляхоцко-кастових забаганках ще цілком неспосібні до словянської взаємності, та власне для того не могло удати ся і Gazet-и Polsko-ї се старане, хотий правду сказавши, ми дуже сумніваємо ся навіть о тім, щоб такі щиро людські бажання були у „Gazet-и Polsko-ї“. Одже Русини не удачі такого діла цілком невинуваті.

О скільки теперішні проводирі буковинських Русинів люди світлі, характерні і до політичного ділання зрілі, о с'їм д. Кулаковський цілком некомпетентний судити, вже хоть би для того, що д. Кулаковський рускої справи совістно ніколи не студював, та наших буковинських проводирів цілком не знає.

Подібно і тутешній німецький дневник „Bukowiner Nachrichten“ в числі 992-ім з дня 9-го січня 1892-го р. обвиняє в вступній статі під заголовком „Landesfrieden“ буковинських Русинів, буцім то вони відносять ся ворожо до Німців, а властиво до т. зв. німецько-ліберальної партії.

Ми і до сеї німецької партії ніколи не відносили ся ворожо, хотий можемо с'їй німецькій політичній партії, як і взагалі всім Німцям совістно закинути, що вони до тепер не старали ся докладно вивчити історію руского народу, щоб розпізнати вагу рускої справи; вони все ще уважають Русинів за непотрібний пролетаріят, котрий без всякого надроду можна кинути Полякам на поживу; стоячи взагалі на виключно німецькій ґрунті, дуже тяжко розуміють вони загальний розвій людскости і природний напрям теперішнього часу.

Орґанови румунизаторів „Gazet-и Bukovinei“ ми вже недавно дали докладну відправу, для того не хочемо повторяти ся і відповідати на нові напади сеї газети, котра зрештою майже в кожній гадці зраджує велику іґноранцію.

Ми, як сказано, хочемо з всіми жити в найліпшій згоді, хочемо щиро спільно зі всіма працювати для добра нашого краю і держави, але для ніяких красних очей не видамо нашу народність, наш великий нарід на затрату!

З новим роком кличемо для того до наших земляків; беріть ся, братя, до народної праці, коли хочете жити своїм життям, та не оставати вічно наймитами понижачами других.

Перегляд політичний.

Від коли останніми літами відносини європейських держав до себе стали ся так непевними, що кожної хвили можна було надіятися вибуху війни, ввійшло майже в звичай, що монархи поодиноких держав, старали ся задля успокоєня своїх горожан висказувати при важніших нагодах свої погляди на загальне положення політичне. За приміром монархів пішла розуміє ся і європейська преса, котра опираючи ся на більше або менше вірній інформації засягненій в мірдайдних кругах, подає рівно-ж від часу до часу вісті про загальну ситуацію. Такі з нагоди зміни року заговорили часописи о загальнім положенню політичнім, а коли вірити в їх запевненія, то мир в Європі на довгий час запевнений. Особливо німецькі і французькі газети привітали новий рік дуже мирними статтями, а бруксельська газета „Nord“, що має зносини з міністерством заграничних справ в Петербурзі, завіряє, що мир так сильно тепер забезпечений, як ще ніколи не був від року 1870-го т. е. від німецько-французької війни. Сю вістку європейської преси приймати ми можемо тільки з як найбільшим вдоволенем, бо як кому, то нам Русинам мира дуже а дуже потрібно.

З політики австрійської піднести належить особливо факт іменованя одного члена ліберальних Німців, ґр. Гандольфа Кінбурґа, совітника суду в Лінці, міністром без теки. Факт сей доводить, що правительство австрійське, котре вже від отвореня нової ради державної відносило ся до Німців-лібералів, недавніх ще найзавзятіших противників правительства ґр. Тафого, трохи прихильніше, поступило о крок далше і не дуже вже від того, щоби прийняти їх в склад своєї більшости. Для Німців факт сей уважатись мусить немалим здобутком вже хоть би з тої одної причини, що тим способом мати муть они в раді міністрів свого заступника, котрий при кожній нагоді старати ся буде заступати інтереса свого сторонництва, а зарозом буде посередником межі сям сторонництвом а правительством.

Не без політичної ваги є також іменоване посла до ради державної і члена кола польского дра Билиньского шефом секційним в міністерстві торгівлі і директором державних залізниць на місце бр. Чедіка, а то тим більше, що іменоване се наступило майже рівночасно з іменованем ґр. Кінбурґа міністром, з чого заключати можна, що вплив Поляків і Німців у центрального правительства останніми часами ще більше скріпив ся.

Рада державна розпочала 8-го л. січня на ново свої наради. На деннім порядку є реферати з петицій виготовлені комісіями: залізничною, петиційною, податковою, адміністраційною, господарською і комісією оборони краєвої, а далше справоздане о кількох виборах послів, межі иншими і галицького посла з заліщицького повіта ґр. Борковського. Нова сесія ради державної має бути досить коротка, бо по ухваленню торговельних трактатів, які заключено з кінцем минушого року з Німеччиною і Італією, і по полагожденню кількох найбільше некучих справ буде відложена аж до осені. По відроченню ради державної будуть скликані краєві сойми на звичайну сесію.

В Галичині відбули ся минушого місяця два повітові рускі віча а то 12-го грудня віче повітове в Бродах а 30-го грудня віче повітове в Турні. Що віча такі для нас Русинів мають в багаті дуже велику вагу, о тім не треба чейже загалі говорити, а вказуємо тільки на те, що після нашої думки Русини лише в той спосіб змогли би найкорше добити ся прав своїх, коли би всі однодушно їх домагали ся, бо звістно „громада великий чоловік“ і з голосом такої громади мусить кожний числитися. Послїдні же два віча ще тим важніші, що головну участь взяли в них самі селяни, котрі розумно і рішучо висказували на них свої кривди і свої бажання. З важніших резолюцій, запавших на сих вічах, наводимо слїдуючі: 1) На вічу в Бродах 1) в справі шкільництва: щоби на конференціях учительських оброблювано і обговорювано задачі по руски; щоби виключено в школах народних чисто руских науку языка польского; щоби заложено чотири рускі симінарії учительські; щоби

в народних школах учено сьбіву церковного та ручних робіт; щоби учителів Русинів не переслідовано за їх патріотизм і щоби взагалі усунуто польщене руских шкіл народних, 2) в справах політичних, щоби заведено загальне голосування і усунуто вибір після курій виборчих, 3) в справах економічних; щоби люди не платили податку від ґрунту ані від хати, тільки від доходу; щоби від того, що кождий потребує конче на свій прожиток, не платити ніякого податку; щоби не можна ліцитувати ґрунту, тільки дохід з ґрунту і то ту часть, яка лишає ся по заспокоєно конечних потреб довжника; щоби держава помагала громадам набувати на власність ґрунту; щоби скасувати непотрібні такси і штемплі; щоби зменшити податки від спілок громадських і щоби скасувати акцизи від річних конче потрібних до жити, а натомість наложити податки на такі річи, що служать лише для забави та для окраси. II) На вічу в Турці: 1) в справі шкільництва: щоби народні учителі були тої самої народности і того обряду, якого є більшість шкільних дітей, щоби управи руских шкіл переписували ся з властями по руски; щоби усунуто науку язика польського з шкіл руских; щоби в склад ради шкільної краювої входила половина членів Русинів і щоби громадам утримуючим школи признано право презентувати учителів і т. д.; 2) в справах політичних: щоби завести загальне тайне голосування, так само як се рішено на вічу в Бродах, 3) в справах економічних: щоби старати ся помагати селянам в поправі їх сільського господарства; щоби громади сільські вносили петиції до ради державної о зниженні цінни соли і заведене державних місць продажі соли; щоби влади державні дозволили селянам для оборони від диких звірів (в горах) без всяких коштів носити оружжя; щоби закладати читальні, шпільні і каси позичкові; щоби селяни купували двірські ґрунти і наріцлювали їх межі себе; щоби зменшити число войска, знизити літа служби войскової а до вправ войскових покликувати в час для селян догідний; щоби податок був рівномірно-розложений на багатих і на бідних так, щоби багаті платили більше а бідні менше і то лиш від свого доходу; щоби дрібні справи судові віддано громадским судам; щоби громади звільнити від стягання податків; щоби управлено гірські ріки і потоки; щоби скасувати шарварок дороговий, і щоби наука в школах була дешева і доступна для бідніших людей.

Буковинські товариства рускі.

Головний збір тов. „Руска Бесіда“ в Чернівцях відбув ся в неділю, дня 10-го січня під проводом голови товариства Омеляна Поповича при участі 26 членів. Голова отворив засідання сердечним повтанем членів, що сям разом досить численно і то навіть з подальших сторін явили ся, щоби взяти участь в нарадах над піднесенем просвіти руского дуже ще темного народу на Буковині.

По прочитанню і одобренню протоколу попереднього загального збору відчитав голова отсе справоздане з діяльности виділу за р. 1891-ий:

Панове Товариші!

Задача головних зборів кожного товариства лежить не тільки в тім, щоби зібраним членам товариства подати докладний образ розвою товариства в минулїм році, але головна, щоби розглянувши ся в діяльності і зіставши єї з цілею і засобами товариства, нарадитись на підставі досвіду над способами, якими можна-б успішнійше йти до мети, витиченої в статутах товариства. Товариство „Руска Бесіда“ поставило собі за головну ціль: просвітити незрячих братів. До досягнення сеї цілі конче трох чинників, а то: видавництва книжок, розповсюдження тих видань між народом і гроший на сподручені з видавництвом видатки. Отсі три чинники мав уступаючий виділ усе перед очима й старав ся о одно, о друге і третє. Не наша, а ваша річ, Ви, Товариші, осудити, чи й о скільки сповнив виділ вложений на него обовязок; але при тім удартесь і самі у груди й скажіть собі щиро, чи кождий з вас сповнив і свою повинність, і чим причинив ся до піддержання так важного для народу товариства, яким є „Руска

Бесіда“, що має нести сьвітло правди і науки в темні маси народу нашого.

Починаючи від видавництва товариства нашого подбав виділ о те, що й сего року виходила „Бібліотека для молодіжи, міщан і селян“. Простійність, вартість сего видавництва не мені — редакторови его — говорити; про те найговорять імена ласкавих і жертволюбивих, бо зовсім безкористних співробітників, котрим за те належить ся від усіх тямущих Русинів, а головно від нашого товариства честь і подяка. Одно можемо сказати, що досі чули ми за 7 років нашого видавництва тільки прихильні голоси про него.

Дальше видало наше товариство й сего року календар, XIX-ий з ряду, котрий старали ся ми приноворити оскільки се дало ся до всіх справедливих вимог. Він має 15 1/8 аркушів друку. Ціле видавництво товариства за рік 1891 обіймає проте 25 1/4 аркушів друку. „Бібліотеки“ появилсь сего року лише 10 книжочок задля виїзду редактора з Чернівців. Крім сего є ще у нас на складі: 120 повних річників „Бібліотеки“ з р. 1886-го, а 170 з р. 1887-го, 220 з р. 1888-го, 60 з р. 1889-го, 220 з р. 1890-го, 230 з р. 1891-го. Відтак є ще 200 примірників „Проскурки“ Ю. Федьковича, 200 прим. „Жовнирських пісень“ Ю. Федьковича, по кілька примірників давних календарів і поодиноких книжочок „Бібліотеки“ з років 1886—1891-го. Все то становить вартість около 1200 зл.

Що до числа вистало-б одже книжок для кожної школи й читальні усіх сіл буковинських. В тім тільки лиху, що два другі чинники у нас ще дуже не домагають: розповсюджене вельми повільно, а через те также і недостає матеріяльних средств. Се як раз та справа, над котрою повинні-б усі члени, сьвідомі задачі товариства, призадуматись, а ще більше таки — потрудитись. Виділ зробив в сїм ділі, себто дотично розповсюдження видань товариства, ось що: ввєднав розпорядження бук. ц. к. краювої ради шкільної з дня 7. V. 1891. Ч. 837 і з дня 12. VII. 1891. Ч. 1436, котрими всім школам бук. препоручено „Бібліотеку для молодіжи“; споводував оновіщення про видання товариства у всіх часописях руских; спонукав, що кімчанська й черновецька (заміска) конференція учителів народних зажадала закуплення „Бібліотеки“ для всіх шкіл сих повітів; розіслав велике число книжочок „Бібліотеки“ на показ; удав ся до войскових команд на Буковині з просьбою о препоручені „Жовнирських пісень“ Федьковича для войска, розіслав календарі й „Бібліотеку“ на розпродаж, а в кінці запросив письменною відозвою кожного знакомого ему бук. Русина, щоби й сам вписав ся в члени „Рускої Бесіди“ й других до того заохотив. На жаль всі сї заходи виділу не принесли значного успіху; видань товариства не розійшлось більше, як передними роками. Головна-ж причина й сеї неудачі, то слава байдужність Русинів. Похвальний виняток становлять в тім ділі Ви, Товариші-патріоти: судія Коралевич у Вишні, о. Балонескул в Диктині, уч. Цурканович в Карпачеві, уч. Войновский в Юрківцях, надуч. Зугаєвич в Заставні, писателька Євгенія Ярошинська в Брідку, уч. Пігуляк в Салагурі, уч. Турушанко в Малитинцях, о. Дм. Козаришук в Неполоківцях і уч. Осташик в Селетині, котрі зволили щиро заїняти ся розповсюдженням наших видань, за що їм най буде честь і слава, а другим примір до наслідування. В 1891-ім р. розійшлось 208 річників „Бібліотеки“, а то 79 членам, 12 даром (донесувателям і в заміну) а 80 абонентам, з котрих 35 й досі не уплатили.

І о придбане конечних средств матеріяльних дбав уступаючий виділ. Запомогти, яку призволяє річно вис. бук. сойм, ще не увискано, бо в сїм році не було сесії соймової. Виділ завзивав кілька разів всіх членів, пренумерантів, перепродуючих і всіх довжників товариства до уплати зобовязаності і хоть зібрав дещо, то далеко ще не все, бо й нині виносять притенсії товариства до різних осіб поважну суму звиж 900 зл. Виділ не може не висказати жалю на безпримірну байдужність зі сторони численних довжників товариства, котрі помимо численних налімнень не то не впривнюють зобовязаності а навіть не почувають ся до ніякої відповіді. Сей сумний факт не лишає товариству нішого

виходу, як виступити проти безсовісних довжників на дорогу судову, инакше зростаючий щороку недобір поставить товариство в немиле й для просвіти народної шкідливе безвихідне положення застановлення дальшого видавництва, падчим вже уступаючий виділ серіозно застановляв ся й тільки зі взгляду на можливий успіх судового поступовання, не ухвалив предложити хв. зборови застановлення видавництва, а натомість вносить: хв. гол. збір завзиває новий виділ, щоби стягнув всі зобовязаності по налімненню через адвоката в дорозі судовій.

В матеріяльнім взгляді зазнали видавництва і сего року вилнкої помочи зі сторони хв. тов. „Просвіта“ у Львові через дешевше винечатане 7 3/8 аркушів календаря й безплатне вижичене клішів, за що висказуємо на сїм місці Сьвіт. тов. „Просвіта“ щире „спасибі“!

Зібранем більшого, як минулими роками, числа анонсів для календаря старав ся уступаючий виділ зменшити видатки, а придбанем нових членів збільшити доходи товариства. Мимо того остає тов. винне за друки 500 зл.

Отсе були щирі змагання уступаючого виділу в напрямі просвітнім; що не увінчались они повним а лише малим успіхом, се вже не его вина, а прочих членів і бук. рускої інтелігенції взагалі. Дай Боже, щоби воно сего року поліпшилось, до чого треба тільки трохи доброї волі.

З дальших діл уступаючого виділу належить спімнути ось що.

І сего року відбув ся 5. V. 1891-го р. з почину і з співуділом „Рускої Бесіди“ муз.-декл. вечерок в пам'ять незабутної трійці Тараса, Маркіяна і Юрія, котрий винав в кождім згляді величаво.

Важнійші писма уступаючого виділу були: подяка клябови бук. руских послів соймових за знамените виступлене Ви. посла проф. Пігуляка іменем клябу в ділі просвіти руского народу й просьба о дальші заходи руских послів в сїй для бук. Русинів найважнійшій справі; відозва до бук. Русинів із запрошенням вписуватись в члени „Рускої Бесіди“, привітне писмо гол. зборам „Просвіти“, кондолентний телеграма по причині смерті бл. п. проф. дра Олександра Огоновського на руки тов. „Просвіти“ і вдови незабутного покійного; письмена подяка „Просвіті“ і всім руским редакціям за поміч в минулїм і просьба о таке-ж піддержане просвітних змагань „Рускої Бесіди“ й на будуче.

Виділ тов. взяв радо участь в депутатській черн. тов. руских, що устами посла проф. Пігуляка висказала почесному членови нашого товариства Ви. д. надсов. Сидорови Винницькому радість бук. Руси з нагоди его заслуженого вивиснення в уряді. До виготовлення фундаційної грамоти літ. фонду ім. Федьковича упрощено дд. надсов. Винницького, сов. Ясеницького й судію Михальського. Грамота ще не готова, та се ще й не так швидко, бо фонд виносить доси ледво 160 зл. Осібно проваджене рахунків сего фонду заряджено. Бібліотеку тов. збільшено дарами Хв. редакцій „Зоря“ і „Учитель“ та німецькими творами про бук. Русинів дра Р. Ф. Кайндля нимже дарованими, за що сям дякуємо. Діяльність виділу що-до книгозбору обмежалась крім сего на перекладу книжок, позаяк не найшов ся доси ніхто, хто би підняв ся великого труду упорядкування, конечно потрібного по дворазовім перенесенню Бібліотеки з одного дому до другого. Виділ застановляв ся над питанням, чи не ліпше було-б відступити книгозбір товариства університетови під тим застереженням, щоби его проваджено яко осібну бібліотеку „Рускої Бесіди“ й на случай перенесення університету звернено єї назад „Рускій Бесіді“. Ся гадка однак остала покищо проектом.

Виділ застеріг виключне право товариства до видавання творів Федьковича публічним оголошенням і супроти одного видання львівського деяких повістей Федьковича. Мило нам заразом подати до відомости, що видане поезій Федьковича в слідуємій році запевнене, скоро тільки найде ся спосіб придбання коштів друку.

І над розбудженням жити в бук. читальних руских нараджував ся виділ кілька разів, та недостаток сил не дозволив перевести дотичні рішення в жите.

Число членів „Рускої Бесіди“ збільшилося минулого року о 45, а убуло 12 членів: а то 9 викреслено задля неуплати вкладок, а 3 умерло, а то звисний патріот судія Максим Михалюк, вельми ревний і щира патріотка учителька Малина Паславська, і о. Томович. Вп. Товариші зволіють пошанувати їх пам'ять повстанем із місць.

З кінцем року остає в тов. 3 члени почесні, 2 спомогаючі а 95 дійсних; разом 100.

До виділу належали: голова Омелян Попович, заступник голови др. Степан Смаль-Стоцький, писар Василь Сухонос, скарбник Опанас Руснак, контролор Володимир Михальський, члени виділу Єротей Пігуляк і Гриць Ганкевич, а заступник Володимир Ясеницький. Редакцією й адміністрацією видавництва тов. займав ся голова тов. Два члени виділу уступили в протягу року, а то: Іван Тиміньський на власне жадане і Гриць Никорович через те, що виїхав з Черновців. З жалем попрощав виділ обох ревних своїх членів.

Виділ держав 12 засідань, на котрих крім вичислених в сім справозданню справ порішив ще много инчих поменшої ваги.

Кінчаючи наше справозданне і складаючи наші чини з подякою за довіріє і просьбою о справедливий суд наших хотів не дуже успішних але щирих змагань, відзиваємось до Вас Панове Товариші й до всіх, у кого бє щире серце руске, що бажає добра своєму народові: Не маловажте справ „Рускої Бесіди“, бо головню від просвіти залежить не тільки добро нашого народу але й те, чи єму бути, чи не бути. Не складайте Панове Товариші всю роботу на виділ, котрий єї ніяк сам довершити, ба навіть і те, що доси роблено, придовжати не зможе, але сповняйте й самі обовязки членів товариства просвітнього, обовязки свідомих і щирих Русинів-патріотів, вилачуйте точно вкладки, дбайте о нових членів, збирайте від них правильно вкладки, ширіть видання нашого товариства та спомогайте їх і морально; бо аж тоді, коли в кождім бук. селі буде хоть один щиро працюючий, дбайний член „Рускої Бесіди“, піде просвіта народна швидко вперед на добро Руси, а на славу его оспіваних синів.

Чернівці, 29. грудня 1891 р.

Омелян Попович,
голова,
(Конець буде).

Дрібні вісті.

Всім вп. землянам, що зволіли ласчаво згадати на нас з новим роком, дякуємо сердечно за щирі слова признання і заохоти.

Президент краєвий г-р. Паче виїхав дня 7-го с. м. до Відня і поверне около 20-го. Дня 11-го приймав найяснійший цїсар г-р. Пачого на авдієнції.

Іменовані авскульптантами на Буковині п. Юліан Цурковський і Семен Видишівський.

Перенесений на власну просьбу ад-юнкта судовий п. Корій Лукашевич із Станішів до Садагурі.

Розписаний конкурс на місце підучителя з рускою і німецькою викл. мовою і знанем польскої та волоскої мови, з платнею 300 зл. до 23-го січня при школі міській в Чернівцях (ул. двірцева); при школі 2-класовій в Бергометі над Прутом, в Шининях і Валяві на місце надучителя і підучителя; при школі 1-кл. в Давидівцях на місце учителя.

Оглядачем худоби в Чернівцях іменований Русин Юрій Цента.

П. Ом. Попович обняв вже своє урядоване яко інспектор окружний в Сереті, а сьогодні опускає з своєю родиною Чернівці.

Розвязала ся Читалня в Старих Мамаївцях добровільно, як о тім повідомляє б. голова читалні о. Авксентій Козак в 8-ім числі Черновецької газети. Була се однісенька „тверда“ читалня на Буковині і та перестала жити. Чей Бог може, що небавом повстане там більше живуча руска читалня на пожиток руского народу.

Лікарські комнати зачнуть небавом організувати ся, бо закон о лікарських комнатах, ухва-

лений на послідній сесії ради державної, отримав вже цїсарську санкцію.

Чорнавку купує вже Барух Розеншток, властитель Скадату, за 660.000 зл. Переговори з г-р. Ляцкоровським розбили ся.

Величезну і вельми сердечну овацію з власного почину зробили нашому землякови п. Сидорови Винницькому представителі громад садагурського повіту по поводу его вивиснення на управителя ц. к. краєвого суду карного. Є се доказ великої симпатії і глибокого довірія для нашого земляка. Двірники, виділові і инші поважні члени 11 громад, числом понад 40, під проводом п. Ербсона, довголітною двірника Старої Жучки, явились дня 3-го с. м. в домі п. надсвітника Винницького і поздоровили его сердечно з новим его становищем, заявляючи, що всі без ріжниць народности і віри з великою радістю і одушевленням прийняли вістку про порученне єму такого високого і важного уряду на Буковині, бо знаючи его великі відомости, его чистий як слеза характер, і его добре серце, вони пересвідчені, що се вийде на користь краю і на славу держави. По промові п. Ербсона загреміло гучне „Многії літа!“.

Топорівська читалня прислала нам письмо, в котрім также „складає честь і славу для п. надсвітника Сидора Винницького. Дай Боже, аби жив з своєю супругою і своїми дітьми много а много літ і Боже єму поможи, аби для руского православного народу як до тепер так і від тепер працював для просвіти і Боже єму ще вище помагай! І се так файно чути, як голос дзвону, що п. посол Пігуляк вминаєсь в кождім місці за руским православним народом; ми все се чуємо і дуже то нас тішить і Боже єму помагай і на далі, і щоби прожив з своїми дітьми много а много літ! Далі чуєм также за початок п. посла Воляна із ради державної із Відня. Дуже то нас, руский православний нарід, тішить, що п. посол Волян вминаєсь в раді державній в Відні за руску православну гімназію, аби була в Чернівцях. Боже єму поможи, аби жив много літ з своєю родиною — за его голос. І всі щиро-руські світлі Пани „Рускої Бесіди“ в Чернівцях за їх труд коло руского народу, аби жили много літ! Предсідатель: Петро Геліч, Секретар: Митро Илашук. Виділовий: Василь Двірничук“.

Прощальний вечорок в честь п. інспектора Ом. Поповича відбув ся при участі понад 30 самих виднійших патріотів руских в готелю метрополь в неділю дня 10-го с. м. дуже величаво. При вході в салю поздоровили п. Поповича зібрані тут уже передом учасники грімким „Слава!“ Ново вибраний голова „Рускої Бесіди“ п. проф. Степ. Смаль-Стоцький отворив вечорек промовою, в котрій подякував всім, що на сам его поклик на загальний збір „Рускої Бесіди“ так численно явили ся тут, щоб віддати добре заслужену честь своєму товаришові; висказав свою радість з того, що на Буковині більше громада таких людей, що уміє оцінити заслуги своїх братів для загального добра і заключаючи з сего на велику любов всіх для товариша Поповича вплив на его здоров'є і на дальшу успішну его працю для добра руского народу. Відтак проходив вечорек любо серед щирої розмови і звуків народної рускої пісні. Другий пугар підніс надсов. Сид. Винницький на те, щоб п. Поповичови удало ся в Сереті зібрати округ себе щирих руских людей і засновати там новий осередок руского духового життя на Буковині. О. Оп. Левінський бажав, щоб зерно яке він сіяти ме на новім своїм становищу і серед инших людей принесло такі богаті плоди, як тут. Уч. Савіцький з Мамаївців прощаючи товариша, подякував за дружну раду і приязнь для учительства в тім окрузі і бажав єму з цілого серця, щоб і учителі в новім окрузі его так щиро полюбili, як тутешні. Колесса виголосив з великим зрозумінням і віддав дуже удачно Шевченкову поему „Кавказ“. Проф. Єр. Пігуляк представивши наше народне житє образом мов пожарнице, покрите скрізь пономом, в котрім тліють іскри, котрі лиш ждуть подуву в'тру, щоб зайняти ся ясним огнем, бажав, щоб товариш, що найдовше з ним перебув в „Бесіді“ і тут так успішно роздував тліючі іскри, що сам вже тепер може спокійно лишити се огнище, бо огонь любові і щира праця для свого народу вже ту палає, аби він і на новім місці подув леготом вітром.

щоб таким чином всі ті іскри западали і знялось одно величезне огняне море щирої любові і праці для руского народу на Буковині. Відтак Сид. Воробкевич сказав, що ми прощаючи п. Поповича не сумуємо, але тішимо ся, бо знаєм, що з его від'їздом розширяє ся нам круг і що він завжди остане наш. Нарешті чесний господар з Топорівців Петро Геліч сказав, що хоч по тій праці, якої підняв ся п. Попович не кількох їх селян, але сотки повинні були вже бути на таким працальнім вечерку, то най знає, що сіяне ним зерно, вже сходить і пожелав єму і его родині щастя і здоров'я і сили для дальшої праці. По всіх тих промовах, котрі плили невимушено з серця кожного, подякував п. Попович з слезами в очах за превелику честь, якої в житю діждав ся, а про яку навіть єму не снило ся ніколи, на що він мусить бути гордим, бо як сказав один Німець, досить для добра народу той зробив, хто своєю працею догодив найліпшим синам народу, і прирік як вже не більше як до тепер, то бодай так як тепер працювати для руского народу. Особливо до глибини своєї душі тронутий він признанем, яке довелось єму учути свід мужичого сірака. Нарешті др. Стоцький ще раз глибоко прочутими словами розпрощав ся з п. Поповичом і щира громада людей розійшла ся около 12-ої години з розбудженням почутем зросту народної справи на Буковині і з ще красшими надіями на будучність.

Вже готовий Буковинський православний КАЛЕНДАРЬ

на рік

1892.

Змість: Календарь церковный и астроном., свята червоно друковані, Часть інформаційна: всі належитости штемпльові, плань фадь и тарифа всіх бук. и гал. зельбаниць, Уставь церковный, богата й ілюстрована часть забавна й наукова, найповніший шема-тизмъ буковинський, оповіщення.

Цїна 50 кр., поштою 55 кр.

Высылає ся лишь за грошѣ або на замовленя.

Адреса: Тов. „Руска Бесѣда“ въ Чернівцяхъ,
Ул. Петровича 2.

Антоній Табакар і Гаїна,
В ЧЕРНІВЦЯХ, РИНОК.

Торговля коріня, вин і делікатесів.

Одинокий склад

і агентура для Буковини ц. к. фабрики го-сподарских машин Clayton-a і Schuttleworth-a.

Склад товарів з хиньського срібла.

DIE LAGE DER GR.-OR. RUTHENEN
in der

Bukowinaer gr.-or. Erzdiöcese.
Zugleich

Antwort auf die „Apologien“ des Bukowinaer gr.-or. Metropolitens Silvester Morariu-Andriewicz. Im Auftrage der weltlichen gr.-or. Mitglieder der Czernowitzer ruthenischen Vereine verfasst von
Silvester Daszkiewicz.

171 сторін великої 8-ки. Ціна 1 зл. 50 кр. За-реком. почт. пересилку 15 кр. Замовити можна в редакції „Буковини“ або книгарні Пардінього

БУКОВИНА.

Виходить що тижня в п'ятницю.

Редакція і Адміністрація „Буковини“ знаходиться в Чернівцях (улиця Петровича, ч. 2.), куда всі дописи адресувати належить. — Бюро редакції отворене щодня від 6.—8. години вечером.

Оповіщення і прилоги обчислюються по найдешевших цінах.

Предплата
ПЛАТНА В ЧЕРНІВЦЯХ
вносить:
на цілий рік 5 зр. — кр.
„ пів року 2 „ 50 „
„ чверть року 1 „ 25 „
Поодинокі числа по 12 кр.
в книгарні Г. Пардінського
в Чернівцях, ринок ч. 10 і
в бюрі газет Л. Горювіча,
ул. головна ч. 17.

Ч. 2.

Чернівці, дня 10-го (лат. 22-го) січня 1892.

Рочник VIII

Від видавництва.

На завізане дуже багатьох і то самих найліпших руских патріотів рішилися ми видавати „Буковину“ що тижня. Сего вимагає доконечно повага буковинської Русі, сего вимагає сама руска справа. Ми віримо кріпко в ліпшу будучність буковинської Русі і глибоко пересвідчені, що діло, котрому ми служимо, підпре всіма силами кожний щирий син свого народу, тим більше що „Буковина“, виходячи що тижня буде цікавіша для кожного, бо подасть частійше і більше вістей про руске жите, а притім і дуже дешева, бо ми обрахували все як найточнійше і раді лиш самі кошта покрити. Просимо проте уклінно всіх наших земляків, підперти нас матеріально і морально, а звертаємося також до братів Галичан і Українців, щоб не забували на свою найменшу сестрицю Буковину.

Предплата платна в Чернівцях вносить на цілий рік 5 зр., на пів року 2.50 кр., а на чверть року 1.25 кр.

П. Предплатники, що зложили вже предплату на р. 1892-ий після давнішого оповіщення, звольте ласкаво її доповнити.

Хто не хоче предплачувати „Буковини“, най ласкаво зверне нам се число.

Згода будує, незгода руйнує.

Природний розвій людского жита та теперішні превеликі здобутки людского духа, що вибороли для правдиво людської засади: „рівне право для всіх“ — силу державної устави, коштують вже не мало мозольної людської праці. Стоять вже не мало людского поту, людської крови.

За свободу, за волю руского народу проляли колись і наші предки ціле море дорогої своєї крови, та на превеликий жаль всі ті тяжкі жертви не спасли нашого народу, противно, впала его колишня державна сила, що володіла землями від Карпат до Дону і до чорного моря, пропала без сліду его великі багатства, а осталися лише лати і лахи.

Різні причини склали ся на сю нашу теперішню народну неміч; довгими віками руйнували дикі горди наші рускі землі, мордували наших людей, забирали найкрасший цвіт нашого народу в тяжку неволю, та все те не було би ще в силі сировадити нашу теперішню неволю і її підтримувати, коли-б наші князі, наші гетмани, наші бояри були кріпко вірили в живу силу нашого великого народу, коли-б були старали ся видобувати і совієтно ілекати їю нитому народну силу.

Та не так ділали наші колишні передові люди, не вірили вони в живу силу свого великого народу, не ілекали вони її, але догаджували по найбільшій часті тільки своему самолюбству, проживали для своїх неситих цілій по межі со-

бою в найбільшій зависти та ненависти, поклялися ся для того чужим богам, а вкінці відпурнали ся свого народу. Лишений без проводу, без опіки, без просвіти мусів наш колись сильний, багатий, культурний нарід знидїти, та цілими віками проживати в духовій тьмі і в недостатку. Що йно в сїм столїтї, коли по цілій Европі повіяв вітер свободи і волї, зібрала ся особливо від 1848 року также мала горстка нашої інтелігенції до праці над освободженем нашого народу з оковів духової неволї.

Та на жаль і ся спасенна народна робота щирих наших патріотів не знайшла підпори зі сторони всеї тої інтелігенції, що носить ім'я руске на собі, противно велика часть її позістала або перейшла в найми наших сусідів: Москалів, Поляків, Волохів і Мадярів, чимала часть віддала ся цілковитій байдужности зглядом на народного жита, та поставила собі за ціль жита, служити лише своему череву та взагалї мамонї, а мала часть в новїйших часах, шукуючи собі з народної ідеї, почала працювати над загальними соціалістичними проблемами, не зважаючи на се, чи при теперішніх політичних і суспільних обставинах, та при теперішній духовій незрілості нашого руского народу дадуть ся сї проблеми вировадити в кров і жите.

Помимо сеї, можна сказати, нашої суспільної невдачі держать тепер все ще наші патріоти, котрих одушевляють народні ідеали, та котрі вірять в живу велику силу нашого двацятимільонового народу, загально званї народовцї, так на

На сьвятїм вечорї.

(Оповіданє).

(Далї).

Настав сьвятий вечір. Скрїзь посьвітили каганці, скрізь вечеряють, тільки Прокїи та Приська ще не починали вечеряти: вони ждуть, не діждуть ся великого до себе гостя — Миколи. Уже люди й повечеряли, а вони все ждуть. Уже хрещеники та хрещениці й сьвату вечерю своїм хрещеним батькам та матїрам почали розносити, а Миколи все немає.

— Щось нема Миколи, мабуть не прийде, — сказала Приська.

— Еге, мабуть щось поміншало прийти, бо прийшов би... він же обїцав прийти, — сказав Прокїи.

— А може він і зовсім не хтів прийти.

— Чи вже-ж ми так нещасливі, що й бідні нами гнушають ся... чи не піти-б хіба в друге его попросити!

— Та може він ще прийде, — сказав Прокїи. Коли ось ринули сїнешні двері і в хату ввійшов Микола.

— Здрастуйте! З сьвятим вечером будьте здорові, — сказав він, поклавши на стіл три колачі в старенькій хустинці і віддаючи Присї білу чубату курку.

— Ой, Боже-ж мій! Не треба, не треба, — сказала Приська. — Ви-ж бідні.

— Ні, ні, візьміть, — сказав Микола.

— Та візьми вже, Присько, — сказав Прокїи. — Ти-ж знаєш, що дає бідний чоловік, то

того не треба цурати ся, бо воно дорожше золота.

— От спасибі вам! — сказав Микола, зіхнувши. — Нехай вас Бог ніколи не забуде, що ви мене бідного отсе тепер не забули.

Взяла Приська курку, розв'язала їй ноги та, зв'язавши їй кляччям крила, пустила їй під піч.

— А я хтів було отсе знов іти звати вас, — сказав Прокїи.

— Нехай вам Бог дає всего, чого ви тільки у Него попрохаєте за вашу ласку до мене, — сказав Микола. Він ще щось піби хтів казати, але замовк, бо щось у горлі в него наче здавило.

— Ми думали, що ви вже й не прийдете до нас, — сказала Приська.

— Коли-ж діти!... Неки-то їх повкладав спати...

— А чом же ви нікого з дітей з собою не взяли? — спитала Приська. — Нехай би прийшло було котре небудь, повечеряло-б і воно з нами.

— Нехай уже сплять... сказав Микола.

— Ну, будемо-ж вечеряти, — сказав Прокїи.

Швидко Приська запалила воскову страстну сьвічку і поставила її перед образами, потім вигорнула з запічку жару, покляла его в покринку і, поверх того жару насипавши ладачу та смички, що принесла з собою колись з лаври, як ходила до Києва на прощу, почала ним курити понад столом та понеред образами, що були пообвішувані білими гарно пообшиваними запольчю рушниками. Потім, висипавши той жар

покринки знов у запічок, вона почала з Прокїи молити ся до образів, а Микола впавав на вколїнки і почав бити поклоди.

Сїли вечеряти.

Перед вечерєю, як і скрізь водить ся, Прокїи налив з бутлї, що стояла на столї, чарку горівки і винив її до Миколи, як до гостя — до дорогого чоловіка.

— Ну, будьмо здорові, — сказав він до Миколи. — Дай вам, Боже, щастя, та щоб ви здорові були, а помершим душам пошлю, Господи, царство небесне!

— Дай, Господи... дай, Мати Божа! — сказав Микола, і на очах его показали ся слези.

— Тай перетерпіли ви, мабуть, тоді, як ото ви нездорові були. Як згадаю, як ви тоді мучились, то аж на серці тяжко робить ся. Пам'ятаєте, як ото я до вас колись заходив? Ви тоді лежали, та молили ся Богови, що Він на вас смерть надіслав...

— Ой, Боже мій! потерпів я тоді муки. Як би не батюшка, то може-б у землі і зогинив би досї. Такі муки були, що здавалось, як би хто ніж у серце засадив, то лекше було-б. Нехай батюшку Господь не оставить, як вони мене не оставили: вони для мене десь і дохтора вистарали ся. Усі тоді про мене були забули, сестри рідні — і ті мене тоді були покинули, тільки батюшка та ви про мене тоді й не забули... Нехай вас Господь не забуде на сїм і на тім сьвітї. Як би ви не сказали були батюшці про мої муки, то, кажу, був би я давно уже на тім сьвітї, діти круглими сир-тами позіставали ся-б і пі-

Україні, як в Галичині і на Буковині керму народної справи; та се внакше і бути не може, бо-ж тільки народовці старають ся природним способом через народну просвіту, через мирні зносини з нашими сусідами і з правительством — піднести свій нарід морально і матеріально, і придбати для сего великого народу помежи другими культурними народами приналежне ему місце. Розуміє ся, що наші наймити, перевертні, що відпурались свого народу, не раді такій мирній продуктивній народній роботі; а не раді сій роботі також і наші радикали-соціалісти, бо сї раді би нараз змінити всі теперішні суспільні порядки, та для того мирна розважна патріотична народна робота сьвітлх і щирх наших теперішних провідників їм за повільна, за ретроградна.

Так наші наймити-перевертні, як і радикали-соціалісти раді би видерти керму народної справи з теперішних рук наших патріотів-народовців; відти походять одже сї причини зносини межи москвофілами і радикалами, в дти походять і сї вражда, з якою кинули ся на превелику шкоду нашому народному розвитку в послідних часах москвофілі і радикали на мирну і поважну роботу наших щирх патріотів. Віча в Бродях та в Турції були відгомоном сєї вражди, та се саме приготує москвофільська львівська „Русская Рада“, котра скликає нове віче на 2-го лютого с. р. до Львова.

Не чесна та й не розумна така руйнуюча робота взагалі, а тим менше там, де, як у нас Русинів, шкода кожної марно страченої хвилі, кожної марно страченої сили. Нам не роздроблятися на партії, нам лучити всі робучі сили до спільної народної праці, нам треба як найбільшої згоди, ба як каже народна пословиця: „згода будує, а незгода руйнує“.

Дописи.

З Ширівців.

Клопіт з панотцем. Ледво поховали ми нашого любого панотця Авраама Андрійчука, аж ось і ціла біда звалилася на нас. Консисторія

шли-б по сьвіту старцювати. — сказав Микола і по его обличчю скотили ся дві слезини. — Спасибі вам, спасибі вам... По вк за вас моляти мусь.. і простіть мнї, що я перед вами дуже винен...

— Не винні ви передо мною, а хоч може чим колись і провинились, то я не памятаю сего і вам прощаю.

— Ох, винен.. дуже винен..

— Ну, годі про се балакати, бо вечери застине. Тай не такий завтра день, щоб про се тепер балакати. Молїть ся Богу, що він пдїв вас. — Ну, будьмо-ж здорові. Нехай нам усім і добрим і злим добре живеть ся.

— Дай Боже! — сказав Микола, тяжко зітхнувши.

Винив Прокіп чарку горівки, винив Микола, винила й Приська всю чарку ради сьвятого вечора, бо в инший час вона зовсім не пила горівки.

Почали вечеряти.

— Спасибі вам, Микола, що ви отсе прийшли до нас. Ми вами дуже раді, ми щасливі... сказала Приська, кінчаючи вечерю.

— Ви раді, ви щасливі, а як би то ви знали, як то мнї тяжко на серці... Як би ви знали, — сказав Микола, поклавши свою ложку, і почав рукавом утирати свої слези. — Як би то ви знали...

— Що се з вами сьогодні стало ся? —

назначила спершу панотця з Садагурі, щоб тимчасом завідував парафією, а потім прислала нам на завідателя панотця з Нових Мамаївців о. Попескула, котрий не то що говорити до нас не вмів, але так страшно калічить нашу мову, що годі стримати ся від сьміху і при найсьвятїйших річах. А знали ми его вже здавна, бо маючи пів села кривних в Нових Мамаївцях, зчаста там навідуємо ся, та нераз вже чули о. Попескула. Довідавши ся про сам замір консисторії, наділити нас таким панотцем, налисали ми ось яке письмо до консисторії, котре Вам посилаємо (А чому пишете до консисторії по німечки, чому не по руски? — Коли впоминаєте ся за тим, щоб ваш панотець говорив до Вас добре по руски, то і самі говоріть по руски всюди і до всіх. Ред.):

„Ми смиренно підписані осмїляєм ся подати до нашого найвисшого душпастиря всіх православних християн на Буковині і до нашої духовної влади отсю просьбу: Через смерть нашого дорогого душпастиря Авраама Андрійчука ми остали сиротами. Тимчасом приділено нам пароха з Садагурі на душпастиря, і его ввів в нашу церкву вир. о. протоерей і віддав ему ведене парохії в руки, доки не настановить ся для нас парох. Ми тим зовсім задоволені, але не можемо згодити ся на те, щоб, як ми се напевно дочули ся, мав прийти до нас на пароха сотруди́ник з Нових Мамаївців, що тепер приділений там до помочи для хорого пароха. Ми дуже часто мали спосібність, навідуючись до своїх кривних в Нових Мамаївцях, пізнати того панотця і чути, як він служить службу Богу. Ми привикли до таких панотців, що межи нами зросли і межи нами виховали ся, котрі владають нашою рідною мовою так само як і ми, і не розуміємо вивчених церковнословянських слів; і було би се нам дуже прикро, коли-б ми, господарі, мусїли учити ся мови панотця а не він нашої. Ми не маємо виставити сьвідцтва для панотця, призначеного для нас з Нових Мамаївців, але застерігаєм ся против того, щоб він до нас прийшов, і просимо нашого найвисшого душпастиря і его консисторію, щоб вислухали нашої просьби і нам за панотця не накидали сугруди́ника з Нових Мамаївців, а прислали нам такого пароха, которого ми-б радо могли повитати; бо як прийде до нас той сотруди́ник, то таке заряджене прожене нас з нашої рідної церкви; проте просимо вир. архієп. консисторію, щоб не давала до нас завідателя а пароха, котрий би докладно знав нашу рідну мову. Ширівці...“

спитав Прокіп. — Якесь у вас горе лежить на серці. Може вам чого треба, то ви скажіть, і ми вам з великою охотою запоможемо.

— Запоможемо!.. Ні, моему горю ніхто не запоможе, окрім Бога одного, та він тепер зовсім від мене одвернув ся, бо я грішник, тяжкий грішник. І не сьогодні мнї тільки тяжко: мнї тяжко від того часу, як умер ваш, Проконе, батько, а ще тяжче мені стало від того часу, як ви, спасибі вам, запомогли мені тоді, як я був слабкий, дуже мучив ся, а сьогодні, з того часу, як ви мене до себе позвали на отсю вечерю, мені найтяжче стало. Бо ви добрі, добрі до свого ворога... Як би отсе був живий ваш батько, то мені легше було-б. Я-б перед ним у всему признав ся, і мені тоді полекшало-б, а то его тепер немає... Нехай над ним легко земля держить ся! Добрий він чоловік був, та я був недобрый до его... Прости мені. Іване, прости мені, — сказав Микола, призиваючи Прокопівого батька. — Дай тобі, Боже, царство небесне! — казав він, залпваючись слізьми. — Дозвольте вже зза стола вставати, — дякувати... Богови молити ся.

— Ну, звиняйте! — сказали Прокіп та Приська і встали зза столу.

(Конець буде.)

На те письмо з-їхав 26-го грудня 1891-го р. сов. конс. о. Реус до Ширівців і останивши ся коло коршми, зникнув двірника Костенюка і виділових Мекетейчука, Порайка, Лугового і Бойка та ще й викричав ся на них за те, що вони таке письмо написали до консисторії; але вони відповіли, що самі з власного почину, ніким до того не присиловані списали і подали се письмо і ще раз застерігають ся против такого сьвященника, що не вмів по руски. Та не помогло се нічого, бо по. Реус сказав, що Попескул умів по руски; вже 2-го січня впровадив в нашу церкву протоерей о. Попескула. Ну, і правда, що вмів, бо як заговорив до нас перенявши завідателство, то так, як би пожем попід саме серце різнув. Ось вам его промова до нас: „Людія! Мені дала консистор поронка, аби я була у вас за панотець, а я мусїла слухати та поронка. Я не прийшла на своє воля!“ Оттаким нам дають за панотців, оттаке діє з нами влади́ка і его консисторія, і не знати, що вже нам почати, щоб добити ся бодай того права, щоб в націй рідній церкві говорив до нас панотець та научав нас по нашому. Кажуть, що в нас всім рівне право, а нам годі добити ся бодай такого права, щоб мали свого рідного панотця. Поможіть нам та порадьте п. редактор!

(Від Редакції: То що у вас ся діє, таке діє ся скрізь по Буковині в руских парафіях. От в Лужанах стало ся таке саме і так завісїди буде діяти ся, доки не станете всі за своє право і не зажадаєте, щоб ви мали свого руского православного влади́ку, і свою руску православну консисторію; — тоді будете мати і своїх руских та рідних православних панотців, бо от бачите, як румунізатори дбають про нас Русинів. Збирайте ся проте всі покривджені таким чином православні Русини до купи, йдіть до нашого п. президента краєвого, пишїть письмо до п. міністра просвіти а нарешті предложіть просьбу і нашому найяснїйшому цісареві і молїть, щоб розділено був. прав. архієпископію на руску і волоску дієцезію, бо аж тоді будете мати спокій, аж тоді дійдете до свого права; і то одно вам помочи може, як будете самі твердо стояти за свої права. Пильнуйте-ж ся, щоб ви не були нічїми попихачами!)

Рада державна.

Третьє засіданє ради державної по різдвяних сьвятах відбуло ся 8. л. січня. На се засіданє явило ся ще немного членів, а межи иншими не було на нїм руских послів. Президента дра Смольку, котрий недавно тому був хорий, повітати посла, коли він явив ся на своїм президентальнім місці, дуже симпатично. Др. Смолька повідомив пазату о іменованю гр. Кінбурґа міністром.

Межи відчитаними петиціями була петиція руских женцин зі всхідної Галичини і Буковини о дозволенє женщинам ходити на університети і о основанє жіночої гімназії в Стрию. Внесену передом петицію праского товариства жіночого „Мінерва“ о дозволенє ходити женщинам на факультет медичний і філософичний передала палата правительству до близного розлїду. Рівно-ж передала палата петицію, що до переложеня щорічних виправ войскових на май і жовтень правительству, щоби оно еї близше розглянуло. Дальше переведено на сїм засіданю веріфікацію виборів, межи иншими вибору гр. Мечислава Борковського.

На слїдуючїм засіданю здавав референт гр. Кавніц справу з спїмнених повисше петицій товариства женцин „Мінерва“ в Празї і з петиції галицких і буковинських женцин. Справоздавець вказав на инні держави, в котрих вже є наукові заведеня для висшого образованя женцин і на успіхи, яких досягло товариство „Мінерва“ в Празї в своїй приватній школі середній. В многих європейських державах не

лиш дозволено на студії жінщин в університетах, але вже ті заведення хорошо розвинули ся. По університетах в Швайцарії, далше в Парижі, Лондоні і Кембріж та по російських школах висших студіює багато жінщин медицину. Управа Босни іменує в дольній Тузлі жінщину лікаркою, бо справедливо примічено, що для магометанського населення доконче треба лікарів. Але неконче лиш у магометанських жінок є та обави, даватись оглядати лікареві мужчині; для того, заключив справоздавець, не повинно правительство робити перешкоди в допущенню жінок до студій медичних і фармацевтичних по університетах. Резолюцію сю передано правительству до ухвалення. —

В вівторок. 12-го січня, зачала ся в палаті послів генеральна дебата над торговельними трактатами.

До голосу записало ся було до 100 послів, тому президія палати уловила ся з комісіями парламентарними трох більших клубів і згоджено ся, щоби до голосу допустити лиш по 13 бесідників за і против. Крім того мали ще промовляти референти комісії: др. Гальвіх більшости, а др. Кляіч меншости, а в кінці і міністер др. Штайнбах.

Др. Гальвіх зазначив в своїм справозданню вагу заключення трактатів, бо хоч трактати, як казав він, не значать ще то само, що заключене мира економічного, то все таки є они мовби преліминарем мира. Головна-ж вага тих трактатів лежить в їх політичній значіню, бо они причинять ся до скріплення союзу, і для того всі сторонництва повинні доказати своїм голосуванням, що загальна ідея державна перевисшає їх партійні інтереси.

Референт меншости др. Кляіч і его дальматинський товариш посол Бонда промовляли головню проти трактату торговельного з Італією, доказуючи що пр. через знижене ціна на італійські вина з 20 злр. на 3 злр. 20 к. знищить ся цілковито продукцію вина дальматинського. Бесідники сі признали однак, що трактати торговельні взявши їх в цілости, приносять користь нашій державі.

Бесідником против всіх трактатів був молодоческий посол др. Крамарж виводячи, що трактати сі а імено трактат з Німеччиною був одиноким ратунком для промислу Німеччини, позаяк ся держава буде могла висилати свої продукти промислові до Австрії і на балканський півостров, а Австрія буде мусіла обмежити ся на рільництві. —

З дальших послів, котрі промовляли в сій справі поднести треба бесіду посла Вашатого Посол сей в довшій промові вказав наперед на упадок парламентаризму, позаяк трактати ті накіанено палаті до прийняття. Австрійський промисл, казав далше бесідник, не видержить конкуренції з німецьким, бо вже тепер продукти німецького промислу дуже дешеві. Так само і на Балкані не видержить Австрія конкуренції з Німеччиною. Обговорюючи політику заграничну вказав Вашатий, що Росія не покине ніколи гадки зайняти Царгород, а тридержавний союз на нічо не здасть ся, бо в Австрії народи є ему противні а в Італії союз сей не має значіння. Говорячи про внутрішню політику зазначив, що гр. Тафе віддав ся під курателю лівниці.

З польких послів говорили в справі трактатів посла Козловський і Розеншток. Перший обговорював справу з сторони політичної і зазначив, що лояльне становище Поляків, яке они заняли супроти торговельних трактатів і тридержавного союзу, добуло собі признане

з сторони цісаря і канцлера німецької держави. Поляки спід Австрії мусять також голосувати за трактатами, позаяк сим заявляють вдячність цісареві і підпирають его консолідуючу політику і значіне держави. Вкінці заявив бесідник, що Поляки є противні подібному трактатові з Румунією. Посол Розеншток обговорював справу з становища економічного і вказав при тім на потребу інших реформ економічних, як регуляції валюти, реформи доходного і заробкового податку, вкінці політики відповідаючої потребам рільництва.

Буковинські товариства рускі.

Дальший хід нарад на загальнім зборі „Рускої Бесіди“ був такий: По прочитанню справоздання промовив надсов. Сид. Винницький і висказав бажане, щоб новий виділ при стиганню довгів поступав оглядно з дійсними членами товариства і уважав на хвилю їх неспроможність сплатити все нараз; зрештою прийнято справоздане до відомости.

Відтак подав скарбник Оп. Руснак осьмаке касове справоздане: Приходів за мин. рік було всіх 702 зл. 14 кр. На те склались: соймова запомога 200 зл., вкладки членські 138 зл. 72 кр., за календар 71 зл. 35 кр., за „Бібліотеку для молодіж“ 147 зл. 42 кр., за інші книжки 44 зл. 15 кр., за інсерати 25 зл., сплачені належитости 75 зл. 50 кр. — Розходів було 677 зл. 91 кр., а то: друкарня 435 зл. 50 кр., адміністрація 137 зл. 36 кр., слуга 24 зл., оштемльоване і брушуроване календаря 45 зл. 57 кр., світло і опал 14 зл. 66 кр., недобір з р. 1890-го 20 зл. 82 кр.

Справоздане се прийнято до відомости і на внесенє п. Серг. Шойнаровського в імені контрольної комісії уділено одноголосно виділові абсолюторію.

Загальний збір одобрив також преліминар на рік 1892-ий.

По короткій нараді над вибором нового виділу вибрано через аклімацію однодушно на виділових: дра Степ. Смалі-Стоцького, судню Володимира Михальського, проф. Ер. Пігуляка, уч. Ованаса Руснака, Сухоноса, Якубовича і авскультанта Грицька Ганкевича; на заступників виділових: проф. Шойнаровського, Ю. Кобилянського і совіт. Ясеницького; до надзорчої комісії: контр. почт. Глинського, Окуневського і амануента Ронгуша.

Зараз по довершенім виборі зголосив ся до слова проф. др. Степ. Смалі-Стоцький і звернувши увагу збору на те, що між ново вибраними виділовими нема довголітнього члена виділу а теперішнього голову п. Ом. Поповича, а то зачерез те, що він опускає вже сими днями Чернівці, розпроцав ся з ним в імені товаришів виділових сердечними і щирими словами; відтак підніс его величезні заслуги для товариства „Рускої Бесіди“, до котрої пристав 1877-го р. а для котрої від 15-го липня 1878-го р., в котрім то році вибрано его до виділу, він то яко секретар, бібліотекар, то знов яко редактор і адміністратор видавань „Рускої Бесіди“ — „Бібліотеки для молодіж“ і „Календаря“ — то нарешті яко голова працював рівно, невтомлено, безнастанно, сумлінно і безкористно і серед глибокого зворушення аж до сїєї цілого збору оголосив однодушно волю цілого збору, віддати сему доброму і щирому синові Матері Руси найбільшу заплату, яку може товариство роздати, а то так, що загальний збір іменує его почесним членом. Настала справді велична хвиля, якої рідко кому трапляє ся дожити: в очах учасників збору заблесли слези вдяки для многозаслуженого товариша, що майже сам один довів до того, що сьогодні сотки аркуш в друку, розкинені ним на Русі, сповняють добре свою просвітну задачу; гордість буковинської Руси на свого доброго сина розлягла ся на обличчях усіх, а п. Ом. Попович, зворушений до дна душі такою неуданою і невимушеною щирістю найшов лиш слезу подяки. На внесенє проф. дра Стоцького

ухвалено, щоб на прощанє з дорогим товаришем зійти ся вечером о 7-ій годині в готелю метрополь.

При точці: вільні внесення — поставив міщанин з Садагурі, п. Щербанович, внесенє, щоб „Руска Бесіда“ видала для православних Русинів Молитвенник; се внесенє прийнято з поправкою п. Іллюка, уч. з Дубівців, щоб попри церковнословянський текст поміщено також і руский текст молитв.

На внесенє слухача фід. Колесси поручено виділові, застановити ся над тим і здати справу слідуючому загальному зборові, чи би не добре було, дарувати бібліотеку „Рускої Бесіди“ товариству „Союз“, щоб тим чином могла она бути упорядкована і щоб з неї можна користати.

Відтак ухвалено на внесенє Колесси з додатками Ясеницького, Стоцького і Винницького, щоб в цілі призирання фондів на виданє творів Юрія Федьковича, старати ся побільшити фонд імені Федьковича, а на те щоб а) як найскорше оголосити в часописах фондацийну грамоту, б) завізвати цілу Русь до складок на той фонд, в) просити маючі рускі товариства і інститути причинити ся до побільшення сего фонду, г) розпочати виданє творів Юрія Федьковича випусками ще сего року, д) і на те розписати предплату. Нарешті на внесенє Колесси з додатком Стоцького поручено виділові старати ся всіми силами о побільшенє соймової запомоги, на те, щоб розширити „Бібліотеку для молодіж міщан і селян“ головню з огляду на потреби міщанства і селянства.

На закінченє подякував голова товариства всім членам за їх щирю дбалість о справи товариства, особливо-ж підніс заслугу тих, що з подальших сторін прибули на загальний збір; за велику честь, якої ему довелось сьогодні дожити, бажає він віддячитись ділом і нарешті підносить оклик в честь нашого найяснішого цісаря.

Виділ тов. „Руский Народний Дім“ рішив на засіданню дня 16-го січня, просити всіх членів залягаючих з вкладками, щоб їх виплачували і завізвати довжників до уплати довгів.

Не треба чей споминати, що всім Русинам а особливо буковинським Руси повинно залежати на тім, щоб сей інститут народний став вже раз міцно на власні ноги. Для того не треба на него забувати і при всяких нагодах: на весілях, хрестинах і всяких домових забавах все і всюди збирати і найменші датки на „Руский Народний Дім“ в Чернівцях.

На „Народний Дім“ зложили: о. Бонковський з Шупарки (в Галичині) 1 зл. і п. Іван Белей, редактор „Дѣла“ 1 зл. — Сердечне спасибі.

Руска Міщанська Читальня устроєє сих мясниц в салі молдавскодо готелю три вечерки з декламаціями, сьпіваними і танцями, а то 24-го січня, 7-го і 28-го лютого. Може і руску інтелігенцію покортить послухати гарного сьпіву нашого міщанського хору під управою п. Євг. Якубовича, а также причинити ся невеличким датком до зросту читальні.

Ново вибраний **виділ тов. „Руска Бесіда“** уконституував ся так: голова проф. др. Степ. Смалі-Стоцький, заступник судня Володимир Михальський, писар Василь Сухонос, скарбник Ованас Руснак, адміністратор Євгеній Якубович, контролор Грицько Ганкевич, член виділу Сротей Пігуляк.

Для бідних руских школярів на руки проф. дра Степ. Смалі-Стоцького прислав о. Осиф Баласевич, рус. кат. парох в Боянах 4 зл. 38 кр. зібраних на різдвяні сьвятки між своїми парафіянами. На ту суму зложили ся: о. Ос. Баласевич 1 зл., Юр. Кучурак 40 кр., Василь Юр. Кучук, Юр. Хатус і Аннир жінка Андрия Тома по 20 кр., Дмитро Супрович, Юр. Михалчан, Степ. Кучурівський, Юр. Дирда, Василь Кобзар, Сем. Андр. Федорак Мих. Дмитро Гавка, Мик. Гуцкаль, Євгем. Гавка, Юр. Тома, Василь Дирда, Юр. Василь Тома, Степ. Юрко, Степ. Максимець, Вас. Ил. Тома, Григ. Гросул, Ів. Сем. Федорак, Ів. Ігватюк, Вас. Якоб, Степ. Поклітар, Кость Гавка і Олекса Гавка по 10 кр., Пент. Гарасим 7 кр., Параска Морач 6 кр. а Степ. Боднарук 5 кр. — Сердечне спасибі всім добрим людям за їх дарунок. З малих грошей робить ся

складкою великий гріш, що може отерти не одну слезу бідній спритині. Отсе другий примір жертволюбності для бідних школярів на Буковині; зрештою ніхто не дбає про нашу молодіж, про будучність Руси. А тепер зима, морози тиснуть. Чей ще може хто змилюєть ся над бідними школярами. Гроші передано директорови гімназійному, щоб в порозуміню з учителем рускої мови роздав їх між найбільшійших і найгіднійших руских учеників.

Дрібні вісти.

Цісарску родину навістила в короткім часі вже кілька разів люта смерть. І так 19-го січня рознесли телеграми вість, що у Відні помер в наслідок інфлюенци архикнязь Кароль Сальватор, батько архикнязя Леопольда, що проживає у Львові, і Францішка Сальватора, що оженив ся з архикняжною Марією Валерією.

П. Президент красвий гр. Паче повернув дня 18-го с. м. з Відня.

П. Президент суду Мартинович виїхав до Відня, щоб зложити на аудієнції у цісари подяку за своє іменоване.

Намістник Галичини гр. Беденій був самими днями у цісари на приватній аудієнції, котра тревала більше ніж годину. „Не тайна се, пише „Дбло“ в ч. 1-ім, для кругів, що стоять ближе до політичних справ, що та подорож намістника Галичини до Відня і его цілогодінна аудієнція у цісари мала также кинути промінь розясняючого світла в справу руску“. А до 4-го ч. „Дбла“ пишуть з Відня, що намістник вже напевно конферував в Відні также і в руских справах, і що занали деякі рішення. І так з початком найближнього року шкільного (1893) мають рускі класи виправ при семінариях учительских в Станиславові і Тернополі переміняти ся на чтирокласові школи виправ, а при женській семінарії у Львові має заложити ся чтирокласова женська школа виправ. В Самборі має заложити ся нова семінарія учительська, котра при утративістичнім устрою буде мати характер руский. На заложені нової рускої гімназії міністерство также годить ся і викидає в тій справі прихильного предложення сойму. Рівно-ж годить ся міністерство в засаді на основані катедри рускої історії на львівській університеті. — І наш президент красвий гр. Паче їздив, як вже сказано, до Відня і був на аудієнції у цісари. Маємо надію, що і гр. Паче причинив ся в рішаючих кругах до розясненя ваги рускої справи для Австрії, та що звернув увагу на заспокоєне найбільше некучих потреб Русинів на Буковині: на засновані руских паралельних клас при черновецькій гімназії, на установлені якогось надзору над рускими школами і рускою мовою в школах на Буковині і на поставлені якоїсь загати против румунізації православної церкви. Также каже „Дбло“, що намістництво галицке відступило вже від практики Голуховського і в письмах руских уживає руских букв, відтак що орли для старостів з польськими і рускими написами вже виготовлені, та що деяких руских заточників на Мазурах перенесено назал між Русинів. От бодай початок с. Може з того таки щось буде.

Школи міські в Чернівцях в р. 1890/91. Інспектор міських шкіл в Чернівцях о. проф. Репта видав справоздане про стан цих шкіл, з котрого виймаємо отсі вісти: В р. 1890/91 було в Чернівцях 1 трикласова висша школа дівоча і 10 шкіл народних; крім того ще дві школи виправ і чотири приватні школи. Змежи міських шкіл народних були дві лише для хлопців, а дві для дівчат, 6 шкіл було мішаних; з приватних шкіл було дві для хлопців, одна для дівчат а одна мішана. Дітей обовязаних до школи було 7443 (3772 хлоп. а 3671 дівч.), а ходило до школи всего 6306 (3259 хлоп. а 2870 дівч.) Після віроповідання було 1702 рим. кат., 567 гр. кат., 1152 правосл., 372 протест., а 2156 жидів. Після народности було 3223 німецьких, 1063 польських, 933 руских, 704 волоських, 19 чеських, 1 словацька, 4 мадарських а 2 французьких дітей. Всіх учительских сил було 144. Про се, як і хто в тих

школах учить руских дітей рускої мови, не хочемо тепер говорити.

На петицію о заложені рускої школи народної в Чернівцях, яку подали тамтого року черновецькі Русини до ради міської, висказали ся славні черновецькі педагогі на засіданні міської ради шкільної дня 16-го грудня 1891 р. так, що такої школи не треба. Оттакі то у нас педагогі, що кажуть, що для руских дітей, яких після виказу інспектора є аж 933, не треба рускої школи! Не дивуємо ся нікому, а самому інспекторови проф. Репті, котрий на те з уряду настановлений, щоб дбати про духове добро всіх міщан, а не уміє справедливо віднести ся до потреб руских міщан. Русини черновецькі ба і всі буковинські найзнають, хто і як їм жити, а п. Репті і всім членам славної ради шкільної скажемо, що ми школу ту мати мусимо, хоч би і против їх волі; на се ми дорогу найдемо. І у Львові були такі головачі, що гадали, що для руских дітей вистарчать польські школи, та найвисший трибунал адміністративний не прихилив ся до їх думки, а признав право Русинам. Думаємо, що і черновецькі Русини не гірші і найдуть своє право.

Інспектора п. Поповича прощали в вівторок, дня 12-го грудня с. р. также учителі кімманського повіту, котрі числом 16 прибули до Черновців, щоб разом на памітку відфотографувати ся. Вечером зібрали ся всі а также і деякі черновецькі учителі в готелю метрополь, щоб обходити прощане спільною вечерою. П. Бігарій, уч. з Бергомету, підніс великі заслуги п. Поповича для шкільництва і учительства, котрі приносять честь учительству, і висказав утіху всіх, що ся его щира праця узнана висше. Попович подякував всім зібраними за те, що вони хоті зовсім незалежні а з власного почину явили ся віддати ему честь. П. Веренка, хоті Волох, жалував дуже за дуже добрим управителем школи в Манастирських, якого він, старий учитель, не мав і не буде мати. Відтак при щирій розмові проходив цілий вечер.

На будову церкви в Самушині дозволило ц. к. красне правотельства єпітропам збирати через 6 місяців датки на Буковині поміж вірними православної церкви.

Убийства при виборах. З Угорщини приходять вісти, що там при виборчих агітаціях пожило уже кількоро людей смерти. Так то завзято стають люди до виборів свого посла, що не лякають ся і смерти, а у нас богато є таких виборців, що без дрегів та ковбас і з хати не рушив ся-б, щоб свій голос віддати.

Жиди вивандрують весною, так бодай голосять урядові вісти, із цілої Росії, і підуть собі до Аргентини (до Америки.) Кілько їх лишить ся по дорозі на Буковині і в Галичині, про се ніхто не згадує, так само ніхто не каже, чи вивандрують вони также і з тих країв.

Др. Яков Кесслер переніс свою адвокатську канцелярію з Садагурі до Черновців.

Молода на виставі. Американська реклама приймає ся вже і в нас; тай се не так зле, що деяка американська торгівлі виправами для молодих дають винчати молоді пари, що у них купували виправу в виставових вікнах, бо тим чином збирає ся товпа цікавих перед склепом, щоб придивити ся такому винчаню, і газети пишуть про се і так імя кунці йде з уст до уст — се-ж найліпша реклама. Тай ми, хоч ще далеко нам до американських кунців, можемо в нашій місті оглядати в вікні на виставі молоду в серпанку і в сукні слюбній, лиш замість букету слюбного лижить перед нею картка з написом: „Б. Вендера сини — сталі ціни.“ Нема що більше хвалити товари сеї давної і поважної торгівлі, а треба лиш се з похвалою піднести, що завела у себе сталі ціни, через що кладе ся кінець всякому обманьству покушів. Купець подає ціну, якої не може знизити, а публіка відзвичаєть ся торговати ся, бо переконає ся, що єї з тим ліпше.

На торгівлю дрогуїв і товарів фарбарских Валерія Ріттермана звертаємо увагу наших читателів. Особливо всякі матеріали антикарські там таньші ніж де небудь инде.

ВАЛЕРІЙ РІТТЕРМАН

магістер фармації
отворив

в Чернівцях при головній улиці ч. 13
Торговлю дрогуїв, і товарів фарбарских
під „золотим моздірем“.

Великий склад всіх дотичних товарів, різних красок, олій, бензини; ляків, мила, хірургічних інструментів, товарів аптекарских і всяких вишних товарів для домівства і промислу.

Чай, рум і коняк впрост спроваджені. Услуга знаменита, ціни найдешевші; замовленя замісцеві виконують ся скоро і ретельно.

ДР. ЯКОВ КЕССЛЕР

має честь подати до відомости, що від 1-го січня 1892-го р. отворив свою

адвокатську канцелярію

в Чернівцях, ул. Гормузакого ч. 6, в домі Бадіяна.

Вже готовий

Буковинський православний

КАЛЕНДАРЬ

на рік

1892.

мість: Календарь церковный и астрономический, святой червоний друкований. Часть информации: все принадлежности штемпельной, планшета и тарифа всех бук и гал. записки. Уставы церковный, богаты и иллюстрированы частью заавна и наукова, найповніший шемятизмь буковинський, оновіщення.

Ціна 50 кр., поштою 55 кр.

Высылає ся лиш за грошъ або на замовленя.

Адреса: Тов. „Руска Бестда“ в Чернівцях,
Ул. Петровича 2.

Антоній Табакар і Гаїна,

В ЧЕРНІВЦЯХ, РИНОК.

Торговля коріня, вин і делікатесів.

Одинокий склад

і аґентура для Буковини ц. к. фабрики господарских машин Clayton-a і Schuttleworth-a.

Склад товарів з хиньского срібла.

DIE LAGE DER GR.-OR. RUTHENEN

in der

Bukowinaer gr.-or. Erzdiöcese.

Zugleich

Antwort auf die „Apologien“ des Bukowinaer gr.-or. Metropolitens Silvester Morariu-Andriewicz. Im Auftrage der weltlichen gr.-or. Mitglieder der Czernowitzer ruthenischen Vereine verfasst von

Silvester Daszkiewicz.

171 сторін великої 8-ки. Ціна 1 зл. 50 кр. За реком. почт. пересилку 15 кр. Замовити можна в редакції „Буковини“ або книгарні Цардіного.

Предмета
ПЛАТНА В ЧЕРНІВЦЯХ
вносити:

на цілий рік 5 ар. — кр.
„ пів року 2 „ 50 „
„ чверть року 1 „ 25 „
для заграниці 5 рублів або
12 франків

Поодинокі числа по 12 кр.
в книгарні Г. Пардінського
в Чернівцях, ринок ч. 10 і
в бюрі газет Л. Горовіца,
ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА.

Виходить що тижня в п'ятницю.

Редакция і Адміністрація „Буковини“ знаходиться в Чернівцях (улиця Петровица, ч. 2.), куда всі дописи адресувати належить. — Бюро редакції отворене щодня від 6.—8. години вечером.

Оповіщення і прилоги обчислюють ся по найдешевших цінах.

Ч. 3.

Чернівці, дня 17-го (лат. 29-го) січня 1892.

Рочник VIII.

Консолідація у Русинів.

Послідніми часами наговорено прилюдно на вічах і написано в руских часописях чимало про некучу потребу солідарности і консолідації руских сил, та і дуже важна се справа; бо-ж від сего залежить безперечно живіший поступ повного розвою нашого народного життя, від сего залежить наша народна повага, наше значінє в ширшій світі, наш моральний вплив на політичні і суспільні стосунки бодай в тих краях і державах, де Русини проживають в дуже поважних масах.

Дятого то і ми, яко одинокий орган буковинської Руси, вважаємо се за наш святий народний обовязок, застановити ся докладніше, без пристраси, цілком предметово над сим для кожного правдивого патріота переважним питанням, а іменно над причинами дотеперішньої невдачі консолідації сил у Русинів. Ся невдача стоїть безперечно в тісній звязи з загальною невдачею нашої, так давнійшої, як і теперішньої рускої суспільности. Брак віри в животну силу свого народу, проте обожане лише чужої дочасної матеріальної дрякої сили, продайність і політизоване на власну руку; брак шляхотного чуття горячої любови для свого питомого, брак одже правдивого патріотизму, а крім сего плиткість в поглядах на хід загального поступу і розвою людського життя, і по найбільшій часті цілковита духовна мертвота, се були і є ще тепер нещасні прикмети загалу нашої рускої суспільности.

Тільки така нещасна суспільність могла видати партію москвофільську, або краще сказати, партію народних зрадників, могла видати таких

Маркових, Мончаловських, Купчанків, що лише в дикім московским царослав'ю добачають правдиве людське щастє, а властиво блягують своїм незримим братам, що лише там наше правдиве щастє; тільки така нещасна суспільність, як наша руска, могла видати таких мізерних людей, що за марний гріш запродали свою душу, та стали найзавзятішими ворогами щирих своїх братів, щирих руских патріотів, що не щадять ні труду, ні грошових жертв для здигнення свого народу з теперішньої его моральної і матеріальної немочи; тільки така нещасна суспільність, як наша руска, могла видати таких виродних синів рускої невини, яких не мав ще другий нарід, таких виродних синів, що осьміляють ся насміювати ся зі свого найдорожшого, бо одинокого народного скарбу, зі своєї прекрасної милозвучної, сьвітлої рускої мови, та називати єї тільки жаргоном московської мови і відмовляти єї здібности літературної мови, помімо того, що ся мова вже давно вживає ся і в середних школах і на університеті і в урядах і в парламенті; тільки така, можна сказати, хора суспільність, як наша руска, не цурає ся приймати безвистидні, блягівські смаровила сказаних запродавців, називати єї мізерні і нікчемні смаровила: „Галицкая Русь“, „Страхонуд“ і „Русская Правда“ — своїми органами, та приймати таких мізерних запродавців, як Маркова, Мончаловського, Купчанка — до участі в народних вічах і в других руских зборах. Тільки така незріла суспільність, як наша руска могла видати таких зарозумілих, нетолерантних, агресивних наших радикалів-соціалістів, що маловажають національне питання, що не визнають народної кариности, що

маловажають патріотичні чувства, та осьмілюють кождий і найпатріотичніший труд, що не виїшов з їх табору, маловажають або навіть засуджують кождий народний здобуток, що наперед не мав апробати зі сторони їх неомильних проводирів; тільки така незріла суспільність, як наша руска, може підтримувати так звану тверду партію, що в уживаню мішанини мертвих язиків, в уживаню нашому народови незрозумілої мішанини старо-слов'янського і церковно-русского язика та в букві „ъ“ добачує ціле спасєне нашого народу. Чи можлива одже наразі консолідація всіх тих наших дотеперішних противників з партією народовців, котра стоїть до тепер сама одна на чисто народнім ґрунті, цїнить високо вагу національного принципу для розвою і зміцнення сили руского народу? Ми св'ято переконані о с'м, що тепер наразі консолідація всіх руских сил абсолютно неможлива а вже-ж ніколи не може наступити консолідація з партією наших запродавців. Годі бо споїти-всі ті по часті вже цілком зігнилі, по часті ще дуже хорі, по часті ще незрілі елементи для народної праці в оден здоровий організм.

Гинь треба з корінєм усунути, хоробу радикально вилічати, незрілі мусять вперед дозріти, та аж тоді може наступити консолідація всіх руских сил, аж тоді може руский нарід стати одноцільним здоровим організмом, що буде в стані удержати народну кариність, пізнати і шанувати народні чесноти, та удержати послух і пошанованє для народних проводирів.

Поки що мусять ще довго самі патріоти-народовці щиро і мозольно працювати над нашим народним відродженєм, мусять працювати над

На св'ятім вечорі.

(Оповіданє).

(Конець).

Притомом вибіг зза столу Микола і поваляв ся до образів навколїшки.

— Мій Господи! прости мені і дай мені сили сказати отсім людям про те, що давно уже давить мое серце, бо вони нічого не знають і дивлять ся на мене добрим і непорочним оком і щирим серцем прихилиють ся до мене — страшного свого ворога. — якось чудно він проговорив і, вдаривши кулаком себе в груди, як сніп повалив ся ниць до образів.

— Іване! Іване! Як би ти живий був, та ти тепер далеко, десь в царстві Божому витаєш і не бачиш, як я спокують свій гріх, що вчинив я перед тобою. Але ось син твій, діти твої, і я перед ними одкину ся в своєму гріху. Може хоч вони простять мені, — бо я й перед ними винен, — то мені легше стане... Як би не я, то ти-б може й досі живий був і діти-б тобою тішили ся, — в пів голоса говорив Микола, захлинувшись. А Прокіп та Приська стояли ні живі, ні мертві і не знали, що їм робити.

— Господи! дай сили... дай сили, — якось крикнув Микола і, сховившись повалив ся Прокопови в ноги.

— Та що се з вами стало ся? — крикнув Прокіп. — Встаньте, встаньте! Так не слід — вам, старому чоловікові, робити передо мною. Встаньте ради Бога! — крикнув Прокіп і кинув ся до Миколи, щоб его підвести.

— Ні, ні, не силкуй ся. Дай моїй душі волю... нехай вона тобі скаже, чого їй тепер так тяжко. Проконе! пожалій мою душу... Як би ти знав, — крикнув Микола, обхвачуючи руками Прокопові ноги

— Ой, Боже мій! що се тільки дієть ся? Ще люди, боронь Боже, почують, позбігають ся... Нате ось води напийте ся, то може полекшає, — крикнула Приська, подаючи Миколі кухоль води і витираючи рукавом слези, що котили ся по єї обличчю.

— Ні, ні, сего мені не треба... вода мені не допоможе. А люди як почують, то нехай збігають ся: як вони прослухають, що я буду говорити, то від сего мені легше стане. Я всему мирови свій гріх розкажу. Дай, Господи, тільки мені на те сили. Слухай, Проконе, що я буду казати. Слухай і ти, Присько, та добре слухайте!

— Ну, то кажіть, — сказав Прокіп.

— Як був твій батько молодим, ще як він паробкував, — почав Микола, ставши навколїшки, — то закохав ся він в одну дівчину. І я ту дівчину кохав, та кохав, як пікого в світі так не кохав. — Я був бідний, а батьки теї

дівчини були багаті, і вони тільки посміяли ся надо мною, як я застав до них своїх старостів. Пішов я після того в далеку сторону, заробив там грошенят, розжив ся на волі і почав чумакувати. Щастило мені в чумацтві і я тішив ся не тим, що гроші в мою руку котили ся, а тим, що думка в мене була таки одружити ся з Мариною, що тебе, Проконе, на св'ят народила. Два роки чумакував я, а потім продав свої волі та й повернув до дому, та тільки не на свою радість: бо Марина вийшла заміж за твого батька. Заняв я після того: думав залити горівкою своє горе. А коли бувало стріну ся з твоїм батьком, то так і хтів кинутись на его, хтів его задушити, ніби свого ворога... Чи повіриш, Проконе? А раз зайшов я до церкви не Богови молити ся, ні: не до Бога тоді зовсім мені було, а що-б хоч глянути на свою Марину, бо я знав, що вона була тоді в церкві. Ввійшов в церкву, як глянув на Марину, то й усе в св'яті забув: такою тоді вона мені хорошою здала ся. Стою я в церкві та дивлю ся на неї й очий своїх з неї не звожу, а вона, св'ята душа, і не глянула на мене й оком на мене не скинула. І здавила мое серце велика ревність.

„Ні, сего не буде, — думав я тоді, — щоб мій ворог володів такою красою“. А який ворог, щоб хто спитав тоді у мене, то я-б і не сказав. Заворушили ся люди й почали з церкви виходити. Вийшов і я з церкви, став серед ву-

консолідацією своїх сил, мусять викориняти всі свої дотеперішні хиби, про що ми пізніше ще поговоримо, та ніяк не сьміють дати ся відвести від правдиво людської роботи ні грозями і насмійками своїх противників, ні малим успіхом своєї праці, котра що йно ставляє підвалину для великого народного дому, для великої народної сьвятині.

Дописи.

Кіцмань, 26-го січня 1892.

Хочу поділитися з Вами деякими повинами з нашого повіту, котрі я або чув, або видів. І так дивлюся, а то стоїть громадка гадів на торговині кіцманській і живо розмовляє; о що тут ходять? Се Валявські люди, що засновують у себе касу позичкову. У них є капітал ґрунтовний на 2330 левів, що склали із розпродаж ґрунту в своїм селі. Хто дав їм гадку до засновання сего товариства? Панотець Sandru ні, бо він немає часу на такі марниці, він адже-ж має тих служб, похоронів та інших функцій тільки, що навіть немає часу свою „Gazet-y Bucovinei“ перечитати і поїхати до о. Номіне и, порадитись, чи ще можно стоїть Romania в нашій повіті, і які средства уживати, аби вона утримала ся. Н. учитель Павиель? Таке він ще до того й дідич; ему нестало часу обійти своїх 40 фалеч ґрунту; де-ж тут ще о добро громади дбати? Ні, то добрий пастирь зробив се діло блага, то давний їх сьвященник Федорович Єротей, за котрим вони пішли аж до Ревни о пораду, оминаючи своїх теперішніх „просьвітителей“ (?) І так ми видимо, що щирий сьвященник завше має голос в народі і нарід і не розгадувати буде а зробить усе після поради доброго сьвященника; напротив, як він не щирий людям, дере его і обходить ся немилосердно з ними, або ще і їде право против їх інтересу, то люди лишають его на боці і шукають інших порадників або радять собі самі. — Так я читав у „Буковині“, що громадяни з Рус-боула настрашили ся ізза романізовани тамошного панотця і даскала. Не бійте ся люди добрі, злий майстер лиш один раз одурить гадку, другий раз він его вже омине і піде до доброго майстра, хоть би він був і бідом. У нас є багато даскалів, що тому, що ідуть против громади, не мають жадного впливу на ню, а знов є такі, що можуть в громаді задля своєї щирости все перенерти. От н. пр. даскали з Ленківців, з Валяви, з Ставчан, з Витилівки найбільше добра принесли своїм громадянам, а інші даскали нічого не значать.

Дальше чую, що у Южних задумує тамошний господар Бачинський крамницю заложити а тим дуже уратував би людей, бо ціла громада купувала би лиш у него а жиди не мали

би вже людей у руках. Також і у Витилівці заносило ся на заложене крамниці, але тим часом розбила ся гадка на тім, що на ціле село нема ні одного письменного чоловіка і нема кому торговлю провадити. От, що то значить школа, що значить просьвіта! Люди щирі, дали би послідний крейцар на діло добре, та нещасте тая темнота!

У Витилівці є также шпихлр від трех років, де є тепер 55 корців збіжа, корець по 5 зл. = 275 зл. З початку подарували шпихлреви кілька гадів по ґарцови збіжа, відтак їх розжичено по ділетці від кірця на рік а сьогодні з того є 55 корців.

А що то значить, що люди самі собі ломають і не зависять від ласки жидівської!

Ми кіцманські Русини чули що в послідних днях остаточно ухвалено отворити в Чернівцях на ринку „Народну Торговлю“ і то би нас дуже тішило, бо леда рік, мали би ми певне філію у Кіцмані, котра би тут дуже добре утримати ся могла. Наш повіт числить доволі щирих Русинів на всяких становищах, котрі би певно все купували в „Н. Торговлі“ а що вона була би склепом першорядним, то і не Русини купувала би тут дуже радо вже тому, що тут склепів дуже мало і то самі жидівські і бідомашно уряджені

І то було би важним, що окрестні люди мали би де поради́ти ся дотично закладання крамниці і добрий товар собі спроваджувати а ми місцеві Русини мали би де сходити ся і так до себе зближувати ся. Кінчу сьогоднішнє моє письмо і висказую радість кіцманських Русинів над тим, що „Буковина“ зачала що тижня виходити і ми дочекали ся вже своєї власної поважної часописи.

— й. — й. —

Рада державна.

На засіданні палати послів дня 19-го н. ст. січня предложено правительственный проект будови шляху залізничі державної Станіславів-Воронянка коштом 9,800 000 зл. Дальше приступлено до розирая над торговельними угодами і по промовах дра Кайцля против, а Русса і Гальвіха за угодами, приняла палата угоду торговельну з Німеччиною, Бельгією і Швайцарією як також і з Італією. З Сербією зачались що йно переговори торговельні а з Румунією до того і не прийде, бо угоді з сего послідною державою Польки противні, позаяк через угоду Галичина багато утернула-б. 20-го с. м. прийшла між ними також і резолюція 10-та на порядок денний, поставлена в комісії руским послом Підляшецьким взиваюча правительство о предло-

жене закона, котрим би зарадилось частому використанню дрібних рільників через спекулянтів збіжєвих.

Перегляд політичний.

Старо- і молодоческі дневники порушили справу розділу судових повітів в Чехах після народности німецької та ческої. Обі ческі партії виступають згідно против сего розділу, бо переведене віденьської угоди принесло би тільки шкоду Чехам, а цілий нарід ческий противний сій угоді.

В Угорщині кинуть завзита борба виборча. Найзавзятіша борба буде в Прешбурзі, де против міністра справедливости Сілядия, кандидує провідник опозиції, славний бесідник ґр. Аноній. Словаки і Румуни порішили від сих виборів цілком відтягнути ся, а Сербі і Русини угорські навіть і не збирали ся на які небудь наради. В справі реґуляції валюти прийшло вже до згоди межі угорским а австрійским міністром скарбу. До переведення реґуляції валюти має зложити ся комісія з найліпших сил фінансових Австро-Угорщини.

В німецькім парламенті веде ся розправа над новим законом для шкіл народних і над внесенем посла Барта о запроваджене тайного голосовання при виборах, против чого консерватисти виступають. Німецьке правительство хотячи собі придбати в Польках прихильників в разі війни з Росією, іменовало о. Стаблевського архієпископом гнізненським, великого польского патріоту а знамого з его бесіди в Торуні перед виборцями яко ворога Росії. Також занехано вже переносити польских учителів народних в німецькі краї.

Росія має велику біду з голодом. Голод в діткених губерниях так страшний, що як „Новое Время“ пише, в декотрих околиках люди тисячами мруть, бо їх поживліне складає ся з кори молоді берези та трави.

В Франції лучив ся оногодн в парламенті великий скандал. Посол булянжистівський Люр запитував уряд, чи то правда, що міністер Констан торгує ордерами. Коли над сим запитанєм палата розирали не допустила, крикнув Люр, що палата хоче затягти на ужиття Констанса. Тоді прискочив Констан до Люра і ударив его в лице. З того зробив ся заколот і сварка, при чім побили ся ще й інші послі.

В Італійськім парламенті радять тепер над угодою торговельною з Австрією і Іспанією. — В Іспанії великий рух анархістичний, найбільше в провинції Кадікс, в наслідок чого там військо стягнуто.

В сербській скупщині зачитувало 12 послів ліберальних правительство в справі видалення королевої Наталії, кладучи вагу на нарушене конституції.

ливі, та й думаю собі: „Нехай хоч тут її побачу, хоч словом з нею перекину ся“. Стою я та отак думаю, коли бачу — й вона їде, сьвята та нелорочна. Я до неї: „Чи пізнала?“ питаю. — „Пізнала“, каже. А я аж затрусив ся було. „А чи любиш мене тепер, як і перше любила?“ — „Що ти у мене питаєш? чи ти хіба здурів?“ — каже вона. — „Ти-ж знаєш, що я заміжна“. — „Знаю“, якось крикнув я тоді і кинув ся до неї, щоб її поцілувати... Чи повіриш, Проконе? Я хтів поцілувати твою матір, серед вулиці своїм диявольским поцілунком, а хтів твою матір опорочити. — „Геть!“ крикнула вона і так пхнула мене в груди, що я аж повалив ся серед вулиці... Вив я та лежу, та гірко плачу, а люди йдуть біля мене з церкви, та з мене чумака сьміють ся. І рішив ся я на зле діло, на помсту за мою неправду. І на яку помсту! Слухай Проконе, добре слухай...

„Пішов я знов в далеку сторону і з батьком твоїм, як слід, як з братом, розпроцав ся, а в серці своєму я грів тоді страшну помсту — злу гадину. Проблукав я по сьвітї з пів року, а потім знов повернув до дому. Пішов я до дому не тими шляхами, де люди ходять, а тими, де хижі звіри тільки блукають: усе ярами та лісами. Швидко й до села свого я добрав ся і засїв я у чагарнику, у тому самому, що й тепер він росте, щоб пересидіти там до вечера. Настав вечір, за ним північ, а пішов я дугами та ро-

дами до оселі, Проконе, твого батька. Я знав, що батько твій часто бувало почує в клуні, і я думав було его там застати. Підкрав ся до самої клуні і як раз застав, що батько твій спав в клуні; а ворота були зачиняні... Проконе! слухай... Я хтів его зарізати, але роздумав і підкравшись до воріт, запер їх знадвору, та зараз і підїс під стріху сїрника, а потім швидко туди, звідкіль прийшов. Що далі було, не знаю, бо я біг і не озирав ся, і довго мені сьвітала дорогу клуня твого батька... Ти плачеш, Проконе, плачеш через мене... Вий же мене, Проконе, бий в голову, — крикнув Микола, знов обхвачуючи Прокопови ноги. — Вий мене та тільки прости мені.

— Тяжким каменем лягають вапі слова на моє серце, — сказав Прокіп. — Бодай було від вас їх і не чути.

— Простіть мені, простіть, та дайте мені договорити, бо ще не все, дай душі моїй волю...

— Кажіть уже, кажіть, коли казати почали, — сказав плачучи Прокіп.

— Слухай же, Проконе! Проблукав я по сьвітї ще років зо три після того, а далі й повернув до дому. Не думав я застати Проконе, твого батька живим, бо думка в мене була, що він в клуні і згорів, та ні: якась спасена душа відчинила ему ворота в пору і він вибіг. Як він біг з клуні, на его вивав огонь і висмалив ему

очі, то я его сліпим і застав. А мати твоя не видержала: вона вмерла з переляку, тебе на сьвіт породивши, щоб ти, Проконе, вислухав за своїх батьків мою страшну сповідь. Тобі вже четвертий рік тоді був, як твій батько пішов через мене на той сьвіт. Я, окаяний, ще ходив і прощати ся з твоїм батьком перед его смертю; він тоді добрий був до мене, бо він і не знав, що на той сьвіт їде він через мене; він просив мене, щоб тобі, Проконе, був я за батька, і се тяжким каменем лягло на моє серце. І хтів я тоді признати ся ему в своєму гріху, та люди тоді мінали мені се зробити. Так я і зівстав ся з великим гріхом на душі і нікому про свій гріх не признав ся, і на сповіді не признав ся, бо бояв ся. Тяжко, Проконе, на душі великий гріх носити. Думав, як ожениюсь, полекшає, але не полекшало: ще гірш наче стало. Та й жінка не довго жила: на шестому році, як побравись, вона і вмерла. А тут ти виріс мені на мою муку. Бо ти був завше до мене добрий, і се мене ще гірш мучило... Тепер ти бачиш, Проконе, якому ти ворогові поміг в біді і якого ти ворога зазвав до себе на вечерю, на сьвяту вечерю... Прости-ж мені, Проконе! Я знаю, що, як ти мені простиш, то й батько твій мені простиць і Бог мені простиць, — крикнув Микола, знов обхвачуючи Прокопови ноги... Прости, Проконе, прости...

— Встаньте ж, Миколо! Великий ваш гріх

В Болгарії сими днями мав ся скалічити міністер болгарський Стамбулов через вистріл револьвера, котрий все при собі носить. Догадують ся, що то не була пригода але замах на его жите.

Буковинські товариства рускі.

Руска міщанська читальня в Чернівцях скликала на св. Николая, дня 18-го грудня 1891 загальний збір, і про сей збір як і взагалі про читальню хочу я кілька слів написати. Руска міщанська Читальня основана ще 1880 року, і належить до найстарших читалень руских на Буковині. Про давніше життя сеї читальні аж по рік 1889-ий не стану тут оповідати, скажу лиш коротко, що читальня мала свого часу і понад 100 членів але якось з часом чим раз більше стала упадати. Аж в марці 1889 заворушилось нове жите. На загальнім зборі того року вибраний одноголосно головою читальні а Каратницький оказав ся з першої промови чоломком енергічним, добре ознайомленим з ходом просвіти та історії народа руского. Стан духовний робив его лиш ще більше здатним на голову читальні, бо давав ему можливість при щоденних зносинах з тучешним міщанством добре его пізнати і заохотити не одного байдужного до живої участі в життю товаришнім. Не малої ваги були также его красномовність щирість та отвертість. Зараз по виборі сказав о. Каратницький, як він думає новости справу читальні, аби єї піднести до значіння, яке єї належить ся. Ново вибраний виділ поставив собі за першу ціль ширене просвіти між членами так через читане книжок та газет, як також через просвітні відповідні розмови. Другою і третьою точкою програми було дивинути підупавший стан матеріяльний читальні, та дати спосібність молодшим членам забавити ся від часу до часу таки у себе, поруски. Сі дві послідні точки мали ся осягнути через устроюване вечерків співно-декляматорских полученных з танцями. В неділі і свята прислухували ся члени читаню, та розмовам, а споре число письменних визначало книжочки до читання. Енергічний голова показав в короткім часі, що і устроюване вечерків співно-декляматорских о власних силах членів не було пустою его думкою. Правда, не мало праці коштувало, щоб вивчити свій хор і вибрати та вивчити деклямації по часті до того невправні ще сили. На сїм місци належить піднести заслугу кількох мужів, котрі особливо причинили ся до розвітти тих вечерків. До хоральної удачі вечерків причинив ся головню н. проф. Др Стоцкий, котрий вивчив хор міщанський так гарно співати, що справді можна міщанам сего хору поза-

передо мною, але я вам прощаю і прошу вас нікому про се не казати, бо у вас малі діти є: хоч для малих себе пожалійте. Прощаю Вам і ради праздника, що у нас сегодня зайшов. Моліть ся тільки Богу, щоб і Він вам простив.

— Спасибі тобі... Спасибі вам за велику милість до мене, окаянного чоловіка. Я чую, що мені і Бог простив, бо на душі моїй зовсім легко стало. — сказав Микола, підіймаючись і хватючи Проконову руку, щоб її поцілувати.

— Ні, ні, поцілуймо ся, — сказав Прокій, утираючи свої слези.

— Я не смію, — сказав Микола.

— Вам же простили, — поцілуйте ся, — сказала Приська, утираючи слези. — Слава Богу, що хоч ніхто не нарвав ся.

В-ї поцілувались братьїм поцілунком. — Бог вам нехай простить, а ми вам прощаємо, бо у вас малі діти і їх не можемо спротити, — сказала Прокій та Приська.

Швидко в сінях хтось затуянів: то йшли два хлопці з вечерєю.

Петро Голота.

видувати. До того, щоб на ті вечерки збирали ся люди численно, причинив ся перед усім презес тучешного суду краєвого, н. Винницький, та о. Крил. Костецкий, котрі не упустили ні одного вечерка а тим спонукали і заохотили не одного з рускої інтелігенції, щоб хоть часом показати ся на вечерках читальні. Вся-ж нпша праця около вечерків спочивала головню на голові н. Мицака, котрому помагали также н. Поверлович і Созанський. Тії три н міщани з великим посвѣченем віддали ся справам читальні, за що їм най буде честь. Два перші вечерки, дані таки в хаті читальні, не могли помістити гостей і заохотили так руске міщанство, що постановлено дальші вечерки устроювати в великій салі готелю Молдавского. Від цьвітня 1889 до вересня 1891 устроїла читальня 13 вечерків, а чистого доходу з них було 465 зл. 58 кр., всего-ж доходу було 860 зл. 10кр.

Велике значіне сих вечерків. Молодіж міщанська прийшла до переконання, що може у себе по руски забавити. Дохід чистий з вечерків не ужито лиш на заплачене видатків адміністраційних товариства але обернено ще на таке діло, котрим читальня тутешня не лиш для буковинських але і для галицьких читалень жоже за примір стати. Як всюда по містах так і в Чернівцях багато убогих школярів, котрі в зимі часто для браку одежини не можуть ходити до школи. Сю молодіж хоть з дебільшого приодіти, поставила собі читальня за задачу а часть доходу з вечерків послужила єї до того.

В осея 1889 роздала читальня одежи за 99 зр. а від року 1890 до осея 1891 роздано одежи за 100 зл. 08 кр. а запомаги грошевої в сумі 84 зл.

Почини до сего постуни в життю читальні дав о. Каратницький, то-ж всякий порозуміє, з яким жалем прийшло Русинам Черновецким працювати ся з таким неумоленим робітником на ниві народної просвіти, коли він з початком року 1890-го відходив на нове місце. Загальні збори, що відбули ся в марті 1890-го р. іменовали о. Каратницького почесним членом за его труды коло добра читальні, а на голову бибрали н. проф. Стоцкого. Новий голова старав ся не менше утримати читальню на тій висоті, до якої дивинув єї его попередник а заходи его винали также свѣтло, як се переконати ся можна було з справоздана уступаючого виділу на загальних зборах дня 18-го грудня 1891-го р. Тут позволю собі навести важніші дані того справоздана та хід розприв на загальнім зборі. Збори відкрив голова товариства н. проф. Др. Стоцкий короткою ядреною промовою о значіно і цілі загальних зборів, відтак завізав секретара відчитати списане справоздане уступаючого виділу. Секретар, авск. Пурковский, пояснив вперед велике значіне товариств а особливо читалень а потому приступив до справоздана. Виділ старав ся всіми силами перед усім ширити просвіту. В тім напрямі багато осягнено. Причпною, що більших усейів не можна було зробити, була по часті байдужність декогох членів а ще більше та обставина, що міщани черновецкі в великій часті виходять на роботу за границю, де перебувають через більшу часть року. Житє товаришє в читальні починає ся ддятого що йно в осея по повороті членів з роботи і триває лиш до великодня. Читальня устроїла в посліднім році 8 вечерків. Чистого доходу з вечерків було 211 зл. 72 кр. (всего доходу з вечерків було 560 зл. 10 кр.) Позаяк з вкладок членських мало вилло до каси (13 зл. 40 кр.), то-ж ужито доходу з вечерків на покритє видатків адміністраційних, часть вложено до каси щадничої, а часть ужито до підмоги убогих школярів і то в той спосіб, що від року 1890—1891 (осея) куплено одіжи за 100 зл. 08 кр. а готівкою роздано 84 зл. Виділ старав ся також збільшити бібліотеку товариства і предлачував слідуочі газети і видани: „Буковину“, „Добрі Ради“, „Дзвінок“, видавництва „Просвіти“ і тов. ім. Качковского. Читальня числила в посліднім році 54 членів. Стан касовий так представляє ся: Виділ перебрав 141 зл. 15 кр., до сего прибуло в році 619 зл. 99 кр., разом було 761 зл. 14 кр. По відтрученю видатків в сумі 565 зл. 58 кр. (з сего припадає видатків вечеркових 348 зл.

38 кр.), остало в касі при кінці уступаючого року виділового 195 зл. 56 кр.

На внесенє н. Дашкевича уділив загальний збір уступаючому виділові абсолютарію з подякою за добре ведене справ товариства.

На внесенє Созанського висказав збір особлившу подяку дрови Стоцкому, Мицакови та Березовському за їх заходи при устроюваню вечерків. По тім слідував вибір нового виділу, до котрого ввійшли проф. др. Стоцкий яко голова, о. Ост. Левіньский яко заступник голови, н. Мицак, Поверлович, Созанський, Котецкий, Ясеницкий яко члени виділу, а н. Хмилевский і Смольницький яко заступники.

По виборі виділу слідували вільні внесенє. Тут пішла бесіда, чи справити тепер фану для товариства, чи ні. Збори ухвалили наперед старати ся о збільшенє числа членів.

По трикратнім „Многії літа“ в честь Цісаря Франц Йосифа, та в честь всіх добрих Русинів закрив голова загальні збори.

Ю. А—н.

Вечерок рускої міщанської читальні удав ся в кождім згляді знаменито. Нові пісні Ис. Воробкевича під упр. н. Свг. Якубовича і такими голосами як наші дівочі виспівані загальною снодобали ся, особливо пісня „Не забуду“. П. Мицак як зквєди так і тепер дуже добре деклямував; і инші точки богатої програми, особливо танці, були дуже добре виновражені охочою молодежю.

Дрібні вісти.

Цісарську родину навістила знов неумолима смерть. Мати цісарєвої, архикнягиня Людовика, померла в вівторок, дня 26-го с. м. в Монахії.

Донечку здорову повила архикнягиня Марія Валерія дня 27-го с. м.

† Саме перед зикінченем сего числа, дістали ми зі Львова дуже сумну вість, що щирий патріот проф. **Дамян Гладилевич** помер. Похорони відбудуть ся в суботу.

Др. Степ. Сагін іменованний волоским катедральним проповідником.

О. архиманд Мирон Калінеску дістав на сам Йордан за свої великі заслуги для ромунізації православної церкви на Буковині від преосвященного Сильвестра мітру.

Конкурс на лікарів громадских для Молодїї, Топорівців і Нових Мамаївцях з платнею 400 зл. річно розписує наново черновецке староство з речницєм до 16-го лютого. Добре би було, якби найшов ся який лікар Русин, що схотів би поміж Русинами працювати.

Сумний стан черновецких фінансів показує ся з теперішних нарад над бюджетовим прелімінарем в раді міській. Видатки виносять 345,956 зл., а приходи разом з 5% додатком до податків лишє 317,111 зл.; одже остає недобір 28,845 зл., котрий треба покрити або новою позачкою, або новими додатками до податків. На самі школи видає місто 59,046 зл. а окрім того ще 256 зл. в надзвичайних видатках, не вчисляючи в те відсотків від грошей, за які збудовано будинки шкільні.

Задумешні бажаня добре знаної кліки, що аж пропадає за сумними в історії Буковини часами Алезанього, найшли дня 22-го с. м. вираз в „Wiener Allgemeine Zeitung“, котра ніби то дістала телеграму з Любляни, що країнський президент краєвий бр. Вінклер має вже в марці уступити, а его місце має зайняти буковинський президент краєвий гр. Паче. Ся кліка думає, що такими поголосками щось вдіє, але даремні заходи; ми знаємо з певного жерела, що о перенесеню гр. Пачого в кругах правительственных і бесіди не було.

Учителів народних в Галичині великий недостаток. Зачерез те було в 1890-ім р. 64 шкіл зорганізованих, але не отворених, 91 шкіл понад місяць замкнених, 96 клас надетатових дозволених, а неотворених, а при 463 школах треба було обсадити посади учительські особами без кваліфікації і по більшій часті невідповідними. Не стало одже звиш 600 учителів. Сей стан погіршив ся ще в протягу року 1891-го. Аби за-

радяти сему лихови будуть отворені нові семінарії учительські і буде підвищена вдвоє (на 60.000 зл.) сума на заповогу для учеників і учениць в семінаріях учительських. Не думавмо, щоб се було єдине лікарство. Треба поліпшити долю учительства, треба за мозольну і утяжливую працю ліпше заплатити, тоді найдуться охочі до стану учительського. Не один пішов би до семінарії учительської, але як згадає, яке єго нужденне жите чекає, шукає иншого хліба!

Перехід на православіє. Як вже звісно, перейшла руска колонія в Міннеаполіс в Північній-Америчі з своїм євхаристією о. Товтом в осени тамтого року на православіє. Тепер же доноситься „Руске Слово“ з Шенандоа, що 3-го грудня тамтого року з'їхалося було в Газельтоні 11 гр. кат. євхаристією руских, по більшій часті зайшовших з Угорської Русі, і урядили перейти на православіє та нарід до прийняття православія приготувати. Причиною сего кроку має бути розпоряджене з Риму, що жонатим гр. кат. євхаристією не вільно бути в Америці, а лише нежонатим — Хтв мати Рим безжениство, тепер має православіє.

Сокотить дівчору! Семилітня дівчинка, Анна Шмеллер в Стражі розкладала 15-го с. м. в неприготовності матері огонь в печі; притім заняла ся одержина і дитина, помімо того, що зараз таки на її крик прибігла мати і огонь погасила, так попарила ся, що незадовго померла.

Пожар навістив в Боянчуку в суботу рано о. Діаконовича. Огонь вибух зачерез неосторожність парубка в стайні на фільварку, причім згоріло 12 коний, і один від, одна корова і різні господарські прилади.

На інфлюенцу умерло, як доноситься з Венеції, 14-го с. м. 56 осіб, а в Турині 84 т. є. тільки, кілька умерло найбільше підчас холери в 1884-ім році. — З других місць Італії доноситься також о великій смертності в наслідок інфлюенци.

Повітове товариство учителів в Сереті відбуло дня 10-го с. м. під проводом п. Мироновича загальний збір. Перед усім на внесене п. Бемера іменовано члена шкільної ради повітової п. Подгайського задля єго заслуг для шкільництва і учительства почесним членом. Відтак занали поміж иншими ухвали, щоб видіти виїс до сойму петицію о додаток дорожжяний і щоб відніс ся також до центрального виділу, аби і той в тій справі подав петицію, та щоб обходити 28-го марца с. р. 300-літні роковини уродин славного педагога Коменіюса.

Львівські „механіки“ від чужих замків можуть сміло іти на перегони в своїй штудії з першорядними такими „механіками“ європейських столиць. Оногди над вечером увійшли три туки злодії до одного склену з обувем і коли два з них старали ся відвернути увагу властительки склену, третій ухитив кільканадцять пар обуви й утік. А сталося се на найлюднійшій улиці Галицькій в склені п. Кассабана. Оногди 14-літній Олександр Угорщак, котрий від 8-го року життя займає ся тим фахом, увійшов до одного шинку, а занутивши ся в розмову з властителем, лівою рукою відсунув шуфляду і витягнув зі столика маловартиний годинник. Однак сим разом якось так пішло, що господар при-

хитив єго, а Угорщак почав ще клити собі з господаря, що не має нічого в шуфляді. „В таких — казав — часах навіть порядний злодій не годен вижити“.

Тверда — натура. В Чернівцях на передмісті Рош сїла собі 65-літня Парашка Ангелюк на розпалену бляху, аби загірті ся, та так заговорила ся з челядію, що й не чула, коли одїж на нїй перегоріла і почало вже пачи тіло; кинула ся аж тогди, коли бляха перенекла на нїй шкіру. І поміч лікарська нічого не помогла; жінка твердої — натури померла.

Добродії російські. Місто Петербург закупило для голодуючих за 350.000 руб. 500 возів муки по високій ціні 1 руб. 55 коп. за один пуд, та в тім лиху, що мука нї до чого. Розсліди показали, що се „мішанина половини, лущипни, незмеленого збіжжя і якогось сїрого мучистого пороку, котрий, як показало ся, є з глини і піску. Опаковане тої муки так само нечуване. Кожий міх важить замість звичайних 7 до 8 фунтів, що найменше 17 до 18 фунтів. Міхи прості, грубі, брудні, лата на латі, а велика часть міха завернена до середини, щоб тим чином виповнити величину. Богато міхів роздертих, у инших діри позатикані сїном, а майже половина міхів попромакали. Коли Петербургський уряд мійський вдає ся в такі несумлінні операції, то що-ж казати про инші уряди в краю, котрим також безнастанно роблять закиди несумлінності. Оттаке то „у тім раю“ роблять людям люди! — Нарешті коли газети наробили багато галасу, то урядники зложили 100 000 руб. на покриті страт. а купця мали арештувати.

На Сухоти умирає найбільше людей в Будапешті, бо около 609 мешканців на кожних 100.000. Дотепер гадали, що хвороба та найбільше паує у Відні, тимчасом Відень уступив — очевидно дуже радо — перше місце Будапештові.

Кілько платимо податків в Австрії? В німецькій раді державній сказав посол Бебель, що в Німеччині люди занадто обложені податками. За те „Колоньска газета“ вказує на далеко більші тягари податкові в Австро-Угорщині. І так каже та газета: „Податок ґрунтовий виноситься в Австрії 22 7 процент чистого доходу, а сей дохід, як се можна многократно доказати, порохований занадто високо. Податок домовий від наймлених домів в менших містах 20 а в більших 26-66 проц. чиншу. Податок доходний є 1-7—20 проц. дотичного доходу. Податок заробковий є два а навіть три рази такий за великий, як той сам податок в Прусах. Монополі соли збільшає ціну соли в стосунку до коштів виробу о 600, а монополі тютюну ціну тютюну о яких 259 проц. Лютерія оподатковує грачів майже на половину їх ставок. Податок від лива найвисший на цілу Европу. На вино, квас, худобу на заріз, м'ясо і т. п. є високий податок споживчий, що становить часто 20—30 проц. ціни дешевого звичайного вина. В більших містах побирає держава від 200 предметів щоденного вжитку акцизу часто около 26 проц. ціни. Належитости і штемплі тяжать майже без виїмки на всіх правних орудках. Податок дідицтва сягає у некревних аж до 10 проц. дідицтва. Перенесення нерухомого майна через купню підлягає без огляду на всякі довги оплаті 4-37 проц. вартости. До того ще ціло, податок від цукру, від

горілки, шинкове, оплата військова і т. п. А вже-ж тягари громадські также не малі.“ — Часта правда!

Веснянна погода серед зими. З початком сего місяця настало таке тепло, як би то справді була вже весна. Д. 9-го с. м. було у Львові около 10 год. перед полуднем 6 степенів тепла. Сніг по полях докола Львова майже весь вже стоїв ся і озимина зеленіла ся. Кажуть, що більше як трицять літ не було так теплої зими, як сего року. Ще більше проявилась веснянна теплота коло Відня. Там на так званій Софійській полонині (Sophien-Alpe) лозацвитає вже весняні квітки як первесниця (Primula) або так звані „Ключики“ і „Божі пальчики“. Єсть то безпечно дуже рідкий случай, щоб ті квітки цвили вже в перших днях сїчня, але ще рідший, щоб вже тепер цвив вовчинець, (вовче лико, Daphne) та підбіл і підліска (Anemone hepatica), як тепер діє ся коло Відня, де крім того верба вже пускає а базьки на ліщині стали вже в двоє так довгі як бувають в зимі. — В селі Хотині, повіту Калуского появилася сими днями, як пише нам дописатель, кілька бузків; вони прилетіли, як люди кажуть, ще днем перед різдвом. Навіть найстарші люди в селі не згадали, щоб о сій порі видів хто бузків. — Чи не принесли нам ті бузки теперішнього зимна тай снігу, бо таке тепло уважаєсь за недобрый знак і звичайно кажуть, що зима ще потисне.

Нові книжки.

„Науки надгробні для сільського народа.“ Сочинив Ісидор Воробкевич. Ціна 35 кр. а. в. Чернівці. — 60 сторін у 8-ку. Отсе перша книжка релігійного змісту на Буковині, що написана в зрозумілій для народа мові. Дай Боже, щоб сей початок, зроблений нашим много заслуженим писателем не остав одинокий, а моральне піддвигнене народу на Буковині підє напевно вперед по вказаній сею книжкою дорозі, зрозумілої, одже й ясної для народа мови. — Б. — Б.

Ціна збіжжя.

В Чернівцях платили дня 27-го сїчня 1892-го р. за 100 кілограмів найліпшої:

пшениці	11.00—11.25 зл.
жита	9.50— 9.75 „
ячменю	7.50— 7.75 „
вівса	6.90— 7.10 „
ріпаку	— — — — — „
коношини	50.00—53.00 „
кукурудзи	5.75—55.85 „
гороху	7.50— 8.50 „
оковити	20.50—21.00 „

Курс монет

дня 27-го сїчня 1892-го р.

дукат	5.53 —5.62 зл.
рубель папер.	1.15 —1.16 „
наполеондор	9.34 —9.40 „
100 марок	57.90 —58.05 „

ВАЛЕРІЙ РІТТЕРМАН
магістер фармації
отворив
в Чернівцях при головній улиці ч. 13
Торговлю дроґуїв, і товарів фарбарських
під „золотим моздірем“.
Великий склад всіх дотичних товарів,
ріжних красок, олій, бензину; лаків, ми-
ла, хірургічних інструментів, товарів ан-
тикарських і великих винних товарів для
домівства і промислу.
Чай, рум і коняк вирост сироваджені.
Услуга знаменита, ціни найдешевші; за-
мовлена замісцеві виконують ся скоро і
ретельно.

Антоній Табакар і Гаїна,
В ЧЕРНІВЦЯХ, РИНОК.
Торговля корія, вин і делікатесів.
Одинокий склад
і аґентура для Буковини п. к. фабрики го-
сподарських машин Clayton-a і Schuttleworth-a.
Склад товарів з хиньського срібла.

ДР. ЯКОВ КЕССЛЕР
має честь подати до відомости, що від 1-го
сїчня 1892-го р. отворив свою
адвокатську канцелярію
в Чернівцях, ул. Гормузакого ч. 6, в домі
Бадіяна.

DIE LAGE DER GR.-OR. RUTHENEN
in der
Bukowinaer gr.-or. Erzdiöcese.
Zugleich
Antwort auf die „Apologien“ des Bukowinaer
gr.-or. Metropolitens Silvester Morariu-Andriewicz.
Im Auftrage der weltlichen gr.-or. Mitglieder
der Czernowitzer ruthenischen Vereine verfasst von
Silvester Daszkiewicz.
171 сторін великої 8-ки. Ціна 1 зл. 50 кр. За-
реком. почт. пересилку 15 кр. Заповіти можна
в редакції „Буковини“ або книгарні Нардіного.

Предплата
платна в Чернівцях
вносить:

на цілий рік	5 зр. — кр.
пів року	2 „ 50 „
чверть року	1 „ 25 „
для заграниччя	5 рублів або 12 франків

Поодинокі числа по 12 кр.
в книгарні Г. Пардінського
в Чернівцях, ринок ч. 10 і
в бюрі газет Л. Горвіца,
ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА.

Виходить що тижня в п'ятницю.

Реданция і Адміністрація „Буковина“ виходить ся в Чернівцях (улиця Петровича, ч. 2.), куда всі дописи адресувати належить. — Бюро редакції отворене щодня від 6.—8. години вечером.

Оповідення і прилоги обчислюють ся по найдешевших цінах.

Ч. 4.

Чернівці, дня 24-го січня (лат. 5-го лютого) 1892.

Рочник VII.

Лист Ів. Наумовича.

В ч. 24-ім з 1891 р. „Буковина“ помістили мн перший із інтересних листів Наумовича; тепер подаємо другий в перекладі на нашу мову.

„Дорогий! (імя пропущено).“

Даруйте, що я не подякував Вам за прислані гроші та за любе Ваше письмо. Воно прийшло до Києва тоді, коли я їздив до Петербурга, і перележало на пошті цілих п'ять неділь. Дякую Вам тим більше, що Вам так тяжко приходилось зібрати гроші, а вони були для мене немов подарунком. В той час у мене звичайно крайня нужда. Дасть Біг буде ліпше.

Холод, холод у нас, та так усюди. Але що-ж робити? потішаймо ся надією, що скоро підемо до дому. У нас голод [В листопаді р. 1889 заносилось в Галичині на голод. Ред.] і я стараюсь о міліон, і надія, що дістану. Все зорганізовано, і все буде добре. Я поїду знов до Петербурга, але не знаю, чи скоро. В кожнім разі з початком грудня. Як би я рад бачити Вас і Вашу добру дружину, та оправдатись перед Вами, що так напирав ся. Але Бог бачить, у мене біда. Я жебрак, а чимало людей збогачую. За всіх стараюсь, про себе мовчу. У мене кувка діточок і зятів, welche Lange machen [мабуть Наумович написав насмішливо: Lange machen (дослівний переклад з руского на німецьке): „роблять довгі“: се і давало би ліпший зміст] а все на рахунок моєї бідної голови і моїх очей. Поклоніть ся всім нашим. Не забудьте передати поклон о. Х. Х. і о. Н. Н. (імена пропущено), добрим любим дітям просвітителям. Они дістануть мій Календар. Нехай

їх суд о ній лагідний буде. Може бути, що поїду на Москву, побачимо. У мене тепер дуже багато роботи. Пишу, пишу, поки не запишусь на смерть. У нас тепер дуже добрий генерал-губернатор А. Н. Ігнатьєв. Таких людей побільше! — Мені здаєсь, що ідемо скоро до початку кінця. Ой коби нам ще побачити дорогу рідну сторону, подихати її воздухом, утішитись з рідними! Коби то погостити ще в... коломийських горах в ліпший час!

— Маракуєв, простий половик. Св. Синод прислав мені письмо, щоби слідуючі видання „Путеводителя“ і „Псалтирника“ вийшли з поправками, дуже потрібними. Я писав, що я готов усе поправити за примірники, котрі потребує роздати. Тепер Псалтирник вийшов в 2-ім, а Путеводитель в 3-ім виданні, з множеством старих і причинком нових помилок. — Але гроші они загортають а мене не знають. О тверезости пустили брошурку без мого дозволу — і кинули мені милостиню 100 примірників, значить менше ніж 5 рублів.

Ось і маеш православну Москву! Шукайте в світі таких пияков. Ругає ся Німцям, а чи ви знайдете де такого Німця! Тому усе у нас зіпсоване, згангреневане, нігілізм до шпiku. Ані сумління, ані чести. Неправда і мана. Чи буде коли ліпше? Дивин ся на усе те, і тратин надію. А яка молодіж? Ані віри, ані чести, ані чувства — виїмків дуже мало. Відна Росія! При усій своїй могутности не можна її назвати великою, она не руска, а Бог знає яка. Але Бог її не опускає. Він післав її царя, котрий робить все, щоб поставити її високо, переродити її, зробити її християнською, не державно-

православною. Обіймаю Вас сердечно, Ваш земляк І. Наумович. Київ, 8-го листопада 1889.

Листи сесі ях немож краще ілюструють пропаганду російську звернену на австрійську Русь, характеризують апостолів сесі пропаганди, показують средства, якими они послугують ся, зраджують їх найдалше ідучі замисли. Головний апостол сесі пропаганди Наумович, се як бачимо загорілець, що цілою душею відданий своїм мріям, се фантаст, котрий все ще думає, як би повести дальше діло розпочате в Гирличках, він на сему пункті вірний підніжок царя, послушний слуга російського ряду; він нетерпеливо очікує вибуху війни між Австрією та Росією, бажає, щоби двоголовий орел російський обняв чим скорше своїми крилами все Словянство, та стараєсь заздалегідь устелити гніздо для сего вірла на австрійській Русі. Міліон випрошений ним для голодних галицьких мужиків — се клаптик мягкой підстилки до такого гнізда. (Н. В. австрійський орел за мало дбав про подібну підстилку для себе на галицькій Русі в часі голоду р. 1889). Помічники головного апостола — се як виходить з сих листів, шайка наємних ледачих рабів, що веде за гроші підле ремісло, підшиваючись під ідею, в котру так, вірить як злодій в моральність свого ремісла; їм вигідно і ухидити в очах наївних збаламучених людей за патріотів, і набивати кишені дарованими або й украденими грішми.

З листів сих видно, що пропаганда обединителів вигріває під покривкою культурного единства, політичні далеко сягаючі пляни.

Оголошені листи Наумовича провадять нас немов за куліси, та показують, як виглядає на

Ще про „общерусское единство языков“

Цікаві статі, надруковані в „Ділі“, показують тільки, що московська мова є незрозуміла задля Русинів. Але чи тямлять Галичани та Буковинці гаразд, наскільки являється „руською“ мова москальові? Жаргон Маркова, Мончаловського, Дідичького і т. і. Русини ще відчувають, але думають, що Дудикевич чи Алексєвич вже справді пишуть по московському. Зовсім ні! Ба навіть Наумович, котрий писав геть краще, ніж вони, ще не вивчився московської мови як слід, хоч прожив у Росії богацько годів (не забудьмо, що „руської“ мови можна вивчитися за „одинь час“!). Для прикладу візьмим листи покійника, друковані в „Народі“:

1-й лист: Прирекъ помощь (замість обшпаль), Издалъ два моихъ разсказовъ (зам. розказа), Я былъ бы продалъ („Сослагательное наклонение“ в московській мові не може бути з „былъ“. Тра: я бы продалъ), это ему представляется слишкомъ дорого (зам. нимъ). Прошу о счѣты (зам. счетовъ), Ничого дѣлать! (зам. нечего), Во Вѣну (зам. Въ), Заслуживаю себѣ на признательность (тра без „на“), Австрія уже готова я (зам. готова), Трема (зам. Трема), Ненадѣйно (зам. неожиданно), Отзыскаѣе независимости (зам. возвра-

щение, восстановление), Обоиметъ (зам. обниметъ), Тамтуда (зам. туда), Онъ же естъ сынъ мѣщанина (не тра „естъ“), Русскій народъ для меня великодушный (зам. по мнѣ, по моему, бо инакше вийде зовсім друге розуміння: „супроти мене, зглядом мене“), Излишнее (зам. -іе), Храанъ Боже (зам. Сохрани, храни).

В другім листі: Крайна я (зам. -я), Надежда полученія (зам. на получение), Сьорганизовано (зам. организовано), На всякій случай (зам. во всякомъ случаѣ, „На всякій случай“ буде по нашому: „Про злучай“, себто „на (про) несподіваний злучай“), Чиселъ (зам. чиселъ), Какъ бы я радъ видѣть! (Отут тра „былъ“, бо нема другого дієслова „Быль радъ“), Зятевъ (зам. зятьевъ, зйтей), Горнутъ (зам. гребутъ, загребаютъ), Сгангренено (зам. поражено гангреной), До кости мозговъ (? - До мозга костей).

Двацять девять помилок у двох маленьких листах!!

У Наумовича, хоч єй цілком чужі слова, та все таки найгірше шкандибає не лексіка, а граматика: етимологія й склання. Що-ж до „галичо-руських“ часописів, то в них, навіть коли відносити ся як найслабкіше та „найснисходительніше“, нема жаднісенького речення правильного. Тале-ж я покажу читачам тільки деякі перли, вихоплені на швидку руч з

„Галицької Русі“, котру я міг роздобути лиш на годину — я буду їх перекладати на нашу мову.

Ч. 48. „Теноръ „Дѣла“ возбуждаєть омерзѣніе“ — „Теноръ“ не є Inhalt, тенор, але назва голоса — Тенор. Виходить, що „Діло“ сьпіва тенором, тільки таким, що естетичне вухо „Галицької“ не може його винести.

Ч. 44. „Относительныи корреспонденты“ (себто відносні! = Такі люди, котрих не можна вважати за дописувателів, хіба лиш зглядно, в данім випадку).

Ч. 51. „Отзывъ“ (себто відозва!) = Рецензия.

Ч. 44. „Теперь на лежитъ ся признательность В. Мартинкову“. Росиянин може прочитати тільки „належитъся“ і зрозуміє, що подика М-ву вдосталь полежить, довгенько лежати ме.

„При замовленіи выразительно требовать колдры нашего заведения“. Є по московски слово „замолвить“ = прохати за кого, оступати ся за кимсь, Fürsprache thun, interceder; в другім місці „Рижа“ пише: „при замовленіи за нашимъ посредничствомъ“; — тимто Росиянин ще більше має права догадуватися, що либонь „замовление“ єсть „ходатайство“, интервенция. — „Выразительно“ значить ся „выразисто“, энергично, энергично, ausdrucksvoll (ніколи не ausdrücklich!). Ну, нехай же бідолашний

длі сесі Матушка („веліка да дура“, як сказав російський публіцист, —), котру москалофільська праса виводить перед свою публіку все на ко- турнах, та осявчує штучними бенгальськими огнями. При помочи тих листів бачимо в прав- дивому світлі обіцяну землю, сей „рай грядущий“, на котрий дивились доси наші москвофіли через окуляри „Червоної Руси“, віденської „Правди“ та „Науки“, і т. д. — „Ані совісти, ані чести. Неправда і мана“ — се головні прикмети кер- манців сего раю.

Для людей, у котрих є щира воля служити своему народову хоть би навіть під прапором та- ких керманців, для людей з живішою душею, з щирішим чувством, для таких Наумовичів нема місця в сему „ельдораді“. Люди такі му- сять пасти жертвою неситого Молоха деспотизму та его посяпаків. Так сталося і з Наумовичом. — „Ось і маєш православну Москву“.

Бридкий чоловік не дивить ся ніколи до зер- кала; він радби розбити зеркало, коли хто проти его волі покаже в нему відражаючі струни. Чи не диво, що „Галицкая Русь“ так кинулась на ре- дакцію „Народа“, що оголосила сесі листи, в котрих не оден чорний наемний раб міг себе мов у зеркалі пізнати?....

† ДАМЯН ГЛАДИЛОВИЧ,

професор рускої гімназії у Львові, голова това- риства імені Шевченка, член товариств (зглядно і виділів) „Просвіти“, „Народної Ради“, „Рускої Бесіди“, „Руского товариства педагогічного“, „Народної Торговлі“ і других та один з осно- вателів „Дністра“ і пр., упокоїв ся о 2-ій годні вночі дня 16-го (28.) січня по довгій і тяжкій недужі в 47-ім році життя.

На галицькій землі виросла нова значна мо- гила. До книги своєї бувальщини записала за- журена Русь нове ім'я. Не стало знов одного із найвіршніших її синів, найсовітніших хоть тихих і скромних робітників; застило серце, що ціле було віддане для добра своєї вітчизни Русі- України, для рідного народу.

Покійний був сином о. пароха в Хиріві, а братом помершого перед кількома літами щиро- го народолюбця Адольфа Гладиловича. Гімназю

покійний кінчив в Перемишлі, студії філосо- фії відбув у Львові і у Відні, а зложивши іспит на учителя гімназії, дістав посаду при гімназії в Самборі, Перемишлі, а о після при- рускій гімназії у Львові, на котрій то посаді і мер, полішаючи жену, дорослу дочку і сина.

Кілько разів справа народна вимагала по- ради чи праці — покійного Даміана Гладиловича не треба було аж взивати, він сам перший явив ся, бо ж він звичайно один з перших і досте- ргав усяку потребу. Порада его бувала добра, розсудна, а праця припадала для него нераз дуже тяжка, котрої не кождий радо піднявсь би, а піднявшись її, не витревав би.

Видавництво часониси „Дѣла“ має покійно- му Даміанови Гладиловичеві дякувати дуже бо- гато за свій розвій. Він з пок. Володимиром Барвінським був головним основателем „Дѣла“ і від самого початку аж до недавня вів адміні- страцію видавництва. Его то головні ініціативи, енергії і праці треба подякувати і за той вели- кої ваги поступу в розвою нашої праси, що „Дѣло“ почало виходити що-дня яко перший дневник в галицькій Русі.

Як покійникови залежало на успішнім роз- вою нашого народу, як безустанно слідив він за всіма справами народного життя, як рад був влас- ними силами заповнити прогалини в роботі на-шої інтелігенції, вказує найліпше слідуєчий его лист до одного із своїх приятелів, буковинського патріота сов Ясеницького — написаний оловцем в ліжку, з котрого не судило ся ему більше двинути ся :

„Любий Друге!

До мого виїзду зі Львова вийдуть ще 2 більші перекладані книжки (Кеннана Сибір і Данилевського Піоніра Востока) а сль верну здо- ров з Карльсбаду, забираю ся зараз за видаване 2 цілих серій: Бібліотеки для руских жінок і бібліотеки для шкільної молодіж — бо сль 2 ви- давництва у нас доконечні; а виджу, що ніхто за них не бере ся. Вже маю і праці прибі- цині. Друкувати ме ся все фонетикою. — Але щоби сьмело зачати і відразу засипати нашу ну- блику на шми книжками, треба конечно на початок якогось засновного капіталу, бо з роз- продажі не так скоро що прийде. Для того про- шу і Тебе, займи ся ласкаво між буковинськими Русинами зібранем хоч би дрібонькими датками складки на сль цілі, щоби можна сль видавництва скорше зачати і їх будучність забезпечити. Я хотів би конечно у сль році видати 8—12 кни- жочок. Прейсь думаю, що на Буковині (та може в самих Чернівцях) знайде ся хоч 50 люда, що кинуть по 1 зл. бодай, дехто може й більше, а лень і шітками щось доложати. Я зруйнований злиднями та хворобами, бо вложив би-м своє, а тепер сам для себе мушу зичити на ліки та на

Карльсбад, а не рад би призначати сих, на- мій погляд дуже потрібних видавництв. Може би др. Стоцький або хто другий у Вас і своїм пером послужив такому видавництву. Відписуючи на сей лист, прошу разом і прислати зібрану склад- чину на мою адресу. Веселих свят, здоровит- тя сердечно Д. Гладилович.“

Похорон покійного відбув ся дуже велічаво, Черновецькі рускі товариства і наша редакція вислали на руки редакції „Дѣла“ до вдови ось таку телеграму :

І буковинська Русь зрошає ревними слеза- ми сьвіжу могилу незабутного Даміана, найгорі- чішого патріота, найсумліннішого робітника і великого ревнителя для справи народної. Най- сей вираз глибоко прочутого співчуття і загальний жал стане Вам, Високодостойна Пані відрадою в тій тяжкій хвилі!

Вічная пам'ять!

† Казимир В. Плошовский,

талановитий, много заслужений і вельми симпа- тичний артист руско-народного театру упокоїв ся дня 29-го січня в 39-ім році життя у Львові в заведеню в Кульпаркові.

Покійний служив через 18 літ рускій сцені щиро і належав до найліпших її сил. Він був справдішній артист, що любував ся своєю шту- кою, віддавав ся сль з замилованем і цілою ду- шею, багато працював над собою і завсідги споглидав на ню з чисто ідеального становища. Вість про его смерть і ще до того в заведеню в Кульпаркові цілком нас переразила; лиш деяке пояснене дає нам лист, писаний з Станіславова дня 4-го грудня 1891-го р. до дра Смаля-Сто- цького, котрий подаємо майже в цілости, бо нам здає ся, що він сль загальну загадку трохи пояснить. — Дід мій бл. п. владисл Сні- гурский давав тисячі на рускі цілі, кохаючи свій нарід, а більше не міг понад те, що-м міг т. е свій талант. І яка-ж вдячність? — Я до живого тронутий поступком хвальної „Бесіди“ (Това- риство „Руска Бесіда“ у Львові, що заведе і опікує ся руским-народним театром. Ред.) Подав ся я о заповогу, за вісімнайцять літ праці дістав я 15 зл враз з хорістами нашого театру ддятого, що сьвіваю в хорі і граю малі рольки для добра сцени. Маю жал до Н. (ім'я проку скаємо), котрий два рази в „Ділі“ упоминав, щоб мені відобрати ролю... Опускаю руску сцену, де тільки нужда була; по стайнях і клоаках граємо, жиди на нас кличуть „кік, кік кімедіант“

Великорос поламає собі голову, щоб доміркувати ся, що воно таке та „кодра“, котра звиваєть ся тоді, коли тра „замовить за кого нибудь“, та навіщо треба вимагати її енергично!

Ч. 43. „Весьма корыстнымъ было бы да- вати объявленія для русскихъ газетъ“. Ви- ходить: „Коли б хто друкував оголошення в руских часонисах, той був би користолобивим (habsüchtig)“.

„Ищеть лекцій оконченный гимназіастъ“ (по моск.: „окончившій“). Сего речення инакше не сьміємо розуміти, як „дороблений, скінчений хлопець гімназіастъ“.

Ч. 28. „Русскій народъ отжилъ подъ ски- петромъ Габсбургговъ“ = скінчив своє життя, lebte seine Zeit aus. Маємо надію, що справді „отжилъ“ хіба „русскій“ народ, а „русскій“ ожив тай жети ме.

„Наша (русская) молодежь измѣнниками (себто „измѣнниковъ“) презираетъ“. Росіянин поміжкве, тай подума, що „измѣнни- ками“ есть мабуть ablat. modі або instrumenti.

В сль самим 38-ім ч. трапляєть ся ще дуже миле слівце: „нѣскольконадцать!“. Чи прочитає його будь-який Великорос, щоб не засьміятися? А як що не засьмієть ся, то напевне вилаєть ся.

Ч. 10-е. „На особое поднесеніе заслужуетъ аккомпаньяментъ“. Чотири є помилки в сль фразі, але завважм тільки, що „поднесеніє“ =

Ueberreichung, Darreichung présentation, а зви- чайно: „подарунок, подаруваніє“. Значить: „Аккомпанімент варт якогось подарунку“, або „надаєть ся до подарованія“.

Ч. 9. „Его („Діла) мужество — безличность нашої женщины“. Безличность — impersonalité, Unpersönlichkeit, безособистість, себто змисл виходить як раз навики.

Ч. 6-е. „Гончое письмо“ (себто „сыскной листъ“) По московськи слово „гончий“ означає вісню породу собак (Jagdhund). Великорос по вік не вгада, що тут кажеть ся про „разыскной листъ“, а не про щось охотницьке та собаче.

Ч. 9-е. „Товарищеское приличіе“ (себто „общественное пр.“) значить по нашому: „приятельська звичаїність, приличність“, la décence de collègue.

Ч. 161-е. „Толпы гуляющихъ сѣѣлились“ = позлізали з коний, пішли пішка (а не „пос- пішала“).

„Воздухъ былъ чистый, рѣзвый“. „Рѣзвый“ можна сказати тільки про щось живеє, і зна- чить воно: шпаркий, баский, порський, а не „свьжий“.

„Несутся воздухомъ дробныя платки сѣѣга“ (себто „мелькіе хлопья сѣѣгу“). „Дробный“ fractionnaire, Bruch- „Платокъ“ є хустка.

Ч. 162-е. „Вкусити отъ запрещеннаго ово- ща“. Овощами по-моск. звуть не садовину, а

городину (моркву, редьку, цибулю, бураки і т. и). З мови „двердах“ общеруссків „русскій“ мусів би несподівано одкрити, що Адамови та Єві в раю було забороняно їсти якусь цибулю, або що!

„Отдыхъ заперся = відпочинок зачинився (а мало б бути: дыханье спѣрло!)“

„Опредѣленная мнѣ заплата была до- вольно ничтожною“. Звідсіля Росіянин довіда- єть ся, що в Галичині платять не грішми, а лат- ками, залатами (Flücke).

Ч. 156-е. „Я женюсь съ нею“ (на ней!) = Я ожению ся вкупи з нею, себ то: і я ожению ся, і вона (дівчина!) ожениється.

Ч. 141-е. „Сорозмѣрно съ ихъ духомъ мѣ развѣтѣмъ“. „Духовой“ ніколи не значить geistig, spirituel, а лиш: де є повітря („воздухъ“, „духъ“), кудю йде повітря. Кажуть, напр.: „духовые ин- струменты“ — les instruments à vent, die Blas- instrumente.

„Онъ меня потѣшалъ (зам. утѣшалъ) близ- кимъ созваніемъ синода“ = Він мене сьмішив, забавляв. Пригадую я собі, як один віруючий общерус писав: „Богъ — наша потѣха“, а ви- ходило: Gott ist unsere Belustigung!

Ч. 135-е. „Совокупляимось и соединяимось въ дусѣ любви“. Шануючи соромливість чу- тачів, не перекладаю сего речення по нашому. Але „le latin dans les mots brave l'honnêteté“, як говорить Буальо, і ддятого скажу, що „сово-

— а вдячності жадної. Зрештою кажуть, що ніхто в своїм краю не був пророком, найліпший примір мій приятель Флоринський, котрого буду просити о протекцію і в рускій мові буду виступати [в Празі. Ред.] яко щирій Руси син. Для мене переложено „Розбійників“, з Шекспіра пожалься Боже нічого, бо і сил нема, а шкода, побачив би-сь „Ліра“, „Куниця Венецького“, „Рихарда III“! Опускаю з сльозами в очах, бо стільки літ був я з ними, але прищлості жадної, нема власного театру. А як буде, то прийду, щоб виступити! Мала бути емеритура, але у Русинів все буде лиш на устах, до діла далеко! Не писав я довго, бо дуже занятий, мушу вперед випочити, бо через 18 літ працюючи без відпуску чоловік донервуєся. Добре, що маю на стільки, щоб в остатнім разі жити спокійно і не волочити ся по нужденних містечках — Н. зробив се напевно з поручення бл. п. Гриневецкого, котрий видаючи у мене незвичайний талант, бояв ся о свою загрожену славу і збештав мене враз з Біберовичом, котрий незрівняно ліпше від Г. грав Полуботка. А я не боюся. Н. міг написати, що зле, скоро говорю, але-ж славний актор англійський Іррвіґ зовсім не має вимови а лише мімікою і рухами доповняє. Одже кажу як Можеевська, славна польська артистка: шануйте руску штуку, не давайте її унасти, маєте такі таланти як Біберовичі, Стечинський, Ольшанський, Клішевські, Осиповичова, Янович в ролях людських бо як то все розлізе ся, то все загине. Складайте на емеритуру для тих бідаків, що все жертвують. Твій Влад. Будь ласкав, написти відозву до п. Савчака, що до емеритури. Лист можеш післати до „Діла“. Я сам перший жертвую на се.“ — Отсей лист показує нам, як щиро покійний відносив ся до рускої штуки, а старани про її піднесення, на які він вказує в листі, се найліпший пам'ятник для сего щирого сина Руси. Пером Єму земля та вічна пам'ять! Дай Боже, щоб ето гадки як найскорше здійснилися!

Рада державна.

В раді державній вели ся минушого тижня наради над проектом реформи судів правничих, і проект сей прийнято при спеціальній дебаті з малими поправками. — По залагодженю деяких поменших справ приходять тепер під обрання предложе правительства о запуску для товариства парохідної плавби на Дунаю, а крім того має прийти до першого читання проект посла Німеческого о законі що до стабілізації окружних інспекторів шкільних. Сей закон має однако обов'язувати лиш Галичину. Доносять також, що по залагодженю предложень що до запуску для

куплення“ е coitus, а „совокупляться“ — coire.

Ч. 157-е. „Наглость (себто „настойтельность“) того пуделоженья была поддержана.“ („Гал. Русь“ говорить про загальне голосовання). Виходить, що се предложенье було зухвальством, нахабою, безчільністю! „Наглость“ е insolence, Frechheit.

Ч. 129-е. „Одѣты въ бѣлыя платья съ розовыми (розовыми!) лентами.“ Се один з дуже гарних прикладів общерусскости. „Рожа“ по-московськи е або „бридка ника“ (une laideron, die Fratze, hässliche Figur), або „вишиха“ (érésipèle, Rothlauf).

Ч. 122-е. „Грубое обращение съ дѣтиною“ (дидлятею!). Або ще комічніше трапило ся мені раз: „она родила дѣтину.“ „Дѣтина“ зовсім не те, що „дитя“, а означає хлопчиско, парубище. бимбас. ein starker Bursche (не добру поніменьки точного виразу).

Ч. 81 е. „Музыкальное искусство, пробѣт которого мы слышали въ произведеніяхъ Лысенка.“ „Пробѣт“ — затычка, bousche, Propfen.

Ну, та доволі й сих-о „пробѣт“ (образцевъ по московскому!), щоб зрозуміти, яка сьміхота отся „общерусска“ мова!

А. К.

товариства парохідної плавби на Дунаю прийде здає ся під обрання проект правительства о біржевім податку. Рада державна має радити вже лиш до кінця лютого а відтак будуть скликані сойми краєві на довшу сесію. По замкненю сесії соймових має рада державна на ново бути скликана для залагодження справи що до інвестицій комунікаційних для Відня і може вже для регуляції валюти.

Про роботи в комісіях палати послів висказали ся послідніми днями деякі газети дуже неприхильно, підносячи сумний факт, що участь членів комісій в нарадах так недбала, що більша часть сих комісій не може за для браку комплекту взагалі взяти ся до роботи. Факт сей тим більше невідрадний, що в комісіях сих як раз мають вести ся наради над справами дуже важними, як пр над законом проти піяньства. Тому каже „Presse“ варта пригадати председателям комісій постанову §. 28. регулямину, де каже ся, що член комісії, котрий не прийде на три по собі слідуючі засідання без відповідного оправданія, перестав бути членом. Виступлене се гадзет звернуло на себе увагу міродайних сфер, бо зараз на слідуючій засіданню підніс президент палати др. Смолька публично сю справу і натякнув на постанову §. 28. регулямину.

Перегляд політичний.

В Чехах стає положене політичне що раз то незвичайніше. Коли до недавня перенесенню угоди а тим самим і поділові Чех на національні опруги судові противили ся тільки молоді-Чехи, виступає тепер проти сеї угоди з цілим завзятєм велика часть староческих послів і грозить зложенем мандатів до сойму. Крім того заявили ся проти сего розмеження округів судових также і збори ческих властителей більших посілости, які послідніми днями відбули ся в справі угоди. Справа дійшла до того, що від одної міродайної особи мав навіть вийти натяк про стан облоги в Чехах.

В Петербурзі помер стрий царя Александра III. великий князь Константин Николаевич, син царя Николая I. роджений в році 1827. Покійник був свого часу визначним політичним діятелем, а особа его важна тим, що політичні его пересвідчення були ліберальні і задля того по смерті царя Александра II. коли наступила реакція, приневолений він був виїхати за границю. По двох літах позволено ему повернути до Росії і ту став він тим осередком, коло которого групували ся ліберальні мужі, партія реформ в Росії, так звані Константинівці. З его минушости згадати ще треба, що він в році 1862—1863 був намісником Польщі.

Стан здоров'я болгарского міністра-президента Стамбулова поліпшив ся, помямо що до тепер не витягнуто ще з тіла кулі. Дневники починають доносити, що Стамбулов не зранив ся самий, лиш уяв жертвого атентату.

Справа видалення французского журналіста Шадуерна з Болгарії, що то минушого року тільки наробила була галасу, вже залагоджена. Правительство французске, котре стануло було в обороні свого підданого і жадало відкликания наказу, в наслідок котрого Шадуерна видалено, прийняло справоздане болгарского правительства, оправдуюче сей приказ, до відомости.

Адмірал Жевре, командант французской флотії підчас єї гостини в Кронштаді, іменованій шефом енерального штабу французской флотії. Сей уряд є ново оснований, а належати будуть до него всі справи, що відносять ся до воєнних приготувань маринарки.

В Фінляндії сконфіскувала російська цензура з новим роком майже всі дневники шведско-фінські за для їх переглядів за рік минувший. В оглядах сих виражені були жалі шведско-фінского населення на порушене прав Фінляндії, зміряюче до єї змосковичення. Все-ж таки Фінляндії мають бодай в Росії свої дневники, в котрих можуть висказувати свої кривди. Оскільки гірше там положене наших братів Українців.

Буковинські товариства рускі.

Виділ „Рускої Бесіди“ ухвалив на засіданню дня 1-го лютого: а) видавати „Люстро-вану Бібліотеку для молодіжї міщан і селян“ так само як і минушого року і упросив в тім згляді на редактора п. інспектора Ом. Поповича в Сереті. Книжочка 1-ша вже друкує ся. б) Завізвати всіх довжиків за календар і за „Бібліотеку“ до сплати довгів, в) збирати матеріал до уложення правосл. молитвенника. В члени прийнято: Юрія Томерука господаря з Василева.

„Братство св. ап. Тадея“ в Чернівцях відбуло дня 19-го січня свій загальний збір під проводом заступника старійшини п. Николая Вишньовского при участі 37 братчиків. Приходів мало: братство в прошлім р. 590 зр. 50 кр. (з чиншу від комірників 176 зр. членських вкладок 15 зр. 45 кр., збір в церкві 79 зр. 20 кр.) а розходів тільки, що лишило ся 216 зр. і 2 кр. готівкою. Маєток братства представляє ся так, що братство має свій дім і гроший на 5235 зр. 97 кр. а на те винно до каси щадн. 1883 зр. і 10 кр. Коби братство змогло чим скорше очистити свій дім та завести там бурсу для бідних учеників! До виділу вибрано між иншими надрадника Сид. Винницького старійшиною, Николая Вишньовского заступником, дра Стопкого секретарем, Андрія Гелечинського скарбником.

(Науковий кружок тов. акад. „Союз“ оживив ся знов з поворотом слух. філ. п. Колесси до Черновців. В вівторок, дня 2-го лютого читав Колесса в компанії „Народного Дому“ про „Українські народні пісні в поезіях Богдана Залеского“ Окрім членів „Союза“ прислухувало ся дуже займаючому викладові і кілька старших Русинів. Шкода лише, що не знав про той відчит ширший круг людей. За те оповіщаємо тепер, що в неділю, дня 7-го лютого вечером буде п. Колесса свій виклад продовжати; чей збере ся на сей раз більше цікавих!

На „Руский народний Дім“ в Чернівцях приєднав п. Мих. Кудічковский, властитель Гоголіни 3 зр. Сердечне спасибі!

Руска міщанська читалня дає в неділю дня 7-го лютого в салі готелю молдавского другий сьмівно-декламаторский вечерок з танцями.

Дрібні вісти.

Посол др. Волян виїхав в п'ятницю дня 29-го січня до Відня.

Посол Юл. Романчук занедужав на карбункул. Лікарі др. Альберт і др. Гринчак зробили операцію, котра щасливо удала ся, а посол Романчук приходить до здоров'я. Се запевно утішить кожного щирого Русина, так сама як вість про недугу всіх засмутила.

Рада шкільна краєва ухвалила на засіданню дня 27-го січня: розширити однокл. школи в Погорилівцях і Шинківцях на двокласові; дати наказ, щоб рада шк. пов. в Радівцях перевела з громадами Сатувмаре вол., Старі Фратівці вол., Партепши гор., Стража і Пугна пере-справи що до розширення тих шкіл; так само щоб рада шк. пов. в Сереті перевела з громадою Терешлешти нім., а рада шк. пов. в Кіцмані з Кіцманем що до розширення хлоп. і дівочої школи такі-ж пересправи. Додатки службові дано: надуч. А. Фляшкови в Четнівцях 5-ий; надуч. Андр. Зугаєвичови в Заставні і уч. Дмит. Павелови в Валяві 3-ий; надуч. Ом. Поповичови 2-ий; уч. Онуф. Іллякови в Дубівцях і Вас. Ордзі в Лужанах 1-ий. Іменовано: Опис. Поповича в Оршівцях а Дмит. Скалата в Маталі надучителями, Ів. Прокоповича в Кіцмані учителем а М. Канчукер в Вижниці підучителькою. Відтак залагоджено просьби о запуску.

Товариство учителів і учительок в Чернівцях передало бурмістрови Черновець петицію о дорожнйний додаток для черновецьких учителів. Над сею петицією радив вже магістрат тай ухвалив не давати такого додатку а лиш підвищити за-

помоговий фонд для учителів о 200 зр. Не дуже тим пошують ся учителі, але що-ж зробити магістратури, коли нема грошей навіть на виплату звичайних пенсій, а дня 1-го лютого учителі з своїми квитками ледви около полудня дочекали ся виплати, бо зрана каса була порожня.

Пять посад поміч. учителів (3 муж., а 2 жень.) установила черновецька рада міста, а окрім того постановила зробити самостійною школу в Поляна-Рощ.

Виставу килимів і диванів постановила відкрити кураторія промислового музею з співуділом товариства волоских панів в часі від мая аж до половини серпня в кімнатах промислового музею в домі Векслера в Чернівцях, щоб таким чином підпомочи домашній промисл. На виставі будуть взірцеві килими австрійські, відтак боснійські, і східні — які є в приватнім посіданню — нарешті килими буковинські домашньої роботи, котрі буде можна також купити. Буковинська Русь не здобуде ся бодай на стільки, що Волохи, щоб підпомочи свій домашній промисл. Кілько то скрізь роботи, а як мало у нас рук охочих до праці!

Конкурс на місце учителя при черновецькій гімназії для наук природних і математики та фізики розписаний бук. радою шкільною краєвою до 15-го марця 1892-го р.: на місце канцеляриста при чернов. суді краєвим до 29-го с. м.

Відновленням прав. катедри в середній займає ся маляр Йобст з Відня. Він приїздив сюди днями до Черновців, щоб церкву оглянути і порозуміти ся що до сеї справи; цілий проєкт має він випробити у Відні. Мають ся помалювати стіни і бані і положити поміст; стіни і бані будуть малювані al-fresco, а підлога буде наслідувана маймуру.

Нешасливі пригоди. В Кічері, радовецького повіту, попарила ся на смерть 3-літня дитина Івана Патрива, унавши в котел з киплячою водою. — В Фундул-Молдові упав під млинські колеса зарібник Михайло Стігар і був розірваний в кавалки. — В оршівській лісі убило дерево селянина Григорія Волошчука.

Величезного медведя убив в лісах православною релігійною фонду в Воронці, лісничий Іван Ковальський.

Українська трупа театральна п. Кропивницького дає тепер представлення в Варшаві.

Число самовбійств виносить річно менше-більше 180.000. Найрідше їх в горах, а найчастіше в долинах над великими ріками. В Саксонії лучають ся самовбійства найбільше. Найчастіше убивають ся люди в місяці червню, а найрідше в грудні.

Великі непорядки в рахунках і спроневерені найдено в касі виділу повітового в Снятині. Секретаря виділу зараз засуджено.

Подяка. Читалия в Ришківій Волі в Галичині складає сердечну подяку Вив. п. Костеву Паньковському у Львові за те, що предплатив для неї „Буковину“. Най Господь уліпить ему здоровля і многих літ за так щедрий дар. За голову М. Зоврак.

„Călindariul redactat și edat de Academia ortodoxă“ і на рік 1892 виглядає так чудасно,

як вперед. Календар майже до чиста наповнений волоскими статями патріотичними, а щоби і Русинів чимось збути, написано пануючу династію і святих по руски а новий геній всеславянський, „К. Д. Богатырець“, списав ще в додаток свої любовні історії: „Монах“ і „Подъ осень.“ Є ще правда оповідане про даскала-піяка і „Афоризмы Хрущова, Сокольниково і Лермонтова.“

Ц. к. правительство краєве дозволило епітропам церкви прав. у Витилівці, збирати жертви на збудоване нової церкви тамже через 6 місяців.

В селі Витилівці має громада з кінцем сего року вибудувати дім під школу і отримала з краєвого фонду 1000 зл. безпроцентової позички на 15 літ.

Наші Читалні. Основатель і довголітний предсідатель хлівської читалні Леонтій Гайдиш ук вмер недавно а в наслідок того розпадає ся — як нам доносить — тамошня читалия, бо брак чоловіка, котрий би міг заступити помершого і притягнути людей до просвіти. Як слабо розвивають ся наші бук. читалні і яка байдужність сільської рускої інтелігенції!

Новий уряд почтовий сполучений з Ставчанами отворено в Борівцях кіцманського повіту, до котрого будуть належати громади: Бабин, Приличе, Борівці і Кисилів. На місце почтового експедієнта в Борівцях розписала вже дирекція почт і телеграфів дня 29-го січня конкурс на 4 неділі.

Погроми жидів в Росії. В пензенській і саратівській губернії вибухли були великі погроми жидів через поголоску, що жида нагромадили потайно великі припаси збіжжя, щоби через те ціну его піднести. В Синдоновій збурено більше ніж 100 домів жидівських і багато жидів убито і ранено, а в Саранську збурило товпа зголоднілих селян поверх 60 жидівських домів і поубивала багато жидів. В Казани же обрабували селяни множество склепів і шинків.

Смерть Кедива Египту. Англійські часописи подають справоздане лікарське, після котрого безпосередню причиною смерти Кедива Египту була затрує крові і недуги серцевого. Затрує наступила в наслідок зажити за великої дози морфіну, котру Кедивови завдав его лікар Салем. Зараз по смерті Кедива пропав Салем без сліду.

В Празі признавало ся року 186-го аж 73.000 осіб до німецької народности а тільки 50.000 до чеської. Тепер же виносить число Німців 30.000 а Чехів 240.000. Унадок Німців тим яркіший, коли зважити, що до підтримання своєї народности мають вони около сто різних товариств політичних, шкільних, літературних, економічних і т. д. Найбільше їх товариство „німецьке товариство шкільне“ має з самих вкладок членських 15.000 зл. доходу, за котрі виховує ся 600 дітей в німецькій дусі.

Велике вражінє викликало в Відні найдене двох кістяків при розбираню одного дому в одній з найстарших улиць міста. Стояла там колиш гостиниця, в котрій перед кількадесятьма роками поновнено убійство на двох подорожних.

В справі військових вправ оборони краєвої, котрі мають відбути ся в 1892-ім році через 4 тижні видало міністерство краєвої оборони

таке розпорядженє: при кождім баталіоні відбудуть ся безпосередно по укінченю школи рекрутів так вступні як і головні вправи, до котрих покликані будуть: а) всі безпосередно приділені до краєвої оборони а асентировані в 1891-ім, 1890-ім, 1889-ім, 1887-ім, 1885-ім і 1882-ім рр. з виїмкою тих асентированих в 1882-ім році, котрі відбули вже більше як 20 тижнів вправ; б) резервісти асентировані в 1881-ім році і приділені до оборони краєвої в 1888-ім році, що не відбули ще 8 тижнів вправ; з 1886-го року, що не відбули 12 тижнів вправ, з 1884-го і 1883-го року, що не відбули 16 тижнів і з 1881-го року, що не відбули 20 тижнів вправ; дальше в) ті, що належать до доповняючої резерви а асентировані були в 1891-ім, 1888-ім і 1885-ім році з виїмкою тих з 1885-го року, котрі відбули вже більше як 8 тижнів вправ. З кінної оборони краєвої будуть покликані до вправ асентировані в 1881-ім році а в міру потреби і ті з р. 1880-го, що не відбули доси приписаних вправ.

† **Данило Голубіцький**, міщанин садагурський, голова стельмаского цеху, найревнійший член виділової садагурської читалні, умер дня 28-го січня. Покійний відзначав ся чеснотою, справедливостю, чистотою характеру дбалостю о свою рідну державу, о добро громади і родини і любовю до своєї рідної рускої мови. Він пізнав силу науки і просвіти, приляг цілою душею до читалні і рад був там і сам чросвітити ся і нести світло науки поміж своїх руских братів, для того всі его за життя любили і поважали і по смерті віддали честь на величавім похороші дня 30-го січня. І ми кличемо: Вічна память! Земля Ему пером!

† **Др. Адальберт Вахловський**, професор математики і фізики при гімназії в Чернівцях помер дня 2-го с. м. в 46-ім році свого життя.

Ціна збіжжя.

В Чернівцях платили дня 4-го лютого 1892-го р. за 100 кільограмів найліпшої:

пшениці	11.00—11.25 зл.
жита	9.50— 9.75 „
ячменю	7.50— 7.75 „
вівса	6.90— 7.10 „
ріпаку	— „
конюшини	57.00—60.00 „
кукурудзи	5.75— 5.85 „
гороху	7.50— 8.50 „
оковити	20.00—20.50 „

Курс монет

дня 4-го лютого 1892-го р.

дукат	5.53 — 5.62 зл.
рубель папер.	1.15 ¹ / ₂ —1.16 „
наполеондор	9.34 — 9.40 „
100 марок	57.70 — 58.00 „

Ілюстрована

БІБЛІОТЕКА

для молодіжи, міщанъ и селянъ,
підъ редакцією О. М. Поповича
виходить вже 8. рікъ въ Чернівцяхъ
місячними книжочками и коштує на рікъ
(12 книжочокъ)

тільки одинъ зр.

Поодинокі книжочки „Бібліотеки“ высылає редакція на показъ даромъ.

Адреса: „РУСКА БЕСѢДА“

въ Чернівцяхъ Улиця Петровича ч. 4.

Видає і відповідає за редакцію: Сільвестер Дашкевич.

ВАЛЕРІЙ РІТТЕРМАН
магістер фармації
отворив
в Чернівцях при головній улиці ч. 13
Торговлю дрогів, і товарів фарбарських
під „золотим моздрем“.
Великий склад всіх дотичних товарів,
ріжних красок, олій, бензини; ліків, ми-
ла, хірургічних інструментів, товарів ал-
тикарських і всяких инших товарів для
домівства і промислу.
А, рум і коняк впрост спроваджені.
Услуга знаменита, ціни найдешевші; за-
мовлення замісцеві виконують ся скоро і
ретельно.

Антоній Табакар і Гаїна,
В ЧЕРНІВЦЯХ, РИНОК.
Торговля корія, вин і делікатесів.
Одинокий склад
і аґентура для Буковини ц. к. фабрики го-
сподарських машин Clayтона і Schuttlesworth-a.
Склад товарів з хиньского срібла.

З печатні Г. Чопна.

Предплата
ПЛАТНА В ЧЕРНІВЦЯХ
 випосити:
 на цілий рік 5 зр. — кр.
 „ пів року 2 „ 50 „
 „ чверть року 1 „ 25 „
 для заграничї 5 рублів або
 12 франків
 Поодинокі числа по 12 кр.
 в книгарні Г. Нардінського
 в Чернівцях, ринок ч. 10 і
 в бюрі газет Л. Горювца,
 ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА.

Виходить що тижня в п'ятницю.

Редакция і Адміністрація „Буковини“ паходять ся в Чернівцях (улиця Петровица, ч. 2.), куда в сі дописи адресувати належить. Бюро редакції отворене щодни від 6.—8. години вечером.
Оповіщення і прилоги обчислюють ся по найдешевшим цінах.

Ч. 5.

Чернівці, дня 31-го січня (лат. 12-го лютого) 1892.

Рочник VIII.

Програма народовців, а дотеперішні хиби в її переведенню.

В 3-ім числі нашої часописи, говорячи про консолідацію Русинів, сказали ми, що тільки партія народовців стоїть до тепер сама одна на чисто народнім ґрунті, що тільки партія народовців цїнить високо вагу національного принципу для розвою і зміцнення сили руского народу. Се мусять признати всі свїтлі люди, що совістно слїдять за ходом нашої народної справи; а вже-ж ніяким способом не можна сего сказати про наших москвофілів, що цілком заперечують нашу народну відрубність, нашу національну самостійність, а противно в змосковщеню нашого народу видять ціле его спасенє, та длятого лише тамтуду змагає ціла нещасна їх робота; не можна сего признати нашим радикалам-соціалістам, що руководять ся більше космополітичними засадами, що в першій лїнії стремлять до радикальної і як найскоршої зміни всіх теперішних сусїпільних порядків, та длятого маловажають вагу національного принципу; не можна на конець сего признати нашим людям так званої „твердої партії“, бо-ж сі люди не мають ясно-го понятї про народне питанє, не живуть вони живим житєм, а противно зашкаролуплені в мертвій бувальщинї, боять ся кожного народного поступу.

Програма народовців ясна: двигнути свій самостійний народ природним способом через народну просвїту морально і матеріально; провадити велику темну масу нашого народу природним способом через народну просвїту до

пізнання своїх прав і обовязків; збудити в темних масах нашого народу природним способом через народну просвїту чесноту правдивого патріотизму, збудити патріотичну офірність, патріотичну відвагу, і видобути тим природним способом відповідну народну силу для вибореня приналежних тому народови людських прав, до вибореня приналежного ему поважного місця в радї других народів.

Питаємо ся одже: для чого помимо сеї, можна сказати, для нашого народу на тепер єдино спасительної програми мають народовці особливо помежи своїми рідними братами тільки противників? Для чого до тепер ще так дуже тяжко з-єднати тих противників для святої народної справи? Для чого ще взагалї так тяжко поступає в перед наша народна справа?

Причина сего лежить, як ми се вже нераз наводили, в більшій часті безперечно в загальних дотеперішних для Русинів дуже некористних політичних і сусїпільних обставинах; причина сего лежить дальше в великій мірі в недостатку зрілого власного матеріалу до переведеня сказаної народної програми; причина сего лежить в тім, що багато у нас здеморалізованих перевертнів, що виступають ворожо і то навіть против свого власного переконання яко чужї наймити против народної справи, а на боротьбу з ними минає ся дорогий час, минають ся сили, що вартні лїпшого діла; але причина сего лежить безперечно по часті і в дотеперішній недостаточній організації народної партії, лежить також і в ріжних хибах наших дотеперішних провідирів, і о сім послїднім хочемо тут в інтересї самої нашої народної справи обширніше

поговорити, як ми се обіцяли в 3-ім числі нашої часописи.

Нема що казати, що австрійська Русь, на-коли хоче вибороти собі приналежне становиско між иншими народами нашої держави, наколи хоче двигнути ся із сумного стану унослїдження, мусить насамперед порозуміти, що се може її удати ся лиш спільними і сполученими силами усіх її частий, що ніяк не можна обмежати ся в нас на осібні краї (винявши хиба справи чисто красві), або може ще навіть на повіті; ніхто не сьміє в почутю народної спільности виламувати ся спід тої засади, і нараз почувати ся Галича-чином або лиш виключно Буковиньцем або Турчаником, а всім Русинам треба уважати за най-висшу засаду саму руску народність, і з погляду на добро і щастя рускої народности нормувати свое діланє.

Коли-ж праця всіх Русинів з осібна має бути успішна і богата в добрі наслідки для культурного жити Руси, то се чей также кождому ясно і зрозуміле буде, що мусить бути якийсь осередок в зарядї справами народу, мусить бути якийсь центральний уряд народний, в котрім сходили-б ся всі нитки народного ділани, без відомости котрого не повинна жадна важнїйша справа народна залагоджувати ся, котрий один промовляє в імені Руси і заступає її всюди, котрого зарядженя повинен безусловно кождий Русин яко добрий жовїр народний сповнити, бо в тім лежить успіх.

Такий центральний заряд руских народних справ спочиває до тепер, як се кождому ясно буде, в осередку австрійської Руси, в столицї

Управильненє валюти.

Межи австрійским а угорским правительством ведуть ся вже від довгого часу переговори, як би то управильнити нашу валюту. В австро-угорській монархії єсть тепер в курсї около 800 міліонів банкнотів і пот державних і около 30 міліонів срібних ринських. Рїч легко понятна, що паперові гроші в якімсь краю, в якімсь державі, впливають дуже некористно на її стан фінансовий і економічний. Всї жителї краю, селяни, робітники, урядники, предриємці, торговельники і промисловці мусять кождої хвилї з тим числити ся, що паперовий грїш єсть неневний а найгірше даєсь то відчувати при вивозї товарів за границю або при привозї їх до краю. Тї, що привозять до нас товар з заграничї і дістають за него паперовий грїш, жадають очевидно, щоби їм за него дорожше платити, бо папір не має для них такої вартости як срібні або золоті гроші; противно знов буває при вивозї. В наслідок того, що у нас валюта неуправильнена, витворилась на границї держави спекуляція на ту неоднотайність паперового гроша і приносить не мало шкоди обмінї товарів і рухови торговельному. Два рази вже старала ся

наша держава в другій половинї сего столїтя управильнити свою валюту; раз в 1858-ім р., а відтак в шістьдесяти роках, але за кождий раз перешкодила тому війна, в першім случаю з Італїєю, в другім з Прусами. Тепер однакж здає ся, що вже напевно прийде до того управильнення. Правительства обох половин держави старають ся всякими силами, щоби як найскорше до того довести.

Як думають оба правительства перевести то управильненє валюти, доси ще не можна докладно знати, але здає ся бути певною річю, що у нас буде заведена золота валюта і що тих 800 міліонів паперових грїшій будуть замінені на грїші золоті. Розходить ся лиш насамперед о то, щоби означити вартість одиницї нової валюти, т. є. щоби вартість золотого ринського не була за надто низька або занадто висока, бо в першім случаю потерпіли би дуже довжники, а в другім вірителї; при занадто низькій вартости нового ринського, мусїв би довжник більше заплатити, як платить тепер паперами, а при занадто високій, віритель дістав би від довжника менше, як би дістав теперішними грїшми.

Дальше розходить ся о то, з відки роздо-

бути так велику силу золота, яка потрібна до нової зміни. Рїч очевидна, що тут не може обійти ся без позички і лиш питанє, чи удасть ся ту позичку зятигнути. До того потрібні два условія: певний стан фінансовий держави і певна бодай на кілька лїт ситуація політична. Що до першого, то рїч безпечна: в австрійским і угорским бюджетї єсть вже від кількох лїт рівновага, а вивозова торговля нашої монархії росте з кождим роком.

Кредит нашої монархії за границею єсть так забезпечений, що о неможливість затигнення позички нема чого побоюватись. Одно лиш не-певне, чи в Европі знайде ся тільки золота, кілько буде потреба. Що до ситуації політичної, то нема також обави, бо наколи-б она була непевна, то держава наша не бралась би до так великого і важного діла. За границею в Парижі і Лондонї лагодять ся вже дійсно до такої позички а з Парижа доносять навіть, що тамошня група фінансистів постановила аж до лїта не брати участі в ніякій чужій позичцї, щоби бути готовою покрити потреби австро-угорської монархії.

галицької Русі, де жите народне живійше розвинуло ся, в руках львівських людей, котрі як свѣтли і совѣстні патріоти старали ся безперечно служити все після свого переконання як найлучше народній справі, та, о чім ми свѣто переконані, виїшли з дотеперішньої борби за народну справу з чистими руками.

Та для повного успіху в борбі за нашу народні права треба не лиш, щоб Русини жовніри всі до одного сповнили свої народні обовязки, але щоб і проводирі були завсїгди на своїм місці, а опріч того треба, щоб центральна народна управа сполучала в собі самих людей ініціативи, людей повної енергії, взорців народної карности, що не мають перед загалом своєї партії ніякої тайни, що противно старають ся на кождім кроці все і всюди стояти в контакті з загалом своєї партії і не піchnуть ніякого важнішого народного діла без порозуміння зі своїми людьми; взорців народної карности, що не хорують на неомовних авторитетів, та не посьміють в народних справах провадити політику на власну руку.

Таким вимогам, які ми ставимо до народного уряду, не зовсім відповідає теперішній заряд. Недостаткові ініціативи і відповідної енергії нашого теперішнього центрального народного заряду треба по більшій частині приписати се, що сей заряд не має на провінції відповідного числа своїх органів, що у нас взагалі ще недостаточна народна організація. А прецінь при відповідній ініціативі і енергії дало-б ся у нас майже в кождім повітовім місті і в багато селах зорганізувати огнища народної праці, котрі би стояли в контакті з центральним народним зарядом, а в своїх сторонах ширили-б здобутки народної праці, та зміняли ряди заступників народної ідеї.

Тайне, тільки для денекотрих осіб доступне поступоване нашого центрального народного заряду, таке саме поступоване руских послів і руского клубу в радї державній подало нашим противникам сильну зброю в руки против так званої нової ери, котра, правду сказавши, в самій суті річній не є жадною новою ерою, тай не погіршила стану нашої народної справи, а противно подала нам надію на деякі важні здобутки на ниві шкільництва, а тим самим вже подала нам надію на живіший поступ нашої народної справи. Все-ж таки можна було оминути всі ці клевети і славні галабурди вічеві наших противників, коли-б наші теперішні народні проводники поступали явно, зносили ся перед кождим важнішим ділом зі своїми людьми, і за зрілою порадою сих своїх людей ухвалювали всі потрібні средства для переведення програми народовців, що тільки сама одна може здвигнути і спасти наш нарід.

Таке явне поступоване наших проводирів з-єднало би для народної справи велику часть наших малъконтентів, що в теперішнім поступованю наших проводирів добачають тільки особистий їх сервілізм взглядом ряду.

Жадаємо одже в інтересі самої нашої народної справи від нашого центрального народного заряду більше ініціативи, більше енергії, більше явного поступовання і більше вірцевих прикладів народної карности, бо нічо більше не деморалізує людей, як занехане і доптале ногами сеї першої і переважної засади людьми, що стоять на самім чолі народу. Так не розуміємо приміром того, що спонукало посла Телішевського тайно, без порозуміння з своїми товаришами пустити в свѣт звістну брушуру, що не містила жадної чим небудь визначної і хосенної для народної справи гадки.

Также годї нам ізолювати ся, нам треба все і всюди і явно голосити і сміло заступати нашу народну програму, нам треба як найбільше стикати ся з всілякими своїми і чужими людьми, щоб з одного боку проганяти скрізь теперішню духову темряву, а з другого боку всіх приєднувати для справи народної, котра сама чиста під таким чином ще гладше і чистійше на перед.

Дописи.

З УКРАЇНИ.

13. січня 1892.

I.

Вчера одібрав я з почти 1-ше число, в рідній для мене мові, газети „Буковини“. Не можу висловити на бумазі того, що я відчуваю в серці. Наша мова, наша українсько-руська ідея не вмере, не загине, хоч її гонять і тїснять Москалі. Я тепер пересвідчив ся, що наше загальне українсько-руське діло звело собі кріпке гніздечко під хатами урідних сестер — Галичини та Буковини.

Доглядайте, братіки рідні, того гніздечка, щоб був хоч який притулок і нашої приголомшеній нації!.. Бо в нас така темрява на Україні! Як подивив ся поміж людьми, то сором, жаль і невимовний смуток так за серце здавить, що не знаєш, куда й дітись!..

Простий люд — темний — темнісінький, він не розбірає, хто він такий, на що живе на свѣті; не візнає стану, де свій, а де чужий. Малоземеле та періодичні недороди довели людей до посліднього ступіню бідности, а бідність, як се кожному звісно, тигне за собою неповажність до чужинки, сварливість між рідними і повсєднєвну скаргу. По думці бідности, вони живуть для того, щоб заробити грошей, та віддять податки, (котрі к слову сказати, у нас незмірно великі) і як кажуть: „бути чистим“. Отсе їх мета і конечна ціль життя!..

Поглянеш поміж середньою класою людей, тут панує якийсь непросвітний хаос і байдужність до всего окружающего. кождий тільки й думає „про свою сорочку, бо вона до шкури ближче“, а про все друге „хоч вовк траву їж...“

Крім того, між середньою класою панує якийсь незрозумілий збільшений страх. Наприклад: багато зустрічав я таких людей, котрі дивують ся, що я получаю „Зоря“ і „Дзвінок“, та „Буковину“. „Як ви не боїтесь получить заграничні газети, печатані по українськи?“ питають вони. І се питане свѣдчить про незрілість і збільшений страх полохливих людей. По моїй думці „полохливість“ багато мішає подвигненню нашої справи і веде за собою бдєванне нашої мови та літератури...

Ви звертаєтесь до Українців і Галичан, щоб не забували своєї меншої сестри „Буковини“ і допомагали як морально, так і матеріально. Матеріальний добробит се, здасть ся мені, є найголовніша хиба поміж Україно-Русами. Хто має достатки, той не числить себе Русиним, а бідний рідний би від чистого серця доплати, так Віг має чим, але на що нас стати, се даємо з радної душі. Працюйте поки що і для нас, і знайте, що все таки багато нас тішить ся Вашими успіхами і бажає Вам всего кращого.

О. В.

II.

Не можу не сказати при нагоді кількох щирих слів до патріотів, що згрупували ся коло „Буковини“. Мала ще наша сила, мало інтелігентних людей, широкорозвинених, люблячих наш нарід, щирих патріотів... Читаючи уважно кожне число „Буковини“, я так зрозумів собі сучасний стан буковинської Русі. Але і на Україні за останні часи знов більшає людей самопочуваючих, щирих і працьовитих, не дивлячись на ту темноту, серед котрої ми живемо, всі тяжкі наші обставини... Хоч „орел і карає Прометея“ — воно (серце наше) знову оживає і сміється знову... Певне не в листі доводити,

що ми ще не вміраємо... Хоч лихо скрізь — голод, бідота гнітить сей рік „богатого, дужого велетня“, як казав один Галичанин про Росію, не минули недостатки і нашого українського люду, є й відрадні факти, подаючи надію в нашому русько-українському житю... Віда тільки, що у нас руки звязані. Коли-б і ми змогли так щиро, стало і системно бороти ся як Ви, по снаї і по праву ми-б високо підняли з самоповажанем і надією голову, що і ми живемо, хоч і в кайданах, з найліпшими надїями...

Найщиріша Вам шана й дяка за Вашу невтомну боротьбу, за ту чесну роботу, котру Ви взяли на себе.

А.

СПАС (коло Вижиці).

(Пропінація, нарід, читальня, інтелігенція.)

22. лютого (3. січня) 1892.

Спас числить зверх 3000 людей віроісповідання гр. прав. Се село належало недавно Вірменинови Ромашканови, а тепер Італіянцєви грабьому Цігалі і сю дідизну его цїнять на 200.000 зр. Положене на нашім підгір'ю буковинськєм, представляє ся се село дуже мальовничо, має велику дерев'яну церков гр. прав., двокласову школу, мурований дїм громадський і хати приходські і ще нескінчені двірські будинки в стилі італіянськєм; але чого є найбільше, то коршем, кругло десять, але на кождій коршмі є хрест св., а то тому, що пропінація в руках христіянських. Два роки тому закупив грабь Цігала пропінацію, зробив товариство пропінаційне на акциях і передав ведене коршем і прочої торгівлі мужикам і вірменам. Сегоднї ті коршми добре стоять, мають красний зиск щось на 2000 зр. і нарід зачинає на власну руку брати ся до торгівлі. По сих коршмах є также склепники з потрібним крамом і навіть добрі перекуски. Інтелігенція стороньська а также мужики заходять сюди дуже радо, бо тут чистенько і опрятно і шинкує ся пиво від Гебля з Чернівців.

Я не є приятелем коршем, але на Спасі виджу, що коршми не так страшні, наколи вони не в хитрих руках. Я не видів у Спасі таких піяків, як по інших селах, а що мужик мужика не збавить ґрунту і хати, также річ ясна. Духове жите в Спасі змалює в образах поодиноких:

От вам Гулейчук, підпанок, в довгім, синім кожусі, з поліскующим обличчєм; поважним ходом вертає він з почти і несе своє „Русское Слово“. До читальні не заходить, повага его не дозволяє, бо він особа незвикла, він — псалтирник. Хмарники і ворожбити оминають зго, але присяжного оминає він; тому район его ділання подальші, підлісні сторони. Читає він псалтирю двоюко, а то на сухо за 50 кр., а за 1 зр. на воді, а то є тверда псалтиря або чорна, на голову ворога.

У мененій темноті як ті, що кличуть Гулейчука читати псалтирю, находять ся постати не в гачах і постолах, а фун-и вперстєнях і черевиках. То п. п. Тутуєскул, Туркевич, Марко і т. и. Люди сї виправдї не бідні, але чого вони живуть на свѣті, самі не знають. Правда, Тутуєскул дав був себе вибрати за двірника, але не на те, аби в громаді порядок завести; він того ані не розумів, ані не хотів; він враз з писарем Ніцєцким брав хабарі від обох сторін, від винних і жалуючих ся, обіцював обом зробити право і не робив нікому. Кудя йшли громадські гроші, не знати, але що вони не йшли правою дорогою, то видко з того, що торік Тутуєскула віддалено а п. Ніцєцкий пішов до Болгарії шукати ліпшої долі...

Став двірником щирий чоловік і читальник Василь Кузєк а з ним на верх виринули погорджені люди, Стефан Дінес, Мазурак Іван і Петро, Фустей Василь і прочі читальники. Коли їх Тутуєскул враз з панотцем і Туркевичем гонив і страшив і катував, були вони притихли і потайки нараджуваля ся над долею читальні, тепер вони горю а противники вже знов кліпають до них ласкавими очима.

Чоловічок сухорлявий, повільний з бистрими синими очима, то — Дінес Стефан. Уміє він малювати мапки від ґрунтів і розуміє ся на „Buchgrund-і“, вирізує удачні печатки із дерева, пише репліки і дулілки, контролює акта громадські, і що він скаже, то сказано, а ціла громада і

сам грабя пристає на тоє! Петро Мазурак і він мають при собі газети і книжки а в читалні провадять вони рей. Дінес перший, що писав до суду вижницького по руски і знає, хто его за се, найбільше ганьбив — панотець Фрациян!

Люди сего Дінеса то справдешні апостоли ідеї рускої і як би трафилась між ними лиш одиниця інтелігентна, вони би пірвали весь повіт за собою

Сусід.

Рада державна.

По залагодженню правительственного проекту що до реформи студій правничих приступила палата послів до першого читання внесення посла Пінінського о окружних інспекторах шкільних.

На засіданю з 3-го н. ст. лютого відповідав президент міністрів ґр. Таффе на інтерпеляцію антисемітів, поставлену послом Гаєком дня 18-го падолиста 1891-го р., в котрій домагано ся, щоби правительство видало закон проти напливу російських жидів до Австрії. ґр. Таффе заявив, що теперішні закони вистарчають зовсім, щоб зарадити небезпечному напливови жидів з Росії, позаяк після принісіння паспортних приступ до нашої держави дозволений тільки під умовою, що дотичні особи викажуть ся легальним паспортом, і що посідають достаточні средства до удержання. Врешті не велика лиш часть сих жидів лишає ся у нас в Австрії, більшість удає ся в дальшу дорогу, переважно до Америки.

При першій читанню внесення посла Пінінського о окружних інспекторах шкільних промовляв також з клубу руских послів посол Телішевський і виказав кривди, які діють ся в тім взгляді Русинам в Галичині.

Відтак приступлено до розправи над проектом закона о біржевім податку. Промовляло більше послів і всі більше менше годили ся в тім, що податок сей дуже користний і що закон сей є першим кроком до загального оподаткування рухомого капіталу.

На засіданю з дня 4-го н. ст. лютого предложив міністер рільництва проєкт закона, що до закупна державою дібр Надвірна в Галичині, а міністер скарбу др. Штайнбах обговорюючи проєкт закону о податку біржевім заявив, що небавом буде внесений проєкт загальної реформи податку доходного.

Між петиціями вплинувшими на сім засіданю була также петиція 26 міст, межі иншими і міста Чернівців, о отворене границі румунської, бо лиш тим способом, каже ся в сій петиції, можна обнизити теперішні незвичайно високі ціни за мясо.

На засіданю з 6-го н. ст. лютого прийшла під наради справа запомогі для товариства пароходної плавби на Дунаю. Після проекту закона мала би ся сему товариству виплатити в протягу 10 літ сума — мільонів зл., а то 250.000 зл. річно безворотної запомогі і 250 тисячів зл. запомогі, котру товариство мало би по часі звернути. За сю запомогу прислужувало би правительству право мати своїх заступників в адміністрації сего товариства, а на случай війни мало би товариство віддати всі свої кораблі до розпорядимости міністерства війни. Проти сего предложени виступають німецькі націонали, молоді Чехи і антисеміти.

На засіданю з дня 8-го лютого н. ст. стояло на порядку деннім: 1) Трете читане закона о податку біржевім. 2) Вибори комісії з 24 членів для внесення Люегера що до розслідження актів в справі біржевої наїки. 3) Перше читане внесення посла ґр. Вурмбранда, щоби видати закон, котрим би управильнено убезпечення від вогню краєвими законодавствами. 4) Дальша дебата над справою запомогі товариству плавби на Дунаю. 5) Перше читане проекту закона послів Пацака і Кайзера про зміну закона о приналежності.

Перегляд політичний.

Перед кількома днями відвідів брат російського царя, великий князь Алексій, при нагоді іменни цісаря Вільгельма двір берлінський. Сій події приписують політичне значіне, і кажуть, що на дворі російським хотіли би довести як найборше до особистих зносин з цісарем німецьким а відтак і до зносин політичних.

Австрійська і угорська анкета для реґуляції валюти будуть скликані вже в другій половині лютого, а головні наради відбудуть ся в марті.

Австрійському міністрови торгівлі маркізови Бакетемови надав цісар високий ордер Леопольда за его заслуги около торговельних трактатів, а дотеперішного управителя міністерства скарбу дра Штайнбаха іменував цісар дійсним міністром скарбу за его приготавляючі роботи около реформи податкової і реґуляції валюти.

Проводир німецької лівниці Пленер не прийняв предложеної ему правительством посади президента трибуналу державного і зістає і надалі на чолі своєї партії. З тої вричини надходять з усіх сторін держави від его сторонників письма з признанем, а в Відню хотіли ему урядити похід з смолоскипами, чого він однак не прийняв.

Бельґійський парламент прийняв торговельні трактати з Австрією і Німеччиною, а і переговори з Сербією в справі закінчення такого трактату з Австрією прибирають чим раз більше успішний характер.

Фінансовий стан Португалії мабуть дуже вже лихий, коли для опадности знесло правительство міністерство просвіти, а получило его з міністерством справ внутрішних, і коли португальський король оголосив письмо з заявленем, що він зрікає ся пятої часті своєї королівської платні.

Буковинські товариства рускі.

В кружку науковім тов. акад. „Союз“ при участі кількох старших Русинів і одної Панї читав минувшої неділі і вчера (в четвер) п. Колесса дальше свою дуже старанно оброблену розправу про „Українські пісні в поезіях Богдана Залеского“.

Вечерок „Міщанської читалні“ удав ся в неділю дня 7-го с. м. дуже добре. І співби і деклямації винали гарно, особливо подобалась Лисенькова „Молитва“, котру відспівали наші співачки з чутем своїми гарними голосами, а также деклямація малого хлопчика Щербі: „Кіт зів чотири воли“. Між гостями запримали ми п. посла Ер. Пугуляка, радника Ясеніцького, суд. Михальського, катихет. гімназ. о. Івановича, голову читалні дра Стоцького і др.

Дрібні вісти.

Хрест доньки архикнягині Марії Валерії і архикнязя Франца Сальватора відбув ся в приємности цісаря і цісаревой, архикнязя Франца Сальватора і всіх перебуваючих у Відні членів цісарської родини, кн. Леопольда і архикнягині Гізели з двома доньками. При хресті були также: ґр. Кольнокий, ґр. Таффе, Седеній і найвисші достойники двірські. Дитину, котрі дано імя: Елясавета, Марія, Францішка, Кароліна, Ігнатія держала до хресту цісарева.

Цісар дарував громаді Добриніві на будову школи 50 зл.

Послови Романчукови, помімо того, що треба було зробити ще другу операцію, вже значно ліпше. Лікарі спершу вирізали ему карбункул на шиї, а коли потому нарвало було знов на лівім рамени, то і там перед п'ятьма днями зробили операцію. Рани після висказу дра Альберта виглядають добре і небезпечности нема. П. Романчук проходить ся по комнаті і взагалі мало лежав. Др. Альберт робить надію, що до 20-го с. м. п. Романчук зовсім подужає.

Обшир і скількість Русинів-Українців. Обшир заселений українсько-руським народом в межах етноґрафічних, виносить 13.000 кв. миль, сє і більше як ціла Франція, Австрія, і Італія вкупі. З того припадає на обшир України майже 12 000 кв. миль, а — Галичини і Буковини 1000 кв. миль. Обшир землі, заселеної Українцями в Бесарабії, в сідлецькій, люблинській, гродненській, мінській, курській, вороніжській губернії і на Донщині виносить 200 кв. миль, на Волині 1.300 кв. миль, в Катеринославщині 1.230 кв. миль, в Київщині 925 кв. миль, на Поділю 763 кв. миль, в Полтавщині 905 кв. миль, в Таврії 1.150 кв. миль, в Харківщині 989 кв. миль, в Херсонщині 1.290 кв. миль, в Чернігівщині 952 кв. миль а в Чорноморщині 1.830 кв. миль. Скількість Українців переходить 25.000.000. З того припадає: На Донщину, Вороніжчину, Курщину, Гродненщину і давне царство польське 2.500.000; на Бесарабію 240.000, на Закарпатську Русь 200.000, на Буковину 240.000, на Галичину 2.832.000. В Росії на Волині є Українців 2.321.000, в Катеринославщині 1.910 000, в Київщині 3.026.000, на Поділю 2.516.000, в Полтавщині 2.780.000, в Таврії 1.118 000, в Харківщині 2.344.000, в Херсонщині 2.138.000, в Чернігівщині 2.183.000 а на Чорноморщині 1.269.000.

Шеф єнерального штабу москвофільського в Галичині, п. Маркоф відвідав сими днями Чернівці певно на те, щоб рознюхати і порадити ся з своїми „однодумцями“, чи не вдало-б ся яким способом зробити і на Буковині таку галабурду, як „всенародное“ віче у Львові. Даремні заходи!

На „Народний Дім“ в Коломиї жертвував Вп. п. Йосафат Кобринський з Мишина других 500 зл. і так доповнив цілу суму, котру був обіцяв до 1000 зл., а крім того зібрав ще на ту саму ціль від своєї родини 700 зл. Честь і слава ему за то! О. Павлюк з Текучи доносить знов, що там стоїть понад 100 квадрат метрів готового каменя на фундаменти а крім того має магазин на 4 до 5000 квадрат метрів. Також має він вже обіцяних 600 фір до перевозу каменя. О. Кобринський обіцяв ся сам дати 200 фір а громади Мишина і оба Вербіжі по 50 фір. Камінь поклевий, нарізники, підвіконніці, сходи, замовлені в наддністрянських ломах каменя обтесані вже з грубого і лагодять ся до транспорту. Оттак дають сусіду про свою народну хату, а у нас і зломаного крейцаря годі допросити ся!

Помножене судових урядників на Буковині. Міністерство справедливости відповіло відлові краєвому, що до поділу мійско-делеґованого суду повітового в Чернівцях поки що не може прийти, за те збільшити ся при черновецькім суді краєвім число радників з 8 на 9, судових адюктів і канцелястів з 8 на 10, а гайдуків із 12 на 15.

Канцелярию адвокатску отворив в Чернівцях др. Іван Ферлєвич.

Буковинці в полудневій Америці. Лікар корветний др. Євдоксій Прокопович пише із Буенос-Айрес до свого брата в Чернівцях між иншими ось що: „На своїх прогуляках подирав я также виходців, а між ними громадку галицьких Русинів і Словаків із Угорщини. Від них дізнав ся я, що тут є также виходці з Буковини головні Русини і Німці, менше Волохи. Богато було що йно в дорозі з Бразилії сюди. Стан, в яким я їх бачив, несказано нужденний. Прийшли вони до Бразилії, як і всі інші виходці, без поради, без грошей, не вміючи португальської ані іспанської мови; а наші Волохи, Русини або Словаки не знають навіть по німецьки. Дуже сумне тут їх жите: богато умирає з голоду а богато гине в наслідок різних хороб. Не найшовши роботи ані служби, пускають ся вони в страшено далеко дорогу із Бразилії до Аргентини пішки великими пралісами, а дорогами, якими мало хто ходить. Сюди приходить ледви дехто, бо найбільше їх гине задля утижливой дороги. А ще до того тут безперестанна ворохобня, то і зачерез те гірка їх доля. Досі не найшов я ніде відповідного місця для виходців. Аргентина і Параґвай були-б зрештою добрі, земля добра і т. п. але переселене в ті краї мусіло-б іти після якогось плану, так як се робить Гірни з жидами“. — Отсе нова пересторога для наших людей, щоб не шукали за морем щастя.

Масток Глібока купив від князя Івана Сашиги владитель Балич Скибневский за 365.000 зр.

Руско-народний театр дає тепер представлення в Стрию.

Австрійська армія після розговорного язика ділить ся в такий спосіб: на кожду тисячку воєнів припадає Німців 290, Малярів 170, Чехів і Моравців 140, Русинів 90, Поляків 80, Хорватів і Сербів 80, Волохів 60, Словаків 50, Словінців 30 а Італійців 10. Русини займають одже четверте місце в податку крови, а котре в правах?!

Небезпечна штука. В париских каварнях давав якийсь чоловік представлення гіпнотичні, усипляючі людей. Так загипнотизував він минулої суботи одного молодця, котрий як заснув, то вже і лікар не міг нічо вдіяти. Мусіли сплячого молодця занести до его дому, де знов зібрались коло его постелі перші знаменитости лікарські, але і се нічо не помогло. Молодець не обудив ся більше.

Смерть лихваря. При кінці грудня м. р. найшли в лісі при дорозі до Камінки висячого трупа чоловіка на дереві, а прикликаний патроль жандармерії пізнав Зеліґа Подгореца з Камінки. А що на тілі знайшли кілька ран на голові, то жандарм розпочав дохочене і приарештував підозрілого о убійство Тимка Карвацького з Горпина, котрий в слідстві признав ся до злочину, подаючи за причину мести задлятого, що Зеліґ Подгорець забрав его маєток за лихварські довги.

Чемне місто. В угорськй комітаті Тольна знаходиться містечко Сексард, обведене довкола винницями, котрого мешканці хіба не мають собі рівних. Тамешний суд карний в тиждень перед святами мусів зробити собі вакації і то не задля інфлюенци, ні! але з тої простої причини, що не мав ані одної справи, щоби судити. А однак Сексард числить 12.000 мешканців!

Любовна трагедія. Минулого року в Станіславові пізнав поручник Лят молодшу дівчину, з котрою навязав любовні зносини, і дівчина, ставши вкінці матерею дитини, почала наставати, аби він з нею одружив ся. Лят давав їй довгий час гроші на удержане, але коли она почала дуже на него напирати, просив своїх властий, аби его перенесли. Его перенесли до Любляни, де він знов пізнав одну богату і прегарну дівчину, котра відвдзасмнила ему его любов, а єї родичі призвали на вінчане. Коли вже зложено потрібну кавцію і назначено день вінчання, з'являє ся в Любляні покинена дівчина із Станіславова з дитиною і своєю матір'ю у нареченої Лята і почала заклимати єї, аби не позбавляла єї дитини рідного віття. Несчастлива наречена приречла вдоволити єї прошенню і другого дня рано пайшли тіло тої найкрасшої дівчини з Любляни під містом в ріці. В кілька годин по сїм, скочив і Лят в тім самім місці в ріку, де найдено тіло его нещасливої нареченої, а тіла его доси ще не видобули.

Невинно засуджений. Сенько Гладило, селянин з Ніновиц, в повіті ярославськй, був засуджений за мниме підпалене на кару тяжкої в'язниці і відсидів вже 7 літ, аж тепер показала ся его невинність. Він стративши маєток і здоров'я, вислав тепер петяцію до ради державної

на руки пос. Романчука, в котрій просить о відшкодоване.

На сухоти умерло в Чернівцях в часі від 1-го січня 1887 до кінця грудня 1891 р. 238 осіб в пересічному віку 20—30 літ.

Коли баба цікава. З Відня перевозили оногди з віденьського шпиталю кількадесять жінок, що зійшли з розуму, до шпиталю в Кьлостернайбурзі. Два вози заїхали вже були до шпиталю, а третій мусів стати на улиці. Коли вже із третього воза виведено божовільних, надійшла якась баба і стала дуже пильно заглядати до воза, як коли-б чого шукала. Урядник шпитальний побачив то і сказав одній із сторожниць шпитальних, що одна із божовільних хоче втікати. В одній хвилі прискочили до цікавої баби і давай єї із цілої сили тягнути до шпиталю. Баба в крик, але сторожниці при звичаєні до таких криків, не робили собі нічого з того, лиш вхопили єї одна за руки а друга за ноги і занесли до шпиталю. Баба кидаєсь тріпочесь, кричить, що она при здоровім розумі; нічого не помагає. Єї занесли наборзі до якоїсь комнати, а она стала такі крики виробляти, що лікар шпитальний, думаючи, що она шалена, хотів єї вже замкнути в окремії комнаті, де замкають шалених. Незадовго по тім став лікар перечисляти, кілька божовільних привезено ему до шпиталю; на картці було написано, що 37 а він начислив 38. Аж тепер показало ся, що одна з них дійсно не була божовільна. Цікава баба, що єї замкнули в шпиталі, несла чоловікови обід а побачивши віз, заглянула до него з цікавості. Та і мала-ж добру нагоду заспокоїти свою цікавість.

Штучне горло. Професор берлинського університету, Юлій Вольф, представив в лікарськй товаристві зібраним лікарям 50-літнього чоловіка, котрому задля рака в горлі витяли перед трома місяцями цілу гортанку. Операция повела ся, хід недуги був легкий, температура ані раз не підносила ся. Хорого живили зразу зондою жолудковою, відтак вставили ему штучну гортанку, щоби привернути ему не лиш здоров'я але і голос. Хорий говорив так голосно, що можна було его чути навіть до другої саї, лиш голос трошка хрипавий. Лікарі мають надію, що недуга не заверне другий раз і хорий прийде зовсім до здоров'я і до сил.

Ось який попразен! Недавно повертав з празника в Заболотцях господар з Чех, Луць Мелех під доброю датою, до дому. На дорозі сполошили ся коні і викинули его на гостинець. З того самого празника і в такім самім стані повертали і селяни з сусідного села Цішок, а найшовши на дорозі слячого Луця, всадили его на свій візок і завезли аж до Цішок, помімо того, що прїїздили через Чехи і слячого Луця пізнали були. На другий день привезли вже его до Чех, але неживого і заявили, що не знають, чи вже неживого взяли его з дороги, чи може в дорозі віддав Богу духа. Судове слідство доперва викаже, як ся річ мала: чи Луць замерз ще таки на гостині, чи може селяни в нетверезім стані допустили ся мимохіть убійства через довге задержане его на своїм возі.

Вовків багато виплуджує ся рік-річно в просторах пралісах Буковини, а що на них ніхто

не полже та їх не стріляє, то число їх все більше росте. Особливо зимою порою волочать ся вони по 12—15 вкупі та роблять людям між худобою і дробом велику шкоду. Дуже жалують ся люди, що їм не вільно мати ручниць, а хто має, то тому не вільно купувати пороку. Тому то ховають люди всю худобу на ніч, де лиш можуть, за те серед білого дня годі перед вовками устерегти особливо овець. Дня 7-го с. м. зрана вибігло в Брязі 12 вовків з ліса; вони скочили до Івана Помагача межі вівці і роздерли п'ятнадцятеро овець. Вівчар не міг ні сокирою, ні псами їх відогнати. Що ночі вивуть вовки страшенно. Гуцули кажуть, що то вовки так просять Бога, молять ся, щоби їм дав Бог щось зїсти.

Конкурс на поштового експедієнта при уряді поштовім в Глібоці розписаний 3-го с. м. з речинцем на 4 неділі.

† **Іван Борисикевич**, один з виднійших за служених діятелів народного відродження з років 1840-вих помер в суботу, дня 30-го січня с. р. у Відні в 77-ім р. житя. Покійний відіграв в р. 1848-ім визначну роль. Він взяв тоді участь в організації Русинів у Львові, був основателем Головної Ради Рускої і заступником предсідателя. Він був провідником рускої депутації до цісара Фердинанда I-го до Оломунці; їздив яко заступник Русинів на зїзд Словян до Праги, він організував гвардію руску і дав почин до зїзду руских учених і до засновання „Галицько-Рускої Матиці“. Він дбав о розвиток літератури та науки рускої і в 1849-ім р. видав своїм коштом у Львові „Марусю“ Квітки-Основиненка. Він причинив ся также значним датком до будови „Народного Дому“ у Львові. Кілька разів вибраний послом заступає він сьміло руску справу і завжди стояв на становиску народнім. Честь пам'яті Покійного і земля єму пером!

Ціна збіжа.

В Чернівцях платили дня 11-го лютого 1892-го р. за 100 кілограмів найліпшої:

пшениці	11.00—11.25 зл.
жита	9.40— 9.60 „
ячменю	7.50— 7.75 „
вівса	6.90— 7.10 „
ріпаку	— „
конюшини	57.00—58.00 „
кукурудзи	5.70— 5.80 „
гороху	7.50— 8.50 „
оковити	20.00—20.50 „

Курс монет

дня 11-го лютого 1892-го р.

дукат	5.54½ — 5.62½ зл.
рубель папер.	1.15 — 1.16 „
наполеондор	9.35 — 9.41 „
100 марок	57.80 — 58.05 „

Ілюстрована

БІБЛІОТЕКА

для молодїжи, мїщанъ и селянъ,
підъ редакцією *Ом. Поповича*

виходить вже 8. рѣкъ вѣ Чернівцяхъ
мїсячними книжочками и коштує на рѣкъ
(1^а книжочкоѣ)

ТѢЛЬКО ОДИНЪ ЗР.

Поодинокї книжочки „Бібліотеки“ высылає редакція на показъ даромъ.

Адреса: „РУСКА БЕСѢДА“

въ Чернівцяхъ Улиця Петровича ч. 4.

ВАЛЕРІЙ РІТТЕРМАН

магістер фармації
отворив

в Чернівцях при головній улиці ч. 13
Торговлю дрогів, і товарів фарбарських
під „золотим мездірем“.

Великий склад всіх дотичних товарів,
ріжних красок, олій, бензини; льяків, ми-
ла, хірургічних інструментів, товарів ап-
тикарських і всяких інших товарів для
домівства і промислу.

Чай, рум і коняк вирост сироваджені.
Услуга знаменита, ціни найдешевші; за-
мовлення замісцеві виконують ся скоро і
ретельно.

Антоній Табакар і Гаїна,

В ЧЕРНІВЦЯХ, РИНОК.

Торговля коріня, вин і делїкатесів.

Одинокий склад

і аґентура для Буковини ц. к. фабрики го-
сподарських машин Clayтона і Schuttlerworth-а.

Склад товарів з хиньского срібла.

Предплата
ПЛАТНА в ЧЕРНІВЦЯХ
вносити:
на цілий рік 5 зр. — кр.
„ пів року 2 „ 50 „
„ чверть року 1 „ 25 „
для заграниці 5 рублів або
12 франків
Поодинокі числа по 12 кр.
в книгарні Г. Партіцького
в Чернівцях, ринок ч. 10 і
в бюрі газет Л. Горюнова,
ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА.

Виходить що тижня в п'ятницю.

Редакция і Адміністрація „Буковини“ знаходиться в Чернівцях (улиця Петровица, ч. 2.), куда всі дописи адресувати належить — Бюро редакції поштою від 6.—8. черем.
І прилоги по найдеційах.

Ч. 6.

Чернівці, дня 7-го (лат. 19-го) лютого 1892.

Рочник VIII.

Чернівці, 17-го лютого 1892.

Сумної пам'яті часи бр. Алезанього виписили у нас на Буковині кліку румунизаторів, що помімо теперішнього загального поступу все ще виховує ся і живе виключно в поглядах і васадах давно вже пережитих, кастових, середньовічних, і все ще гадає, що она сама одна має виключне право репрезентувати цілий край і заводити в краю лише такі порядки, що мають заспокоювати лиш її самолюбні кастові забаци. Кліка ся розпаношила ся на велику шкоду цілого краю, трясла навіть через довгий час буковинським краєвим правительством, а провідник її бр. Василько, щоб замаскувати правдиву ціль сеї в кождім згляді нещасної для краю господарки, поважив ся представити на найвишнім місці, що аж ему удало ся завести в краю пожаданий всіма народами мир, і заспокоїти управлені бажання всіх мешканців того краю. Не п'ятнували-б ми так досадно господарку сеї кліки, коли-б вона вийшла яко репрезентация краєва з вільного вибору всеї людности, або хоть би лише з волі народу волоского; між тим всі ми добре знаємо, якими штучками накинута ся отся кліка на заступників краю, всі ми знаємо, що вона йде навіть против інтересів волоского хоть ніби то свого рідного народу. Цікаве притім і се, що провідник сеї кліки є властиво тільки лялькою, а душею її і дійсним керманичем є „славно“ звістний в цілм краю з своєї проворности бр. Николай Мустаца. Сей добродій гадав, що удасть ся ему вічно бушувати в краю, та на наше щасте стало ся инакше. Теперішній президент ґр. Паче в повнім почутю своїх обовязків, які перебрав з своїм становиском зглядом корони, держави і краю, підтяв крила тої неситої кліки, а тим самим припинив всемогучу власть і бр. Мустаца, а се, і тільки се одно впровадило его в нечувану лют, котра вибухла в яскравий спосіб при отсій нагоді:

ґр. Паче давав дня 15-го лютого в правительственній палаті репрезентацийний бал. Кілька днів перед тим получила, як кажуть, пані президентова ґр. Паче безіменний лист неприличного і напасливого змісту на її особу, котрий після дослідів має походити від Мустаца. Бр. Мустаца довідавши ся про се, удав ся, не зважаючи на цілком невідповідну пору, кілька годин перед отворенем балю до ґр. Пачого з жадаєм, щоб розібрати сю справу, а коли ґр. Паче заявив, що заміти бр. Мустаца его не переконують, зажадав бр. Мустаца через Степана Мікулього і Николая Кірстого в двовідного заявленія для оборони ніби то нарушеної своєї чести, а крім того зворохобив цілу кліку, а навіть її провідника бр. Василька, щоби зробити правительству демонстрацію і не явити ся на тім репрезентацийнім балю. (Отсе ми подали за „Bukowiner Nachrichten“.)

Чи таке поступоване годить ся з засадами приличности і честію шляхоцких родів, про се нема що говорити. Ми лиш вказуємо на се, що нас властиво обходить, що тут вилізло вже цілком шило з мішка.

Хоч загально звістно, що Волохи на Буковині не стратили за часів ґр. Пачого ні одного із здобутків алезанської ери і ще завсїгди верховодять, як верховодили зі шкодою других народностей у соймі, в церкві і в школі, то чисто особисту справу бр. Мустаца випробувала ся кліка до значія політично-народного лише для того, щоби тим способом, наколи всі попередні безпідставні доноси і мізерні заходи не принесли її пожаданого успіху, виступити в драстичний спосіб против президента краю ґр. Пачого і немов прислудувати его до уступлення в надії, що удасть ся її таким чином привернути для себе незабутні часи бр. Алезанього.

Не дивуємо ся бр. Мустаці і его товаришам, що собі так поступили, але мусимо рішучо

засудити подібне поступоване митрополита Сильвестра Мораря-Андрієвича, котрий певно на сей бал не був запрошений яко Морар-Андрієвич, але яко митрополит і голова церкви православної, а зі згляду на се повинен був репрезентувати церкву. Таке его поведене найліпше доказує, що митрополит іґнорує своє поважне становиско, а чує ся лише членом румунизаторської кліки. І сам чинном доказав митрополит, що всі закиди зроблені против него в книзі „Die Lage der gr.-or. Ruthenen in der Bukowiner Erzdiöcese“ цілком оправдані. А вже-ж мусить се застановити кождого зрілого чоловіка, яким чином посьмів бр. Василько яко тайний радник Его Величества Цісаря, а до того автономічна голова цілого краю задля особистої справи бр. Мустаца задемонструвати против правительства і лиш з тої причини відкинути запросини заступника корони і не явити ся на бал, де повинен був край заступати.

Тим способом заявив бр. Василько прилюдно, що ему не ходить о добро краю, що він цілком не спосібний мирним способом причинити ся до розвою і добра Буковини, що его заявленія перед короною були лише маскою, щоб себе і цілу свою кліку утримати на занятім становиску і що він взагалі дбає і заступає лише інтереса сеї кліки.

Та ми переконані, що задумана штучка не удасть ся, бо правительство вже пізнало ся на фарбованих лисах, та не видасть наш край виключно на їх услуги.

Отче Маковієвич!

В 6. ч. з дня 31. січня с. р. випечатала „Gazeta Bucovinei“ під заголовком „Отвертий лист“ підписану Вами допись, додаючи при тім від себе, що Ви „оден з найпелігентішних правосл. священник в рускої народности“, очевидно в тім наміреню, щоб надати Вашій дописи тим більшої ваги.

Жіноча справа в радї державній.

Загально звістно, що п. Наталія Кобринська скликала дня 1-го вересня 1891-го року, збір галицких і буковинських Русинок. Сей перший збір руских жінок відбув ся в Стрию; межи иншими ухвалено также подати петицію до ради державної, щоб дозволено вступу жінкам до університетів і основано бодай одну женську гімназію. Збір ухвалив, щоб п. Кобринська і Євгенія Ярошинська займались поданем петиції до ради державної, що в своїм часі й стало ся. Що принесло нам те подане, видно із стенографичного протоколу з засідання палати послів, дня 8-го січня с. р. Жаль лиш, що жаден руский посол не обізвав ся, щоби спростувати референта в тій справі, ґр. Кавніца, котрий говорив о „галицких і буковинських товариствах жіночих“, не згадуючи при тім, що се Русинки подали ту петицію. А Русини посла знали о тім, що то говорить ся про петицію Русинок, бо засідало їх аж двоє в комісії петиційній.

ґр. Кавніц говорив після стенографичних протоколів так:

„Позволю собі реферувати рівночасно про дві петиції, котрі мені віддала комісія петиційна, а котрі дотикають справи порушеної вже 1890-го р. і в сій палаті прихильно порішеної. Се петиція товариства для образования женщины „Mіperva“ в Празі о дозвіл винсуватись жінкам на медичні і філософичні виділи австрійських університетів, і галицких та буковинських товариств жіночих (має бути галицких і буковинських Русинок) о допущені жінок на університет і основані гімназії для жінок.

Справа, що нас тепер обходить, стала некучою вже від половини столітя по всіх цивілізованих державах та порішена в багато європейських і американських державах в сей спосіб, як того домагає ся в отсих петиціях. Богато управ державних старало ся при помочи приватних осіб і товариств, щоб жіночій половині роду людського отворити для її образования і удержання в значіно суспільности ті самі дороги, які стоять отвором для мужескої часті населеня.

Іменно петиція галицких і буковинських жінок малює зворушуючо становисце жінки у тих в східних околицях, поклавши головну вагу на сю обставину, що в тих сторонах промисл не розвинув ся ще так сильно, щоб много жінок могло віддати свої сили при роботі в тім фаху, як се звичайно дїє ся в більше культурних сторонах західної часті нашої держави і Європи.

Але также і з нашої вітчизни заносять таку саму просьбу перед високу палату, а се були ческі товариства жіночі, котрі в 1890 р. своєю петицією дали перший почин порушити сю справу в тій палаті. Висока палата прихильним полагженем петиції в 1890 р. заявила свою жичливість для тої справи; привділила также багато дотичних резолюцій, іменно резолюції посла Адамка, комісії бюджетовій для прихильного розсїду і порішення, для того надїю ся, що тепер для сих петицій буде така сама прихильність.

Спеціальний предмет, до якого відносять ся отсі дві петиції, є допустити женську молодіж до медичних і філософичних студій та до фармацевтичних курсів на австрійських універси-

Не та обставина, що Ваша допись дотикає моєї особи, а тим менше те, що Ви ніби „оден з найінтелігентніших“ написали або підписали сей „отвертий лист“ — бо Ви не заслуговували би на відповідь — але обставина, що Ваша допись могла би збаламутити публичну опінію і пошкодити тим рускій справі на Буковині, вкладає на мене обов'язок не від редакції, але від себе самого відповісти на Ваш „отвертий лист“, щоби православний руский нарід на Буковині міг оцінити вартість Вашого „отвертого листу“ і Вашої особи.

Зараз по тім, як появилася моя книжка „Die Lage der gr.-or. Ruthenen in der Bukowiner Erzdiöcese“ подала „Gazeta Bucovinei“ вість, буцім то в руских деканатах приготують ся протести против тенденції і жадань, висказаних в наведеній книжці; на то відповіла „Буковина“, що вість ся дуже імовірна, бо румунізатори виробили собі своєю деморалізуючою роботою між Русинами вже тільки безхарактерних наймитів, що не завдасть їм се ніякого труду, винайти індивіду, котрі би без огляду на честь, совість і переконане завше готові були, зрадити за відповідну заплату руску народну справу, і стати катами своєї Руси-нещасної. І „Буковина“ не зле пророкувала.

Помимо того, що велика більшість православних священиків рускої народности, яко честні мужі і добрі рускі патріоти не то, що не заперечували, але противно заявили по частині устно, по частині письменно свою солідарність з тенденціями і жаданнями православної рускої інтелігенції, висказаними в згаданій книжці і в тій самій справі в „Буковині“ — все таки найшов ся піп, котрий відважив ся на протест, а сей „ізбранный між званнями“ — то Ви отче Маковієвич.

В Вашім „отвертій листі“ заперечуєте Ви се, що ціла православна руска інтелігенція жадає поділу буковинської архидієцезії на руску і волоську дієцезію. Та сего я нігде не висказав. Я і мої політичні товариші православної віри висказали се бажане в імені всіх буковинських православних Русинів, — бо сего бажає дійсно кожний хоть трохи патріотичний Русин. Тому то написав я мою книжку „з поручення світських привославних членів черновецьких руских товариств“ а в дотичних статях „Буковини“ сказано виразно, що поділ архидієцезії домагають ся всі „щирі і свідомі“ Русини. Коли Ви, отче Маковієвич, виключаєте себе із цих (последних), то маєте цілком рацію, бо мені і не снило ся зачислити Вас до „світської“ інтелігенції, або до інтелігенції взагалі, а ще тим менше до „щирих і свідомих“ Русинів.

Ви відмовляєте дальше мені і моїм політичним товаришам православної віри права, забирати слово в справі поділу буковинської архидієцезії.

Се мене справді дивує, бо Ви яко православний священик повинні знати, що в нашої церкви дозволений співділ світських людей в справах уряду церкви; доказом на се інституція церковних конгресів, котра є і у нас.

тетах. Петиція жіночого товариства „Minerva“ мотивує дуже точно свою петицію, вказуючи на школу середню, яку воно основало в 1890 р. в Празі під тим самим іменем, по прихильнім погодженню петиції в сій палаті.

В петиції вказує ся, що на курсі підготовляючій сего заведення підготувало ся 52 молодих дівчат за 1½ року так добре, що сего року можуть перейти на такий курс наук, котрий числом і якістю своїх предметів наукових відповідає цілком 5-ій класі наших теперішніх гімназій.

В петиції каже ся дальше, що вже в липні 1893-го р. багато учениць буде так освічених, що буде можна поставити їх на рівні з ученицями 6-ої класи гімназійальної, а яко такі будуть вони могли віддатись фармацевтичним студіям на медичнім відділі.

То-ж вже крайня пора, щоби законодавство і високе правительство якось порішили ту справу. Само собою розуміє ся, що молоді дівчата, котрі не виступають з школи по окінченню 6-ої класи покінчують вже в липні 1895-го р. своє образо-

Сей Ваш погляд заносить якось дуже папістично-католицьким духом. Зрештою поділ буковинської архидієцезії не дуже так церковною, як більше народною справою, а в народні рускі справи Ви отче Маковієвич вже цілком не покликані і взагалі не гідні мішати ся.

В дальшій місці Вашого „отвертого листу“ побоюєте ся Ви, щоб я по поділі буковинської архидієцезії не зажадав дальшого поділу рускої дієцезії на „московільську і українофільську“ часть. Не журіть ся, славний патріоте, бо з самостійної рускої дієцезії щезло би московільство так само, як національна безхарактерність і всякі перевертні. Але коли-б мені дійсно пристало право дальшого поділу рускої дієцезії, то поділив-би я її на одну дієцезію для чесних і характерних Русинів, і на другу для лизунів, самолюбів і безхарактерних зрадників народности і пр. а на владу сеї дієцезії іменував би я Вас, отче Маковієвич, бо після прикмет, звістних мені і суспільности взагалі, Ви, здаєть ся мені, особливо покликані і здібні для такого становиска.

Ви кажете дальше, що обі дієцезії, коли би залежали від „набожності і острівності“ моєї і моїх політичних товаришів, були би так само дотовані, як сьогоднішні сотрудики. Як штурдерно уміли Ви випести щось і pro domo і дати світлій консисторії, як то каже Німець „Wink mit dem Zaunpflock“, що Ви якось не дуже добре маєте ся яко сотрудики в Підзахаричу і що заслугуете на „добру“ парафію, тим більше, що Ви ревним дописувателем „Gazeta Bucovinei“. Дай Вам Боже всего того, чого бажає вам кожний щирий Русин!

На кінець Вашого „отвертого листу“ радите Ви мені, щоб я покинув журналістику. І я би позволив собі дати Вам одну пораду: покиньте отче Маковієвич, священичий стан, в котрім Ви так мізерно дотовані, і вступіть ліпше до редакції „Gazeta Bucovinei“, де такого „інтелігентного“ мужа певно дуже радо приймуть.

При тім всім дивує мене лиш то одно, як посміли редактори „Gazeta Bucovinei“ судити інтелігенцію православних священиків рускої народности після Ваших досить скромних умних сил.

Що дотичить тенденцій і способу писання „Буковини“, то не турбуйте ся тим, отче Маковієвич, бо „Буковина“, котра є органом буковинської Руси, не писана для Вас і Вам подібних людей, але для патріотичних Русинів, котрі ніколи би не зрадили рускої справи задля особистих користей, як то Ви зробили, отче Маковієвич, Вашим т. зв. „отвертій листом“.

Чернівці 18-го лютого 1892.

Сильвестер Дашкевич.

Рада державна.

На засіданню ради державної з дня 8-го лютого прийнято наперед проект закона о податку біржевім в третім читанню, а відтак приступлено

ване, зложать іспит зрілости і будуть могли домагати ся впису яко звичайні слухачки медичних і філософичних відділів в університетах.

Отсе мотиви реальні, які наводять „Minerva“ у своїй петиції, щоби її просьбу прихильно порішено.

Такі самі причини промавають также за петицією галицьких і буковинських товариств жіночих, котрі крім того домагають ся, позаяк не мають достаточної спроможности, щоби основати власну школу середню для женьської молодіж, так як в Празі. — щоби високе правительство розважило, чи би не перемінити котрої небудь вже існуючої гімназії в Галичині і на Буковині в сей спосіб, щоби женьська молодіж могла побирати таке саме освічене, яке би відповідало теперішньому з 4-ої класи гімназійальної.

Сі домагання товариств жіночих цілком оправдані з погляду на се, що вже в багатьох краях європейських не лиш дозволено жінкам віддавати ся студіям на університетах, іменню на медичнім відділі, але вже введено їх від давна і в практику.

до першого читання внесення посла Вурмбранда о управильненню справ убеспечення від огню. В сій справі забирав также голос руский посол Підлящеский і заявив ся виправді за примусовою асекурацією, але проти її удержавлення, бо після его думки в таким разі асекурація задля браку конкуренції стала би дорожшою.

Засідане з дня 9-го лютого замітне дуже острым виступленем посла Люегера проти проекту закона о запомозі для товариства плавби на Дунаю. Посол сей критикував дуже строго діяльність сего товариства, навів безчисленні приміри обманства і дефвдацій і назвав кінці се товариство розбишацким. На промову Люегера відповів міністер Бакегем, однак не доказав неправдивости наведених Люегером фактів, а обмежив ся більше на особисту полеміку, так що велике вражінє, яке виклакала мова посла Люегера, цілком не ослабло. — Помимо того однак рішила палата більшістю голос в перейти до спеціальної дебати над сим законом.

На засіданню з 11-го лютого розпочала ся спеціальна дебата над повизшним законом, при котрій міністер Бакегем ще раз забирав голос в відповіді на закиди посла Люегера. При кінці засідання міністер Гавч виіс проекти в справі поліпшення дотації крилошан і конгрів деяких священників, а іменню самостійних сотрудики.

На засіданню з дня 12-го лютого велась дальша дебата над законом що до товариства пароходного на Дунаю, почім посол Пацак мотивував своє внесенє в справі реформи закона о приналежности до громад. Після сего проекту можна буде одержати приналежність вже в наслідок довшого побуту в громаді. На сій засіданню вели ся также наради над внесенем посла Морзе що до поліпшення долі державних писарів денних.

Рада державна має вже бути закрыта 20-го лютого, а відтак знову зібрати ся в цвѣтні.

Перегляд політичний.

Нові вибори до угорского парламенту вже покінчені. Партия правительствена вийшла з цих виборів майже в таким самим числі, в якім була заступлена в минувшій каденції. Буде она мати 243 голосів проти 162 опозиційних.

В австрійській армії видано припоручене до корпусних командантів, щоби межі войками плекати більше релігійного духа.

В справі чесько-німецької угоди відбула ся у Відню в неділю, 7-го лютого, конференція, на котрій були міністри гр. Таффе і гр. Шенборн а з сторони Німців послы Пленер і Шмайкаль. О результаті сеї конференції нема ще поки що докладних вістий.

З Варшави доносять до віденьських дневників, що в містах польского царства здовж рускої границі скріплено в остатних часах російські залоги відділами кінноти.

Державна рада в Росії занимала ся послідніми часами справою селянською. Після донесення російських дневників принесли сі роботи

Згадаю при тім лиш коротко, що перші слухачки вписали ся на швейцарські університети, а іменню на університет в Цюриху, а відтак в Женеві, Берні і в кінці в Базідеї.

Так само отворено париский університет вже 1864 р. для жінок; также в Росії є женьські студентки і число їх значно побільшало, а до того причинили ся неоцінені і гідні признавля услуги, які робилч ті студентки медицини задля великої нестачі лікарів підчас послідної російско-турецкої війни на полі битви і по войскових шпиталях. Рівно-ж заводили ся і значно розширили ся студії медичні між жінками в Сполучених Державах північної Америки, де вже по над 500 іспитованих лікарів виконує практику а до 2000 неіспитованих лікарів під іменем Officers of health віддає ся практиці.

То само нодибуюмо і в англійських колоніях, іменню в Передніх Індіях, де велике число молодих жінок, англійської і індійської народности, віддає ся медичним студіям, а відтак звичайно їх практика лучить ся з місією діяльністю, щоби ширити християнство.

дійсно успіх, бо затверджено проект закону, котрий наказує продавати селянські ґрунти, даліше проект о запомогових касах для робітників, котрі служать при державних залізницях. Та сама державна рада призвонила даліший кредит 60 мільйонів рублів на запомогу для діткених голодом, але все то ще видко за мало, бо що раз більше людей виходить до Америки.

В бельгійській парламенті стояла на засіданню з 2-го лютого на деннім порядку ревізії конституції. Міністер-президент усунув однак сю справу, бо заявив, що палата мусить вперед, заки буде розв'язана ревізійним декретом, полагодити бюджет на рік 1892.

В Іспанії проявилися останніми часами великі розрухи з причини засудження 4 анархістів на смерть. На кількох місцях прийшло до проливу крові.

В Бразилії проявилися рівно-ж нові заворушення. Три міністри зложили свої уряди. В двох провінціях ворохобники усунули губернаторів.

Буковинські товариства рускі.

„Ілюстрованої Бібліотеки для молодіжи, селян і міщан“ вийде вже сего тижня перша книжочка з р. 1892-ий і зараз таки розішле ся всім предплатникам. Спізнєне наступило задля перенесення редактора з Чернівців. Зараз по видрукуванню першої книжочки буде складати ся друга книжочка, щоб як найскорше зрівнати ся з часом. „Руска Бесіда“ просить всіх передплатників, щоб вибачили ласкаво за се спізнєне.

3 „Наукового кружка“ акад. тов. „Союз.“ Уже в попередних числах „Буковини“ подали ми коротку звістку про розправу п. Олександра Колесса п. з. „Українські народні пісні в поемах Богдана Залеского“, котру автор через три вечери (дня 2-го, 7-го і 11-го с. м.) читав в комнаті „Народного Дому“. Тепер хотіли-б ми наших читальників трохи ближше познакомити з її змістом.

Автор подав насамперед характеристику і ґенезу т. зв. „української школи“ в польській письменстві. На Україні ще до р. 1832 був вплив польської культури переважуючим; економічне-ж навантаження Поляків на Україні триває аж до р. 1862-го. (Се доказує автор статистичними даними.) З тої причини, помімо політичної залежності сего краю від Росії, помімо рускої людности, вважали Поляки Україну краєм польським, і не могли собі єї представити відрубною від Польщі. Тим пояснюєть ся части замішаніе польських поетів до історії України, та до пісень і переказів українського люду. В той бік звернули польських поетів також тодішні загальні примовани європейські. Французька велика революція видвинула права людської індивідуальности; на сій точці сходились єї здобутки із романтизмом. Се скріпило також змагання поодиноких народів до заявленія своєї національної індивідуальности, котрої шукано в бувальщині, в піснях

Коли-ж в кінці перейдемо на нашу державу, то бачимо, що хоть тут доси університети все ще заперті для студій жіноцтва, але що сей стан не може довго удержатись, бо само високе правительство признало потребу жінок-лікарок. В часі, від коли сю петицію передано високій палаті, правительство провело моти заключило умову службову з одною жінкою, котра одержала в бернській університеті степен докторский. з нашою землячкою панною др. Баер, та примістило єї на лікарня в шпиталі босаньскім в Дольній Тузі. При тім виходило правительство з цілком справедливого погляду, що для магомеданського населенія жіночого в окунованих провінціях конечно потрібні жінки лікарки. (Пос. Пернерсторфер: Также для інших країв се конечно потрібне!) Мушу притакнути товаришеви Пернерсторферови, що справді жінки-лікарки були би потрібні і в християнських краях і що для християнського правительства нема ніякої причини признати лиш магомеданкам а не християнкам цілком оправданий взгляд на се, що жіноцтво має відразу даватись оглядати мужчинам-лікарям.

та переказах рідного краю. Улягаючи сям впливам, звернулись польські поети, що мешкали на Україні, за поетичним матеріалом до пісень та переказів українського люду. До таких поетів належав і Богдан Залеский.

Народних пісень українських научив ся Залеский найбільше, перебуваючи у знахора Зуя, та блукаючи по баштанах і пасіках України. Автор наводить свідощтва польських письменників і самого поета, о скільки він знав українські народні пісні. Показавши, який вплив мали на Залеского в першій добі розвою его творчества поеми Гомера, Гораца і Кохановского, літопись Нестора і „Слово о полку Ігора“, а також переклад українських пісень Ляха-Ширми, порівнує автор першу поезію Залеского: „Duma o Wasławie“ з українською піснею, що починає ся: „Збирали ся комсарі під царські палати“ (— Максимович: Укр. нар. пісн. Моск. 1834. I. 132.)

Даліше подає п. Колесса образ літературного життя, серед якого опинив ся Залеский в Варшаві, показує як Бродзінський і другі письменники одушевлялись тоді людською поезією, переходить усі збірники українських пісень народних, які в тім часі могли бути відомі Залескому, натякає на психічні мотиви, що викликували его вітхнене, і приступає до подрібного розбору поезій Залеского, написаних до р. 1831-го. Поеми „Nieszczęśliwa rodzina“ і „Wzgórek rozegrania“ основані на тлі української думи народної „В неділю рано-порано не во всі дзвони дзвонили“ [Кн. Цертелєв: Олит і т. д. Петерб. 1819. стр. 57—58]: „Arab u Mogiły konia“, „Lubor“ і „Ludmiła“ не мають нічого спільного з українською народною поезією.

Розбором деяких поем Залеского змісту історичного, доказав Колесса, що найважливішою їх прикметою є легковажене правди історичної, тому вони зовсім не відповідають духови української людської поезії, а перед усім духови дум історичних, на котрих реякі з них основані [Поєма „Janusz Bieniawski“ має той сам зміст, що дума про Коновченка (Максимович, Москв. 1834. I. 52—57)]. Автор полемізує із польськими критиками, особливо із Грабовским, котрий уходячи за знавця України впровадив до польського письменства хибні погляди на поезію Залеского.

Змаювавши відтак настрої духовий Залеского по р. 1831-ім, коли він тиняв ся по світі, не маючи можности повернути до вітчизни, розбирає Колесса его поезії написані в тім часі. Думки: „Wyjazd ber powrotu“ (пор. „Стоїть явір над водою“), „Młodo zaswatana“ (порівн. „Чи я в лузі не каліна“), „Dwojaki konie“ (пор. „Ой любило ся двоє дітій сердечне“), „Zakochana“ (пор. „Віють вітри, віють буйні“), „Rochód“ (пор. „Засвітали козаченьки“), „Oboja Wiosna“ (пор. „Не всі тоті сяди родять“) — думки єї є майже дословним переслівом означених в скобках українських пісень народних. Думка-ж п. заг. „Ukaranie“, що починаєть ся словами: „Nie chodź mój Archory na cudze wieszoty“ — є незручною і дивачною переріркою української пісні „Не ходи Грицю на вечерниці“.

Ся доконечна потреба, мати до розпорядности жінки лікарки для магомеданського а надіймо ся, і для християнського населенія, мабуть спонукає правительство не робити ніякої перешкоди для вису студенток на медичний виділ і фармацевтичні студії в університетах, а я гадаю, що коли висока палата прихильно порішить обі петиції, то се буде для правительства сильним напором на полагоджене єї справи.

Палата послів дійсно передала петицію жіноцтва для точного розслідування з сторони правительства.

Одже Русинкам і Чешкам удалось звернути увагу правительства на жіночу справу. Масмо повну надію, що правительство зволить узглядити їх справедливі бажання, хоть з сторони руских часописий не ділає ся нічого, щоби сій жіночій справі помочи.

Свідома Русинка.

Деякі поезії, котрі Залеский називає „Шумками“, основані також на українських народних піснях. Тут належать „Ladaco“ (пор. „Водай ся когут знуди“) і „Sliczny chłopiec“ („А я люблю Петруся“). Обі ці поезії є досить вірним переводом українських пісень народних. „Fantazja“ Залеского п. з. „Rusałki“ більше відповідає німецькій романтичній поемі Е. Ф. Шюльце: Die bezauberte Rose ніж пісням та вірованям українського люду. Головиний помисл другої фантазії польського поета п. з. „Kalinowy most“, утворений на підставі віровань українського народу і пісні що починаєть ся словами: „Запрягайте хлопці коні, коні вороні“ (Чубинск. Труды, V. 83.) В далішій частині своєї праці розбирає автор мову поезій Б. Залеского, та показує, які сліди полишила на ній мова українсько-руска. Залеский бере з єї мови живцем слова і цілі звороти. Часом змінює їх відповідно до правил звукових польської мови, а деколи полишає в них і руску фонетику. Також польські слова творить він пераз або змінює їх в душі мови українсько-рускої.

В останній частині студії збирає Колесса ще раз коротко найважливіші результати, до яких дійшов в попередних відділах, та характеризує вплив українських пісень народних на поезію Залеского. Поет той, перекладаючи пісні сербські, називає їх виразно переслівами, між тим коли ані одним словом не згадує про українсько-руске походжене тих думок і шумок, котрі є майже дословним перекладом українських пісень народних. Хоть як великий вплив мала на Залеского українська людська поезія, то не була вона в силі надати его поезіям характеру людського. На перешкоді стояв тут чисто абстрактний напрям таланту Залеского, та нахил его до ідеалізованія, прикрашування та шліфовання всяких матеріалів поетичних. Тому і деякі пісні українські, особливо змісту історичного, змінені у Залеского не до пізнання.

Дрібні вісті.

Баль у президента краєвого ґр. Пачого відбув ся в понеділок, дня 15-го с. м. дуже величаво. Найдобірніше товариство із Буковини заповнило чудово пристроєні салі, забави йшла весело, жваво і охочо аж до білого дня, до чого найбільше причинила ся щира гостинність і сердечне приняте високодостоїнної пари. Змежи Русинів були запрошені і явили ся: надрадник Сид. Винницький з подругою и донькою о. крилом. Кел. Костецкий, др. Волод. Залозецкий, послы Ер. Пігуляк і Ів. Тиміньский, і урядники правит. др. Кобринський і Єв. Тарновецкий. Крім того був запрошений проф. Смаль-Стоцкий з женою та задля жалоби в родині не міг явити ся.

Президент кр. ґр. Пачо виїхав в середу, дня 17-го с. м. рано до Відня.

На балю у капітана кр. Екс. бр. Василька дня 18-го с. м. не явив ся ніодні із запрошених урядників.

Згода Волохів з Русинами. На другий день по волоскім балю, т. є. дня 9-го с. м. явило ся таке велике число учасників волоского балю на „вечеринках“ московського акад. тов. „Буковина“, що властиво на тих „вечеринках“ відбували Волохи по празен волоского балю. Очевидно, для румунизаторської „Gazeta Bucovinei“ се найбільша втіха, коли люди, що завжди признають ся до Волохів, та кілька наших перевертнів перекинуть ся, коли саме того Волохам треба, на часочок піби в Русинів, щоб світові тумани пустити, що румунизатори „Волохи і Русини будуть в ньскі можуть жити в добрій згоді.“ Але-ж на решті може таки хтось такий цікавий, що хоче доконечно знати, які-ж то буковинські Русини були на тих славних згідливих „вечеринках.“ „Gazeta Bucovinei“ каже дословно так: „між гостями бачили ми ректора університету д-ра Прибрама, професора Калужняцкого, консула російського Горіанова з секретарем Дімітровичом, полкового лікаря дра Ганкевича, бр. Николая Мустацу, старосту Захара, дра Залозецкого, архимандрита Чунтуляка, протоєрея Реуса, радн. Онисима Цуркана, секретаря В. Мораря, протоєрея Воробкевича і інших.“ А де-ж ті буковинські

Русни, що зробили згоду з румунізаторами? Чи не Чунтулак се, або Морар або Нестор Воробкевич, або чи не Мустяца? А може Калужняцький? Дурить себе, поки можете; але ся за-бавка негідна волоского народу.

Продаж жінки. Знаний злодій, Фреліх, котрого що лиш вигнали з львівського криміналу, повернувшись до свого родинного міста Коломиї і там розпочав инший інтерес. Запізнався він з дочкою тамошнього купця Шльойми Лисера і оженився з нею. В кілька днів по весілю виїхав з нею до Відня піти на сталий побут і зайняв там до одного готелю. Відтак запровадив 18-літню жінку до реставрації і сів з нею в куті. Нараз входить якийсь чоловік і присідає коло них та розпочинає з Фреліхом значно оживлену бесіду. Фреліх виїшов, минає година, молода жінка балакає з незнакомим то про се, то про те, а чоловіка як нема, так нема. Незнакомий витягає з кишені фотографію: „Пізнаєте?“ — питає. „Так се моя фотографія!“ — крикнула здивована жінка. Незнакомий пояснив, що він купив її (жінку) від Фреліха ще перед кількома тижнями після сеї фотографії сюди на місце до Відня. Перестрашена молодичка вибігла на вулицю і почала кричати о поміч. Позбігали ся люди, а поліціянти забрали їх обоє на поліцію. Там замкнули і того незнакомого купця і жидівочку, бо не знали, чи вірити їй на те, про що оповідає. Аж на посвідчеве коломиїського уряду громадського винесли молоду жінку із слідчого арешту. Родичі прийшли за нею з Коломиї, однак нещаслива зійшла зі страху з розуму і їй здає ся, що її хтось переслідує.

Кіньське м'ясо. В Більську отворив тамошний різник Іван Енглерт ятку з кіньським м'ясом для бідніших людей, котрі і цілий рік не бачили м'яса, не могучи докупити ся волонини задля страшенно високих цін. Енглерт отже хоче зарадити тому лиху в той спосіб, що як по великих містах, у Відні і других, так і він отворив в Більську ятку з кіньським м'ясом, котре є значно дешевше а тим самим приступне і для бідніших робітничих клас. Зараз першого дня, як отворив ятку, глота купуючих була дуже велика.

Материнська любов. Перед двома роками підкинув хтось перед дверми пп. Л. у Варшаві немовля, а при ньому був лист від матери тої дитинки, в котрім благала пп. Л. о милосердності і опіку над дитиною. Пп. Л. бездітні та ще засібно взяли охотно дівчину і хотіли її опісля адоптувати, коли нараз по двох літах дівчинка зчезла з дому. Панство Л. розпочали шукати а втім дістають з почти безіменне письмо, в котрім мати тої дитини повідомляє, що судба позваляє їй вернути до дитини і дякує добродіям за дволітню опіку над дитиною.

Про смерть покійного Борискевича доносять з Відня, що его найдено дня 31. січня на вулиці безпритомного і відставлено до шпиталю, де по кількох хвилях помер; обдукція показала, що він помер на дихавицю. При помершій найдено 5 зр., срібний годинник і паспорт. Борискевич приїхав був день перед своєю смертю рано з Арко в Італію; зайняв до готелю Гольцварта і по-снідавши виїшов на місто та вже більше не вернув. Де перебував ніч з 30. на 31. січня, не знати; можна лише припускати, що буря, яка лютала ся з дня 30. на 31. січня, повалила его межі Маріягільфа а Найбав в рів, де его опісля

найдено безпритомним. Чи покійник лишив яке завіщане, не знати, бо поштові посилки і річі можуть бути видані лиш судови, що переводить слідство. Квит депозитовий на гроші в банку лишив покійник у рад. двору Василя Ковальського.

Пригода на балю. Дня 1-го лютого був в Тарнові стрілецький бал, котрий закінчив ся дуже сумно. Місцевий лікар, др. В., посперечав ся з капітаном від стрільців, а коли капітан зневажив его чинно, — лікар відилатив ся ему так само. На крик капітана вбігли до бічної комнати, де то все діяло ся, два товариші капітана, и замкнувши двері, так потяли лікаря шаблями по голові, що нещасливого треба було відвезти зараз до шпиталю.

Любовна трагедія. Асистент хемічної лабораторії в університеті берлинським, 42-літній др. Бідерман, застрелив минулого понеділка свою 17-літню любовку Маргарету Маєрвну, а відтак відобразив жите і сам собі вистрілом з револьверу. Бідерман пізнав Маргарету перед кількома місяцями і обоє полюбили ся обоюдно. Маргарета була дочкою машиністи в дворішнім театрі. Бідерман освідчив ся о її руку, а батько дівчини згодив ся під умовою, що др. Бідерман заплатить на Маргарету в передслюбній пятерцизі 30,000 марок. Бідерман попросив о 5 днів намислу. В понеділок власне минав речинець. Вечером того дня около години 7 випросилась Маргарета виїти з дому і заявила, що небажком верне; сама-ж пішла до мешкання Бідермана, в котрого по годині її побуту там гукнули два стріли один по другім. Виважено двері: коло каналу на підлозі лежав у власній крові ще теплий трун дівчини, а на каналі лежав Бідерман також неживий. Причини тої трагедії була мабуть така, що два старші брати і мати Бідермана були противні тому подружжю, уважаючи се за мезаліанс. Бідерман був заручений вже з дочкою одного багатого якогось промисловця, однак пізнавши Маргарету хотів зірвати з давньою нареченою. Того самого дня дістав він від вітця першої своєї нареченої запрошене на вечерок і се мабуть приспінило его намір самоубійства.

Діти на залізниці, за котрі платять ся лиш половину білету, мають після розпорядження енергійної інспекції австрійських залізниць державних право до цілого сидження в возі, так само як і подорожні, що заплатили цілий білет, бо ціна їзди привязана не до місця, але до особи.

Утопив ся в муці. В Варшаві упав оден робітник в маґазині парового млина з горішного поверха в перегороду з мукою и — утопив ся. Секція виказала, що тіло сильної будови було повне муки, в волосю, в носі, ухах, в роті, пролику, всюди повно муки, а жолудок пустий. Мікроскоп показує муку навіть в найдрібніших проводах віддихових в легких.

Файний зізд. Як з Хікаґо, в північній Америці доносять, очікують там, що на всесвітню виставу прибуде що найменше 10,000 злодіїв з різних сторін цілого світа. Місцева поліція дістає вже фотографії тих пташків від поліції міст європейських, а крім того зістануть ще по-кликані досвідчені поліцаї з Європи на час вистави. Кожний підозрілий пташок буде зараз арештований і по короткім розслідуванню приневолений місто опустити.

Берім собі приклад. Тамтого року записало в Англії 200 осіб на ціли добродійні як на бурси,

на доми для бідних і сиріт, на ціли наукові, на церкви і т. д. аж 1,200,000 фунтів штерлінґів, т. е. в наших грошах 14,400,000 зл. Берім собі приклад, та даваймо і ми лепти на наші рускі ціли та заклади.

З румунізаторської фабрики себто з прав. школи народної в Чернівцях довідуємо ся про новий факт фанатичного переслідування рускої мови. Ото тамошний практикант учительський Constineano Веуса каже, щоби діти, що хотять учити ся по руски, забирали ся до Коломиї та до Снятина, бо тут лише „цара й школа румунська.“ Забув сердега, що він в Буковині, а не в Румунії, відки повернувшись, наоштовувавшись всілякого хліба волоского. Русинам в тій школі не тільки що допікають до живого за те, що раді би учити ся по руски, але ще й силують руских школярів учити ся по волоски, ба навіть не приймають таких, що не уміють по волоски. Так не прийнятий ученик Перець і Поповецький з Волоки до православної школи (одн до 3-ої а другий до 4-ої класи) для того, що не уміли по волоски. Ясно з того, що православна школа то властиво волоска школа. Тай гарна там трійка учителів в православної школі: Литвинюк, Носієвич, Бевка!

„Bukowiner pädagogische Blätter“ розпочали знов у 2. ч. із сего року в руских статях мішанину правопису й лизикову, помімо що редакційний комітет, як ми про се вже писали, рішив аж до управління правописного питання придержуватись що до правопису одобреної для бук. шкіл народних граматики Партицького. Се баламучене учителів народних тим більше непростиме, позаяк бук. краєва рада шкільна наказала закуповувати „Buk. päd. Blätter“ з павшалій для кожної школи народної на Буковині. Звертаємо на сю для рускої мови й правописи шкідливу роботу увагу краєвої ради шкільної; не вже-ж схоче й вона піддержувати її.

Ціна збіжжя.

В Чернівцях платили дня 18-го лютого 1892-го р. за 100 кілограмів найліпшої:

пшениці	10.75—10.90 зл.
жита	9.40—9.60 „
ячменю	7.50—7.75 „
вівса	6.90—7.10 „
ріпаку	— — — — — „
конюшини	— — — — — „
кукурудзи	5.70—5.85 „
гороху	7.25—8.25 „
оковити	19.00—19.50 „

Курс монет

дня 18-го лютого 1892-го р.

дукат	5.54 1/2—5.61 1/2 зл.
рубель папер.	1.15 —1.16 „
наполеондор	9.35 —9.42 „
100 марок	57.80 —58.05 „

DIE LAGE DER GR.-OR. RUTHENEN
in der
Bukowinaer gr.-or. Erzdiöcese.
Zugleich
Antwort auf die „Apologien“ des Bukowinaer
gr.-or. Metropolitens Silvester Morariu-Andriewicz.
Im Auftrage der weltlichen gr.-or. Mitglieder
der Czernowitzer ruthenischen Vereine verfasst von
Silvester Daszkiewicz.
171 сторін великої 8-ки. Ціна 1 зл. 50 кр. За-
реком. почт. пересилку 15 кр. Замовити можна
в редакції «Буковини» або книгарні Нардінського.

ВАЛЕРІЙ РІТТЕРМАН
магістер фармації
отворив
в Чернівцях при головній вулиці ч. 13
Торговлю дроґів, і товарів фарбарських
під „золотим моздрем“.
Великий склад всіх дотичних товарів,
ріжних красок, олій, бензини; лків, ми-
ла, хірургічних інструментів, товарів ап-
тикарських і всяких инших товарів для
домівства і промислу.
Чай, рум і коняк впрост спроваджені.
Услуга знаменита, ціни найдешевші; за-
мовлення замісцеві виконують ся скоро і
ретьельно.

Антоній Табакар і Гаїна,
В ЧЕРНІВЦЯХ, РИНОК.
Торговля коріня, вин і делікатесів
Одинокий склад
і аґентура для Буковини п. к. фабрики го-
сподарських машин Clayton & Schuttleworth & Co.
Склад товарів з хиньського срібла.

Продати
ПЛАТНА в Чернівцях
вносять:
на цілий рік 5 р. — кр.
" пів року 2 " 50 "
" чверть року 1 " 25 "
для заграниччя 5 рублів або
12 франків

Поодинокі числа по 12 кр.
в книгарні Г. Нардінського
в Чернівцях, ринок ч. 10 і
в бюрі газет Л. Горюнца,
ул. гошовна ч. 17.

БУКОВИНА.

Виходить що тижня в п'ятницю.

Редакція і Адміністрація
„Буківини“ знаходиться
в Чернівцях (улиця Пе-
тровича, ч. 2), куда неї
дописи адресувати нале-
жить. — Бюро редакції
отворене щодня від 6.—8.
години вечером.

Оповіщення і прилеги
обчислюють ся по найде-
шевших цінах.

Ч. 7.

Чернівці, дня 14-го (лат. 26-го) лютого 1892.

Рочник VII.

Дальше пояснене програми народовців.

Висказана в передпосліднім числі нашої часописи гадка, що нам годі ізолювати ся, що нам противно треба як найбільше стикати ся з всілякими своїми і чужими людьми, щоби з одної сторони проганяти скрізь теперішню духову темряву, а з другого боку приспівувати всіх для народної справи, знайшла вже в сім короткім часі навіть у людей нам не цілком прихильних по часті прихильний відгомін. Сими днями получили ми письмо від поважного Русина „твердої партії“, котрий рад би навязати з нами тіснійші зносини. Поважний автор сего письма признає виразно великі заслуги, які народовці положили вже до тепер на Буковині для розвою нашого народу, але помимо того не має відваги, прилучити ся безвзглядно до народної партії, до так званих Українців, бо, як він се виразно каже, професори рускої мови на черновецькій гімназії навчили его, що руский народ займає всі землі із по за Карпат аж до Уралу, и московска, або великоруска мова, то літературна мова і буковинських Русинів. Того самого навчали его пізнійше в Відні бувші послы ради державної: Іван Наумович і Юліан Геровський, як не менше і добре знаний москвофіл Адольф Добранський.

Так став наш поважний буковинський Русин сам москвофілом; а черпаючи дальше свої інформації про хід рускої справи лише з моско-

фільських газет зістав він до нині вірний москвофільським поглядам, тай не гадає їх борше змінити, доки не переконають его народовці, що мрії москвофілів для нашого народу і взагалі для нашої народної справи шкідливі, та що програма на родовців провадить до культурного здвигнення нашого народу.

З сего письма видно одже ясно, під якими сумними народними обставинами виродила ся і виховала ся у нас партія москвофілська; темнота і невіжа були родичами сеї партії, а бляга самолюбних перевертнів її учителем.

Здругої сторони треба однакж признати, що в кругах партії москвофілської є ще багато людей доброї волі, до котрих безперечно належить і згаданий поважний Русин, що заявив свою охоту, навязати з народовцями тіснійші зносини.

Для тих людей доброї волі хочемо тут ще раз пояснити програму народовців. Ми народовці мусимо на підставі історії і етнографії обставити за тим, що наш великий нарід є самостійний, відрубний від народу великоруского, та що границі нашого народу сягають ізпоза Карпат до Дону і чорного моря, а народи, що живуть по за сими границями, не є нам рідні. Самостійність нашого народу визначає ся через власну мову, через свій темперамент, через свої власні відрубні звичаї і обичаї; та взагалі не дасть ся сего заперечити, що характер народу великоруского, або лучше сказати, народу московского

цілком відмінний від характеру нашого народу Великороси, то нарід рухливий, інспективний і агресивний, наколи ми Русини повільні, податливі, та більше сердечні.

Коли ми одже становимо самостійний нарід, то можливо здвигнути сей нарід з его теперішньої немочи тільки ему природним способом — через просвіту на рідній его мові; а власне сему найбільше противить ся наша москвофілська партія, що так, як теперішній уряд російський, рада би всіми силами здушити наш природний розвій, рада би наш нарід змосковицяти, рада би бачити наш нарід вічним рабом московского народу, та для того накидає цвітоти нашого народу, нашої інтелігенції, мову московску (великоруску) яко літературну, відчужує через се інтелігенцію від маси народу, та завдає сям своєму власному народови безперечно найбільшу шкоду.

Годі одже уважати того за Русина, хто не признає самостійности свого власного народу, хто зневажає свою красну культурну народну мову, хто відмовляє сій мові прикмет літературної мови, хто узнає московску мову за свою літературну або хоче язикове питанє позіставити аж рішенню якимсь там ученим людьми в далекій будучности, коли вже тепер наша мова уживає ся у всіх школах, на університеті, в парламенті і в публичних урядах, а навіть кождий наш селянин по розговорі з Великоросом посвідчить кождому ученому до очей, що він Великороса не розуміє, що одже Великорос не го

Парнель і Ірландія.

Торішньої осені, зовсім не сподівано, помер на цілий світ відомий ватажок тієї ірландської партії, що так давно вже, так енергічно і з такими значними добутками бореть ся і беть ся з Англією за свою національну незалежність. Ватажком сім був Парнель — син одного доволі заможного великого власника землі.

Певна річ, що та справа політичного і економічного визволення Ірландії, якою кермував 15 років Парнель, не спинить ся через смерть свого керманича; не спинить ся вже тому, що вона є справа не якої будь однієї партії, а справа усього ірландського народу і властиво кермував і кермує нею нарід. Певна річ і то, що справа національного визволення Ірландії іти ме і далі своїм шляхом, як ішла вона і за Парнеля, шляхом спокійного розвою, шляхом тихої, без галасу, але жвавої роботи позитивної на ґрунті національному і економічному.

В історії національного відродження народів XIX-го в., в історії боротьби їх за свою національність, за своє народне право, в історії визволення народів з чужого ярма, та спід кормиги злиднів, ледви чи можна знайти другий який нарід, що-б доля і національно-економічне жите его більше походило на долю і жите українсько-русского народу. Ледви яка друга боротьба народна віку XIX-го може ставати Русинам таким яскравим показником, таким добрим і користним проводирем, як боротьба Ірландців.

Тим то нам і користо і потрібно спізнати долю і боротьбу Ірландії; ті шляхи, якими вона простувала і простує, починаючи з 1800 року і ті заходи, яких уживали Ірландці в боротьбі за своє національне існуванє. Перейшовши хоч бігцем через головні тільки смуги історії Ірландії за XIX-ий вік, між инчим спостережемо ще одну вельми важну і добру прикмету: побачимо, що великі багатирі, великі пани можуть (та повинні) бути проводирями свого темного народу, проводирями захарчованих злидарів.

Ту історію Ірландії XIX-го віку, яка має про нас вагу і на яку ми переважно будемо уважати, починає властиво акт унії, виданий року 1800-го. До того часу в Ірландії був власний парламент і хоч Ірландією правили, як і нині, королі Англії, однак парламент Англії не мав спроможности гнобити Ірландію і рабувати її нарід шляхом легальним, заходами парламентарних актів. Унія р. 1800го, зєднавши Ірландію з Англією, скасувала ірландський парламент. Добутками такої унії (з-єднання) стало ся для Ірландців те саме, чого зазнали инчі народи, єднаючись „яко рівний з рівним, яко вольний з вольним.“ Правда, що уважуючи на ті заходи, якими Англія дійшла до акту унії р. 1800-го, не можна назвати тієї унії спільною, не можна сказати, що Ірландія пристала до поєднання охоче і з доброї волі, без жадного примусу, відповідно народному бажанню, відповідно народно-національним інтересам. Ні, нічого сего не було і не дурно-ж старий Гладстон — голова і керманич ліберального правління в Англії, не давно в своїй бесіді промовив, що

він не відає вчинку більш огидливого і несправедливого, як акт унії р. 1800-го! Дійсне, — на те, щоб досягти тієї унії Англія уживала неморальних огидливих заходів. І небавом дано знати, що та унія і про Ірландію і про Англію була величезною помилкою. Полагодити сю помилку і досі не встигли, хоча воно й проковтнуло 90 років часу і великі жертви людські. Правда й то, що за полагодження помилки щиро брав ся майже сам тільки Гладстон, тай то лишень останніми часами. Можна мовити, що акт унії року 1800-го на другий день свого існування викликав змагання і боротьбу Ірландців: але-ж річ натуральна — Англичани ще більш змагали ся. Таким чином розпочала ся і досі тягнеть ся боротьба — ірландського народу з англійським урядом і парламентом. Хоча отся завзята боротьба взяла богацько людської крові, а ще більше сліз людських; синала на голови бідолощного ірландського народу ковшем лиха, але не зломала енергії народної, не стомила народу вкінєць і сьогодні, можна мовити, Ірландці стоять вже на межі своєї „обітованої землі“ і виразно вже бачать свою зорю сподіваної і бажаної національної самостійности.

Історія Ірландії до XIX-го віку складала ся не на руку народної маси: кермування краєм опинило ся в руках меншої частини людности краю: отся меншість були великі власники земель; а по вірі — протестанти. Маса народу сповідуючи релігію римську, не могла втручати ся до кермування; тай з боку економічного і соціального народна маса була геть чисто так зневолен, зрабована і приголомшена, що й ме

ворить по руски, але для нашого чоловіка таки цівком чужою мовою — по московски.

Годі одже свідомим народовцям підтримувати, або бодай терпіти сі ложні а для нашої народної справи в найбільшій мірі шкідливі погляди наших москвофілів, що на кождім кроці ставлять природному розвоєви нашої народної справи лише самі перешкоди; бо таким свідомим поступованем стали би також і народовці очевидно зрадниками свого народу.

Ми, свідомі народовці, хочемо природно розвивати і зміцнити наше народне людське житє; ми свідомі народовці, хочемо горячо любити своє, а пошановати і чуже; ми, свідомі народовці, хочемо мирно жити зо всіма другими народами; ми, свідомі народовці, хочемо, о кілько се на тепер можливо, відносити ся мирно і до наших сусідів, а тільки боронити ся против їх для нас шкідливих і несправедливих нападів; ми, свідомі народовці, бажаємо, щоби всі щирі Русини, що люблять свій нарід, всі наші патріоти, що для добра загальної народної справи, за свою вітчизну радо положать душу і тіло, лучили ся для лучшої народної організації, для вспільної народної праці в народне товариство; ми, свідомі народовці, жадаємо від всіх щирих Русинів, щоби взагалі, а вже-ж найменше в некористь загальної народної справи не провадили політики на власну руку, противно безвзглядно шанували народну кариість, народну честь.

Гадаємо, що такий програмі не дасть ся з народного згляду нічого закувати, що противно тільки така програма може спасти наш немічний нарід, та для того повинен до сеї програми прилучити ся кождий вірний син матери-Руси, що щиро і совістно хоче служити своєму народови.

Дописи.

Станівці, дня 8/20. лютого 1892.

Ідеи гостинцем через Станівці, то випадать тобі в очи обширні дома швабів-колоністів з великими стодами і стайнями і поважною школою приватною. Шваби тутешні мають нересічно не більше як по три фалчі ґрунту, але

спроможна була втручати ся. Доки Ірландія мала власний, окремий від Лондонського парламент, так ще жевріла-горіла надія, хоч не зразу, хоч повагом запобігти народно економічного лиха, поліпшити економічний і соціально-моральний побит маси. До того воно й реально йшло, бо вже р. 1793-го чинила частина людности римської віри придбала собі виборче право. Увій р. 1800-го знівчила отсі надії, бо вона знівечила політичну самостійність Ірландії і скасувала парламент ірландський. Небавом після акту р. 1800-го міністер Піт взяв ся був полагодити оту тяжку несправедливість, що відбирала у людей політичні права єдине за те, що вони тримали ся тієї чи іншої віри. Піт, певне розумів, що більшої несправедливості і бути не може. Слобода релігії і політична рівноправність людей, без жадної уваги на релігію, — се така проста річ, що без неї і речи не може бути про який будь поступ, про розвій культурний. Одначе король англійський Юрій III. не захотів і слухати про надання ірландським латинцям політичної рівноправності. Отоді вже ірландські латинці виразно побачили і зрозуміли, як їх обшахували обіцянками і актом унії р. 1800-го. Ірландським латинцям стало ясно, що добути собі рівноправності однакової з людьми протестантської віри можна не інак, як скинувши пута горожанські і політичні. Відома річ, що дійсне — суцця рівноправність і воля жити і духа можлива там і тоді лишень, де і коли фактично існує воля політична; а де бракує останньої там не може бути і ніколи не буває навіть релігійної волі реальної, хоч би на сло-

мимо того в кожного є по парі великих коней і бодай три корови і вони живуть вигідно і достатно. Стельмахи і ковалі вони славні і у них замовляють роботу з цілої Буковини. Школу збудували перед 10-ма роками за помочою товариства німецького Schulverein-у, а хоть їх всіх лиш 17 родин, то утримують вони єї і учителя. Учитель Стальман підніс єї так високо, що багато дітей інших народностей ходять сюди на науку, а не до публичної двокласової школи. Шваби тутешні мають через свою ретельність і трудолюбивість таку повагу у мужиків і жидів, що один з них, Франц Гексель є двірником у Станівцях.

Цісар Йосиф II., що закликав сих колоністів у наш край, багато сим доброго вчинив для руских мужиків, бо вони попереджали від них в багатьох слоронах не одно добре в господарстві, але у нас в Станівцях лишило ся все при старім. Лиш два мужики, Харина і Григораш Собко збудували собі свої хати на лад швабський і справили ліпші коні і знаряди господарські, прочі мужики сидять як давніше в більше або менше нужденних хатинах, убивають без серця до смерти вихудлі конята, їдять мамалигу з огірками і пють та галакають цілу днину у пивниці Бергера.

Правда, і шваби рідко що читають, крім молитвенника і календаря, але вони знають все що в світлі ієси, знають за кожде писмо, що до них прийде і держуть ся куші. Зате станівські мужики то нарід наскрізь темний, хоть тут є здавна школа руска; тут не вздрин ніодної газети, ні одної книжочки рускої в руках селянина.

Інтелігенція руска в Станівцях не турбує ся справами рускими і народом руским.

Є тут менші пани письменні, як Сандулович, Макаревич, Валовескул, Ластовецький, Фрун-дза, котрі, як би не були такими матеріялістами і фудульними, могли би нести поміч народови. Є тут навіть колись то щарий Русин, почмайстер Діонісій Паунель, що заложив свого часу читальню в Спасі, та що з того, коли ліпша посада тутешня зробила его смирим Німчиком-чолобитцем. Навіть святий Русин, суддя Коршило Лукашевич, що перенісся недавно до Садагури, опустил був руки серед загальної осналости.

Правда, торік заложили були учителі нашого округу, як Данчул, Кушнірюк, Григорчук, Козак, Лунуленко, Варбір, Купчанко, мужеский хор і давали вечериці в Станівцях та по селах околичних і се давало надію, що єї світлі люди загірють ся сими сходинами до просвітної праці над мужиками, але окрім Волоки, де вони утво-

вах і голосили, що „кожен волен тримати ся тієї, чи сієї віри. Знов же де є в державі така постанова, що котру будь релігію признає за релігію пануючу, то в такій державі нема справжньої слободи релігії. Вже-ж де пановання, там не може бути і не буває справжньої рівноправності.

Думку про заходи, якими латинцям найзручніше і найневійше можна досягти рівноправності, взяв ся простати Данило О'Коннелль, — видатніший з Ірдандців, нахли і завзятий патріота; вірний, честний і безкористний слуга і робітник краю і глибокий прихильник національної самостійности Ірландії. Він добре тямив, що визволення Ірландії в руках її народу, що ідею визволення треба простати в народі, але простати не сходячи із шляху льояльного і міцно стоячи на ґрунті національному. Найліпшими робітниками на ниві простання єї ідеї О'Коннелль уважав латинське духовенство; бо воно, як і взагалі духовенство, коли хоче, може найбільше стати до народу, найліпше може спізнати его світогляд, его матеріальні, моральні і духові потреби і, по спроможности задовольнити їх, бо вказувати стежки до задоволення. Тямив добре О'Коннелль і те, що в справах загально-народних, одна людина, хто-б вона не була, сама-одна або нічого не вдіє, або вдіє мало і добуток поодинокі праці не відновити муть сил і часу, вложенням в ту працю. Громадські справи найліпше рушає праця гуртова.

І от на ґрунті таких спасених думок Данило О'Коннелль р. 1823-го організував „Като-

рили читальню, ще нічого о такій роботі не чувати.

Але їм закінчу се письмо, хочу ще згадати про родину жидівську Тенена, властителя Станівців визпих і низпих, і кілька сіл на Бесарабії, бо з сеї родини хоть жидівської можуть собі приклад взяти наші світлі люди, як треба обходити ся з мужиком і чи то файно его стида-ти ся.

І так Юлій Тенен, хоч жид, спомагає церкву православну орнатами, матеріалом будівляним, дає на руску і німецьку школу даром онад, а для бідних дітей одіж і книжки. Его кривна Юлія Тенен, що звичайно проживає у Відні і є німецькою писателькою, заложила для дітей бідних робітників притулок, де їх обходить стара жінка підчас коли мати в поли; вона має домашню алтику і ходить до хорих бідаків пішки і уділяє їм помочи. Родину Тененів нераз можна видіти убрану від піг до голови по мужицки, як вона переходжує ся Станівцями, або як загощає до якого мужика на весіле, храм, хрестини, або на свята, де забавляє ся з мужиками, як рівна з рівними. Я сам видів кривняка Тенена, правника з Відня Якобзона, як він з марубками нашими, убраний по мужицки, танцював залюбки сербина, а коли его відтак один поважний мужик запросив до себе на празник, то він радо вступив до него, розмовляв з жінками і чоловіками о всяких публичних і громадських справах, а відходячи запросив на реванж газду і газдиню дуже ґречно до себе.

Правда, більше таких жидів нема в Станівцях, і рідко їх взагалі між другими жидами; коби їх поступоване з нашим народом научило наших пиягомих людей інакше відносити ся до простолюдна.

Дмитро Г ч.

Рада державна.

На засіданю палати послів з дня 15-го лютого прийнято в третім читаню закон о запомозі для пароходної плавби на Дунаю, дальше по промовах посла Жака, міністра Шенборна і посла Піліньського закон о відшкодованю невинно засуджених в другім і третім читаню, а так само і предложене правительства о будові залізничі Станіславів-Воронянка. На сім засіданю веріфіковано вибори кількох послів, межі иншими посла Вагнера з Черновців, а правительство предложило проект до продовження торговельської угоди з Сербією по день 30-го червня 1892-го р. В кінци заповів міністер скарбу др. Штайнбах, що

лицьку Асоціацію“ — себто спілку. Під проводом понів до сієї спілки небавом пристала велика більшість Ірдандців латинського обряду. І ряд Англії зявстено спостівріє, до чого вже отся спілка і, натурально подивив ся на неї вороже, але, доки товариство стояло на ґрунті льояльному, нічого вдіти ему уряд не міг. Товариство правило своє діло шляхом льояльним, переважно стежкою освітити народної маси. Відповідно тому як зростав вплив товариства на нарід, королівський уряд більш, та більш переймав ся переполохом і думкою, яким би чином скрутити спілку і спинити єї пропаганду? Переполох так пронизав уряд, що він набрав ся відваги надужити законом; знайшовши дрібнісенську притичину, вхопити ся за неї і скасувати „Католицьку Асоціацію“. На превеликий собі сором парламент англійський наділив урядови свою згоду, щоб на цілих три роки обмежувати права асоціації.

Одначе О'Коннелль тямив, яка находить нова хмара на Ірландію; спостерігаючи шкоду урядових заходів, він знайшов і інчу стежку і попередив уряд. „Католицька Асоціація“ — доки ще не вийшов акт про обмежування її, оголосила, що вона сама, з доброї волі розходиться і зачинається ся.

(Далі буде).

правительство ще сєї сесії предложитъ проектъ и реформъ податків безпосереднихъ.

На засіданні 17-го лютого внесло правительство межи іншими проектъ в справі запови для потерпілихъ від торішного неврожаю. Правительство жадає в сїм предложенію 360.000 зр. на безворотні запови, та на переведені публичнихъ робіт в краяхъ навіщенихъ недостаткомъ.

Заповіджене предложене в справі реформи безпосереднихъ податків внесло правительство на засіданні ради державної з п'ятниці 19-го лютого. Проектъ сїй кладе на місце теперішнього податку заробкового і дохідового п'ять родів податків, а то: загальний податок заробковий, відтак податок заробковий від підприємств, котрі обов'язані складати публичні рахунки, дальше податок від платні, податок від рент і особистий податок дохідовий.

Последнє засіданє палати послів відбуло ся в суботу, дня 20-го лютого. На сїм засіданні прийнято проектъ закона в справі запови в сумі 360.000 зр. для потерпілихъ від неврожаю, відтак рішено виплатити державнимъ урядникамъ титуломъ додатку дорожнього суму одного мільона зр. (а не, якъ правительство предкладало пів мільона), по чімъ президентъ др. Сомька замкнувъ засіданє короткою промовою, повідомляючи, що рада державна закриває ся на часъ неозначений.

Перегляд політичний.

По наступившій 20-го лютого закриттю сесії ради державної оголосила віденська урядова „Wiener Zeitung“ патентъ цїсарський з 15-го лютого, скликаючи на 3-го марта с. р. нову сесію краєвихъ соймів Буковини, Галичини і другихъ країв.

В понеділок, 21-го лютого отворивъ нашъ цїсаръ особисто угорський парламентъ в Будапешті треновою бесїдою.

Старо-Чехи оповістили комунікатъ з своєї наради з дня 14-го лютого, котримъ заявляють, що рішили ся не складати мандатів до сойму, а обстають — задля ворогованя Німців на чеську виставу, задля сильного зворушеня населеня і непереведеня тихъ точокъ угоди, що для Чехів є користними — за відложенєм акції угодової на необмежений часъ.

Про лихий внутрішній стан в Росії приходять що разъ то нові вїсти. „Köln. Zeitung“ доказує чимъ разъ яснїше цілковитий упадокъ нинїшньої системи адміністраційної, котра не в силі відновити задачамъ, які на ню спадають в наслідокъ язви голодової.

В Франції унав кабінетъ Фрейсінета, і президентъ Карно прийнявъ вже димісію міністрівъ. Трудно зложити новий кабінетъ.

В Румунії відбули ся нові вибори до парламенту. Правительство побідило, бо на 145 мандатів має правительство вже нинї 108 місць, а в 17 повітахъ відбудуть ся ще тіснїйші вибори.

З Риму доносять, що міжъ нашою а італійськимъ королемъ Гумбертомъ ведуть ся переговори в справі угоди міжъ обома престолами, а посередникомъ має бути нашъ цїсаръ. Після сихъ переговорівъ мавби італійський король перенести свою резиденцію з Риму до Флоренції.

Бувший сербський король Мілан зрік ся всіхъ своїхъ правъ яко членъ пануючої родини, а навіть сербського горожанства. Перебуває вінъ стало в Парижі.

В княжестві чорногорскімъ ширить ся задля торічного недороду в цілїмъ краю голодъ. З тої причини чорногорське населенє виходить громадно до Туреччини.

Дрібні вїсти.

Недуга архикнягині Марії Валерії. Сумна вїстка доходить з цїсарської родини, а іменно захорувала архикнягиня Марія Валерія, донька найдостойнїшої пари цїсарської, на запаленє легкихъ. Виравді хвороба уступає помалу, але небезпечність грозить ще житю.

Почетне горожанство. Рада громадська міста Чернівцїв надала президентови краєвому гр. Пачови почетне горожанство на засіданні дня 20-го с. м. Протів сего надїленя виступили тільки Румуні Пітей та Діонїзій Воронка. Інспекторъ же шкільний Рента та надучитель з Кльокічки Кантемір відтягнули ся від голосованя. Після телеграми наспівної до нашої редакції від бурмістра міста Серету Д. Вравбека іменувала рівнож і рада громадська міста Серету на своїмъ засіданні з дня 24-го с. м. президента краю гр. Пачого за его заслуги положені для добра міста одноголосно своїмъ почетнимъ горожаниномъ. Такъ само іменували і міста Радівцїв і Сучава гр. Пачого своїмъ почетнимъ горожаниномъ і в Радівцяхъ відбув ся в честь ново іменованого почетного горожанина величавий похід з смоли-скинами.

На пенсію пішовъ ц. к. радникъ правительства в Чернівцяхъ Орест Реней, і при сїй нагоді висказано ему цїсарське признание за его довголітню службу: на его місце іменованій радникомъ правительства в Чернівцяхъ дотеперішній староста в Дальмації Фекете.

Електричне освітленє дістане вже місто Чернівцїв, в чімъ випередитъ Львів. Будівничій урядъ тутешнього магістрату обробивъ плани, потрібні до уlepsеня проекту і конторису і вислано вже ті плани видїйнимъ фірмамъ електро-технічнимъ і товариству, котре займає ся підприємствами електричними у Відні.

От такихъ би намъ добродїїв! В Празї померла сими днями слава на цілі Чехи з своєї добродїйности Людвика Оліва, жінка рівнож славного патріота чеського Альойзїя Оліви, доживши 61 літ. Покійниця не лиш щедро надїляла біднихъ, але особливо підпирала чеську музику і штуку. Она то вислала була своїмъ коштомъ найславнїйшого нинї в Европі музика Ондрічка на науку до Парижа і зробила его тимъ, чимъ вінъ є нинї. Обое супруги записали пів мільона зр. на добродїйні цілі, на случай, коли котре з нихъ помре. Теперъ віддано той фондъ до публичного ужитку.

Наслідки голодової нужди в Росії. В Москві збожеволїв бувший редакторъ і видавець „Російського курїєра“, а zarazомъ властитель мінеральнихъ водъ Н. П. Ланин. Зразу запедужавъ бувъ Ланин, а по тиждні збожеволїв. Несчастливому здає ся, що причиною теперішньої голодової нужди селян в Росії — то вінъ самъ — бо, якъ доказує вінъ, закупивъ все збіжє і зсинавъ его до свого черева.

Жінка „великої ваги“, ба може і найбільшої ваги в цілій Европі, померла сими днями на 41 р. життя в Баварії, в містечку Фравбрінгу під Фольдафінгомъ. Не була се жінка виправді дуже важка, але зате велїмъ важка, бо важила нї більше нї менше лишъ 5 сотнарів, отъ такъ одинъ цілковитий набіръ на середї нашї шкалята селянські, особливож на весї. — Покійна звала ся Пребст і педужала на — отовщенє. Перенесенє єї тіла представляло великі труднощі. З першого поверха мусїли ставити помїст з дощокъ, по котрімъ спустили домовину до сїней, а відтакъ треба було зновъ вивезти єї на дерев'янихъ валцяхъ (котахъ). До самої смерті покійна тішила ся якъ найліпшимъ здоровлємъ.

Огнева катастрофа. В Новімъ Йорку вгорїв вночі з 7-го на 8-го с. м. Hotel Royal. Гостї заскочені катастрофою підчасъ сну, не могли утїкати, бо завалили ся сходи. Доси стверджено: 5 трупівъ, хибує 69 осібъ, раненихъ 80; 81 осібъ врятувалось лишъ з житємъ, стративши все, що з собою мали.

Новє озброєнє нашої жандармерії. Від 1872-го року озброєна наша жандармерія стрільбою системою Фрувірта, а теперъ має бути зміненє озброєнє стрільбою системою Манліхера. Позаякъ будуть з тимъ великі кошта сполучені, то має ся зміна поступенно наступати.

Всєсвітній годинникъ автоматичний, роботи молодого годинникаря Августа Ноля з Бірлінген, в Чорнімъ лісі (в Німеччині), теперъ на виставі в Відні. Годинникъ той показує секунди, мінути, чверти, години, дні, тиждні, місяці і роки, узглядняючи при тїмъ докладно роки

звичайні і переступні та важнїйші свята аж до самого кінця 9.999 року. В різнихъ порахъ дня в року показують ся всілякі фігурки і грає музика. На годиннику єсть такожъ поміщений г'лобусъ, котрий показує, якъ земля обертає ся докола своєї осї, і обкручує ся разъ на 24 годинъ около своєї осї. На головнімъ кружку годинника, котрий показує нормальний часъ місця, де годинникъ уставлений, єсть ще 16 меншихъ кружківъ, що показують часъ тількиж столицьъ європейськихъ. Годинникъ той закупивъ вже якийсь Англієць за 120.000 марокъ (72.000 зр.) на виставу до Чикаго.

Незвикла відвага. В Кїдмани вибухъ 17-го с. м. огонь въ хаті Антона Хащового і небавомъ стояла ціла хата в полонїяхъ. Хащовий і его жінка утекли переполохані та забули зстраху на своїхъ троє дїтей. Всї гадали, що дїтямъ вже нема ратунку. Аж Николай Марїянчукъ, котрий бувъ тоді при огні, скочивъ відважно черезъ вогонь до середини хати, ухопивъ дїти, котрі вже були майже подушені і виїсє їхъ на диво народа на двір. Дїти і Марїянчукъ дізнали ушкодженя черезъ попеченє і обсмаженє.

Важне для ткачів. Одинъ ткачъ из Рожнова радить всімъ ткачамъ, щоби дотеперішні берда тростянні закинули, а купили собі сталеві, в котрихъ прижає о много легше ходити і рівну дає роботу. Тростянне бердо каштує 80 кр. а сталеве 1 зр. отже о 20 кр. висше, но робота пде легше і красивїше виходить. В Косові і майже в цілїмъ повіті косівськимъ завелъ собі уже всі ткачі ті сталеві берда і дуже собі хвалять ихъ. Ті сталеві берда можна дістати в Коломиї в крамниці „Гуцульської Спїлки“ по вище означеній ціні.

В видавництві „Oester-ungarische Monarchie in Wort und Bild“ приходять вже черпа на „Галичину“. Протекторка сего видавництва архикнягиня Стефанія запросила міністра Залеского до комітету редакційного сего виданя. Надїймо ся, що такожъ і знатока Русина запросить до сего комітету.

З Варшави доносять, що стояча тамъ одна бригада артилерійська не любила свого полковника і змовила ся, аби єму дати се пізнати. Коли вінъ отже сими днями прийшовъ на майданъ вправ і привітавъ войківъ після припису реґуляміну російського „здорові“, она замість відновити одноголосно „здравя жєлаємъ“ мовчали. Тоді вінъ поздровивъ їхъ вдруге, а коли не відповіли, прискочивъ до фельдфебля і застріливъ єго з револьверу. Повторивши ще разъ „здорові“ і не отримавши відповіди стрїливъ другій разъ і убивъ старшого підофіцера. На третє „здорові“ відповіли жовнири. Що ся з полковникомъ стане, того не зрати, бо се має царъ рішити.

Визискувачі. Передъ півтора рокомъ викрили в Чернівцяхъ шайку доносчиків, котрі, нїби то під протекторствомъ новихъ властей скарбовихъ, виманювали від властительівъ горалень на Буковині окуп, грозячи фальшивими доносами. Шайка тота називала себе „вірниками дирекції скарбу.“ В наслідокъ порученя п. міністра скарбу розведено доходженя урядові, а результатомъ того було арестованє кількохъ людїв, що допускали ся злочину вимушеня, надуживаючи довїра Відни властей скарбовихъ. Арештованихъ відослали до і тамъ, по переведеню дня 27-го с. м. судової розправи, засудивъ їхъ краєвий судъ: Шефера на 18, Тріхтера на 12 а Теллега на 6 місяцівъ тяжкої в'язниці за вимушенє, крімъ того ще селянина Флбору на 3 місяці за злочинъ обманства.

Живцемъ згоріла. В Рускій Молдовині на Буковині повставъ дня 28-го сїчня огонь в хаті селянина Дмитра Кицули і в одній хвилі обгорнувъ весь будинокъ, в котрімъ в середині находила ся 15-літня дочка Кицули. Подаючи перегорілі балки загоріли вступити і нещаслива дївчина згоріла живцемъ в огні.

Calindariul, волоський з „руськимъ“ хвостомъ, який видає черновецька „Academia ortodoxa“ за підмогою ряду з прав. фонду помістила міжъ инчимъ і копію образу пок. маляра Бучевського, що представляє парубка й дївчину. Ми цікаві, що скаже на се прав. консистория, котра свого часу за таку саму ілюстрацію в бук. рускімъ календарі виступила протівъ него, бо книжка з такимъ (?)

образом не годить ся лежати на престолі. Та се стало ся лиш тому, що то був календар і о-бразок руский, а сей, бачите волоский.

Конкурс. Виділ краєвий Королівства Галичини і Володимирії з Великим Княжеством Краківським подає до загальної відомості, що конкурс на оригінальні рускі твори сценічні з обсягу драмату, поважної комедії і народних штук із співками або без співів, розписаний дня 24-го лютого 1891 р. до Вид. кр. ч. 3861 і оголошений в числах 62, 63 і 64 „Газети Львівської“ в року 1892, продовжує ся до дня 30-го вересня 1892 р. Конкурсні праці належить надсилати в повисшій речинні до Виділу краєвого.

Перед сконанем згоріла. В Букарешті умирала жінка одного генерала і після звичаю, дали їй перед сконанем у руки засвічену свічку. Від свічки заняла ся постіль, а огонь обняв в одній хвили несть покій так, що ратунок був неможливий. Конаюча жінчина удусилась від диму а опісля видобули її тіло вже на пів згоріле. Огонь пере-ніс ся ще й на два сусідні двірки і пустив їх з димом. Власти арештували кілька осіб з поміж служби, бо заходить підозріне, що служба зробила се умисно в цілі рабунку.

Дерев'яні свічки. Російські газети пишуть, що якийсь хемик петербургський винайшов такий палив, що як в пім замочити дерев'яні патички, тонві як грубий сірник, а довгі на пів лікті, а відтак засвітити такі патички, то они горять рівно, спокійно, як найліпші стеаринові свічки, зовсім не коптять і не видають жадного запаху. Ціна їх буде страшенно низька, бо одна така дерев'яна свічка буде стояти всего щось лиш копійку.

Як найліпше їсти ковбасу? Німецький цісар Вільгельм звищував недавно в Почдамі разом з королем Віртемберґським касарню гузарів при-бочної гвардії і зайшов відтак до кантини; там побачив кїтлик, в котрім як раз варили ся ковбаси, і казав кусень ковбаси подати також собі. Коли почали розбивати ся, щоб борзенько при-нести, тарілку, ніж та вилки, відозвав ся цісар: „Ет, давайте сюда, сьвіжа ковбаса найліпше сма-кує з голої руки!“ і з найбільшим смаком з'їв ковбасу, на котрої ліпше стравлене винив ще дві чарки коняку з сирими покладками таки там в кантині.

Господарство, промисл і торгівля.

Поплатність садівництва.

Деінде люди придумують, якимби то спосо-бом піднести дохід з того кусня землі, що его мають, а у нас уміють лиш стогвати та нарі-кати та й на тім все кінчить ся. От така на-сунулась мені гадка, коли я случайно прочитав в одній господарській газеті, як один німецький господар п. Екштайн з Гетінґи обчислює, який він дохід має з свого саду, як ему садівництво доплачує ся. Аби заложити собі сад, то числять він на кождий пень 1 зр. 80 кр. видатків, а від-так ще через 12 літ три рази тільки за страту, що землі, ужитої під сад, не можна вже інакше ужити, отже разом на кождий пень через той час 7 зр. 20. кр. З сеї пори починає вже сад

приносити доходи і кождий пень приносить що чотири роки що найменше о 60 кр. більше чи-стого доходу. Розуміє ся, що єсть то лиш дуже маленький дохід в порівнянню до того, який дійсно буває, бо Екштайн каже, що одного року мав лиш з одної черешні 21 зр. 60 кр., а з одної яблінки аж 52 зр. 80 кр. Дальше каже він, що продає що року, в пору, коли садовина доспіє, нераз на день і по 100 сотнарів чере-шень, 200 сотнарів сливок, 50 сотнарів оріхів, 200 сотнарів яблук і 50 сотнарів грушок. Він обчислив докладно свій дохід і каже, що майже що року має з свого саду від 1. липня до 15. па-долиста 9.600 зр. чистого доходу, а его сад представляє вартість 30.000 зр., значить ся, він має такий дохід, як колиб 30.000 зр. позичив кому на 32 процент.

Розуміє ся, що сад п. Екштайна мусить бути не маленький та й садовина в нім не по-слідна, коли приносить ему такі зиски, але вжеж таки видко з того, що й малий сад приносить би значні доходи, наколиб лиш коло него добре хо-дити. А кількож то у нас єсть таких громад, де майже ані у одного господаря нема саду! В та-ких громадах кажуть звичайно селане: „У нас не удає ся садовина.“ Не знати чому не удає ся? Преці садовина удає ся всюди аж далеко на північ, де вже велика студінь; треба лиш уміти вибрати такі роди садовини, котрі де в якій стороні можуть найліпше удавати ся, а відтак треба уміти коло садовини добре ходити. На заложеное саду знайде ся все ще навіть у малого господаря досить місця; садовиною можна дуже добре використати всякі нежитки, межі та убоочи, котрі нема як обсівати. Щоби однакож садовина добре поплачувала, то, поминувши вже то, що треба знати коло неї ходити, треба ще зв-язати на три річи: 1) щоби дерева правильно родили а до того треба доброго добору дерев для кождої сторони; 2) легку продаж садовини за добру ціну і 3) певне місце збутку.

Перша річ в тім, щоби коло садовини ро-зумно ходити, дерева що року відповідно гно-їти, підтинати і обрізувати та очищувати з усіль-ниць. Та от як у нас не раз буває: коли ми-нувшого року кинулись були н. пр. у Львові усільниць великими масами на садовину, то господарі аж тогди пригадали собі, що треба щось робити, коли дерева ставали вже без листя. Та й тогди, що они робили? Ми виділи одного господаря, що підкурював усільниць на яблінці порошном, як пасічник ічолі! Аби устерегти са-довину від морозів, треба також добирати такі дерева, що пізно цвітуть.

Друга річ, щоби овочі можна легко і добре продати. До того треба, щоби була велика маса овочів одного рода, бо тогди гуртівник радійше купує. В тій цілі добре би було, щоби в одній громаді або і в кількох творились спілки садів-ничі, котрі би мали одного рода овочі. Спілки садівничі суть ще і під инчим взглядом важкі. Коли садовина дуже зародить або єсть дуже дешева, то можна її ще в інший спосіб зужит-кувати: можна робити сушеніці, повидла, яблоч-ник, і т. д. До того треба відповідних приладів, котрі дорого коштують і для одного господаря трудно їх роздобути, що в спілці далеко легше.

Що до третьої річі, то вже не трудно знай-ти собі певне місце збутку. Купців і на свіжий овоч і на сушеніці, повидла і т. д. легко знай-ти, коби они лиш були. Можна навіть висилати і за границю, лиш треба так обходити ся з са-довиною, щоби можна видержати конкуренцію, і в тортовали овочами могли би спілки садівничі приносити не малий хосень.

От сих кілька заміток подаємо під розвагу наших господарів та любителів садівництва.

Послідні вісти.

Дня 23. с. м. явила ся депутация, зло-жена з послів до ради державної і до сойму: бурмістра А. Кохановського, Дра В. Воляна, проф. Ер. Пігуляка, барона Г. Капрого, Дра Ст. Стефановича, Д. Тітінґера, Міскольчого, Ваґ-нера, дальше з проф. Дра Ст. Смал-Стоцкого і барона Фірта під проводом Дра Рота у президента міністрів графа Тафого на аудієнції при котрій обговорювано спір краєвого капітана барона Василька з президентом краю бр. Начим, и ви-сказано невдоволене населення з поведєня ба-рона Василька з приклонність для президента краю графа Пачого. Рівночасно заявила депу-тация, що буковинські послы до сойму краєвого Дра Волян, Войнарович, бр. Капрі, Антін Коха-новський старший и молодший, Йосиф Кохановський Кон, Пігуляк, Бр. Піно, Помпе, Реней, Дра Рот, Дра Стефанович, Тітінґер і Тиміньський зложили свої мандати, і що і другі послы гадають те саме зробити.

З тої причини розвязав цісар патентом з дня 27. с. м. сойм і розписано нові вибори, кот-рі відбудут ся в найкоротшій часі.

Ціна збіжа.

В Чернівцях платили дня 26-го лютого 1892-го р. за 100 кілограмів найліпшої:

пшениці	10.75—10.90 зл.
жита	9.40—9.50 „
ячменю	7.50—7.75 „
вівса	6.90—7.10 „
ріпаку	11.50—11.75 „
конюшини	—.—.— „
кукурудзи	5.70—5.85 „
гороху	7.25—8.50 „
оковити	18.50—18.65 „

Курс монет

дня 26-го лютого 1892-го р.

дукаг	5.51 —5.61 зл.
рубель папер.	1.16 —1.17 „
наполеондор	9.34 —9.40 „
100 марок	57.80 —58.— „

DIE LAGE DER GR.-OR. RUTHENEN

in der

Bukowinaer gr.-or. Erzdiöcese.

Zugleich

Antwort auf die „Apologien“ des Bukowinaer gr.-or. Metropolitens Silvester Morariu-Andriewicz. Im Auftrage der weltlichen gr.-or. Mitglieder der Czernowitzer ruthenischen Vereine verfasst von

Silvester Daszkiewicz.

171 сторін великої 8-ки. Ціна 1 зл. 50 кр. За-реком. почт. пересилку 15 кр. Замовити можна в редакції „Буковини“ або книгарні Пардінського.

ВАЛЕРІЙ РІТТЕРМАН

магістер фармації

отворив

в Чернівцях при головній улиці ч. 13 Торговлю дроґів, і товарів фарбярских під „золотим моздірем“.

Великий склад всіх дотичних товарів, ріжних красок, олій, бензини; лків, ми-ла, хірургічних інструментів, товарів ап-тикарских і всяких инших товарів для мівства і промислу.

Чай, рум і коняк вирост спроваджені. Услуга знаменита, ціни найдешевші; за-мовлення замісцеві виконують ся скоро і ґетьльно.

Антоній Табакар і Гаїна,

В ЧЕРНІВЦЯХ, РИНОК.

Торговля коріня, вин і делікатесів

Одиноний склад

і аґентура для Буковини ц. к. фабрики го-сподарских машин Clayton i- Schuttleworth-a.

Склад товарів з хиньского срібла.

Продана
ПЛАТНА В ЧЕРНІВЦІХ
виносить:
на цілий рік 5 зр. — кр.
„ пів року 2 „ 50 „
„ чверть року 1 „ 25 „
для заграниці 5 рублів або
12 франків

Поодинокі числа по 12 кр.
в книгарні Г. Нардінського
в Чернівцях, ринок ч. 10 і
в бюрі газет Л. Горювіча,
ул. Головна ч. 17.

БУКОВИНА.

Виходить що тижня в п'ятницю.

Редакция і Адміністрація „Буковини“ знаходяться в Чернівцях (улиця Петровица, ч. 2.), куда всі дописи адресувати належить. — Бюро редакції отворене щодня від 6.—8. години вечером.

Омовіщення і прилоги обчислюють ся по найдешевшим цінам.

Ч. 8.

Чернівці, дня 21-го лютого (лат. 4-го марта) 1892.

Рочник VII.

Буковинський сойм розв'язаний.

Таку вість получили ми телеграфічно з Відня ще минулої суботи вечером; а вже в вівторок поміщено в тутешній урядовій газеті цісарський патент з дня 27-го лютого 1892-го р., котрим наш Монарх розв'язав буковинський сойм і наказав без проволочки перевести нові вибори.

Розв'язане буковинського сойму наступило вслід за найновішою драстичною демонстрацією буковинських дідичів-румунізаторів против краєвого президента г-р. Пачого, о чім ми в 6-тім числі нашої часописи з дня 19-го лат. лютого подали нашим чесним читателям цілком вірний образ. Така демонстрація спонукала 17 соймових послів до зложення своїх посольських мандатів. Розуміє ся, що zdeкомплетоване буковинського сойму через зложення 17 посольських мандатів було безперечно легальною підставою для ршення центрального правительства, що до розв'язання нашого сойму і для санкціонування сего ршення через корону. Годі однак думати, щоби зложення 17 посольських мандатів могло само собою оправдати краєвого президента з тяжких закидів, якими обсипали его буковинські дідичі-румунізатори; годі також думати, щоби зложення 17 посольських мандатів могло само собою переконати центральне правительство о тім, що г-р. Паче не викликав, або краще сказати, не завинив своїм поведенням звісної бурливої демонстрації против голови краєвого правительства, але що противно звісткам румунізаторска кліка викликала сама для своїх неситих, самолюбних цілей сю тенденційну, нерозважну галабурду. Годі наконєць і так думати, щоби зложення 17 посольських мандатів могло само собою пере-

конати центральне правительство о строго-справедливім поступованю краєвого президента г-р. Пачого і щоби се могло бути одинокою підставою переважного ршення, що керма краєвого правительственного ряду має і на даліше позістати в чистих і до того здібних руках г-р. Пачого.

Таке для краю і держави переважне ршення могло наступити тільки на підставі певних фактів, справджених через міродаїні в краю і повної віри достойні особи, з яких складала ся власне депутация, котру приймив в тій важній справі міністер-президент г-р. Таффе.

В склад сеї депутації ввійшли: голова міста Черновець посол Кохановський, яко провідник; далі краєві послы: др. Волян, др. Ротт, др. Стефанович, проф. Ер. Пігуляк, Ю. бр. Капрі і Давид Тітінгер; послы ради державної: Вагнер і Мішкельчі; голова політичного товариства „Руска Рада в Чернівцях“ проф. др. Смаль-Стоцкий, і радник міста Черновець бр. Фірт.

Депутация ся, сповняючи совістно свою важну задачу, заявила на вступі г-р. Таффому повне довірення цілого нашого краю для строго-справедливого, умного і в кождім згляді дуже полезного урядованя краєвого президента г-р. Пачого, представила при тім вірно теперішнє положення нашого краю і просила вкінці о подлишене правительственной керми нашого краю і на даліше в чесних і чистих руках г-р. Пачого.

Отсеї заявленія поважної депутації ршили теперішню політичну ситуацію в нашім краю, та маємо повну надію, що нова політична ера забезпечить пожадану для нашого краю згідну совістну роботу всіх заступників краєвих для морального і матеріального розвою і здвигнення

всіх верствів нашого краю без ріжниць народности і віри. Ми все бороли і бороти мєм ся за те, щоби побідила правдива людска засада: „рівне право для всіх.“

Гадаємо, що дуже мале в порівнаню до других верствів нашої суспільности число дідичів-румунізаторів прийде тепер вже також скоро до сего переконання, що годі в теперішніх часах загальної просвіти і загального поступу бажати для своїх самолюбних цілей завернення сумних часів невільництва і панщини. І дідичі є членами цілої суспільности, а яко такі мають і вони горожанський обовязок, совістно дбати про загальне добро краю, в котрім мешкають, і про загальне добро держави, до котрої належать, та не щадити ні труду, ні маєтків для сеї загальної людскої, найвищої ціли.

Гадаємо, що вже тепер устануть неоправдані клевети і нарікання буковинських румунізаторів на се, що краєве правительство протегує Русинів, а кривдиг Волохів, бо питаємо тут послідній раз сих панів: в чім властиво добачили вони сю протекцію краєвого правительства зглядом Русинів, котрі як ми се вже нераз підносили, на 268.000 голов не мають ще до тепер ні одного свого свідомого і прихильного чоловіка в тутешній консисторії, ні одного пароха або проповідника в Чернівцях, ні одного свого члена в виділі краєвій, ні одного свого члена в краєвій шкільній раді, а в соймі краєвій мають всего разом 3 послів, коли так дуже — як румунізатори кричать — через краєве правительство ніби то покривджені Волохи на 208.000 голов завоювали цілу тутешню консисторію, завоювали цілий краєвий виділ, здобули навіть в часі урядованя так їм — як кричать — ніби

Парнель і Ірландія.

(Далі).

Зараз же була організована нова спілка: істота і примовання її нічим сливе не відрізняли ся від попередньої. Агітация нової спілки рушала так жваво і швидко, що вже року 1829-го льондонський парламент мусів таки ухвалити новий закон, що майже зовсім рівняв політичні права ірландської людности, не вважаючи на релігію.

Хоча отсеї еманципация мала велику вагу і була про Ірландію латинської віри великим придбанєм; однак ні О'Коннеля ні тим паче ірландського народу вона вдовольнити не могла! Очевидна річ: У чоловіка напр. заграбовано землю, хату і худобу і через довгий час великим клопотом він добив ся, що ему вернули саму лишень худобу: чи вже-ж він вдовольнить ся з того і не піклувати меть ся, щоби вернули ему заграбовану хату і землю? Певна річ, що ні!

Еманципация латиния принесла Ірландії велику користь, але з неї економічний побит народу не поліпшав; а нарід в Ірландії так бідовав, що навіть в парламенті р. 1830-го ірландський сперал-солістер Докерті промовив, що такого бідовання ледви чи зазнають в Англії

звір'ята. Варто замітити, що Докерті був протестантської віри.

Сам О'Коннель, становлячи головною метою, який він присвятив себе, політичне визволення Ірландії, її відрубну самостійність парламентарну, добре тямив, що повліч з сією метою треба пильнувати і про другу, про таку, де лежать підвалини економічного побиту народної маси. Неминучість реформи земельної була очевидна кожному. Ще року 1829 О'Коннель в довгій промові в парламенті висловив потребу земельної реформи і того же року подана була до льондонського парламенту спеціальна петиция про поліпшення побиту селян: петиция стояла на тому щоби наділити нарід землею. Нічого та петиция не придбала.

А тим часом Англія, даючи однією рукою релігійну реформу в Ірландії, паралізувала її потроху, видаючи другою рукою новий виборчий закон, котрим піднесено в гору ценз виборців, а через те обмежовано і участь народу в виборах.

Все отсе, вкупі з успіхами попередньої агітациі надавало О'Коннелеви і его прихильникам ще більшої енергії і заходами его льондонський парламент був примушений видати деякі нові закони про полегкості задля Ірландії: значнішим між тими законами був акт визволення фермерів (орандарів) від податку так званої де-

сятини на протестантську церкву; податок сей переведено з орандарів на власників землі. Але-ж полегкість ся була самим лишень дрібеньким паллятивом; а головною задачею у ватажка народного руху стояла політична і аграрна еманципация.

І от р. 1834-го О'Коннель подає до парламенту петицію, щоб скасувати акт унії року 1800-го. В парламенті він цілих сім годин говорив доводячи, що правда, справедливість і права ірландського народу вимагають, щоби унія була скасована, щоби Ірландії вернули її власний парламент. „Унії тієї, казав перед парламентом О'Коннель, Англія досягла шляхом нечуваних злочинств! В Ірландії одібрали її власну конституцію; в ірландського народу одібрали землі. Моїм рідним краєм править не конституция, а деспотизм.“ Але-ж за петицію О'Коннеля в парламенті тільки 38 депутатів подали голоси і між ними один лишень Англичанин! Останні 523 голоси були проти петиції.

О'Коннель говорив велику правду, що Англія відібрала у ірландського народу землі. Англія силоміць накинута Ірландії і чужу систему володіння землею і чужих власників землі. Довголітнє гнобительство Англією Ірландії, вікове зрабовання нею зеленого острова довели Ірландців до невимовно тяжкого становища! Майже що уся земля в Ірландії перейшла на

то дуже неприхильного гр. Пачого майже половину голосів в краєвій соймі, здобули таке саме число голосів: в краєвій шкільній раді, мають тільки самих своїх парохів і проповідників в Чернівцях, а навіть дуже багато своїх душпастирів в чисто руских громадах.

І де-ж тот кривда? Де тот справедлива і розумна підстава до звістних клевет, криків і бурливих демонстрацій против краєвого президента, що в повнім почутті своїх обов'язків, які перебрав з своїм становиском зглядом корони, держави і краю, старає ся вірно служити короні, державі і краєви після засадничої державної устави: „рівне право для всіх“?

Більше почуття справедливости, більше сумління, більше любви свого ближнього, а менше самолюбства і захлапности, панове румунізатори, а тоді переконаєте ся, що і на Буковині наступить мир і згода всіх народностей, та що наш край при совісній і розумній краєвій господарці зможе вповні заспокоїти справедливі ваші бажання і такі самі бажання всіх прочих своїх мешканців.

Славну побіду гр. Пачого повитали для того яко побіду справедливости і здорових порядків з правдивою вітхою всі ті мешканці нашого краю, що навчили ся все чесно думати і ретельно жити!

Проект реформи безпосередних податків.

Як ми вже попередно доносили, предложив міністер фінансів др. Штайнбах на засіданні ради державної з 19-го лютого новий проект реформи безпосередних податків, а тепер, думаємо, буде не від річи, познакомити наших читателів ближше з сьм предложеном, вже хоть би для того, що є оно немов би початком заповідженої від давня реформи нашої пережитої вже системи податкової.

Проект сей носить назву „Закон о безпосередних податках особових“, складає ся з 13 артикулів, 316 параграфів і 133 тариф до обчислення поодиноких родів податку, і містить в собі замість дотеперішного податку заробкового і доходного п'ять родів податків, а то: 1. загальний податок заробковий, 2. податок заробковий від підприємств, обов'язаних складати публичні рахунки, 3. податок від платні, 4. податок від рент і 5. особистий податок доходний. Перший рід сего податку, то є загальний податок за-

робковий має заступити дотеперішний податок заробковий і податок доходний першої класи (фабрикантів, промисловців). Тепер платило сей рід податку 810.000 податників і они приносили для держави 19.6 мільонів податку. Обов'язані до податку заробкового ділили ся на 4 класи: до першої належали краєві фабрики, котрим виміряно податок від 42 зр. до 1275 зр. а крім того ще 100% додатків, і більші підприємства з податком від 315 зр. до 1575 зр.; до другої класи належали підприємства торговельні з податком від 4-20 зр. до 315 зр.; в третій класі був податок від 2-10 зр. до 105 зр. а в четвертій від 2-10 зр. до 210 зр. Теперішній податок доходний першої класи вносив 3% а з надзвичайними додатками 10% чистого доходу. — Проект реформи лучить разом оба ті роди теперішнього податку, а обов'язаних до плачення сего податку ділить на 6 відділів. До першого відділу належать: заведення промислові, як фабрики, горальні, бровари, дамські кравці, ювілери і т. п.; до другого відділу належать: продуктивні заведення промислові і до сего відділу зачисляють ся майже всі ремісники; до третього відділу належать заведення торговельні; до четвертого: шинки, готелі; до пятого: заведення для публичної служби, до котрих зачислені адвокати, нотарі, учителі, лікарі і т. п.; шкінці до шестого відділу всі ті, у котрих треба обчислити податок після доходу пр. виставителі копалень, архітекти, інженери, малювальні, великі купці і т. п.

Для тих всіх шість відділів є аж 133 тарифи, після котрих обчисляє ся для них податок, причім бере ся взгляд на число осіб зайнятих при роботі у дотичного податника, а дальше на місцевість, де податник веде своє занятє. При кождім роді сего податку означена найперше основна такса, менша або більша після місцевости а відтак платять ся сю таксу за кожду силу роботу.

Податок сей заробковий виміряє ся після контингенту, се значить наперед обчисляє ся, кільки з загальної суми податкової має принести сей податок, а відтак розділює ся, кільки припадає на кождого податника. До сего обчислення визначає ся комісія контингентову вибрану на шість літ. Комісія має осідок в Відні і складає ся з десяти членів, з котрих по три вибирає палата послів і палата панів з поміж своїх членів, а трох членів і предсідателя комісії іменує міністер фінансів. Комісія ся розкладає податок заробковий на поодинокі округи, а податок в поодинокі округах знов на поодинокі податників через т. зв. комісію для податку заробкового. Число членів в сій послідній комісії визначає міністер скарбу. З тих вибирають половину самі податники, одну четверту часть палата торговельна, а одну четверту міністер скарбу.

Подібний до попередного є також другий рід нового податку, то є податок заробковий

підприємств з публичним складенем рахунків. Підприємства сї мають платити 10% від чистого доходу, який викаже кождорічний біланс, однак по відчисленю процентів від довгів. Сей новий податок ріжнить ся від давнього тим, що буде обчисляти ся від дійсного чистого доходу, а не як давнійше від доходу фікційного.

Третій рід податку є податок від платні. Сей податок знаний тепер під назвою податку доходного другої класи. Мають его платити всі, що мають сталу платню, а вільна від податку платня до 600 зр. і додатки активальні. Скаля виміру сего податку є низша, як податку теперішнього, бо сї податники мають після проекту крім того ще платити окремо податок особисто-доходний. Скаля ся має 14 позицій; від платні до 2000 зр. платит ся 1%, відтак поступенно процент збільшає ся і доходить при платні понад 14.000 зр. до 10%.

Четвертим родом податку є податок від рент. Сей податок вступає на місце дотеперішного податку третьої класи. Є се податок від капіталів і від рент, а платять ся він від процентів листів заставних, від процентів гіпотек, від вкладок в касах щадничих по над 525 зр. і від дивіденди акцій товариств промислових, котрі не платять податку заробкового. Від процентів з облігацій довгу державного і з облігацій краєвої позички платять ся 10%, а від виного рода панерів і вкладок щадничих 20%. Вкладки щадничі в касах почтових є вільні від сего податку.

Пятий, цілком новий і до тепер незнаний рід податку є податок особисто-доходний. Сей податок мають платити без огляду на повизші податки всі члени держави. Податок сей є прогресивний. При тім виключено від сего податку певну часть доходу, так зв. мінімум екзистенції назначене на 600 зр. Стопа податкова має 53 позицій, і вносить при доході над 600 зр. 0.60% а доходить до 4%. Для виміру сего податку будуть двоякі комісії: комісія для оцінки, для кождого політичного повіту, і комісія для відклькку для цілого краю. Перша складає ся з предсідателя і 4—8 членів, котрих половину вибирають податники а половину іменує міністер скарбу; другу вибирає по половині сойм і міністер.

Ся реформа податкова має обов'язувати від 1-го січня 1894 р. Проектовані податки принесуть державі більший дохід, котрий має ужити ся, на опусти податків ґрунтових і доможних.

Перегляд політичний.

Рада державна, має бути по замкненю сесії соймів краєвих скликана на 26-го цвітня с. р.

власність панів-чужинців, маса хліборобів-тубольців опинила ся безземельними наймитами та фермерами (орандарами). Власники пани, роздаючи орандарям землі, клали за те високі ціни і обтяжали орандарів незвичайно тяжкими умовами. Які тоді за О'Коннеля були аграрні відносини в Ірландії легко зрозуміти, зауваживши на ті відносини, що були там року 1876 ро. З усієї людности Ірландії, ледви 8% була власниками землі; тай між тими 8% власників, більшість була таких, що усієї землі у них було по пів морґа! Знаємо, що таких власників, що володіли менше ніж одним акром землі, було тоді на цілу Ірландію 36.144, за те було 3.722 таких, що володіли більше як по чотирі сотні гектарів. В усіх перших було власної землі гуртом 3638 гектар., а в останніх 6200 тисячів!!

Зовсім натуральна річ, що за такими земельними відносинами величезна сила робітників хліборобів мусіла сидіти без роботи, бо не спроможна була пристати до тих ціл і умов, яких вимагали пани-власники землі. А через те велика сила землі лежала пустою. Тим то О'Коннель і мусів поруч з піклованем про політичну еманципацію свого рідного краю — пильнувати і про те, „щоб мільйонам робочих рук дано було мільйони акрів гуляної землі.“ Лиходійні земельні відносини руйнували Ірландію ще й тим, що сльве усі великі власники земель були чужин-

цями, в Ірландії не жили, і збираючи доходи з ірландських земель, переводили і проживали їх за межами Ірландії. Нужди і потреби орандарів вони цілком нехтували, а піклували ся проте лишень, щоб більшали доходи з земель, себ то щоб більшала платня з орандарів за землі. Варто тут нагадати, яких заходів уживали часом великі власники про більшу експлоатацію орандарів. Одягшись в ліберальні фрази і маскуючись абстрактними теоріями політико-економічними вони вказували, що поділ землі на дрібні частини приносить велику шкоду і таким чином ще року 1826-го добили ся на користь собі нового закону: парламент видав заборону, щоб орандарі без волі і згоди власників ферм (хуторів) не віддавали нікому від себе частинами тих земель, що брали в оренду.

Найгірше-ж шкулило орандарів право панів-власників, проганяти фермерів з землі по всяк час, коли вони на умовлений термін не сплачують орендної плати. За панами було право за недоплат грабувати в орандарів усяке добро, худобу, навіть збіжжє на кореню. Ще не все лихо! Проганяючи орандаря, власник землі не повинен був убаготворяти орандаря ні за які поліпшення, що поробив він на хуторі власною працею і коштами.

Таким чином бачимо, що власник землі міг по всяк час знівечити, зруйнувати по праву еко-

номичний побит орандаря. О'Коннель добре розумів страшенну силу сего варварського права, але добре тимив і те, що зразу, одним заходом не можна знівечити сего права. Найбільше розширене політичних прав народної маси, найбільший розвиток в народі національної свідомости і прав чоловіка стануть найцвітішою і найкористивішою стежкою до поліпшення економічного побиту маси і примусять уряд проводити земельні реформи.

Політична самостійність Ірландії і власний її парламент О'Коннель становив першою стежкою, що веде і приведе до загального добра народного. І він не помиляв ся! Бо хто-ж може ліпше розуміти народні нужди і потреби, хто може ліпше уладнати їх і знівечити неправду, загойти народні виразки, як не сам нарід?! Досягти-ж своєї мети О'Коннель сподівав ся нічим більш як заходами людськими, супокійною агітацією; він був зашкеллий воріг надсильства і крові.

Повний жвавости і енергії, повний в своєму патріотичному серці глибокою віри в національну ідею, в її міць і силу, О'Коннель не піддав духом з того, що лондонський парламент відкинув его петицію про скасоване акту унії р. 1800-го. Хоч ему підходило вже до сего десятику віку, однак він з завзятєм і енергією парубочими взяв ся до нової праці. Він органі-

Міністерство справ внутрішніх видало по-слідніми днями розпорядження, що до-средств охоронних на границі Бу-ковини і Галичини.

Нужда в Росії та появляючі ся там за-рази мають бути причиною сего розпорядження, а крім того є оно, здає ся, звернене також проти надмірного напливу жидів до сих країв.

В справі регуляції валюти розпочнуть ви-брані до того комісії в Відні і Пешті свої на-ради дня 8-го марта с. р. Питання, які уложили оба міністри фінансів, є такі: 1) Яка має бути валюта, золота, чи подвійна? 2) Чи в разі при-няття валюти золотої мають лишити ся також срібні гроші в обмеженій кількості в обігу? 3) Чи мають також полишити ся в обігу ноти державні з примусовим курсом, котрі можна буде вим'яти кожного часу на властиві гроші? 4) В який спосіб має установити ся вартість теперішнього гульдена до нової одиниці грошевої? 5) Яка має бути нова одиниця грошева?

Німецька праса заповідає приїзд ро-сійського царя на берлінський двір в місяці маю. В марті має цар відвідати в Криму недужого сина Юрія, а потім виїхати в подорож до Данії через Берлін, щоби бути на золотім весіллі королівської пари в Данії. Німецькі дзвенники не вірять тій висті, але з другої сторони російська праса, а особливо „Новости“ горячо промовляють за конечним зближенням Росії до Німеччини. Сей дзвенник звертає ся до бер-лінського кабінету і впевняє, що Росія ніколи не мала ворожих намірів проти Німеччини і тепер їх не має, бо має досить землі та не бажає нових заборів.

Німецький цісар Вільгельм виголосив на банкеті провінціального союму бранденбургського довшу бесіду, в котрій виступив остро проти тих людей, котрі особливо в останніх часах стали безощадно критикувати поступоване ні-мецького правительства, і підбурювати на рід су-проти него. Лінше було би, сказав цісар, щоби ті невдоволені і критики обтрясли свої чоботи з німецького пороку, та як найскорше усунули ся далеко від сих для них зненавиджених відносин. Вкінці заявив цісар, що правительством сего буде і далі поступати в тім самім напрямі, що і доси, бо, додав: „сей напрям добрий і буде даліше тривати, а мої вірні люди будуть мені при тім помагати.“ — Бесіда ся, звернена по часті і проти кн. Бісмарка, викликала в Берліні роз-рухи, а особливо використали її соціялисти для своїх цілей і ззатого провалили ся в Берліні розрухи між робітниками, котрі довели навіть до розливу крови.

Російська ескадра має не задовго приїхати до Шербурга, щоби відвідати Французів, та від-дичити ся за гостину французької ескадри в Крон-штаді. Ескадра ся буде складати ся з одного крайцера, адміральського корабля „князь Един-бургський“ і шести фрегат. Офіціальним пись-

зував нову спілку; збирав скрізь митінги (віча), держав на вічах промови; переїздив з одного міста до другого і скрізь де можна було і як можна було, агітував і представ свою національ-ну ідею. Чимало допомогала ему і заснована р. 1842-го часопись Nation. Рух по Ірландії ішов страшенно швидко, на віча збирали ся десятки, інколи і сотні тисячів людей. Але віча скрізь і завжди тримали ся льоального ґрунту; льоальність піде на вічах не була зрушена. А що найбільше сиріяло повазі О'Коннеллі і впли-ву его і часописі Nation, так те, що в своїх агітаціях вони не вживали заходів невідповід-них чистоті і справедливості своєї справи. Прав-дою, а не клеветою, не закиданем болотом своїх супротивників брав гору О'Коннелль!

Таке прямованне ватажка партії не задо-вольняло декого з палких загонистих молодих голів. Поміж партією були люди, що вважали Ірландію такою вже достигнутою і міцною, що вона одним замахом може придбати собі те, що О'Коннелль гадає придбати працею довгого часу, не сходячи з ґрунту льоального. Річ звичайна: молода енергія нехтує досвід підтоптаних працьов-ників і гадає, що ті купи гною, яких цілими віками навергано на нарід, на жите, на свободу духа, можна зібрати на один віз і вивести одним

мом повідомлено адмірада Жерве о приїзді ро-сійської флотилії і запевнено, що разом з ро-сійським адміралом Козятиним приїде також не-великий князь Юрій.

Варшавського генерал-Губернатора Гурка за-візвано останніми днями до Петербурга задля великих реформ, які мають завести ся в войску і адміністрації. Кажуть межі иншим, що вой-сковий округ виленський мають сполучити з вар-шавським під начальним проводом ен. Гурка, ко-трий для справ адміністраційних в королівстві дістане помічника.

Спир Росії з Англією в справі памірській залагоджено в користь Англії. Російське пра-вительство узнало, що заряджене в пересні ми-нувшого року видалене з Паміру англійського ка-пітана Юнгусбенда і поручника Давідзона було неправне, та з сеї причини висказує Росія свій жаль всхідно-індійському правительству. Росій-ське правительство зробило таким способом ве-лику услугу для Англії, а Памір лишив ся зе-млею нейтральною.

Дня 24-го лютого виконано на болгарського агента в Константинополі д-ра Вулковича а-тентат. О сїм атентаті так доносять з офіці-альної сторони: В середу вечером о 7. годині вертав др Вулкович до будинку агентії. Вправді бачив, що хтось іде за ним хильцем, але не звер-тав на се великої уваги. Нараз на 10 кроків від брами агентури зранено д-ра Вулковича но-жем в ліве бедро. Справця лишив ніж в рані і утік. Др Вулкович виняв ніж з рани і ледви зорекли ся до агентури. Лікарі, оглянувши рану, орекли, що ніж дійшов аж до кишок, тож треба було зробити операцію, щоби зшити кишки. Опе-рація не помогла однак, бо др Вулкович вкілька днів по тім помер. — Слідство виказало, що у-біійником є Порфірій Іпанов, Росіянин, котрий свого часу принадлежав до дружини ен. Кавль-барса в Болгарії. Атентат має політичне значінє.

В сербській скупчині відбули ся недавно наради над бюджетом на рік 1892. Бюджет сей виказує 60,135,839 франків доходу, а 59,952,933 розходу.

В Софії закінчив ся процес трех визна-чних Болгарок Коравелової, Орошакрової та Геор-гієвої, котрих оскаржено о те, що они вислали до репрезентантів заграничних держав меморіали, в котрих описують кривди, які їм нанесло бол-гарське правительство. Тим способом мали они намір, як каже акт обжаловання, викликати вмі-шанє чужих держав до внутрішніх справ Болгарії.

Стає фінансовий в Греції дуже лихий, коли аж міністер справ заграничних Делігеоргіс уважав за конечне вислати обіжник до дипльо-матичних репрезентантів Греції за границею, щоби їх успокоїти о фінансовім положеню держави. Клопоту фінансові приписує міністер особливо маневрови людей, котрі хотять використати від-носини і зачерез те унали папері нагло аж до

заходом. — Так воно було і в Ірландії. З партії відрізняли ся люди загонисті і організували нову партію Молодої Ірландії Конституційні заходи О'Коннеллі піднімали вони на глум; най-більше глузували люди нової партії з промовле-них О'Коннеллем слів: „Я хочу, щоб жадна ре-форма не взяла у нас нижє єдиної краплі крови.“ — Молода Ірландія однак не придбала полі-тичного впливу, найбільша заслуга її була в тому, що вона видавала часопись і брошурки. Отакій присуд промовив Маккорті про Молоду Ірлан-дію: „З-явила ся вона і зникла наче марево те. Ніколи вона не носила в собі нічого реального; се була літературна поетична фантазія, санти-ментальна играшка в революцію.“ Але ж ся „играшка“ дорого коштувала краю. — Минаючи усі подробиці, скажемо тільки, що через сю „играшку“ Англія накинута ся на Ірландію з лютою реакцією: терор нівечив цвіт ірландської молодіжї, пороскидавши її, що по тюрмах, а що до Америки.

(Далі буде).

42% своєї номінальної вартости. Для ратованя ситуації піднесло правительство державні по-датки і завело монополію тютуну.

Буковинські товариства рускі.

Виділ „Рускої Ради“ нараджує ся тепер щоденно над зміненням положенем в краю, зно-сити ся з всіма важними чинниками і пригото-вляє все до нових виборів, щоб в новім соймі Русь буковинська була заступлена в принадлежнім єї числі. Вже сими днями скличе виділ „Рускої Ради“ мужів довірія з цілої Буковини для оста-точного обговорення і рішення переважних справ.

„Руска міщанська читальня“ устроїла в неділю, дня 28-го лютого послідний сих місяць співно-декляматорський вечерок з танцями в салі готелю молдавського з отсею програмою: 1. Хор: „По-маріїні квіти“, Ис. Воробкевича; 2. Деклямація: „Бля хреста“ (пн. Довганчук) і „На губах (пн. Кіювська); 3. Хор: „На чужині“, Ис. Воробке-вича; 4. Деклямація: „Як богач навчив ся отченашу“ і „В своїй хаті“, (уч. Щерба); 5. Хор: „Жаль дівчини“, Ис. Воробкевича; 6. Де-клямація: „Руска віра сьвята віра“, (п. Мицак) і „Сьвята“ (пн. Міллер); 7. Хор: „На стражи“, Шумковського; 8. Деклямація: „Напасть“ (п. Созанський) і „Воля наука“ (п. Беззалько); 9. Хор: „Тебе не забуду“, Ис. Воробкевича. Всі пісні були дуже удачно випроваджені під упра-вою п. Якубовича, котрий справді завдав собі багато праці, щоб поставити міщанський хор на такій висоті. І деклямації випали дуже добре. — Так сповнила наша „Міщанська читальня“ дуже докладно свою задачу супроти цього мі-щанства в сих місяцях; добре би було, щоб і в пості, згромаджуючи міщанство в своїй комнаті, так само добре удало ся єї сповнити і просвітну задачу.

Дрібні вісти.

Поворот ґр. Пачого. Минувшої неділі т. є. 28-го лютого повернув пан президент краю ґр. Паче з Відня нетерпеливо ожданій і сердечно повитаний всіма добромислячими мешканцями Буковини. На привитанє явили ся на двірці залізничні представителі всіх станів і урядів, на-чальники міст Буковини, урядники, відпоручники товариств і знатійші особистости, а на улицах від двірця аж до палати уряду краювого дожи-дали тисячки народу приїзду пана президента. З товариств руских явили ся відпоручники „На-родного Дому“ під проводом сов. суду Ясенни-кого, „Рускої Ради“ під проводом дра Стоцького, „Рускої Бесіди“ під проводом суд. Михальського і „Рускої міщанської читальні“, під проводом п. Мицака. Крім того були рускі послі: др. Волян, ґр. Пігуляк і Ів. Тиміньський і много інших Ру-синів. Коли поїзд приїхав і ґр. Паче висів, привитано его окликом і промовами, почім п. президент сердечно дякуючи за привитанє і за оказанє ему признанє освідчив, що буде ще довгі літа, як Бог допоможе, для добра краю трудити ся. Відтак відїхав п. президент до прав. палати в супроводі незлічимого ряду повозів, витаний на улицах грімким поздоровленем народу.

На черновецькім університеті було в мину-шій півреску записаних всіх слухачів 310; так одже число слухачів все збільшає ся. З того припадає на виділ богословський 62 (47 Волохів, 10 Русинів а 5 Сербів); на виділ правничий 206 (100 Німців, 51 Волохів, 28 Русинів, 22 Поляки, 2 Чехи а 3 Вірмени), а на виділ філософічний 16 (9 Німців, 3 Волохи а 4 Русини); крім того фармацевтів було 26 (20 Німців, 1 Русин, 3 По-ляки, 1 Чех і 1 Москаль). Таким чином було всіх Німців 129 (між тим жидів 82), Волохів 101, Русинів 43, Поляків 25, Чехів 3, Сербів 5, Вір-менів 3 і 1 Москаль. Після віроісповідання було 130 православних (між тим 23 Русини), 3 вірм. прав., 68 р. кат. 20 гр. кат., 3 вірм. кат., 4 протест. а 82 мойсеевого ісповіданя.

Виклади на університеті починають ся дня 9-го с. м. Проф. др. Степ. Смаць-Стоцький читає: Історію рускої літератури XI-го і XII-го віку, 2 години і Читане староруских пам'яток і вибраних творів новших писателів 3 години.

Статистика Русинів міста Львова. Після останньої переписки подано у місті Львові язык руский за розговорний 5.336 мешканців, а обряд руский 18.271 мешканців. Виходить з того, що 12.935 т. є далеко більше як дві третини мешканців руского обряду, котрі тим самим з малими хиба винятками є Русинами, відрекło ся своєї народности в користь народности польської. Сумний сей факт доводить найдокладніше, які незвичайні розміри прибрала в Галичині польонізація, особливо по містах.

На леду заломив ся Іван Захарук з Мосорівки, кіцманського повіту, коли повертав з Королівки і переходив через замерзлий Дністер. Люди стоячі на березі перестерігали Захарука, щоби не ішов на лід, але він не послухав, та найшов свою смерть в філих Дністра.

На місце громадського лікаря в Драчинцях розписаний конкурс. Річна плата виносить 400 зр. Подана треба вносити найдалше до 8. н. с. марта.

На крадіжжя зловив Николая Плавчука з нижних Станівців побережників в лісі, а коли той утік стрілив за ним, та так его нещасливо поцілив, що за кілька годин Плавчук помер.

Нові школи народні рішила рада шкільна краса отворити в Лукавиці, Котули-байнським і Низиних Шерівцях, а школи в Старих та Нових Мамаївцях і в Опришівцях розширити на двокласові.

Побожний злодій. В громаді Жизномири коло Бучача діяли ся вже від 10 літ значні крадіжки а годі було вилловити злодія. В 1888 р. украдено з громадської каси 700 зр. Жандармерія і агент поліційний з Львова слідили за злодієм, арештовано начальника громади, Дмитра Пиндюка, і вартівника Андрія Цицька яко підозрілих, але все надармо, не викрито ні злодія ні не відшукано грошей. В січні 1891 р. сталась знов в тім селі значна крадіжка. Розслідом тої справи заплітлись два жандарми бучацької команди, Іван Біскуп і Зігмунт Лихвар, котрим вкінці удало ся викрити шайку злодіїв під проводом дуже „побожнього“ чоловіка. Стефан Босацький закиточний господар, котрого всі дуже поважали, а котрий ставав в церкві коло вівтаря, купив до церкви наук за 160 зр. і удавав дуже побожного, той Стефан — хто би того був сподівався — кривдив громаду через десять літ, бо разом з своїми чотирма синами єї дуже зручно окрадав. Ревізія в егої домі, котру робили жандарми через 6 днів, викрила багато річей, походячих з крадіжок, і готівки 2009 зр. 95 кр. Часть тих грошей, іменно 1100 зр., була законана під печею, 390 зр. зашиті в подушці, 380 зр. в скринці під сьмітем, 30 зр. під стрихом. Босацький і его сини признались до 37 крадіжок. Їх арештували, а скофісковані гроші зложено в суді. Слідство веде станіславський суд.

Добре кров пускає. Поміж нашим народом вкоренилась якимсь сьвітом тога фальшива гадка, що пускає крові причиняє са до здоровля, ба, та ще чим більше пирулик пустить

крові, тим він й ліпше кров пускає. Які наслідки з того можуть бути, показує отсей примір. Жандармерія донесла, що Іосиф Юго з Кемпи залішанської пустив бритвою кров селянинови Мартинови Сабатови з Мотича шляхецкого, в наслідок чого Сабат незадовго потім перестав жити. Власті зарядили в тій справі судово-карне слідство.

Благодать Божя. Візникови двірському в Королівці коло Коломиї і шевцєви Каролєви Мизеракови на Надвірнянським передмістю в Коломиї, уродили ся трійнята.

Віщуни весни. В околиці Відня появили ся вже перед кількома днями жайворонки, котрі появляють ся там звичайно о много пізнійше. Також вицїли там люди перелїтаючі журавлі. В долинах над Дунаєм цвітуть первісночки.

Людність Англії. Після найновіших виказів статистичних Англія обнимає 350 мільонів мешканців, а втоту цифру не входять ще навіть мало знані доси території африканські. Таким чином англійська держава обнимає четверту часть мешканців землі.

Найбільший пес на сьвітї знаходиться в Новім Йорку з раси псів св. Бернарда, котрий є на метер високій а важить 247 фунтів. На 26 виставах одержав він першу премію, а навіть називають его „слоном псичого роду.“ Один Американець набув его за 19 000 доларів (около 38.000 зр.).

Дитина з пташачою головою. Директорова шпиталю ім. Архієп. Стефанії в Будапешті, професорови д-рови Ів. Бокайови, представлено сими днями незвичайний виродок людський. Єсть то 12-літній хлопчина, Іван Добос, родом з Баттонії, у котрого голова зовсім така, як у птаха. Цілий хлопець важить всего лиш 9 кильограмів.

Дарунок для любки. В Чернівцях повісив ся онюди о півночі в вартаті москаляка 19 літний термінатор Авраам Тіркфельд полишаючи три листи: оден до брата, в котрім записує ему весь свій маєток, другий до маїстрату черновецького, з просьбою, аби маїстрат сиродав его реальність в Глибокій п за ті гроші виставив ему гарний пам'ятник на гробі, а третій акінци до нареченої, своєї любки, котрій на пам'ятку записує той шнур, на котрім повісив ся.

Пропали гроші і — кишки. В понеділок тамтого тижня явив ся в Череминцях у жінки тамошнього слюсара від залізниці п. И. якийсь хлопець, що подобав на термінатора, та сказав, що пан маїстер прислав его до неї, аби она дала ему зараз 2 зр., бо маїстер мусить їхати в дорогу, бо десь там поїзд на шляху вискочив з шин. Пані маїстрова дбала о добро свого мужа і не догадаючись ніякої хитрости, дала хлопцеві не лиш 2 зр., але доложила три сьвіжі кишки і пів бохонця хліба, щоби чоловік не голодував на дорозі, а хлопець дала ще 20 кр. за послугу. Яке-ж було єї здивованє, коли в полудне явив ся чоловік на обід і сказав, що ані на залізниці не було ніякої пригоди, ані він не посилав ніякого хлопця до неї по гроші. Хлопець тимчасом пропав без сліду з гріними і кишками.

Перегони когутами. В околиці Лісж селяни придумали собі ось таку забавку: В означений день зносять в одно місце з околичних сел когута і замикають їх в клітки, умисно до того

зладжені. Так зібрані когута починають п'яти на перегони, а умисні писарі записують точно, кілько разів котрий когут зап'яв, а чий запіє найбільше, того властитель дістає нагороду. На останнім таким пописі когутів в Пульзо один з них, витязь, зап'яв 134 рази в одній годині. Такий здав би ся неолному, хто має твердий сон.

† **П. Теодор Білоус,** бувший деректор гімназії в Коломиї, а відтак в Бохні на Мазурах, щирий руский патріот, бувший посол до сойму галицького, основатель бурс для бідних учеників помер 27. лютого по короткій недужі в 65 році життя в Коломиї. Земля ему пером!

Нові книжки.

„Ілюстрованої бібліотеки для молодіжї мїщань и селянь“ вийшла вже 1-ша книжочка за р. 1892-ий з отсим вельми цікавим змістом: „До праці“ (поезія В. Малинич), „Въ яслахъ“ (зимове оповѣданє Олєны Пчѣлки), „Граць“ (байка В. Чайченка), „Струсь“, (розповідь О. П. з образком), „Въла а чорна конина“ (смѣховника Петра Голоты). Дещо для дѣточокъ: „Молитва передъ обѣдомъ“ (поезія Юрія Федьковича), „Свиня не до коня“ (байка Юрія Федьковича). Загадки. Руский мїщани (образокъ). — Книжочка 2-га вже друкує ся. „Руска Бесѣда“ замовила вже кілька нових клїшів, щоби „Ілюстровану бібліотеку“ зробити як найвартїйшою. Чей заходь і старання редактора п. Ом. Поповича і видавця товариства „Руска Бесѣда“ бодай в тім найдуть свою заплату, що богато земляків замовить собі справді гарну і вельми хосенну „Ілюстровану бібліотеку.“

Ціна збіжа.

В Чернівцях платили дня 3-го марта 1892-го р. за 100 кильограмів найліпшої:

пшениці	10.70—11.00 зл.
жита	9.40—9.50 „
ячменю	7.50—7.75 „
вівса	6.80—7.00 „
ріпаку	11.50—11.75 „
конюшини	54.00—57.00 „
кукурудзи	5.70—5.85 „
гороху	7.25—8.50 „
оковити	18.50—18.75 „

Курс монет

дня 3-го марта 1892-го р.

дукат	5.55 —5.61 зл.
рубель папер.	1.17 —1.13 „
наполеондор	9.35 —9.40 „
100 марок	57.90 —58.05 „

DIE LAGE DER GR.-OR. RUTHENEN

in der

Bukowinaer gr.-or. Erzdiöcese.

Zugleich

Antwort auf die „Apologien“ des Bukowinaer gr.-or. Metropolitens Silvester Morariu-Andriewicz. Im Auftrage der weltlichen gr.-or. Mitglieder der Czernowitzerruthenischen Vereine verfasst von

Silvester Daszkiewicz.

171 сторін великої 8-ки. Ціна 1 зл. 50 кр. За реком. почт. пересилку 15 кр. Замовити можна в редакції „Буковини“ або книгарні Пардінгого.

ВАЛЕРІЙ РІТТЕРМАН

маїстер фармації
отворив

в Чернівцях при головній улиці ч. 13
Торговлю дрогів, і товарів фарбярських
під „золотим моздїрем“.

Великий склад всіх дотичних товарів,
ріжних красок, олій, бензини; лаків, ми-
ла, хірургічних інструментів, товарів ап-
тикарських і всяких інших товарів для
домівства і промислу.

Чай, рум і коняк вирост спроваджені.
Услуга знаменита, ціни найдешевші; за-
мовлення замисдеві виконують ся скоро і
ретельно.

Антоній Табакар і Гаїна,

В ЧЕРНІВЦЯХ, РИНОК.

Торговля коріня, вин і делікатесів

Одинокий склад

і аґентура для Буковини п. к. фабрики го-
сподарських машин Clayтона і Schuttleworth-а.

Склад товарів з хиньского срібла.

Преплата
платна в Чернівцях
випосить:
на пів рік 5 ар. — кр.
„ пів року 2 „ 50 „
„ чверть року 1 „ 25 „
для заграниці 5 рублів або
12 франків
Поодинокі числа по 12 кр.
в книгарні Г. Пардінського
в Чернівцях, ринок ч. 10 і
в бюрі газет Л. Горвіца,
ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА.

Виходить що тижня в п'ятницю.

Редакция і Адміністрація „Буковини“ знаходиться в Чернівцях (улиця Петровича, ч. 2.), куда всі дописи адресувати належить. — Бюро редакції отворене щодня від 6.—8. години вечером.

Оповідення і прилоги обчислюють ся по найдешевших цінах.

Ч. 9.

Чернівці, дня 28-го лютого (лат. 11-го марта) 1892.

Рочник VIII.

Нові вибори до буковинського сойму.

Завідомленем з дня 4-го лат. марта с. р. розписало буковинське краєве правительство нові вибори до буковинського сойму, і то: для сільських громад: на 4-го лат. цвітня, для міст і торговельної комори: на 7-го лат. цвітня, а для першого і другого кола виборчого більших послихостий на 11-го лат. цвітня с. р.

Вже тепер працюють провідники всіх політичних партій нашого краю, по найбільшій частині ще тайно, але з як найбільшим напруженням всіх сил, щоби о кілько можна вихиснувати ці вибори для своєї справи.

І виділ одинокого руского політичного товариства на Буковині „Руска Рада в Чернівцях“, в повнім почутті народного обовязку взяв ся горичо до сеї праці, щоби вже бодай при сих виборах вибороти для руского народу на Буковині принадлежне число чесних, світлих і спосібних заступників, людий щирої волі, що розуміють вагу загальної народної справи, що знають докладно всі потреби і недостатки нашого краю, та зуміють постарати ся о те, щоби вже раз і в нашім краю запанували справедливі для всіх порядки.

Сими днями розіслав виділ „Рускої Ради“ запрошення до мужів довірія на нараду в справах виборів, котра відбуде ся в понеділок, дня 14-го лат. марта с. р. в комнатах „Народного Дому“ в Чернівцях.

Рускому народови, що числячи 268.000 голов становить зглядну більшість на Буковині, припало в репрезентації краєвого сойму на підставі обовязуючої тепер ординації виборчої дуже некористне положення; бо на 31 послів нашого краєвого сойму може руский нарід при теперішній ординації виборчій жадати і здобути в найліпшій разі всего 7 місць для своїх народних заступників, а то з виборів сільських громад округів виборчих: Вишниця, Чернівці, Кіцмань, Садагур, Серет, Станівці і Заставна. Більшість дотеперішньої краєвої репрезентації се завинила, що наш сільський нарід при теперішнім загальнім поступі все ще проживає на зараню свого людського розвою, що наш сільський нарід все ще не свідомий своїх прав і обовязків, що наш сільський нарід все ще байдужний для переважних загальних краєвих і державних справ, що наш сільський нарід все ще політично незрілий.

Для того він цілком байдужно відносить ся до виборів, він не дбає о се, щоби вибрати для себе совісних, світлих і спосібних заступників, він не розуміє сего, що які будуть его заступники, така буде і его доля, така буде доля нашого цілого народу.

Се теперішнє дуже тяжке наше народне положення вимагає зі сторони наших патріотів тим більше щирої праці, тим більше мозольного труду, тим більше охотної офірности, що у нас ще конечна потреба: темним отворити очі, збаламученим прояснювати розум, а слабодухам додавати відваги.

А здібних сил до такої праці, а доброї волі подибаєш тепер межі нашими людьми, на жаль сказати, ще дуже мало, коли противно снують ся всюди цілі хмари прихитрих ворогів і противників, ба навіть всяких зрадників, що для своїх самолюбних цілей раді би тримати нашого мужика вічно в темі і духовій неволі.

Та власне ці хитрі наші противники, що звичайно знають нашого мужика тільки тоді, як їм его потреба, щоби з него користати, присувають ся до него особливо при виборах з соловками словами на устах, а з отруєю в серці, та старають ся всякими способами збаламучити темного мужика, щоби він не вибрав собі на заступника свого щирого і світлого чоловіка, але свого противника, свого ворога, або навіть зрадника свого власного народу.

Політичне товариство „Руска Рада в Чернівцях“, котра, як сказано, взяла провід виборчої роботи в свої руки, не може всюди перешкодити хитрій, або злобній роботі наших противників, або зрадників руского народу. В сїм згледі очікує „Руска Рада“ відповідної помочи зі сторони сільських наших патріотів, від наших щироруских панотців, від наших щирих народних учителів і від тих наших селян, що вже прозріли, та зуміють пізнати, хто їм приятель, а хто їх ворог.

Для того до сих наших патріотів звертаємо ся вже нині і кличемо до них: станьте всі разом за добру і справедливу нашу народну справу, не жалуйте щирої праці і горячого труду, щоби

Парнель і Ірландія.

(Далі).

Вертаючись до того руху, яким правив О'Коннелль, помічаємо, що уряд Англії злякавшись его, почав уживати всяких заходів, щоби спинити его; заборонив де-які віча і навіть нарядив над Р'Коннелем слідство і суд, обвиноваючи его за сидкування, викликати між Ірландцями ненависть до уряду. Що то був за суд, досить згадати, що Маколей назвав огидливими ті обставини, за якими зроблено сине присяжних!

Суд обвиновавав „некоронованого короля Ірландії“ (так Ірландії величали свого ватажка). Хоча висний суд потім скасував присуд, але все-ж таки, заким вишло те скасування, О'Коннелль посидів у тюрмі. Така незвичайна несправедливість стала О'Коннелеві великим тріумфом: коли его випущено з тюрми, повитати его зібрало ся 200 тисячів народу! Не диво, що Маколей, говорючи в парламенті про ірландські справи і дорікаючи урядови за его утиски, промовив: „Ірландії організували грізне військо з самих себе і те військо працювало і працює в межах закону і тільки в межах закону. Хіба уся людина ірландська латинської віри не бачить і не пам'ятає, чого можна сподівати ся її від Англії; вона пам'ятає, що тільки агітація допоможе знівечити несправедливість.“

На лихо Ірландії її „некоронований король“ був старого вже віку: судовий процес, тюрма, стала боротьба, а найначе ростич, яку сіяла

Молода Ірландія, обізвали ся на здоров'я О'Коннеля і вкоротили ему віку: року 1847-го він помер. Минуло з того часу майже цілих тридцять літ, доки доля послала Ірландії нового „некоронованого короля“ в особі Парнеля.

Однак рух розпочатий О'Коннелем не вмер у купі з ним. Ідеї, тим паче ідея національного відродження і визволення народу з неволі політичної і економічної, не вмирає, аж доки не скінчить своєї служби. Найневійшні докази тому бачимо на Італії, на Румунії, Сербії, на Болгарії і инч. Та цілий XIX-ий вік є торжеством національного відродження і визволення народів. — Рух розпочатий О'Коннелем, боротьба ірландського народу за право існування відносно народним потребам, перейшовши кілька фаз, перемінюючи кілька форм, нарешті організував ся р. 1870-го в форму партії Гомрулі, в основу, котрої положено і лежать не які більш підвалини як ті самі, на яких стояв і О'Коннелль.

Парнель син великого власника земель по вірі протестанта, родом з графства Веклов. Скінчивши університет в Кембриджі, він подорожував до Америки, звідкіль вернув ся р. 1871-го і господарював в своїй маєтності Авенделі в Ірландії. У его як у великого власника земель були орандарі: він стосував ся до них приязно, спостерегає їх нужди і потреби і хазяйнуючи не квапив ся до політики і лишень року 1874-го вперше виступив на ниву політичної праці на користь рідному краю; та вже й до самої смерті (р. 1891-го) не кидав він цієї ниви, зазнавши від ворогів багачко лиха. Парнель довів своєю працею, що добре освіченному патріотіві, хоч

він і великий пан, ніщо не шкодить піклувати ся про добро народної маси.

Рoku 1874-го партія Гомрулі постановила Парнеля своїм кандидатом на депутата до лондонського парламенту; однак на виборах ему не поталанило; вишшов вибраним его супротивник. Але за рік треба було вибрати заступника за графство Мит. Тоді вибрали Парнеля і таким чином в квітні року 1875-го він вступив вперше до парламенту. Перші два роки Парнель нічим не визначав ся в парламенті і не брав ся жваво до участі в справах і дебатах парламенту; а працював стежачи ірландської партії, їх історію, їх прямовання, заходи і добутки; та міркував собі над тією системою боротьби, якої найкористнійше буде вжити. Парламентська діяльність Парнеля починаєть ся властиво з року 1877-го.

Отже за увесь отсей час (з часу смерті О'Коннеля до виходу Парнеля р. 1877) Ірландія зазнала чимало тяжких годин: мусіла перебути голод, епідемії, страшенну силу еміграції рідних дітей до Америки; силу різноманітних потайних товариств і силу великих утисків і гнібительства її Англією і її урядом! По смерті О'Коннеля і до р. 1870-го, доки організувало ся товариство Гомрулі, усі політичні товариства в Ірландії стояли на тому, що єдино певною і спасенною стежкою до визволення Ірландії єсть ніщо більш, як зазброєна сила. Такого погляду тримали ся між инчими товариства: Молода Ірландія і потім Фенії. Один з видатнійших ірландських ватажків Митчелль голосно запевняв, що тільки оливою і огнем можна спасти Ірландію.

прогнати тьму і побідити злобу. Ходить тут не о маловажну річ; ходить тут о вашу долю, о долю ваших дітей, о будучність нашого народу, ходить тут о переважне питане: чи нам, Русинам, бути на світі, чи не бути!

Тільки сполученими силами всіх людей доброї волі можемо забезпечити перемогу сему зв'язаному народному ділу, тільки сполученими силами зможемо для народної справи, для лучшої будучності нашого народу придбати щиріх і совісних заступників, зможемо придбати для нашого народу таких заступників, що вже до тепер дали ясні докази свого горячого патріотизму, дали ясні докази горячої любові для свого народу, дали ясні докази і на се, що мають сильну волю і вмють все і всюди трудити ся для добра нашого народу, для добра нашого краю і нашої держави.

Наші Черновецькі патріоти не заснивають сеї переважної справи, противно трудять ся щиро для її перемоги цілими днями і ночами, і чвлять на щирі поміч патріотів із провінцій.

Для того до праці, милі братя, до щирої праці лучить ваші сили, ступайте сміло вперед, а тоді певна наша перемога!

Хто в сій важкій хвилі не приложить рук до народного діла, той не гідний називати ся Русинам, той зрадник руского народу. Тямте також і те, що хто не з нами, той против нас!

Дописи.

3 Кіцманя.

Дня 27-го лют. січня с. р. рішила ц. к. Рада шкільна краєва розширити тутешню 4-класову народну школу для хлопців на п'ятикласову, а двокласову народну школу для дівчат відособити і розширити на штирикласову. В тій мірі повідомила ц. к. Рада шкільна краєва Раді шкільну повітову і завізвала її з громадою Кіцманською перевести дотичні пересправи. Дня 19-го лют. Лютого скликано Раді громадську і поставлено на денний порядок:

1. Розширене обох шкіл; 2. Нарада над будинком для розміщення розширеної школи для хлопців. На засіданні Раді громадської явили ся крім всіх інших радних і в. пан староста Захар.

Для інформації в шкільних справах запрошено управителя школи Г. Никоровича а для інформації в будовничих справах будовничого пана Косіньського. Комісар повітовий пан І. Богосевич яко урядовий відпоручник для перепровадження пересправи прочитав розпоряджене ц. к. краєвої Ради шкільної і обяснив коротко але докладно потребу розширення обох шкіл, позаяк дітей обов'язаних ходити до школи після автентичних виказів є зверх 650. Ще комісар не скінчив, як вже, на жаль, дали ся почути голоси з поміж радних селян і то дуже поважних господарів: „ми не хочемо, ми не приймаємо ся!“ а пан радний Южарковский, що при кожній спосібності все кричить, що то він все для Кіцманецької школи зробив, що школа без него не була б нічо; пан Южарковский, котрий належить і до комітету, що виготовив послідню петицію о засновані рускої гімназії в Кіцмані, той сам пан Южарковский забрав перший голос і заявив в імені других радних, що они не приймають ся нічого, бо они бідні, їм доста, ба вже і за багато сего, що є. По їм забирали ще голос: щирий прихильник Сунчанка, пан господар Головачук, член рускої читальні, котрий вже кілька разів заявляв волю, що дуже хотів би навчити ся читати і писати і радний чесний господар пан Антін Ложок, та кричали, що не треба нічого. За сими пішли і другі мудрі голови і почали горлати: „ми не приймаємо ся, ми маємо школу.“

По сїм забрав голос пан староста і заявив що о розширенню дівочої школи нема що багато розбалакуватись, позаяк громада ще свого часу, коли рішила утворити особну дівочу школу, згодила ся на отворені штирикласової школи дівочої. На сю ухвалу она памятає, бо виставила будинок відповідний. Сю ухвалу виділу громадського тепер не можна пофати, щоби не зосмішитись і не зганьбитись перед цілим світом. Що до розширення школи для хлопців, то поставив пан староста внесені, щоби сю школу розширити не як Рада шкільна краєва розпорядила, на п'ятикласову, але відразу на шестикласову. Що заходить потреба школу народну для хлопців розширити, виходить із сего, що громада Кіцманська на чолі селянства цілого повіту вже другу петицію подала о засновані гімназії в Кіцмані. Ся громада, котра тими петиціями світові доказала, що стримить до просвіти, аби тепер сказала, що она висшої як штирикласової школи народної не хоче, ся громада доказала би на власну свою ганьбу, що всі ті бажання висказані в петиціях не справдішні. Щоби сї бажання були тільки пустим голосом, а не впливали з конечних, живиених потреб народу, не можна

припускати. Тому коли би громада заявила, що розширення школи не хоче, то тим доказала би, що она не стримить до просвіти, але тримає ся завзято застарілих і всякий користний поступ спиняючих засад своїх ще темніших батьків: „Мій тато, мій дід, мій прадід не були учені, та жили ліпше, як ми тепер.“ По сій промові пана старости почали радні надумувати ся, та промовляли поцмокуючи: Та воно правда, що . . . гм! алеж бо . . . гм! Міжтим уділено слова управителеви школи д. Никоровичеві.

Сей обяснив докладно, яку має ціль народна школа, і чого потреба, аби школа могла уложений на ню обов'язок сповнити, діняти того, чого від неї вимагає науковий план. Він переконав радних, що лише шестикласова школа може доконати того, що науковий план вимагає; бо робота одного, двох або трох учителів не то, що робота шістьох. А позаяк після шкільного закону діти обов'язані шість літ без перерви ходити до школи, то і користнійше дітям ходити що рік все до висшої класи.

Відтак почав знов пан староста людям договорювати і переконувати, і мусимо се на похвалу нашому панови старості признати, що у дало ся ему на кінець п. радних переконати, бо запала одноголосна ухвала розширити школу народну для хлопців вже з слідуючим шкільним роком на п'ятикласову, а з роком 1893/4 на шестикласову. Чотарокласова дівоча школа буде отворена аж з 1-м вереснем 1894 року.

В кінці мусу висказати жаль, що громада Кіцмань ще до тепер не здобула ся на відповідну комнату для засідань. Засідання відбувають ся в маленькій низенькій комнатчині, де нема навіть місця всім радним добре сісти. За пів години комната переповнена димом, чадом та всякими запахами, так що кождий виходить з засідання з болем і задуром голови. — Крайний вже одже час, щоби Кіцмань спроміг ся на вигіднійшу комнату на засідання.

Сьвідок.

3 кіцманецького.

Хочу Вам дещо про віче написати, що ся відбуло сиропустної суботи в Снятині, в Галичині, і яке оно на нас буковинських мужиків зробило вражінє. Отже ми прочули були в Снятині на торзі будучи, що тогди а тогди відбуде ся на Вигоді в Снятині віче, або рада мужицка, на котрій буде ся про долю нашу радити. От думаю собі, треба і мені поїхати, бо коли мають про нас радити, то треба і нам бути. Так і зро-

Не маючи на думці говорити про діяльність тих товариств, що няли віри в добрі добутки від огню і олива, скажу тільки, що увесь час їх діяльності не зовсім марне минув для Ірландії: вже й саме те було добрим добутком, що люди запевнили ся, що теорія огню, олива і баррикад не може мати успіху; неуспіх цієї теорії ще більш привернув Ірландців до системи лояльної, супокійної агітації. Але опріч того рух фенів показав і Англії і її урядові, що, як каже Мак-Коргі, „самі утиски не вдатні задовольнити Ірландію і втихомирити її біль.“ Таким чином ще на весні р. 1868-го Гладстон вимовив в парламенті, що пришов той слушний час, коли парламент повинен показати справедливості в відносинах до Ірландії. „Коли ми люди благородні, промовив Гладстон, так змиймо ту пляму, що в очах людей освічених вже довгі віки лежить на доброму іменню Англії в її відносинах до Ірландії. А коли ми люди справедливі, так протягнем руку до Ірландії іменем істини і правосуддя.“

Заходами і піклуванням честного Гладстона Ірландія, між инчими не геть то великими реформами, добила ся від англійського парламенту р. 1870-го однієї такої, що про неї треба згадати. Головна вага земельного закону р. 1870-го та, що парламент вперше мусів згодити ся на такий акт, в основі котрого положено сепаративні, ірландські, а не об'єднательні англійські ідеї. В загальні новий закон мав більше теоритичної, принципіальної ваги ніж практичної. Головна річ, що той закон був перемою Ірландії. Новий закон признав, що орандарі є спів-

власники тої землі, яку вони оброблюють, взивши на оренду. Виходячи з сего принципу новий закон скасував варварське право власників землі: проганяти орандарів по всяк час: певнійше мовити, новий закон наклав на власників землі обов'язок убаготворити орандарів за всі поліпшення, які вони поробили за увесь час, доки держали землю на оранді. Ціну за поліпшення і убаготворення орандарів визначає суд. А коли-б хто з селян схотів купити у власника землю, так $\frac{2}{3}$ ціни повинна сплатити держава з умовою, щоб купець тієї землі вернув державі гроші ратами. Видима річ, що новий закон не мав практично такої ваги, щоб задовольнити орандарів. Головне змагання фермерів було: щоб власникам заборонити зовсім проганяти орандарів, а з нового закону виходило, ніби на власників наклали тільки грошешу пеню за безпричинне самовласне прогнанє орандарів. Та невагом і сама практика засвідчила, як то вельми трудно фермерам позивати ся з панам за прогнанє і за поліпшення! А инде показала ся і шкода орандарям з нового закону; бо пани зараз же наклали платні за землі. До того же добрим добутком з нового закону не сприяла і перемена міністерства в Англії. Замість чесного, ліберального і прихильного Ірландії Гладстона сів консерватор Биконфілд. Нове торійське міністерство зовсім не сприяло Ірландії; в руку міністерству ішов і парламент. Тричі від ірландських депутатів подавано петиції, щоб признати за Ірландією право самій правити своїм життям через власний незалежний від Англії парламент; щоб ірландському парламенту убезпечене було

право видавати закони про Ірландію і щоб сама Ірландія орудувала державними своїми доходами і видатками, взивши на себе відповідну частку видатків на загальні потреби Великобританії. Нічого користного про Ірландію з тих петицій не вийшло тай не могло вийти під час торійського міністерства.

Тим часом, як було вже говорено в горі, патяжки ірландського руху, переняли ся думкою, що воюючи огнем і мечем нічого доброго не вдіеш, а з другого боку признали вони, що тільки воля народу повинна бути жерелом і керманічем усякого народу: тим треба вести до такої мети наріз по такій стежці, де-б він сьвідомо брав найбільшу активну участь. Таким чином ото й організувалось р. 1870-го автономичне ірландське товариство Гомруль. Програма товариства була поновлена і виложена виразнійше на зібранні в листопаді р. 1873-го в столиці Ірландії Дубліні, куди прибуло 900 заступників, виражених з різних кутків Ірландії. Не вельми чим нова програма відрзняла ся від програми небіжчика О'Коннелі: він домагав ся скасування акта унії р. 1800-го і одного самостійного парламенту в Дубліні, а нова програма не займала акта унії, а вимогала, щоб усіма внутрішніми справами Ірландії кермував парламент Дублінський. Відома річ, що програма О'Коннелі була більш радикальною, за те програму Гомруля швидче і зручнійше було виконати.

Так ото, ставши заступником в лондонському парламенті, Парнелл переняв ся думкою,

быв Я. Запряг свої конята, взяв сусіду Василя і Томюкового парубка, тай виїхали раненько до сьвіта в суботу до Снятина. Не стану Вам описувати дороги, бо самі будете знати, як і куди ся їде до Снятина; не стану Вам казати, як гарно тогди сонічко Боже присьвічувало, бо-сьте самі его тогди здорові бачили; досить, що ми десь коло 9-тої години рано стали в Снятині в Торговлі, де-сьмо випали по чарці меду а відтам рушили на Вигоду. Ідемо ми а по при нас, перед нами і за нами мужиків в ріжних пошах не їде не їде, гей на храм. Питаю ся я одного: „А бадіко, чого то тільки народу їде? Чи може де на храм або похорон?“ О ні, кажуть люди, їдемо на віче! думаю собі, то добре, тай якось самому стало веселіще, бо бачите, я все якось бояв ся, що ану-ж мене який жандар або поліцай за плечі хопне тай замкне, що я ся десь по мужицких радах волочу. Забув я вже й про панотця, що будуть мене ганьбити за се, що ходив на уніятку раду, бо они все на Уніятів сварять, як ми доправляємо ся, аби нам службу Божу по руски а не по волоски правили. Іду з своїми товаришами, дивлю ся, їде жандар. Аж мені горячо поза плечі зробило ся, але не на довго, бо дивлю ся далі, а той самий жандар уступає ся мужикам з дороги Е, та то добре, думаю, вже мені прибула смілість, і я їду вже далі і не дивлю ся на нікого. От зайшли ми вже і на Вигоду, де народу тьма, аж кишить, фір не перечешиш, людей не обіздріш. Тут Гунул, там високі люди козацького роду з під Городенки, там гарні ґазди з Коломийщини, а тут і наші люди з Кіцманя, Шипиниць, Пидиковець, Ставчан і др. Бачили-сьмо навіть одного ґазду Ілію Дутку з Раранча. Коли ми виїшли там до хати, де була нарада, бачимо перед собою сотки тисячі голов а по над ними господаря з Волчкова Гривка Запаренюка, що власне тогди говорив про вибори. Говорив він про те, щоби ми вибрали собі послів, так як по містах, де всі виборці голосують на посла, а не як тепер, що виборці вибирають правоборців. Як ми боронимо край, каже межі иншим Запаренюк, як ми проливаемо кров, то ми перші, а як вернемо до дому, то ми послідні, бо намя-ся всі понітуркують. Много там мужиків говорило, много урадили, а я стояв тай стояв в задумі, бо не хтіло ся мені вірити, що се не сон, а дійсно так є. — Боже, Боже, думаю собі, коли то ми на Буковині дочекаємо ся такого віча? Коли то ми дочекаємо ся таких світлих мужиків, що так неустрашимо будуть за правами руских мужиків дономинати ся.

Як обчисляли, зібрало ся було на віче понад 2000 народа, по найбільше з снятинського

що неминуче треба політичну реформу Ірландії щільнійше стуляти з реформою земельною. Першими часами своєї діяльності в парламенті Парнел визначив ся проваженем „політики обструкціонізму“, але естетика гальмовання не надавала ще великої користі, хоча вона занадто надонікала урядові; надонікала може гірше за всяку ворохобню, проти котрої можна ужити рушниць та иншої такої зброї. Боротьба его в парламенті показала себе доволі значно на сесії р. 1877-го; але-ж найбільш визначив ся він і придбав собі в народі найбільшої популярності своєю промовою на вічі в маю р. 1879-го і потім своєю подорожню до Америки.

Сего року постиг Ірландію великий недорід, хоча й перед тим в рр. 1877-ім і 1878-ім не було доброго урожаю; почав ся голод, і се народне нещасте сприяло новому руху Ірландців і руху переважно земельному. Розпочав ся рух сей з віча в Конновті, де Парнел між инчим промовив до віча: „Ірландський нарід не вмере з голоду, бо перше право чоловіка єсть право жити.“ Віче признало стару істину, що земля повинна належати тому, хто її обробляє і прирадило вимагати, щоб власники землі, уважаючи на недороди, скинули з орандарів 20—30% орендної платні.

(Далі буде).

і сусідніх повітів. Подрібно не можу Вам так написати кожного по імені, хто там говорив, бо не умію так все списувати скоро, як ся говорить, але можу Вам сказати, що були там пани зі Львова, тай з Відня, що все пописували, та певно надрукують се все в газетах.

З поміж мужиків, що красно говорили, запам'ятав я собі Савкевича, Зіпковського, Чеховського і Мардаревича з Снятина, Чернявського і Запаренюка з Волчкова, Кузика, Сандуляка з Карлова, Шлемка з Белелуї і якогось, господаря з Березова з гір.

До комітету, що має ухвали віча виконати, вибрано з поміж буковинських людей: Дмитра Южарковського, председателя читалні з Кіцманя і господарів Захарія Веренку з Шипиниць, Івана Альботу зі Пидиківців і Василя Кравчука Пентелеєвого, голову читалні в Ставчанах а в кінці Ілаша Дутку з Раранча.

Гість.

Перегляд політичний.

В виконанню цісарського патенту з дня 27-го лютого с. р., котрим розвязано сойм буковинський і рішено перевести нові вибори до сего сойму, розписало буковинське краєве правительство розпорядженням з дня 4-го марта нові вибори і призначило до переведення сих виборів слідуєчі речинці: 1. для вибору послів з громад сільських на 4-го цвітня с. р. 2. для вибору послів з міст Чернівців, Радівців, Серету, і Сучави на 7-го н. ст. цвітня, а на той самий день також вибори послів з палати торговельної і промислової і 3. для вибору послів з більших посіlostей на 11-го н. ст. цвітня. — Вибори в 12 округах виборчих з громад сільських відбудуть ся в Чернівцях, Кіцмані, Радівцях, Садагурі, Сереті, Сторожинці. Сучаві, Станівцях і Заставі для виборчих повітів тих самих імен, даліше в Важниці для виборчого повіту Важниці-Путилів і в Устугумора для виборчого повіту Устугумора-Солька.

Всі піснадять других краєвих соймів австрійських, розпочали свої засідання для 3-го н. ст. марта.

На першій засіданню сойму галицького, поставив руский посол і член відділу краєвого Д-р Савчак внесенє, щоби в полуднево-всхідній часті Галичини, приміром в Чорткові, Бучачі або Коломії основано нову гімназію з язиком викладовим руским, мотивуючи своє внесенє тим, що та часть краю замешкана в значній більшості Русинами, і що Русини на близько 3 мільйонів душ в Галичині мають всего одну руску гімназію у Львові, і чотири класи рівнорядні з руским язиком викладовим в Перемишлі.

В чеськім соймі висказав маршалок краєвий кн. Лобковіц надію, що мимо всяких різних противностей осягне ся в інтересі загалу населення додатні результати в нарадах сойму; всі неполагоджені роботи покінчать ся.

В тирольскім соймі не явили ся послы італійської половини Тиролю т. зв. Тріденту, котрі представляють населенє около 400.000 мешканців. Они рішили не брати цілком уділу в нарадах сойму.

Сесию ради державної, котра збере ся по святах 26-го цвітня, гадає правительство замкнут вже 4-го мая і то аж до осені. Через те програма робіт сеї ледви чотиротижневої сесії обнімала би виключно отсі справи: віденьські комунікації, перше читанє проєктів відносячих ся до реформи податкової і ухвалу предложєня в справі управління валюти.

Угорська газета „Magyar Hirlap“ помістила звістку, що наш цісарь при нагоді сегорічних маневрів на Угорщині поїде до Білґраду, щоби ревізитувати сербського короля за его торічну гостину в Ішлі.

Варшавський генерал-губернатор Гурко, котрий, як ми не давно споминали, їздив в важних справах до Петербурґа, повернув вже назад до Варшави. Ціль его подорожі була, як кажуть, подвійна: войскова і політична. Що до політичної цілі, то доносить лондонська газета „Daily News“ що Гурко по представленю ним положєня

політичного серед польської суспільности уповажнено або завести у Варшаві стан облоги або примінити супроти населєня Царства польського воєнні суди. Після гадки згаданої ґазети удало ся варшавському генерал-губернаторови пересвідчити петербурґський двір, що невдоволенє серед Поляків в Конґресівці дійсно істнує, а за причину сего невдоволеня подав ген. Гурко се, що Прусаки нараз змінили в Познаньщині свою політику супроти Поляків.

Ся сама ґазета, доносить також, що підчас похоронів вел. кн. Константина в Петербурґі виконано на улиці, котра веде до церкви Петра і Павла, новий атентат на царя. З сєю справою мають звязь послідні арештованія офіцерів і студентів.

З причини голоду та нужди в Росії настали несупокі в тобольській губернії. Після поголоски тамошні уряди були примушені покинути місто Тобольск, та переселити ся до Тюмена, котре лежить по сій стороні Уралу. Подібних розрухів побоюють ся також в губернії казанській серед населєня татарського.

Цікаву, хоть не дуже імовірну вість подає з Росії чеська часопись „Narodni Listy.“ Після донесєнь сеї ґазети запитав російський цар в присутности міністрів, бувшого міністра Абазу, який его осуд о теперішній ситуації в Росії. На се відповів Абаза, що після его гадки треба в російській державі завести конституцію. В наслідок сего заявлєня мав цар рішитись розширити автономію земств.

Міністерська криза в Франції вже поладжена, позаяк президентови республіки Карнотови удало ся зложити новий кабінет під проводом Любета. В склад сего кабінету входять: Фрейсіне, яко міністер війни, Ріго, яко міністер справ заграничних, Рувє, яко міністер фінансів, Буржоа, яко міністер просвіти, Девело, яко міністер судівництва, Жіль Рош, яко міністер торговлі, а Жаме, яко секретарь для справ колоніальних.

В Болгарії панує велике обурєнє з причини убійства дра Вулковича, а тамошні дєвники висказують негодованє на партію, що уважає подібних насильних средств. Дєвник софійський „Свобода“ обжаловує просто російську дипломатію і каже, що она дала причину до сего злочину. Російська дипломатія ужила всіх законних средств, щоби князя звалити а Болгарію змінити в російську провінцію, а тепер уже бере ся до средств насильних. „Свобода“ дорікає дипломатії європейській, що она не піднімає нічого, аби спинити злочинне поступованє Росії, а при тім дорікає також Туреччині, що таля не робить нічого, аби усунути небезпечні чинники з Константинополя. — Наслідником дра Вулковича має стати болгарський агент в Білґрадї Димитров.

Буковинські товариства рускі.

Політичне товариство „Руска Рада“ в Чернівцях розіслало в справі виборів до своїх мужів довірїя отсе запрошенє: „П. Т. Маємо честь запросити Вас яко мужа довірїя на нараду, котра відбуде ся в понеділок, дня 2-го (14-го н. ст.) марта с. р. о год. 4-ій по полуд. в комнатах „Руского Народного Дому“ ул. Петровича ч. 2-ге в Чернівцях. Порядок нарад: 1. Справозданє висланих до Відня відпоручників „Рускої Ради“ з їх діяльності. 2. Справозданє відділу „Рускої Ради“ о теперішнім політичним положєню на Буковині. 3. Предложєнє відділу „Рускої Ради“ в справі виборів до сойму. 4. Вільні внесенє. — Від політ. тов. „Руска Рада“ в Чернівцях. Др Смаль-Стоцький, голова, Єрот. Пігуляк, секретар.

Дрібні вісти.

З сим числом розсилаємо нашим предплатникам на Буковині брошуру видану заходом „Рускої Ради“ в Чернівцях під заголовком: „Про буковинський сойм краєвий і про вибори до сойму.“ і звертаємо ся до них з покликом

уміщеним на передній картці сеї брошури: „Панове брати! І самі читайте, і далі подавайте і неписьменних навчайте!“

Дальші заявленя довірія президентови краю ґр. Пачому. Виділ ради громадскої в Заставні рішив на своїм засіданю з дня 4-го н. ст. марця на внесенє судні повітового Филемона Калитовського одноголосно, висказати президентови краю ґр. Пачому за его заслуги положені для добра краю, повне довіріє і подяку і вибрано заразом депутацию, котра має краєвого президента о сім рішеню повідомити і передати ему дотичну адресу.

Таке саме вотум довірія для краєвого президента ухвалив виділ ради громадскої в Солці.

П. президент краєвий ґр. Паче виїхав в середу, дня 9-го с. м. на короткий побут до Відня.

Директор державних желізниць др Білінський відвідав в своїй подорожі інспекційній дня 5. н. ст. марця також і місто Чернівці. Прибув він около полудня окремим поїздом до Черновців, де его на двірці очідав президент краю ґр. Паче, президент управлючої ради локальних желізниць д. Ціффер з членами сеї ради, бурмістр міста д. Кохановський і др. а вкінці всі урядники желізниці з своїми начальниками. Др Білінський відбув зараз по привітанню інспекцію урядів і відтак поїхав до міста, де уділяв аудієнцій.

Нову пошту отворєє ся з днем 16-го сего місяця в Череші, а пошту з Давидівців переносить ся до Волоского Банілова.

Доля сільського учительства. В п'ятницю 26-го н. ст. лютого перед полуднем, розпочав учитель в Ославах чорних Прокіп Стефанюк науку; в тім нахдить Дмитро Савчук, тамошний коваль, і сідає в шапці з люлькою в зубах на вільнім кріслі коло учителя. Учитель унімнув его, щоби не давав дітям злого прикладу та скинув бодай шапку в школі, если не має нічого до роботи. На се встав з крісла Дмитро Савчук і не надумуючись ударив учителя в лице. Відтак почали оба тягати ся і випровадили себе на ганок шкільний, де Дмитро Савчук почав учителя немилосердно бити і як би не місцевий шинькар, Авраам Шторх, що на той час надійшов, когіб би був учитель під ногами Савчука. Тяжко покаліченого Стефанюка відвезено до лікаря в Делятині, а що в Делятині не застали лікаря дома, відвезли его до Надвірної. Учитель в Ославах чорних мав бути честним, трудолюбивим і дуже моральним чоловіком. Причиною нападу Савчука мало бути се, що на него наложено кару за неправильне посиланє хлопця до школи.

Убили вовка дня 28-го лютого с. р. два Гупули з Брази, стрітивши ся з ним в лісі, своїми палицями.

Випала мабуть над міру Єрива Вашкевич з Камени в гостині у тамошнього господаря Прачука, бо нараз зробило ся їй лихо і унала неживою на місці.

Замерз на полях в Новій Жучці жовтвар 9-го полку драгонів. Дня 28-го лютого найдено его вже неживого і сконстатовано, що смерть наступила через замерзненє.

Шайку фальшивників монет австрійських і румунських, зложену з 6 Мадярів і одного Румуна, арештували власти в Чатад на Угорщині. При них пайшли фальшивничі машини і 380 штук фальшивих грошей австрійських і румунських

Випадок на желізниці. Оногди на перестанку Черепківці коло Серету вихопив ся, задля хибного мабуть наставленя переставки, поїзд поспішний, що йшов до Сучави. Ані з подорожних ані зі служби не дізнав ніхто ніякої ушкоди, а лишь особовий поїзд через те значно опізнив ся. В справі тій веде са слідство.

Торговля солю. Дневники віденські доносять, що міністерство скарбу відкинуло оферту новозавязаного галицького товариства торговельного, хоча його одержати виключне право на продаж соли в Галичині. Міністерство розбирає тепер план урядження трафік соли в цілій Австрії. Се було би найліпше управильненє тої торгівлі і відповідало би найгорячішим бажанням нашого селянства.

З Коломиї доносять, що покійний Т. Білоус записав свою 3-поверхову каменицю в Коломиї „Народному Домові“ у Львові на фундацію „Вілоуса женьський притулок“, де мали би сироти дівчата образувати ся безплатно а дівчата з Коломиї і околиці за малою оплатою. Науку в інституті мали би обияти СС. Василіянки. Наколиб „Народ. Дім“ перестав існувати, то фундація мала би перейти на Ставропигійський Інститут.

Дешевий капелян військовий. Коли перший босанський батальон перенесено до Будапешту, знайшов ся полковник Веркляйн в невеличкому кляпоті, коли его Босанці зажадали чоловіка, щоби молив ся за них до Аллаха і его пророка. В батальоні був хороший і проворний воляк Яков Дянанович, котрого предки були колись високими достойниками духовними. Полковник назначив отже его, щоби він став духовником для босанського полку піхоти. Ему дали отже урлюп і казали йти до дому, та учити ся там на турецького духовника, а коли він підучив ся і вернув назад, авансував скоро і єсть нині „фірером“ з платнею капрала. Він не ходить вже на муштру, бо став магометанським капеляном військовим, має свого муезила і що дня молить ся тепер перед престолом Аллаха і дістає за то 15 кр. на день.

Надіслане.

Відозва до почесних і всіх бувших членів товариства „Січ“ у Відні.

Панове Товариші!

Як раз минає 25 літ, чверть віку від тої хвилі, як у Відні, далеко від рідної землі, наші попередники оснували основи нашої національної життя — наддунайську „Січ“. Не місце тут згадувати про се, чим та „Січ“ була для кожного з Вас; не місце доказувати фактами і даними, кілько та „Січ“ передала народній справі труженників, людей щирих і інтелігентних, тріпких характерів! Тому, хто слідив за історією товариства, факти ті звісні.

Судило ся нам стати сего року на чолі сего товариства, в тім іменно році, котрий закінчить чвертьвікове існуванє научно-забавного національного руско-українського товариства „Січ“ у Відні. Під ту важну хвилю іде поклик наш до Вас.

Загальні збори порішили як найвеличавіше відсвяткувати ювілейну хвилю; справу поручено 15-членному комітетови. Вже небавки буде оголошена програма і назначений час; в слід за тим появиться ся пам'ятна книга товариства. Підписаний комітет просить Вас всіх отсим до участі в ювілейнім обході. Ми порішили зложити пам'ятковє альбом, просимо присилкою фотографії (визитного формату) підмогою заходи наші. Просимо дальше о надсиланє мемуарів з часу свого членства: яке тоді було житє в товаристві, які члени і які маніфестації на виї. Зволіть вкінці Ви всі докинути і свою лепту на кошти обходу. Послїдній речинець присилки назначуємо — початок цвітня. Все те в імя „Січи“ і для „Січи“!

Панове Товариші! Від 25 літ не спромогла ся „Січ“ на маніфестацію тих розмірів, яку ми поклали собі в програму. Не пропустити нашої сеї пригожої хвилі, а то мине безповоротно. Нехай та всім нам дорога „Січ“ стане на тріпкі підвалини, котрі би достойно привели єї в другу чверть віку існуваня. В нас надія, що зрозумієте і підприте наші змагання.

Від ювілейного комітету товариства „Січ“ у Відні (VIII. Laudongasse 45. Hochparterre 17).

Йосиф Партицкий, голова. Іван Бережницький, заступник голови. Михайло Іванець, Богдан Лепкий, Лонгин Бачинський, секретарі. Ярослав Бурачинський, касер комітету.

Ціна збіжа.

В Чернівцях платили дня 10-го марця 1892-го р. за 100 кілограмів найліпшої:

пшениці	10.70—11.00 зл.
жита	9.40—9.50 „
личменю	7.50—7.75 „
вівса	6.80—7.00 „
рінаку	11.50—11.75 „
конюшини	54.00—57.00 „
кукурудзи	5.70—5.80 „
гороху	7.25—8.50 „
овквити	18.00—18.50 „

Курс монет

дня 10-го марця 1892-го р.

дукат	5.55 — 5.63 зл.
рубель папер.	1.20 — 1.21 „
наполеондор	9.39 — 9.45 „
100 марок	58.— — 58.20 „

DIE LAGE DER GR.-OR. RUTHENEN
in der
Bukowinaer gr.-or. Erzdiöcese.
Zugleich
Antwort auf die „Apologien“ des Bukowinaer
gr.-or. Metropolitens Silvester Morariu-Andriewicz.
Im Auftrage der weltlichen gr.-or. Mitglieder
der Czernowitzer ruthenischen Vereine verfasst von
Silvester Daszkiewicz.
171 сторін великої 8-ки. Ціна 1 зл. 50 кр. За-
реком. почт. пересилку 15 кр. Замовити можна
в редакції „Буковини“ або книгарні Пардінго.

ВАЛЕРІЙ РІТТЕРМАН
магістер фармації
отворив
в Чернівцях при головній улиці ч. 13
Торговлю дрогів, і товарів фарбарських
під „золотим моздрем“.
Великий склад всіх дотичних товарів,
ріжних красок, олій, бензини; лків, ми-
ла, хірургічних інструментів, товарів ан-
тикарських і всяких інших товарів для
домівства і промислу.
Чай, рум і коняк впрост сироваджені.
Услуга знаменита, ціни найдешевші; за-
мовленя замісцеві виконують ся скоро і
ретельно.

Антоній Табакар і Гаїна,
В ЧЕРНІВЦЯХ, РИНОК.
Торговля корія, вин і делікатесів
Одинокий склад
і аґентура для Буковини ц. к. фабрики го-
сподарських машин Claytona i- Schuttleworth-a.
Склад товарів з хиньського срібла.

Предплата
ПЛАТНА В ЧЕРНІВЦЯХ
вносять:

за цілий рік	5 ар. — кр.
„ пів року	2 „ 50 „
„ чверть року	1 „ 25 „

для заграниці 5 рублів або 12 франків

Поодинокі числа по 12 кр.
в книгарні Г. Пардінського
в Чернівцях, ринок ч. 10 і
в бюрі газет Л. Гороніца,
ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА.

Виходить що тижня в п'ятницю.

Реданція і Адміністрація „Буковини“ знаходиться в Чернівцях (улиця Петровича, ч. 2.), куда всі дописи адресувати належить. — Бюро редакції отворене щодня від 6.—8. години вечером.

Оповіщення і прилоги обчислюють ся по найдешевших цінах.

Ч. 10.

Чернівці, дня 6-го (лат. 18-го марта) 1892.

Рочник VIII.

Політичне положенє Русинів на Буковині.

(Справозданє виділу „Рускої Ради“ на зборі мужів довірія, дня 14-го с. м. вигол. єр. Пігуляком)

Щоб зрозуміти добре теперішнє положенє буковинської Руси, витворене розвизанєм буковинського сойму і розписанєм нових виборів, треба нам оглянути ся троха у минулисть.

Конституція, надана Буковині як і взагалі всім краям австр. корони в 60-их роках, застала руский нарід в цілости, не виймаючи і єго нечисленної інтеллігенції, політичним немовлятком, що не було в силі здати собі справи із нового стану річч, не вміло, полишене само на себе без всякої опіки. дати собі ради. І наші сусіди Волохи не находились в тім згляді у ліпшій положеню й они не були дотепнійші від Русинів, але все-ж таки були у них обставини користнійші тому, що они жили якоюсь традицією колишньої приналежности до Молдавії, а та традиція піддержана, відновлена і підсичена була саме тоді подіями, що відбули ся в Волощині і Молдавії, де положено підвалини під королівство Румунію. Визискуючи цілковите незрозумінє політичного життя конституційного так з сторони руского як і волоского народу буковинського, захопило в краю провід в свої руки кілька дідичів і церковна єрархія, і вони зуміли по деяких короводах всю власть в краю не тільки при собі удержати, але також як найліпше визискати для своїх особистих і кастових цілій. Не було кому припинити сеї самозванчої олігархії, сих кількох одиниць, непрошених опікунів: Німці, хоч се сама інтеллігенція в нашім краю, не мали на

стілько загального зрозуміння стосунків краєвих, щоб могли були виступити супротив сих олігархів з ширшими поглядами на потреби краєві і зачерез ту свою вузкоглядність становили супротив них лиш незначну партію, що різнилася від них тільки иншими трохи поглядами на спосіб правління. Русини спали і голосу їх ніхто не чув. То-ж супротив Німців, супротив тих одиноких ніби то своїх противників виступала олігархія яко краєва, домородна, автохтонна репрезентация, значить репрезентация всіх православних, отже репрезентация найчисленнійшого населення краю, і яко така находила очевидно всюду в верховодячих кругах послух. Виходило на те, що на Буковині є православний одинцілий нарід з своїми однаковими інтересами, котрі інтереси загрожували після теорії сих самозванців лиш зайді Німці та другі такі заволоки. Але мало помалу отсі заступники ніби то „православного народу“ на Буковині зачали якось так поступати, як би той „православний“ нарід на Буковині був в своїй цілости народом волоским.

Спершу не було кому запротестувати явию против такого поступованя і против таких нашкоду Русинів видуманих нових наукових теорій, против винайденя досі на цілім світі нечуваного „народу православного“. Знали люди, що живе на світі нарід французкий, англійский, німецкий, руский, волоский і т. д. але „нарід православний“ удало ся що йно тим буковинським антропологам винайти! Вправді відважили ся часом одиниці як пр. Продан протестувати против такого трактованя Русинів на Буковині, але протест той виголошений не там, де єму місце було,

не в соймі і раді державній, лунав мов голос в пустині а ті православні одиниці, що не хотіли признати ся до такої теорії, мусіли терпіти від консисторії.

Особливо отся духовна власть, відколи попала ся в руки звістних загорілих румунизаторів, старала ся всіма силами, (і мала очевидно на стілько впливу), щоб між духовенством православним не подибували ся рускі люди, що уміли-б розрізнити докладно релігію від народности, православіє від рускости і волощини. Приголомшеній в такий спосіб православній Русі буковинській не ставало сили, спроможности і відваги заявити прилюдно свій протест против такого зніслюваня народного чуття і осібних русконародних інтересів. Представляючи себе все і всюди заступниками „православного народу“, на Буковині, зуміли олігархи румунізатори випхнути Русь буковинську із сойму і з всяких инших властей, і тим заткати уста православним Русинам. Через щасливі для себе обставини в раді державній стали ся вони якийсь час для правительства доконечно потрібними, а за свої вислуги дістали Алезанього, дістали Морара, і за їх часів вони вже немов зложили до вічного спочинку православних Русинів.

Та не закувати душі живої. Хоч румунізатори і роздирали серце Руси, випивали горячу кров руску, живили ся рускими соками, витворюючи з руских дітей волоску інтеллігенцію, все таки Русь знов оживала і наводила страх і понолох на ворогів.

Серед загального розбудження життя духового між галицкими і українськими Русинами, не могли і буковинські Русини зіставати довше в

Парнель і Ірландія.

(Далі)

Потім того в жовтні того-ж таки року зібрало ся в Дубліні віче з репрезентантів південних і західних країн Ірландії і прирадито організувати „національну земельну Лігу“, щоб вона працювала, аби знівечити високу платню за землю і вдовольнити змагання фермерів. Головою нового товариства вибрали Парнеля і от з сего часу широко розгортує крила єго невимовно велика енергія! Перш за все задля успіху агітації треба було грошей. Парнель укупі з другим борцем за Ірландію Ділоном поїхали до Америки. Тут в з'єднаних державах півночної Америки Парнель держав горячі промови за Ірландію: говорив він і на митінгах, говорив і перед парламентами і навіть перед конгресом! Єму зібрали 72.000 хунтів штерлінгів (мало що не мільон гульденів) і дали право спожити ті гроші, як він знає на запомогу голодним і на протання аграрної агітації. Рушив був Парнель і до Канади, але тут ледви встиг зібрати два митінги, бо прийшла звістка, що в Англії розвизано парламент і розписано нові вибори. І вже-ж Парнелеві не мінуче треба було поспішати до виборної справи: він вернув ся 21-го березня р. 1880-го.

Нові вибори збільшили партію Парнеля

в парламенті на 11 голосів (47 замість 36). Урядованя перейшло до рук ліберального Гладстона. Ірландські ватажки сподівали ся, що Гладстон не залишить подати до парламенту проєкт радикальної земельної реформи про Ірландію; але сподівання було марне. Ледві під кінець парламентської сесії Гладстон подав незначний додаток до закону 1870-го р.; тай той не перейшов в закон, бо палата панів відкинула єго.

Тоді Парнель розпочав страшенну агітацію по цілій Ірландії: віче йшло за вічем! На вічах Парнель умовляючи орандарів приставати до Поземельної Ліги, гуртувати ся і гуртовою працею водити ся до сунокійної лояльної роботи: він доводив їм, що від них самих залежить припинити парламент, щоб видав потрібний відповідний закон поземельний. Добутки агітації: вічових прирад показали ся небавом: по цілому краю умовлено було, щоб орандарі не давали високої платні орендної, і коли де власник прожене з ферми якого орандаря, так щоб ніхто не відважував ся брати ту ферму, так само, щоб ніхто не відважував ся купувати у власників нічогоїсенько з того, що вони пограбують в орандарів за несплату рентв. Такий остракизм приложений перш за всіх до власника Бойкота, став зватися ся бойкотованєм. Бойкотованя серед народу так доволі розвиненого, як Ірландії, так свідомого своєї національности і своїх прав

на землю і так добре зорганізованого і дисциплінованого не пуста річ! Се велика сила, і міцна і страшна. Один англійський письменник каже про неї так: „Люди найвідважнійші, найбільше стійкі і ті підлягають жаху бойкотованя.“ І не диво! Ні тому, кого бойкотують, ні кому будь з єго родини, або слуг, ніхто нічого не продасть, ніхто нічого і у їх не купить; єму не продадуть ні хліба, ні мяса; факер не повезе єго: діти єго цурають ся в школі і т. д.

Хоч як Парнель і єго товариші, та і взагалі усі видатнійші ватажки Поземельної Ліги нильнували, щоб агітація і оборона орандарів не вживали жадних нелояльних заходів, одначе без злочинств таки не обійшло ся. По Ірландії стали прокидатися пожежи і душегубства власників землі. Уряд переполошив ся і став гадати, чи не треба-б ужити про Ірландію яких незвичайних заходів, напр. спинити силу акту Habeas corpus; оголосити стан облоги і т. и. Треба правду сказати, що публична опінія робила на ліберальний уряд Гладстона більше впливу, ніж злочинства в Ірландії. Стало виразно знати, що не уряд, а Англія воює з Ірландією, що Англія гірш ніж її уряд не хоче скинути з Ірландії кайданів. Воно й не диво! Не уряд, а властиво уся Англія експлуатує Ірландію. Да так воно діється і не в одній Англії, а скрізь, де один який нарід панує над другим. Хіба-б не те саме було в Австрії з Чоляками і з Румунами, а в Ро-

своїй пасивності супроти противників і они почали організувати ся до живійшої народної праці, щоб тим способом, розбудивши байдужну інтелігенцію, розбудивши дремлючий та темний наш нарід, добороти ся бодай одного свого правдивого заступника в соймі, в радї державній, щоб він міг відтак заложити прилюдно протест против такого трактовання рускої справи на Буковині. Щоб того добити ся, звернули особливо молодші члени руских товариств, виховані вже під зміненими новими обставинами і задивляючи ся на руску справу з ширшого становища, і то особливо члени євїткі, бо духовні стогнали під обухом влади консисторської, свою увагу на більше реальну народну працю „Руска Бєсїда“, що була до того часу переважно товариством касиновим, читальнею, стає виключно товариством просєвітним, видає „Бібліотеку для молодїжї міщан і селян“, вводить в жите часопись „Буковину“, засновує по селах читалні, підтримує їх, будить скрізь руске почуте стикаючи ся з народом і сільською інтелігенцією. Около „Буковини“, орґану черновецьких патріотів, ґрунують ся рускі люди і устами „Буковини“ голосять протест против румунизаторської роботи, против тих заступників ніби то „православного народу“ а в самій річи заступників чисто волоських дїдичівських інтересів.

Отсей несподіваний новий рух між буковинськими Русинами, що нарешті міг обняти цілу Буковину і донести ся до верховодячих в Австрійї крутїв, збентежив і переполонив проводирів ніби то одного „буковинського православного“ народу так дуже, що всіма силами треба їм було сей рух вдушити або хоть надати ему ніби то виний напрям. В тій цілі видумали они таку штучку, що ті щирі робітники около добра руского народу, то не рускі патріоти, але хитрі ширителі унії між Русинами на Буковині, то ворохобники. В тій самій цілі написана вже перша аполоґія митрополита Морара. Таким чином гадали вони вбити клин між Русинів буковинських — і справді злевили багато декого на ту ніби то православну удку — а тим часом заявляли в високих кругах, що на Буковині панує найкращий мир між „православною“ людністю, хіба що кілька зайдів, уніятів-українців, хоче сей мир заколотити.

Але совість, нечиста їх совість, не давала їм снукою; оліґархи самозванці сами чули, що

оно якось не так, та що на їх штучках готов євїт полапати ся. Одже каже митрополит справляти собі ювілей, підписувати адреси, про се все доносить до Відня, пише другу аполоґію, де ще гірше нападає на руских народовців і на цілий руский рух, а голова краю від себе представляє короні, що за его старанем запанувало загальне задоволене і мир на Буковині. От вже гадали наші „православні“ самозванці, що справді погребли православну Русь на Буковині. Одно лише лихо для них, що зойки і скарги буковинського православного руского народу на тяжкі утиски самозванців румунизаторів доходили устами „Буковини“, аж там, де вони до тепер дуже запопадливо старали ся голос руский не допустити а себе представити в найліпшій євїтї і що отсі хоть придавлені зойки кинули скрізь властиве євїтло на роботу неситих наших самозванців і стали причиною, що найвища власть заявила свою волю, що і Русинів на Буковині треба конечно задовольнити.

Отсей послїдний зворот в поступованю правительства супротив Русинів викликаний головню тим, що буковинська руска інтелігенція, скуплена в черновецьких руских товариствах, виступала при кожній нагоді яко добре зорґанізована, одноцїльна, солїдарна і неустрашима заступниця буковинської Руси. Так було, коли по смерті сумної пам'яті Алезанього повитали рускі товариства нового краєвого президента бр. Піна і визказали явно і рішучо потреби і бажання буковинського руского народу, від котрих відступити їм годї. Так само предложила руска депутация міністрови Гавчови, коли він звїдав Буковину, свої жалоби і жадання в шкільництві і в церкві. Так само не дали ся Русини знехтувати нашими самозванцями перед лицем пок. цїсаревича Рудольфа і виступили євїтло яко особна народність на Буковині.

Отсі і багато інших заходів членів черновецьких руских товариств, на що йшла невисипуца і мозольна їх праця, спровадили нарешті пожаданий зворот. При нових виборах до сойму приневолені були ті, що Русь буковинську нехтували, пересправляти саме з тими, на котрих виляли вони доси ціле море своєї жовчи, котрих вони представляли скрізь за таких, що заколотили мир міжнародний на Буковині і збунтували православний руский нарід, за чистих ворохобників!

Щоб в Ірландії завели ся власники землі з простих селян. В усякому разі з нового біля знати було піковання Гладстона про народню безземельну масу. Головна сила запроєктованого Гладстоном закону була в тому, щоб спинити самовласте ланлордів (панів) в побільшеню орендної платї, убезпечити орандарів від безпричинного прогнання, а про урегулювання земельної ренти і пачі змагання орандарів з панями організувати суди аграрні. Біль притерпівши деякі, хоч і не геть то великі поправи на користь панів, перейшов через парламент і став законом 22-го серпня р. 1881-го.

Хоч Парнел і его товариші, будучи консеквентними, змагали ся в парламенті проти Гладстонового біля, а все-ж треба признати, що біль сей був великим поступом і значною побїдою ірландського народу! Розумна тактика вимагала одначе, щоб Ірландія прийняла новий закон не яко незвичайний який подарунок, а лишень яко свою власність, яко ступінь до задоволення справедливих змагань і потреб зрабованого Англичанами ірландського народу. Тим то на зїзді у Дубліні Парнел висловив, що новий аграрний закон не повинен спинити дальшої праці і агітації Поземельної Ліґи і що Ірландії повинні і далі йти тією стежкою, аж доки не прийдуть до конечної мети.

(Конець буде).

Отсе перший і найбільший тріумф щирої і невтомленої праці для свого народу кількох одиниць патріотів; до сойму ввійшло трох руских послів, споміж котрих цїсар заїменував одного на заступника маршалка краєвого, а панове самозванці і дотеперішні ніби то заступники „православного буковинського одже і руского народу“, стали вже лиш просто волоськими дїдичами а православний владика волоським митрополитом.

Очевидно, що такого упокореня годї їм було супокійно знести, а що між тим прийшов на краєвого президента муж енерґічний, з глибоким почутем справедливости, з щирою волею сповнити монаршу волю: віддати рівне право всім; то всі їх змагання йшли до того, щоб зробити неможливим і усунути того мужа, котрий готов був до решти вирвати з рук неналежну їм перевагу. Коли-ж нічого не помагали доноси, клевети і вся кертична робота, то загадали вони виправленою супротив президента простою галабурдою дійти до цілі. Тимчасом сойм розв'язаний азходами віденської депутатії, в котрій взяли важну участь і представителі товариства „Руска Рада“, а также і силою моральної переваги правди над лукавством.

От таким чином витворило ся нове теперішнє положенє політичне у нашім краю; таким чином стоїмо ми сьогодні у самім розгари переважного діла, значить перед виборами. Не можна думати, що справа самою подорожею до Відня і розв'язанем сойму вже закінчена і що наші противники, заїлі противники руского народу на Буковині, вже тим покорені? Зовсім ні! Тепер що йно настала хвиля тяжкої праці і жадає від нас в користь нашої справи, справи нашого бідного руского народу, напруження останних сил, бо наші дотеперішні непрошені опікуни лагодять ся вже одною рукою досягнути своє, а другу руку протягли вже і за нашим правом. Хто не ходив до тепер з замкненими очима, той знає і мусить признати, що від волосько-дїдичівської касти нам годї чого надїятися. Ми на шкоду нашу й того щастя вже пробували. При виборах до ради державної зробили ми були з нами угоду, а що вийшло з того? — они зрадили нас; таке саме стало ся при виборах до церковного конґресу, де ще раз покортіло нас з ними рука в руку йти, тай тоді зрадили нас. Тепер власне хвиля показати, що й ми вже прийшли до голови по розум, що руский нарід непропащий, як другі голосять. У сій тяжкій хвилі треба одже дуже осторожно і розумно поступати, бо коли-б ми тепер показали ся людьми незрілими, то євїт перейде над нами до порядку денного, бо євїт числять ся лиш з тим, з ким мусить. Покажїм вже раз, що хоть в критичнім положеню дух спільности живе між нами, що почуте народне не вбило в наших грудях вороги наші. Хто одже незріє ся ще свого руского ім'я, хто не зріє ся ще свого рідного роду-народу, в котрого Русина не закаменїло ще серце зовсім і людка гідність в грудех не зниділа, хто не перестав ще з Русинів числитись до людю, той не буде зважати тепер у такій важній годині на ніщо, а посвятить всі свої сили для вибореня всім нам спільної мети, для вибореня ліпшої долї і волї нашому рускому народови на Буковині.

Рух виборчий.

На завізанє видїлу політ. товариства „Руска Рада“ зібрало ся дня 2/14 марця в комнатах „Руского Народного Дому“ поперх 200 руских патріотів із всіх сторін Буковини,

сїй з великоросами, коли-б Галичина, Буковина, або Україна заходили ся дбати про свою долю, про свою незалежну самоуправу?

Чи сяк, чи так, але уряд англійський перш, ніж ужити надзвичайних заходів про цілу Ірландію, нарядив слідство і суд над Парнелем і инчими головними ватажками Поземельної Ліґи, обвинувачуючи їх за підбужування людности і за підбивання до злочинств. Суд виправдив Парнеля і его товаришів. Добутками сего було для Парнеля побільшення популярности; а уряд тоді переняв ся думкою ужити надзвичайних заходів. Майже вілїх три місяці Парнел боров ся в парламенті проти тих заходів, але нічого не вдїяв: парламент таки ухвалив їх. Одначе-ж Гладстон зрозумів, що Ірландія занадто зворушена панськими і урядовими утисками та агітацією Поземельної Ліґи і запевнив ся, що ліпше буде, коли він вернеть ся до свого звичайного переконання, ще не силою утисків, а силою відповідних реформ можна і треба втїхомирувати народний рух. І небавом 7-го квітня того-ж року Гладстон подав до парламенту нову аграрну реформу.

Біль Гладстона, хоч і був зложений на національних ідеях ірландських, але він не був і не міг бути реформою радикальною. Се був, як промовив про его лорд Гартінґтон, „той лишень лист, що провадив з сучасного тяжкого становища, до ліпшої будучини, себто до того,

щоб застановитись над теперішньою для бук. Русь так важною хвилею і порадились над приближуваними виборами до бук. союму. Між присутніми бачили ми двох був. послів Русинів, всіх звістних бук. патріотів-діячів, 9 православних а 2 гр.-кат. священників, велике число урядників, лікарів, професорів, учителів і багато самих видійших селян і міщан.

В 4 1/2 годниї пополуни отворив голова „Рускої Ради“ др Ст.Смалю-Стоцький збір і привітавши щирим словом всіх присутніх, приступив до першої точки дневного порядку, подаючи обширне справоздане з діяльності висланих до Відня відпоручників „Рускої Ради“. По закінченю сего справоздання, котре переривано часто окликами признання, поставив презес суду краєв. д.С.Виницький внесенне, щоби відпоручникам „Рускої Ради“ др.Ер. Пігулякови, дрови Смалю-Стоцькому і дрови Волянину висказати признанне і подяку за їх щирий труд, на що збір з одушевленням згодився.

По тім слідувала друга точка дневного порядку: Справоздане віділу „Рускої Ради“ о теперішнім політичнім положенню на Буковині, котре здавав посол Пігуляк. Се справоздане подаємо в цілости на иншій місці сего числа, і зазначаємо тут лише то, що збір вислухав з увагою виводів референта, і одобрив їх численними окликами.

При кінці свого справоздання поставив посол Пігуляк іменем віділу „Рускої Ради“ внесенне, щоби при надходячих виборах до союму поставити в чисто і переважно руских сільських округах а іменно: в Кіцманьскім, Заставнецькім, Вижицькім, Станіськім, Садагурськім і Черновецькім виборчій окрузі руских кандидатів. Се внесенне прийняв збір з одушевленням і грімкими оплесками.

О. Манастирський з Паньської Долини, заявляє, що він Русином-народовцем а не москвофілом, що в будучности буде поступати солідарно з народолюбцями і готовий прийняти кандидатуру, коли буде ся сго піднімати.

На внесенне сов. Ясевичкого рішено передати ведене цілої акції виборчої віділові „Рускої Ради“.

Дальше рішено на внесенне секр. Кобилянського, заложити у всіх 6 виборчих округах повітові комітети, котрі мали би приготувати акцію виборчу в поодиноких округах в порозуміню з віділом „Рускої Ради“. До заложення цих повітових комітетів вибрано на внесенне учит. Д. Пігуляка і о. Манастирського з присутніх на кожній округ 5—10 мужів довірія, котрі перебрали на себе обовязок скликати в своїх повітах ширший круг руских патріотів в цілі заложення повітових комітетів і ведення акції виборчої.

Відтак поставив редактор С. Дашкевич слідуєчї внесення:

Збір мужів довірія, яко заступник в всіх верств і станів руских виборців на Буковині і відпоручників всіх бук. руских виборчих округів рішає:

I. Всі буковинські Русини без різниці стану і віроісповідання становлять один солідарний обоз у всіх національних і політичних справах;

II. Сей руский обоз репрезентує політичне товариство „Руска Рада“ в Чернівцях;

III. Рускі послы, котрі будуть вибрані до буковинського союму, обовязані завязати особний і незалежний руский клуб, котрий заступає в союмі бук. Русь і разом з віділом „Рускої Ради“ стоїть на чолі буковинської Русі.

Всі три внесення прийняв збір одностанно і з великим одушевленням.

Потім забирали поодинокі учасники збору головню-ж селяни слово, щоби висказати свої бажання і жалі.

Т. Адамко, начальник громади Вашківці н/Ч. просить, щоби рускі послы уминали ся в союмі о внесенне примусу нотаріального особливо при дрібніших справах правних і о отворенне суду повітового в Вашківцях н/Ч.

Секр. Кобилянський поручає, щоби поодинокі громади предлагали руским послам свої бажання і скарги.

Ч. госп. Мелничук з Вашківців н/С. домагає ся доконче в імені Русинів серецкого повіту поставлення руского кандидата на серетський виборчий округ.

По данім виясненю председателем збору полищено сю справу Русинам серецкого повіту до рішення.

Ч. селяни Арійчук і Дячан з Шипинець висказують в імені селян кіцманьского округа своє повне довіріє дотеперішньому послови д. Пігулякови і просять, щоби д. Пігуляк знов був поставлений там кандидатом, бо люди его дуже поважають і люблять.

Ч. господар Словський з Кіцмані домагає ся, щоби рускі послы всіма силами старали ся о отворенне рускої гімназії.

Ч. господар Мандрик з Шипинець жадає, щоби так само як посол Пігуляк, і всі другі рускі послы складали щорічні справоздання з своєї діяльності.

Ч. господар П. Геліч з Топорівців жалує ся на дотеперішних послів з садагурского повіту, котрі цілком не дбали о руский нарід і висказує своє задоволенне з поводу того, що тепер поставити ся і на садагурський повіт руского кандидата.

О. Семанюк з Вижиць жадає, щоби „Руска Рада“ скликала ще сего року руске все-народне віче з цілої Буковини, аби сконсолідувати сили буковинської Русі.

На сім закінчив председатель збір о 8 год. вечером, звертаючи увагу зібраних на важність і далекосягність запавших на сьогоднішнім зборі рішень і завзиваючи до солідарности всіх Русинів, бо солідарностию можемо ся добити нашої спільної мети.

Перегляд політичний.

В галицькій союмі поставили рускі послы в біжучій сесії вже більше внесенень, з котрих наводимо слідуєчі: Внесенне посла Січинського, поставлене на засіданю з дня 7. н. ст. марта, котре домагає ся, щоби фонди шкільні з кар за непосилане дїтї до школи були під управою місцевих рад шкільних; два внесення посла Дра Окуневського, поставлені на тім самім засіданю, з котрих одним визнає ся правительству, щоби уже в найближшій будучности предложило рішучо проєкт закона о знесеню патронату церковного а другим жадає ся зміни деяких постанов закона шкільного, дотично платні учителів народних. Внесенне дотикаєчє рівно-ж справ народного шкільництва поставив також посол Січинський, в котрім домагає ся зміни теперішних постанов о закладаню і удержуваню публичних шкіл народних. На засіданю союму з дня 8-го н. ст. марта поставив дальше руский посол Гурник внесенне, щоби знести всі мита дорогові і мостові на дорогах краєвих, а суму теперішних доходів з мита розложити додатками до податків на всіх мешканців. Посол Антонович поставив внесенне о зміну ординації виборчої на засаді безпосередного тайного голосованя, а подібне внесенне поставив також посол Телішевський.

Рада державна зберєся в послідних днях двїтїя на ново і погодить передсєм в першім читаню проєкт реформи податкової. Міністер скарбу д-р Штайнбах бажає, щоби сю справу вже в першім читаню розібрати докладно так, щоби всі партії мали нагоду висказати свій о-суд. Аж відтак прийдуть на дневний порядок комуїкаційні закони для Відня. Проєкти реформи валюги будуть внесені зараз на початку весняної сесії і їх передадуть особній комісії зложеної з 36 членів. В тій сесії наступить заре-раз вибір до постійної комісії закона карного та вибір до делегацій. Надіють ся, що рада державна довершить свою задачу до кінця мая і ще перед зеленими святами розійде ся не довші фе-рїї, и натомисть зїдуть ся делегації.

В справі управильнення валюти поступают наради обох анкет, австрійської і угорської скоро наперед. До тепер не зайшла в сій справі ніяка суперечність межі поглядами обох сих анкет.

Більшість годить ся на те, щоби ввести золоту валюту, а срібло лишити лиш в малій кількості в обігу. Що до монетарної одиниці то одні заявили ся за полишенем реньского, другі же жадають крім того ще заведення пів-реньского, котрий називав би ся „короною“. Вкінці годять ся всі на те, щоби з причин державно-фінансових випустити в обіг і паперові білети, яко державні асигнати, але найбільше на суму 100 мільонів і то в пятах.

В дневниках появили ся знову вісти про дієлюкацію російского войска, котре іде ближе до границі Німеччини і Австрії. Недавно донесли з Підволочиск, що поїзди з войском приїхали з Проскурова, а прускі дневники доносять, що скріплено відділи войскові в Ляпні, Цехо-цінку, Нешаві і Бронлаву при варшавско-то-руньскім шляху і на берегах Висли. Виравді можна сказати, що деякі войска перенесено з середини Росії до західної границі з причини голоду або браку паші, але без сумніву дієлюкація ся має также стратегічне значінє. — Рада міністрів в Петербурзі порішила будувати нові залізничні в губерніях волинській і подільській.

В Букарешті отворено ново-вибраний парламент румунський престолюю бесідою короля Кароля. Король заявив при тім, що веде політику мира і що відносини Румунії до сусідних держав приязні. З того догадують ся, що румунський король пристає на політику, ведену лі-гою мира. Президентом сенату вибраний Юрій Кантакузен, а палати послів ген. Ману. — Лондонська газета „Standard“ містить з Берліна таку сензаційну вість: По послідній промові цїсари німецького хтось зробив замітку цїсареві, щоби в своїм довірію до побіди не забув, що Росію має за плечима. На се мав цїсар відповісти: Росію зітру на порох! Амбасадор російський Шувалов повідомив о сїм царя, а той прикли-кавши німецького амбасадора Швайніца мав ему сказати: Скажіть вашому цїсареві, що коли хоче зачиняти старати Росію на порох, то тоді з найбільшою приятністю вишлю пів мільона войска на границю.

З Софії доносять, що на кілька днів перед убійством Вулковича повідомлено безіменним листом кн. Фердинанда, що вскорі погибне одна з найвірнійших его „креатур“. Князь гадав, що се говорить ся про Стамбулова, і передав ему листа.

На границі чорногорській прийшло між Чорногорцями і Альбанцями до кровавої бійки, при чім застрілено до двайцять Альбанців.

З Бруксєлі доходить вість, що правитель-ство бельгійське має дати почин до міжнародної конвенції проти анархістів.

В Дармштадті, столиці великого княже-ства гесского, помер великий князь гесский Людвиг.

Дописи.

3 України, дня 19/2 1892.

Часопись „Буковина“ дуже зацікавила мене, як своїм чесним прямованням до розновсудження нашого українсько-русского розвою, так і невто-мною роботою на користь нашої батьківщини! Від того бажав би я стати ближе до її стану і де що спитати про життя і побут рідних мені братів Русинів, а рівночасно нагадати де що і про нас.

Читаючи російські часописи, частенько подибуєш звістки про життя Русинів в Австро-Угорщині. Але з тих звісток годі дізнатись про справдішнє життя і стан Русинів-Українців, бо російські часописи в один голос кричать, що буїм то австрійські Русини „забиті, залакані, не мають ніякісьнього права ні в радах держав-них, ні в житю суспільнім. На всіх заставах верховодять Німці та Поляки, не даючи Русинам ні світу ні волі...“

Сум обгортає, читаючи такі невеселі вісти про рідних братів. Відні ми, Україно-Руси! Діди наші сїяли волю, поливаючи землю своєю й во-рожою кровю, а онукам довелось жати замість волю гірку недолю, та поливати ниву хоч не кро-вю, то дрібним кривавими сльозами!..

Так думав я до тих пір, поки не виходив за межу російських часописей. Але зовсім инші думки заворушились від часу, як почав я читати „Буковину“ та „Зорю“. Тут навпаки, виявляєть ся инша річ, як кажуть з'являєть ся „другий бік дукача“:

„Ми Русини, маємо свою пресу в Галичині і на Буковині, де на нашій мові виходить разом 16 газет...“ каже „Зоря“. „Там то і годі то від-був ся головний збір товариства „Руска Бєсїда“, одиваєть ся „Буковина“. А то: „Виділ краєвий росписав конкурс на оригінальні рускі (укра-

інські) драматичні твори". Або: „Загальні збори товариства „Імени Шевченка“ відбудуться там то і тоді то“ і нарешті: „Вечерок рускої міщанської читальні удав ся знаменито“....

Що-ж се таке? Кому йнять віри?

З одного боку: „Забиті, залякані, не мають ніякіснького права“ а з другого — „наша преса“, „товариства“, „братства“, „союзи“, „читальні“ та „видавництва“, що видають книжки в руско-українській мові, починаючи від „Ілюстрованої історії України-Руси“ і кінчаючи популярно науковими та шкільними книжками....

Після сего, здається мені, можна запитати, що мабуть „декому“ бажалося-б, щоб Українці-Русини були „забиті, залякані і т. п.“ Та шкода „забиті“, або „залякані“ нарід, що має свою пресу, „товариства“, „братства“ та „союзи“, затверджені висшими властями і від того маючи всі права і засоби до існування.

Преса є кращим виразом зрілості і самостійного, зрозумілого життя. Де є своя преса, там життя народне і своєрідні ідеї не стоять, а хоч потихеньку ворухаються, та все таки поступують вперед і ширяться поміж народом. Свідком сьому є вечерки в міщанській читальні зі співками та деклямаціями в рідній мові. Вечерки ці ясно показують, що у вас ідея самопізнання розвивається не тільки поміж висшими, а і поміж низшим класом, і може не далеко та година, що вона (т. є. ідея) заванує над всіми Русинами, котрі бажать щастя і добробуту своїй родині!

Відтак російські часописи можна сміливо порівняти до „Ідеального публіциста“, намальованого д. н. В. Самійленком:

Публіцист сей

може написати філішку завзяту...

За плату.

Він скаже, що згола всі порядки лихії...

Чужії.

Що стогне ввесь нарід, тяжким забитий горем...

За морем.

Він біди згадує країв усіх нещасних...

Крім власних.

А спитайте его про свій край, він не задумуючись одвітить: „У нас тихо, мирно і все обстоїть благополучно!“ „Мовчать, бо благоденсткують“, казав покійник Шевченко крізь слюзи.

Тяжка праця, що й казати, вартувати ниву народних святощів від хвижких сусідів, а ще тяжче, коли заведуться знаміж своїх (або похожих на своїх) вовків у овечій шкірі) зрадники, котрі доглядають не добробит народний, а свої власні кишечі! Тільки нічого боятися сих вовків: нарід і скрізь овечу шкіру побачить їх вовчу вдачу і покаже їм відповідне місце... „Сім літ не переставали ми будити наш нарід з духового сну, все накликували его до просвіти, до ясного світла“, каже „Буковина“. А далі додає сумовито, але з певністю: „Та не відстрашить нас малий успіх дотеперішньої праці до дальшого тяжкого мозольного труду на ниві народній...“

„Будити наш нарід...“ „Труд на ниві народній...“

Ці слова глибоко заважають в душу, ворухають серце і наводять то на веселі, то на сумні-пресумні думки. Як подумаєш, що десь то живуть наші рідні брати, котрі

мають спримогу трудитись на своїй ниві та сликати Українско-Руский народ до просвіти і духового відродження, то так легко на душі зробить ся, що й сказати не можна. А як розмілиши, яка то у нас (в Росії) широка нива і скільки на ній роботи, роботи пекучої, чесної праці, маючої право на існування в широкому обшарі і що та нива огорожена від робітників, „китайською стіною“, то аж тіло затремтить, а на груди, неначе хто великий камінь положить.

У вас хоч маленька течія біжить, та все-ж таки в ній чиста водиця, а в нас — гниле, неворушне болото, в смердячій воді котрого невиди ніякого руху, тільки зелені жаби повисовували свої голови та квакають так, що аж у ухах лящить. Життя і духовий розвій маси у нас стоять нерухомо: щоденні клопоти і скарга бідності не виходять за межу „боротьби за кусень хліба“.

Де-ж тут думати про духове відродження, про світло науки голодному, холодному та ще й за „китайською стіною“ мужикови. У нас і просвітителі (звістно які) не гурт то світлі, а бідності і дивуватись нічого.

На кожному ступні ви можете зустріти у нас „просвітителів“, „служачого на „коронній“ службі, маючого „хрест та медалі“, а не знаючого, що діється за цариною его „району“. Наприклад: один з таких „мужів“ побачив, що принесли мені з почти „Буковину“. Він взяв її в руки вертів, вертів, роздивлявся, роздивлявся, та й каже: „а должно быть интересна газетка?“ Откуда вы получаете изъ Киева, или изъ Петербурга?“ Я не знав, що ему і одвітати на таке нетямуще питання, та тільки головою кивнув і подумав, не даром же у „їх“ і поговорка зложена: „не узнал своихъ крестьян“. От вам і „просвіщеніє“ та „прогрес“, про котрі так галасують російські часописи!?

А от вам образок з прогресу низшого класу: недавно лучилось мені бачити „прісміяний формуляр“ одного новобранця; новобранець той мав право „по образованію“ служити у війську тільки 4 роки, значить скінчив сільську школу. Заставили его написати своє прозвіще, а він каже: „я читати не вмію“. А де-ж ти вчив „свідѣтельство“? питаю. „Учив ся та тільки давно ікзамент здав. — і тепер забув...“ От тобі й „образованіє“!...

Трудно перелічити всі вирази нашого лихоліття при теперішніх обставинах.

Нарешті скажу про одне з явищ, котре повіяло на мене тихою радістю. В „свідѣніях“ про гідність новобранців, сливе звідусіль, одібрані такі звістки: „новобранці південних губернь цілком розвинуті, як умственно, так і физично, навпаки північних губернь мало гідні і більш того не грамотні“.

Виходить, що у нас ще й слава Богу! — Відтак ми можемо відповісти нашим непростим опікунам просвітителям словами святого писма: „Врачу, изціли ся сам!“

Бувайте здорові!

Поважаючий Вас

О. В.

Дрібні вісти.

Президент краєвий гр. Паче повернув вже з Відня.

Іменоване. Совітник суду в Сучаві Максим Хлебик іменованний совітником суду в Чернівцях, а судії повітові Ото Зауерквель і Еміль Козуб іменованні совітниками суду в Сучаві.

Комісар повітовий і секретар президиальний д. Відман іменованний правительственным секретарем в VIII-ім ранзі.

На конкурс виставлена в гр. прав. теологічним заведенню науковим в Зарі катедра професора догматики і катехетики з сербським языком викладовим. Плата вносить 1000 зр. з додатком активальним в сумі 250 зр. і п'ятилітніми додатками по 200 зр. Подання належить вносити найдалше до 12-го н. ст. цвітня с. р. на руки гр. прав. єпископа в Зарі. — Далше виставлена на конкурс посада учителя при гімназії в Чернівцях для математики і фізики. Подання належить вносити найдалше до 6-го н. ст. цвітня до буковинської краєвої ради шкільної.

Огні. Дня 1-го марта вибух в Зеленові огонь у господаря Николая Лилкана, при чім згорів дах на хаті і деякі запаси збіжа. Дня 2-го марта згорів в тім самім селі дім Михайла Крижановского wraz з всіми запасами збіжа і знаряддями господарськими.

Лови на медведів. В Чік в Семигороді розмножились були медведі в такій силі, що в білий день заходили до села і нападали людей, аж наконєць власти виділись спонукані зробити на них лови з нагіркою. На ловах убито дійсно двох медведів а одна стара самця утекла. Нагірники пустились за нею і витрили її, але за то мало що не наложили головою. Розлючений звір кинув ся на нагірників, що були узброєні лиш палицями, і був би їх певно роздер, як не то, що на їх щастє з'явив ся якийсь рубач, а побачивши грозичу небезпечність, кинув так зручно сокирою в медведицю, що повалив її відразу на землю а відтак добив.

Ціна збіжа.

В Чернівцях платили дня 10-го марта 1892-го р. за 100 кілограмів найліпшої:

пшениці	10.70—11.00	зл.
жита	9.40—9.50	„
ячменю	7.50—7.75	„
вівса	6.80—7.00	„
ріпаку	11.50—11.75	„
конюшини	54.00—57.00	„
кукурудзи	5.70—5.80	„
гороху	7.25—8.50	„
оковати	18.00—18.50	„

Курс монет

дня 17-го марта 1892-го р.

дукат	5.55—5.65	зл.
рубель папер.	1.19—1.20	„
наполеондор	9.45—9.50	„
100 марок	58.30—58.50	„

DIE LAGE DER GR.-OR. RUTHENEN

in der

Bukowinaer gr.-or. Erzdiöcese.

Zugleich

Antwort auf die „Apologien“ des Bukowinaer gr.-or. Metropolitens Silvester Morariu-Andriewicz. Im Auftrage der weltlichen gr.-or. Mitglieder der Czernowitzer ruthenischen Vereine verfasst von

Silvester Daszkiewicz.

171 сторін великої 8-ки. Ціна 1 зл. 50 кр. За реком. почт. пересилку 15 кр. Замовити можна в редакції „Буковини“ або книгарні Цардінського.

ВАЛЕРІЙ РІТТЕРМАН

магістер фармації
отворив

в Чернівцях при головній улиці ч. 13
Торговлю дрогів, і товарів фарбярських
під „золотим моздїрем“.

Великий склад всіх дотичних товарів,
ріжних красок, олій, бензини; лків, ми-
ла, хірургічних інструментів, товарів ап-
тикарських і всяких інших товарів для
домівства і промислу.

Чай, рум і коняк вирост спроваджені.
Услуга знаменита, ціни найдешевші; за-
мовлення замісцеві виконують ся скоро і
ретельно.

Антоній Табакар і Гаїна,

В ЧЕРНІВЦЯХ, РИНОК.

Торговля коріня, вин і делікатесів

Одинокий склад

і аґентура для Буковини ц. к. фабрики го-
сподарських машин Claytons i- Schuttleworth-a.

Склад товарів з хиньского срібла.

Дуже важна се для Вас і для Ваших дітий хвиля; памятайте-ж, що маєте робити! Не слухайте тих виборців, що з намови, ізза просьби, чи грозьби, або може і за гроші будуть голосувати на дідича Волоха або на якого другого нашого противника, а віддайте свої голоси тільки на того кандидата, котрого Вам предложила тепер „Руска Рада“ і наші сьвітлі мужі довірля. Не кажіть: „Я пішов, куди другі йшли; мій голос і так би був не поміг“. Ні, панове виборці. Чим менше голосів упаде на дідича Волоха, або якого другого нашого противника, тим скорше позбудете ся чужої опіки, що уважає Вас за сліпих, за темних недолітків, над котрими опікуньство добре поплачує. Тому кождий голос, що впаде на нашого кандидата, заявить сьвітови: Ми маємо вже свій розум, свою волю; нам чужих опікунів не треба! Памятайте на се,

панове громада! Не продайте, не зрадьте вашої найважнійшої справи; не кидайте Ваших чесних голосів в болото, не копайте гробу для Вас і Ваших дітей; кождий, що дасть свій голос на нашого противника, зрадить себе, зрадить цілий нарід, на его зрадливий зловний голос зворушать ся в гробах кости наших славних предків, що полягли за нашу волю, за нашу свободу!

Послухайте одже нашого щирого голосу, ступайте разом, як один муж, сьміло в перед і давайте всі ваші голоси на нашого руского кандидата, а тоді прославить ся ваш голос од рода в рід, а діти ваші будуть вас благословити! Тоді наша спільна побіда!

Від виділу політ. товариства „Руска Рада“ в Чернівцях.

Рух виборчий.

В Вашківцях п.ч. відбув ся в неділю, дня 20-го с. м. збір найзнатніших представителів станівського округу виборчого. Всі 73 учасники оголосили однодушно кандидатуру панотця Олександра Манастирського, пароху з Паньської Долини.

В Чернівцях явили ся в понеділок, дня 21-го с. м. представителі громад черновецького виборчого округу у б. посла проф. дра Василя Воляна, висказали ему своє повне вдоволенє з его дотеперішньої посольської діяльності і заявили, що однодушно стоять муть за его вибором.

В вомнатах „Руского Народного Дому“ в Чернівцях відбула ся того самого дня нарада представителів громад садагурського повіту; всі присутні в числі понад 70 душ, між ними двірники і виділові майже всіх громад сего повіту, заявили ся з одушевленням за кандидатуру проф. дра Стефана Стоцького, котрий особисто явив ся на тих зборах, і в довгий промові заявив, що всіх своїх сил доложити, щоб вступити ся все і всюди за права і кривди руского народу, і що щиро буде боронити справи своїх вибірців і взагалі справи хліборобів. В кінці додав, що ставши послом кожного року здасть рахунок перед своїми виборцями з того, що діяло ся в соймі і зачим він сам вступав ся.

З Вижиці пишуть нам, що протопопа о. Кантемир з Ростка обіждає всі села і на розказ митрополита Мораря відбирає присягу від священників, щоб всі голосували на бр. Василька. В однім письмі (автографованім) волосник від консисторії, а в другім німецьким, писаним власною рукою митрополита Мораря, закликає ся всіх священників, щоб сами віддали свій голос на бр. Василька і на вибірців так впливали, щоб волосний дідич Василько був вибраний послом. Помимо такої кілької агітації, веденої навіть головою церкви і его консисторією, заявляють нам селяни вижицького і пугилівського повіту, що їм вже надоїло пословане непрошеного опікуна, волосного дідича, на котрого гіркими слезами плачуть люди навіть з Бергомету, з его власного села, за занодіані їм кривди, і длятого приїхали дуже радісно кандидатуру совітника Володимира Йсєницького, котрий яко начальник суду в Вижиці завжди вступав ся за кривди бідного і угнетеного народу і лишив таким чином по собі в цілих горах найкращу пам'ятку. Маємо повну надію, що наш нарід не дасть ся нікому збаламутити, постоїть за щирим своїм приятелем і добродієм Володимиром Йсєницьким, і не запродасть свою власну справу.

Против бувшого посла з аставнецького повіту Івана Тимінського поставили Волохи кандидатом судію Калитовського. Тут показала ся в іскравім світлі румунізатурська церква. Ті, що так зайло воюють против щирих руских патріотів, прозиваючи їх зайдами і уніятами, поставили тепер сами против православною і родимого Буковинця Івана Тимінського — уніята і Галичанина, аби лише поборювати кандидатуру „Рускої Ради“, і підтримувати руского ренегата против Русина.

Бувший посол кідманського повіту Єротеї Пігудик получив від збору представителів кідманського виборчого округу телеграму, в котрій висказують ему повне довірє і просять, щоб схотів і далі в соймі їх заступати.

В Чернівцях ворохобить руске міщанство Андрій Гелечинський за Мустяцю, найтяжчим ворогом народа руского. Маємо надію, що чесне руске міщанство в сам час скамене ся, вповість службу понизачеві Мустяди, п. Гелечинському і піде згідно з рускою інтелігенцією.

Дописи.

З України.

Ювілей Миколи Лисенка.

10-го (стар.ст.) марця 1892-го р. в Києві знаємі земляки й чужинці, почитателі таланту нашого народного музики й композитора Миколи Виталевича Лисенка обходили муть ювілей 25-літньої літературно-музикальної его діяльності. Перша композиція М. В. Лисенка „Плач Ярославий“ (частина з поеми „Слово о Полку Игоревім“ по перекладу М. А. Максимовича, ціна 50 к.) вийшла в світ року 1867-го. Вже в липці 1868-го р. був дозволений цензурою перший „Збірник українських пісень“, котрих досі видано чотири (1-й — 2 р. 50 к., інші 3 р. 50 к.). Цієї записані з уст народних в різних частих Русі-України; в сіх збірниках обхоплений майже увесь цнлик українського пісно-творчєства і піснї збірника Євдїчка — се друге капітальне і без порівняння богачше виданне, науково оброблене. Тут зібрані з невичерпаного скарбу народнього і евергетичного, сумні, розгортно-широкї як степи, глибокі як море мелодії пісень козацьких, бурлацьких і чумацьких (II, III, IV збіри). Найбільше пісень з побиту — мелодій ліричних — пісень про горе й кохання (II, III, IV), любові й зріду (III, IV).

Найбогачий скарб музичний, зібраний Лисенком, се піснї естетичні (є багато в першій раз записаних), котрі вже губить народна пам'ять. Гармонія сих зібраних Лисенком пісень є щось таке чудове й могутнє й нове сердечної чистоти, чим ми можемо похвалити ся перед всею слов'янщиною й перед другими націями... Лисенко не тільки записав сей богатий народний скарб, занотував ориґінальності української музичної стихії, він подарував земляків власними розкішними композиціями й втворив цілу традицію, організувавши за 25 років багату хорів під власною орудою (управою), вказавши, як слід співати українські піснї. Кому доводилося з України чути, як виконують композиції Лисенка Галичани, сей мусів пробачити, що єсть якась різниця між косяцельно-лімецьким тоном співів галицьких хорів і щиро народною оркестровією хорів Лисенка, де так і чуєш гучи й дужі як хвилі моря, стихійні звуки історичних козацьких пісень, як перебиваєть ся сріблом, злотов весела жвавість жартовливих пісень, як обхоплює серце жалостями сумна сумна тягуча мелодія.

Певне, се прийшлося сказати до слова й просимо Галичан, а найбільше в. шан. Галичанок не ображати ся, бо ми признаємо й поважасмо другі сторони їх вдачі. Лисенко написав три опери: „Чорномор'ї“, „Різдвяна ніч“ і не давно „Тарас Бульба“, котрої ще піде не ставлено, а буде в перший раз відіграна в Москві. Зостання опера є щось знамените, що покриє назавше славою нашого музику, як звісна кантата „Бють пороги“... Тут богатий талант виявив себе так широко, розгорнув ся увесь свій стихійний красі й силі, як ще піде. Се буде окраса нашої штуки.

Перші збірники народніх пісень написані задля одного голосу. Лисенко деякі з їх розіслав на голоси, а ще більше завів у ноти нових і почав видавати „Збірник народніх українських пісень для хору.“ До сего часу вийшло 4 частини, кожна складаєть ся з 10 пісень (ц. 50 к.).

Лисенко перший почав складати до слів Шевченка музику; за їм почали пробувати свої сили і інші композитори. Ліпший збірник Вл. Зеремби, але музика Лисенка без порівняня висча над усякі композиції — головна вага й сила її в народности композиції.

Видано досі три серії (пр I 1—13, пр II 13—26, пр III 27—32), котрі далеко вже розійшли ся, як взагалі все надруковане Лисенком, по Русі-Україні; дуже приємно читати, що і львівський „Боян“ в зостанньому концертї ставив „Бють пороги“ і сольо-композиції нашого поважного музики, що так багато зробив за 25 років своєї діяльності. Крім надрукованих творів велику популярність мають серед земляків і такі недруковані в Росії композиції як „Мені однаково“, „Чи ми ще зійдемо ся знову“ на споми М. П. Др-ву, „Учіте ся брати мої“ і ін. повні великої музичної стійности і патріотичного чуття.

Для дітей Лисенком написано: „Молодощі, збірник танків та веснянок“ присвячений весняні, дівчачі, ділячі, жіночі й мішані. „Коза дєреза“ — ще якась нова (назвишко забув) комедійка для дітей, котрі так втішають і будять любов до народнього в дитячому серці.

Богато видав Лисенко композицій задля фортепіану, на котрому артистично-знаменито грає, найбільше на українські піснї напр. Соло in G, пр I Preluda (Хлопче молодче) пр 2 Sarabanda (По малу малу братику грай) пр 3 Toccata (Пшла мати на село) пр 4 Sarabanda (Сонце пізенько) і т. д. Наш поважаний музика ще в новій силі і ми маємо велику приємність сподівати ся, що він подарує своїх земляків ще не одним великим утвором. Все скомпоноване Лисенком визначаєть ся дужим, народнім блискучо-стихійним талантом, що признала вже давно музикальна критика всіх націй, а також і публіка, серед котрої ймя Лисенка так гарно популярне й видання, котрі розійшли ся так широко, звозили собі місце і там, де українську ідею не тільки не розуміють, але й ворожі їй.

Родом М. В. Лисенко з Полтавщини з давнього козацького роду Лисенків. Там же одбрав він матуру й записав ся в київському університеті на натуральний відділ. Пробувши чотири роки в університеті в найліпші часи рокових надій в Росії в добром товаристві земляків патріотів, Лисенко разом з другими щирими народолюбцями вступив в мирові посередники Київської губ. Тарас нов. після знесення кріпацтва р. 1861 вводив уставні грамоти. Після залишивши урядову службу, осів в Києві, дав приватні лекції на фортепіані організував укр. хори, майже щорічно ставив свої концерти, котрих завше так ждала публіка всіх націй і сердечнє горяче вітала концертанта й его нові композиції. Тепер Лисенко займає урядову посаду інспектора музикальних класів в Київському інституті. На 25-ий ювілей літературно-музикальної діяльності припадає також і 50-літє від роду.

Счасливий і поважний ювілей!

І редакция „Буковини“ сердечно поздравляє високоповажного ювілянта в імени буковинської Русі щиро бажаючи, щоб наш славний музика сьнявав на славу Русі-України довгі й довгі літа!

3. Лужан дістали ми отсі віси, котрі поміщуємо тут без ніякої зміни і без додатку:

Подибане з духовним. По заході сонця і обході коло хати іду принести соли. На дорозі надбаво нашого душпастира Дмитра Дана і як наш звичай скидаю кучму, кажу добрий вечір, але панотець мене в лице тай каже: „тобі була віросла капелюха до голова, ти не скинула капелюха“. Віда моя. Я скидав капелюх, але панотець не уважав, нуж мене буюм, але добродійка кажуть: „ласа, ласа“. А се що за чудо мене надбало, і бють і сьпівають „ласа, ласа“ гадаю я собі. Ну тепер вже в нас в Лужанах не можна виходити вечером, бо то лиш для духовних час тоді ходити.

Василь Мусюк, господар в Лужанах.

Обдарував духовний. Я вдовиця лишила ся, у мене семеро дітей і коло хати 10 пражин города. Діти вже пішли пожежи люди а одну дівчину дала на свою біду до панотця Дмитра Дана в Лужанах в службу. Приходжу до дитини, а панотець мене обома руками трас тай знов трас в лице. Я з того страху не знала кілько того було, але чоловік Василь Спірка там був та нарахував 6 полицників. То було в суботу. В неділю іду я до церкви тай гадаю собі, та удовицю а панотець бють, тай кажу се одній кумі тай другій, що панотець учера мене били, а сегодне службу Богу служать. Ба, се зачули і газди і виходять з церкви і кажуть, не годить ся, аби панотець по 6 полицників давали удовицям нашим, а панотець кажуть: „я була дала лиця трій полечника, я не бояла нікому, най була подала до міністерія“. А до дяка кажуть панотець: „я мала книжка такий, що можна давала 15 буки будь кому чоловіка“.

Катерина Карюк, в Лужанах.

Аби бідного Бог побив! Я бідний чоловік, не маю нічого лиш душу тай трохи здоровля; тим мушу годувати сам себе, жінку тай діти. Маю собі за щасте, що мені Бог намернув чоловіка з Онихай (в селі на Буковині); сватає у мене доньку. Я, кажу, не маю, що дати донці у посазі, хоть би і не віддав доньку за тебе. Він каже: не хочу нічого, лиш ідм до панотця, аби дали метрику, то я ся оженим в нашім селі з вашою донькою. Цемо до панотця просити, аби дали метрику і позволяє, аби було весіле в Онихайбах, але панотець кажуть: „я не була дала мандрига, мусіла туг віддати домца“. Я здумів ся. Та то правда, що не маю коли ходити до церкви, бо разураз коло жидів роблю, але уже мене й не кортить; та то відай панотець: Волох, що так перевернено говорять. Коби Бог дав дочекати великоддя, аби-м чув, як сей панотець будуть наску сьвятити, чи по руски, чи по волоски. Як по волоски, то уже не бути мені у церкві борзо. — І так ми мусіли за волею нашого панотця весіли робити в Лужанах, і прийшли до церкви, аби нам панотець нашу молоду пару звичали. Приносить мій молодий зять пару хліба, курку, одну гуску соли і пів ока горівки — то єсть поклін. Добре, кажуть добродійка, то є поклін від молодого, а де є поклін від молоді? — Я прошу, я благаю аби будуть сам контентні, але де? Кажуть добродійка: „як ти принесеш поклін, то панотець зараз вам діти звінчають, а як ні, то мені до вечера сидіти.“ — А се що за чудо? — То панотець за метрику якось перевернено говорили а добродійка за курку добре. На горівку, кажуть, маєш; а нам нема. Я кажу, та бо жид за горівку зачекає, а тут нема чекани. Нарешті що робити? Іду до Мехлиха тай Мехлиха подарувала мені курку, лиш аби я ся не бавив, бо у неї службу, а треба корови дойти на полудне. Приношу курку, ба курка за мала! Оттак я відійти день збавив, поки панотець курку до нього доби знайшов.

Іван Бедрий в Лужанах.

По згоді нагадав ся. Умер в Лужанах чоловік підлітлого віку Михась Вішійський; трудив ся ковальством; з того ремесла вивчив він двох синів на урядників, один почтовим урядником, а другий у Відню телеграфічним урядником. Умер, треба поховати. Іду я до нашого душпастира і прошу — то був старий чоловік — аби були ласкаві поховати коваля і аби позволили двох сусідних панотців запросити.

бо то був у нас чесний чоловік, тай панотець зо мною ся погодили за 8 зр., а тим чужам казали дати по 5 зр. Ми пішли прилагодити, як то у нас звичай і запершені два панотці вже чекають. Іду я і кажу, що ми уже готові і чужі панотці вже чекають, то-ж аби були ласкаві прийти. Але панотець кажуть: „я за осм лева не була ховала коваля, дала десет лева, то була ішла ховала коваля.“ Я витягаю 10 левів тай дав. Оттак! Чужі панотці мусіли на домашнього чекати тай лиш за половину плати.

Онуфрій Юрійчук в Лужанах.

Товариство „Просьвіта“ у Львові.

Львівське товариство „Просьвіта“ вдало сими днями справоздане з своєї діяльності в році 1891. Зі względu на велику вагу сего найпопулярнішого руско-народного просвітнього товариства в Галичині уважаємо за свій обовязок, подати нашим читателям бодай коротенький витяг з повизшого справоздання:

Всіх засідань виділу відбуло ся в протягу 1891 року 34.

В сім році видано слідуєчі книжки: 1. Люстрований календар за рік 1891; 2. Стінний календар на 1891; 3. О управі господарских рослин; 4. Образи страстий Ісуса Христа; 5. Іван Котляревский, життєписне оповідане; 6. Лікар Ісаак; 7. З життя хліборобів, три етнографічні образки і 8. Люстрований календар на рік 1892.

В протягу року вписало ся до товариства 909 нових звичайних членів; з того селян 489, сьвищенників 87, читальн 58, дяків 46, урядників 41, міщан 36, учителів 34, академиків 25, жєнщин 21, ремісників 17, браєтв церковних 9, учителюв 8, зарібників 6, дітяч 4, жовнарів 4, адвокатів 3, кандидатів адвокатских 3, лісничих 2; виписи 1 артист маляр, 1 артист драматичний, 1 громада, 1 кружок різничий, 1 виділ повтової ради і 1 член сторожі огневої. Почетних членів іменували загальні збори товариства в Тернополі сім осіб, а то: 1. Юліана Романчука, профєсора рускої гімназії і посла до сойму і ради державної; 2. с. Йосифа Заячківського, пароха в Лопатині; 3. Івана Борисковича, властителя реальности в Ужислі; 4. с. Йосифа Витовницького, пароха в Дависові; 5. Михайла Комара, нотаря в Одесі; 6. Василя Чайченка, українського вистателя і 7. Василя Тарновського, властителя більших посілєстий в Кочанівці на Україні.

З діяльності виділу піднести належить особливо заложене нових філій товариства в Самборі, Бродях, Рогатині і Перемисли, а далше уложене нового статуту товариства в напямі просвітньо-економічм, котрий відтак прийняти загальні збори у Львові з дня 25-го Марта 1891 а намісництво затвердило рішенем з дня 18-го серпня 1891. Крім того дбав виділ особливо о збільшене бібліотеки і музею товариства, давав многим читальням, школам, громадам, редакциям, товариствам і поодиноким людям книжочки товариства даром, а виписи уділяв деяким бідним вдовам і ученикам грошеві заемоги.

Приходи товариства вносили в році 1891 загальну суму 9991 зр. 23 кр., з чого на вкладки членські припадає 2396 зр. а з розпродажи книжок 3713 зр. 13 кр.

Розходи вносили: за видавництва 5668 зр. 13 кр., видатки на адміністрацію 2540 зр. 20 кр., лишні видатки 738 зр. 76 кр., так, що лишав ся чистий дохід в сумі 108 зр. 78 кр.

Під зарядом товариства стоять слідуєчі фонди:

1. Фонд стіпендийний Франца Фроца, котрий з кінцем року 1891 вносив 2131 зр. 18 кр.

2. Фонд стіпендийний ім. Тараса Шевченка вносив з кінцем року 1891 суму 2018 зр. 65 кр.

3. Фонд стіпендийний ім. Стефана Качала в сумі 39 зр. 66 кр.

4. Фонд на будову „Дому Просьвіти“ вносив з кінцем того-ж року 558 зр. 47 кр.

5. Фонд на будову руского театру вносив з кінцем року 1890 суму 1272 зр. 14 кр., а до кінця року 1891 зріс до суми 3414 зр. 6 кр.

6. Михайлова премія драматична в висоті 578 зр. 39 кр.

7. Фундація ім. Стефана Дубравського складаюча ся з 2000 зр. в листах заст. банку краєвого і з відсоток в сумі 137 зр. 98 кр.

8. Фонд Леонідів заложений одескими українцями вносить з кінцем року 1891 суму 159 зр. 49 кр.

9. Фонд стіпендийний і памятковий ім. Олександра Огоновського в сумі 281 зр. 26 кр.

Що до руху книжок в згаданім році, то виказує справоздане, що даровано в сім часі виданих товариством книжок 6.727, передано в розпродаж 1571, продано в канцелярії товариства 11.035 а розіслано членам 22.447, не вчисляючи в то книжок дарованих або закуплєних товариством. Розійшло ся отже в сім році 41.780 екземплярів з видавництва товариства.

Маєток товариства в книжках, числячи половину цїни, представляє суму 16.396 зр. 33 кр. вартість книжок розісланих в році 1891 членам за вкладки представляє квоту 3.682 зр. 52 кр. а вартість книжок дарованих квоту 910 зр. 89 кр.

Маєток грошевий вносить поважну суму 32.199 зр. і 21 кр.

Дрібні вісти.

Про поділ православної буков. архієпископії думає наш нарід так само, як і наша православна руска інтелігенція. Ось що пише нам в тім згляді чесний господар І. Віленський з Чункова. Я читав в „Буковині“, каже він, за поділ архієпископії на дві єпископії або поділ буковинської консисторії. І яє такжетої самої гадки, що то би було добре, аби поділено архієпископїю на руску православну і на волоску єпископїю, бо і що-ж нам із того, як тепер є? Наших руских людей і дітей по школах мучать волоским письмом і язиком; по руских церквах, відправляє ся по волоски; в парафіяльних письмах і метриках і в других письмах, ведуть ся записи в румунським письмом і в їх мові. Не уважають на пословицю що „В нашій хаті, наша правда і сила і воля.“

Ми русини повинні мати в нашій державі нашу волю і правду! Але як Бог дасть то може ми будемо мати „свою хату і свою правду.“

І. Віленський.

Чудотворний факір показує тепер у Відні свої штуки і викликає ними велику сенсацию у тих, що на се дивлять ся. Факір сей називає ся Солиман бен Аїса (сина Аїса), єсть родом з Індії, а тілю его здає ся буги дійсно, безпаче, від всяких уколєнь і ударів хоч би й якими остроми предметами. Він вбиває собі острі голки в руки, лице, ніс, уха, язик, гортанку і долоні; бо себе по животі вістрем дуже острої шпіді і не скалчить себе; держить руку над горючим смолоскипом і не попече ся. Віденський профєсор др Мосетіґ проколов ему голкою язик а кров з него не потекла. Солиман, котрий замешкав в Ронахєра, має до 35 літ і любить, видко робити людям несподіванку своїми штуками, щоби їх перепудити. Оногди сів він в реставрації у Ронахєра і нараз вбив собі вилки в око, відтак запхав ніж в язик, а наконець переколов собі голкою ніс. В салі повстав великий переполох, бо всі думали, що то якийсь божевільний; аж тогді зробив ся спокій, коли гості доміглись, що то індійський факір. Загребський профєсор др Цох доказує, що всі штуки чудотворного факіра не є нічим надзвичайним, і лиш в наслідок довголітної виправи та підготовлєни до того діла вже за молоду, ще в дитинячїм віці.

Хвальна Редакція! Покликуєчись на § 19 зак. прас. прошу о принїятє спростованя в найбільшм числі часописи „Буковина“.

Неправда є, як то в ч. 6. „Буковини“ мєли дрібними вістями під „з ромунизаторської фабрики“ сказано, що руска мова в гр. ор. школі народній упосліджена, а рускі діти пересвідчують ся, противно всі народности і віроісповіданя мають в згаданій школі одно і то саме, с. є. рівне право; також є неправда, що пан практикант Costineanu Влас рускі діти до Коломиї не до Снятина волєсь мав висилати. Неправда є, що рускі діти неуміючи по ромунськи до школи не

приймають ся; противно кождий ученик має свою біду, одного або другого языка учить ся. Неправда, що стараніє ся учеників Переца і Поповецкого о приняті їх до школи відказано; ті ученики учалися вправді до школи через три роки, но коли против них виторчено слідство за поновлене злочинство, то они 21. Дек. самі заявили своє виступлене із школи. Вкінці є також неправдою, що гр. прав. школа є школою румунизаторскою.

Чернівці, дня 3-го Марта 1892.

Іоан Литвинюк.
управ. школ.

На се „сиростоване“ відповідаємо коротко ось що:

1. Ученики Перець і Поповецкий виступаючи з правосл. школи дістали свідчення, де з обичаїв мають „vollkommen entsprechend“ а окрім того зазначено на свідченні „haben den Austritt angemeldet.“ отже годі думати що задля злочинства виступили зі школи, тай ще дістали за те „vollkommen entsprechend“ з обичаїв;

2. П. учитель Бевка заявив сам п. учителеви Руснакови, що після его думки „як хто хоче учить ся по руски, то най іде собі до Снятиня та до Коломиї,“ одже не така то дуже правда, що в православній школі рівне право мають Русини з Волохами.

Просвіта в Росії. Після обчислень „Нового Времени“ один університет в Росії припадає на 667,337 квадратних кілометрів краю т. є. на простір так великий як Австро-Угорщина, а на 1 мільон мешканців 152 студентів, з котрих що року кінчить університет 50

Ходяча загадка. В Кишеневі (в Росії) придерзано на улиці 10-літню волохиту-дівчину, котра, кажуть, добре говорить по польски, по французки, по німечки, по італійськи, по румунськи і троха по російськи. На поліції в слідстві зізнала, що походить зі Львова, що тут ходила до шкіл і до пансіонату, що родичі її відтак виїхали до Парижа, там батько умер і мати чернула з нею до Львова. Відки небажком виїхала до Румунії до кривних а в дорозі оставила її на якійсь станції. Подала також, що називає ся Марія Анджеевська.

Виродок. В селі Дупельнику в Росії народила ся дитина, маюча дві голови, три руки, дві ноги і хвіст. Друга голова виходить з правого боку, має одну спільну ліву руку а праву окрему. Так само окрему праву руку має і перша голова при плечі, повисше другої голови; живіт оден а ноги лиш дві. Хвіст єсть звичайні три пальці довгий. Виродок лиш трошка більший від здорової, новонародженої дитини, і важить 8 фунтів. Виродок прийшов на світ не живий. Мати, котра вже має одну дитину, що бігає, числить 25 літ і була зовсім здоровою, аж при злогах і по них занедужала сильно.

Покинув доньку а взяв маму. В Аббації стала ся при кінці сих мясниць цікава подія. Кілька неділь тому назад приїхала там із Сегедину одна богата пані з 17-літною донькою і замешкала в „готелі Стефанія“: мати 37 літня, дуже ще хороша особа, від кількох місяців вдовина, а донька, то сьвіжа, в самім розцвітті квіточки і наречена якогось багатого і молодого чоловіка з Будапешту, котрий в мясниці часто навідував ся до своєї нареченої і її матери. По-

свідного дня мясниць виїхала донька з одною знаменою родиною до Реки, бо мати дуже на то наставляла, а забавивши там день, вернула вечером додому. Яке-ж було її здивоване, коли не застала дома ні матери ні нареченого, лиш писемко від матери на столі, котра їй написала, що виїхала з її нареченим, бо він женить ся з нею; мати давала ще донці в писемі всілякі добрі науки. Відна дівчина мало не згинула з розпучки і аж від розуму відходила, та хто знає, що було би з нею стало ся, як би її знакоми не взяли були її в свою опіку. Они постановили тепер завести біду дівчину, що нараз стратила і матір і нареченого, назад до Сегедину.

Анархістичні свьічки. В біскайській верхівні в Іспанії, на захід від міста Сан Себастьян єсть висока гора Ангоррі а на тій горі єсть слава на всю околицю церков з чудотворним образом Пречистої Діви Марії, званої de Apanazu. Церков та належить до поблизького монастиря і в ній відправляється що року в день 2-го лютого дуже торжественне богослуженне сполучене з відпустом. Сего року дарувала якась пані, звістна із своєї побожності, до чудотворного образу велику свьічку воскову, котра важила аж 30 кілограмів, з просьбою, щоб ту свьічку засьвітити в день 2-го лютого підчас великої служби Божої. На пів години перед службою Божою хотів паламар того дня запалити свьічку, але не міг якось відразу і взяв ся насамперед запалювати другі свьічки та паук. Коли вже в церкві було повно людей, хотів паламар другий раз запалити свьічку, але она знов не хотіла горіти. Паламар сказав о тім священникови в закрестії, а той велів ему ще раз запалювати. Коли свьічка і тепер не хотіла горіти, знеохочений паламар здохнув її з престола, приніс до закрестії і там стали її всі оглядати. Якеж було їх здивоване, коли показали ся, що в середині тої свьічки було повно пороку і два динамітоні патрони. Коли-б так свьічка була займила ся, то розсадила би була цілу церкву і убила кілька сот людей, що як раз під ту пору зійшли ся були на богослуженне. Слідство викаже, чи та пані сама умисно постаралась о таку свьічку, чи її підсунули їй іспанські анархісти.

Заяць в дорозі, то знак не добрий — того досвідчила мабуть найліпше селянка в Австрії долішній, що вертала з міста, де як раз продала була на ярмарку безрогу за 40 зр. Діставши гроші она завязала їх красенько на вузлик в червоній хусточці і пустилась додому. Їй прихотилося їти лугом. А треба знати, що в тамошних сторонах єсть багато диких звірів, котрі без дозволу полюють на дику звірину та заставляють на ню потайком сильця. Іде так она, аж дивить ся, а то заяць, що зловив ся в сильце, так тріпоче ся та не може вирвати ся з него. Жінка урадована тим, бере заяця, виже ему червону хусточку на шию, аби було за що заяця ліпше тримати, іхає его до коша та іде до дому і вже наперед тишить ся, яку радість зробить чоловікови, коли принесе ему такого гостинця. Прийшовши додому, ще й не ввійшла до хати, а вже кличе чоловіка, аби ему показати, що то она ему приносить з міста. Заяць видко лиш чекав на ту хвилю. Ледви жінка розкрила кошак а заяць з червоною хусточкою на шії вже вискочив та далі в ноги на поле. „Ловіть! ловіть!“ —

стала кричати жінка, бо аж тепер пригадала собі, що в червону хусточку завязала всі гроші, що дістала була за безрогу. Та дармо кричала; заяць не оглянув ся, побіг та й пронав на нинішній день. Віда! — подумав собі чоловік; — пронала свиня, пронали гроші, пронав і заяць; того вже за багату нараз. Взяв бука та дав добру пауку жінці, щоб знала, що заяць то не добрий знак не лиш тогди, коли перебіжить дорозу, але хоч би і станув в дорозі.

Забив жінку макогоном і замурував. В Ціляві на Мораві розпочалась онюди судово розправа против халушника Івана Будару, котрий ще в 1889 р. забив свою жінку макогоном а відтак замурував її тіло в припічку. Будар оженив ся був вже старим (тепер має він 62 літ) з молодою дівчиною і був дуже заздрисний. Одного дня явив ся в суді і сказав там, що его жінка проста вітрениця, хотіла би его конче позбутися і грозила ему, що его убіє, а вже кілька разів старала ся его отроїти; він просить для того, аби її арештували. Тересу Будар хотіли тогди арештувати, але її не могли нігде найти; цезла десь була без сліду. Але люде заєдно говорили, що то таки Будар мусів її убити, і то дало причину, що жандармерія не спускала сеї справи з ока і з двох послідних роках пильно за Бударом слідила. Одного разу, коли Будару не було в хаті, зайшов жандарм і зробив ревізію. Уже котів виходити з хати, аж ось прийшло ему на гадку поглянути ще на припічок. Він постукав в ню а почувши якийсь глухий відгомін вярвав цеглу і знайшов під нею поломані людські кости. Коли Будар вернув додому, жандарм его зараз арештував і привів до припічка та показав кости. Будар почав цілий трясати ся і дрозжати та упав аж на землю, відтак признав ся відразу, що убив жінку макогоном, порубав тіло на дрібні кусні і замурував в припічку.

Ціна збіжа.

В Чернівцях платили дня 23-го марта 1892-го р. за 10 кілограмів найліпшої:

пшениці	10.25—10.50	зл.
жита	9.00—9.10	„
ячменю	7.50—7.75	„
вівса	6.80—7.00	„
ріпаку	11.50—11.75	„
конюшини	56.00—60.00	„
кукурудзи	5.75—5.80	„
гороху	7.—8.—	„
овівити	18.00—18.50	„

Курс монет

дня 23-го марта 1892-го р.

дукат	5.57—5.63	зл.
рубель напер.	1.19—1.20	„
наполеондор	9.42—9.47	„
100 марок	58.10—58.30	„

DIE LAGE DER GR.-OR. RUTHENEN

in der

Bukowinaer gr.-or. Erzdiöcese.

Zugleich

Antwort auf die „Apologien“ des Bukowinaer gr.-or. Metropolitens Silvester Morariu-Andriewicz. Im Auftrage der weltlichen gr.-or. Mitglieder der Czernowitzer ruthenischen Vereine verfasst von

Silvester Daszkiewicz.

171 сторін великої 8-ки. Ціна 1 зл. 50 кр. За реком. почт. пересилку 15 кр. Замовити можна в редакції „Буковини“ або книгарні Пардінюго.

ВАЛЕРІЙ РІТТЕРМАН

магістер фармації
отворив

в Чернівцях при головній улиці ч. 13
Торговлю дрогів, і товарів фарбярских
під „золотим моздрем“.

Великий склад всіх дотичних товарів,
ріжних красок, олій, бензини; лків, мила,
хірургічних інструментів, товарів антикарских
і всяких інших товарів для домівства і промислу.

Чай, рум і коняк впрост сироваджені.
Услуга знаменита, ціни найдешевші; замовлення
замісцеві виконують ся скоро і ретельно.

Антоній Табакар і Гаїна,

В ЧЕРНІВЦЯХ, РИНОК.

Торговля коріня, вин і делікатесів

Одинокий склад

і аґентура для Буковини ц. к. фабрики го-
сподарских машин Claytona i- Schuttleworth-a.

Склад товарів з хиньского срібла.

Предплата
ПЛАТНА В ЧЕРНІВЦЯХ
вноситься:
на цілий рік 5 ар. — кр.
" пів року 2 " 50 "
" чверть року 1 " 25 "
для заграниці 5 рублів або
12 франків
Поодинокі числа по 12 кр.
в книгарні Г. Пардінського
в Чернівцях, ринок ч. 10 і
в бюрі газет Л. Горювіча,
ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА.

Виходить що тижня в п'ятницю.

Реданция і Адміністрація „Буковини“ находити ся в Чернівцях (улиця Петровица, ч. 2.), куда всі доноси адресувати належить. — Бюро редакції отворене щодня від 6.—8. години вечером.
Оповіщення і прилоги обчислюють ся по найдешевших цінах.

Ч. 12.

Чернівці, дня 20-го марта (лат. 1-го цвітня) 1892.

Рочник VIII.

Ще кілька щирих слів перед виборами до руских виборців.

За кілька днів, бо вже в слідуєчий понеділок, приступите Ви, чесні **Панове Виборці** з волі нашого руского народу, до вибору соймових послів, що приймають на себе тяжкий обовязок, заступати і боронити в соймі через 6 років всі справи наших хліборобів і наших маломіщан.

Густі хмари підступних людей, ціла тьма мізерних наймитів наших ворогів, що до тепер для свого неситого пановання все і всюди зуміли вихиснувати незрілість і темноту наших хліборобів, обляжуть Вас, **Панове Виборці**, і тепер при сих виборах, та старати муть ся забаламутити Вас солодкими словами і закрити отрую, яку переховують в своїх серцях для нашого народу, котрий раді би для власного хісна держати вічно в духовій неволі, щоб тим способом вигідно без труда і мозольної праці могли і дальше панувати, упивати ся горячим потом нашого бідного народу, та жити ся его живою кровію.

Як ті люті дикі звірі кинуть ся сі наші спільні неситі вороги на наших щирих людей, на наших світлич патріотів, обкинуть тих наших честних мужів перед Вами, **Панове Виборці**, всяким болотом, прозвуть їх зайдами, нехристами та Біг знає, якими злобними словами, щоб лиш унеможливити їх вибір, та накі нути нашому бідному народови на заступників его найбільших ворогів, дідичів Волохів, або яких небудь других панських понихачів. Пізнали наші вороги добре, що лише наші світлі патріоти зможуть звичечити їх не-

людську роботу і стояти в дорозі їх самолюбним забагам.

Коли не вистарчать солодкі слова, коли не вистарчать клевети і брехні, то знайде ся і лакома мамона, то знайдуть ся у сих лукавих юдів-Іскаріотів для Вас і срібники і золото.

Але ми маємо повну надію, що Ви, **Панове Виборці**, не станете зрадниками, Юдами-Іскаріотами свого власного народу, не запродаєте Вашу кров, кров Ваших родин і Ваших дітей за солодкі слова, за марну мамону, не дасьте послуку злобним клеветам і брехням наших спільних ворогів, не злякаєте ся їх видуманих грозьбів, а послухаете голосу власної совісти, послухаете доброї ради щирих і світлич людей вашої крові, та будете як один муж голосувати на тих руских кандидатів, на тих щирих приятелів нашого народу, котрих поставила черновецька „Руска Рада“ і наші мужі довірили на руских послів до буковинського сойму.

Імена тих чесних наших руских кандидатів повторяємо тут ще раз для Вашої відомости, **Панове Виборці**, та благасмо Вас: голосуйте для власного добра, для добра Ваших дітей і для лучшої будучности, для лучшої долі нашого бідного народу, і то:

1. в черновецькій виборчій окрузі: на дра **Василя Воляна** бувшого заступника краевого маршалка, сандарного совітника, директора краевого шпиталю в Чернівцях;

2. в кіцманській виборчій окрузі: на д. **Єротея Пігуляка**, бувшого посла і професора православної висшої школи реальної в Чернівцях;

3. в заставнецькій виборчій окрузі: на д. **Івана Тиміньського**, бувшого посла і фінансового надкомісара в Чернівцях;

4. в садагурській виборчій окрузі: на дра **Стефана Стоцкого**, професора рускої мови і літератури на університеті в Чернівцях;

5. в станівській виборчій окрузі: на панотця **Олександра Манастирського**, православного пароха з Паньської Долини.

6. в виборчій окрузі **Вижниця-Путилів**: на д. **Володимира Ясеницького**, совітника краевого суду в Чернівцях; а

7. в сирецькій виборчій окрузі: на д. **Артурса Малека**, судового адюкта в Сиреті.

Помайдіг одже до доброго спільного народного діла; голосуйте, **Панове Виборці**, сміло і відважно на руского кандидата, покажіть свѣтові, що Ви свободні горожани, що у Вас власна воля і своя сила, а тоді придбаєте собі і цілому рускому народови на Буковині щирих заступників і совістних оборонців: тоді запанує мир і гаразд на буковинській Русі, а за те буде Вам слава во віки!

Дописи.

З України.

Одеса, 21/3. 1892. Вчора тут оповіщено з Києва телеграмою, що ювілей М. В. Лисенка відкладено нарік... Спершу збили бучу, а тепер відкладаєть ся... В Києві, як бачите, не змогли ранійше умовити ся і погодити ся що до дня святкування. Се тим більше сумно, що все одно з деяких міст, де виготовили адреси, подарунки, наспіють на сей день всякі привітання.. Тут відомо, що з Полтави висилають велику статую лірника роботи дуже гарного різьбяр, з Катеринослава адрес... Знаємі з Одеси замість адреси вишлють тільки телеграму. Навіть

Парнель і Ірландія.

Конець.

Старий Гладстон вельми розсердив ся на Парнеля за таку пораду і в промові своїй на вічу в Лидсі не добре обізвав ся про Парнеля. Гладстонова промова примусила Парнелевих поклонників скликати віче у Векефорді. Тут 9-го жовтня 1881 р. Парнель в промові поганьбив уряд, висловив, що уряд не має моральної ваги і впливу в Ірландії і що він Парнель повен віри в світлу будучину ірландського народу. Про похвалки-ж Гладстона Парнель промовив, що вони розлетять ся наче той дим... Але-ж не так стало ся! Ледві минуло три дні як по приказу з Лондона Парнеля арештували і замкнули в тюрму в Дубліні.

Тоді-ж таки позамикали в острог і инчих ірландських діячів-говарнішів Парнеля О'Брієнна, Ділона, О'Келлі і инч. Користуючись з того, що в Ірландії припинено Habeas corpus; маючи на увазі стан незвичайних заходів, уряд не хватив ся судити арештованих; та таки й тямив, що судити їх ні за що; з ґрунту лояльного вони не сходили, певного злочинства жадного не заподіяли і таким чином суд їх виправдить; а до-

бутком того станеть ся лишень пове торжество їх, пове придбання популярности. Гладстон розумів, що уряд его вскочив в велику помилку, він схаменив ся. Почали міркувати: яким би робом полагодили сю помилку, так щоб не вельми нашкодити і авторитету уряду? З одного боку розуміючи свою помилку, Гладстон бачив, що арештоване Парнеля незвичайно обурило Ірландців і може накоїти великої колотнечі; з другого боку він тямив, що публична оцінка в Англії задовольнена арештуванням ірландських національних ватажків. Уряд приміркував собі компроміс з арештованими: на весні р. 1882-го Парнелєві і его товаришам переказав уряд, що він готов випустити їх на волю, аби вони на якийсь короткий час повийздили з Ірландії. Вже-ж так Парнель не пристає до сего компромісу! Небавом в Парижі помер один Парнелів кривий: Парнель попросив ся, щоб его випустили на похорони і давав слово чести, що вернеть ся до острогу. Уряд з великою охотою пустив его, сподіваючись, що він не вернеть ся вже до Ірландії: але й тут помилив ся! Зараз після похорону Парнель вернув ся в тюрму.

Тим часом в парламенті пішли запитання: з якої речі арештовано Парнеля і его товаришів? які вони заподіяли злочинства? чим уряд жоже виправдити вчинки ірландського намісника? як стоїть справа утихомирення Ірландії і т. н.

Уряд устами Гладстона і Гренвіля відповів, що намісника Ірландії вже скинено з посади, замість его постановлено инчого Лорда Спенсера, що Парнель, Ділон і О'Келлі будуть небавом визволені і уряд переглядає справу і о-станніх арештованих.

Дійсне небавом Парнеля випустили на волю і він, торжествуючи побіду правди, вернув ся знов до парламенту, яко заступник. Опріч того Гладстон дав ему обіцянку скасувати в Ірландії політику утисків урядових.

Але замість того уряд видав за згодою парламента новий акт утисків: спонукали до такого его заходу душегубства заподіяні 4 мая, себ то через два дні після визволення Парнеля з тюрми: замордовано статссекретаря ірландського Кавендаша і одного урядника. Певна річ що ні Парнель, ні его партія не причастні були до сего душегубства, але-ж се злочинство задержало знов скасоване в Ірландії незвичайного стану утисків.

Праця Поземельної Ліги і Парнеля одначе не синили ся і нарешті довели таки до того, що Гладстон в березні року 1886 подав до парламенту проекти законів як нової земельної реформи про Ірландію, так і надання Ірландії власного парламента незалежного; а вже-ж се й було-б скасуванням акта унії р. 1800, себ-то винцем тієї праці і роботи національної, яку розви-

в Галичині приготувало „товариство ім. Шевченка“ на сей день свій подарунок — грамоту на почесне членство. Найбільше винний тут Русов, котрий розіслав листи до всіх своїх знайомих, просячи всіх взяти участь в святкуванні, бо ніби то перша композиція Лисенка була надрукована р. 1867-го. Але виявилось, що вона тільки р. 1867-го була написана, а надрукований „Плач Ярославни“ 1873-го р. Перший збірник пісень дозволений цензурою справді р. 1868-го, значить ся 25 літ припадає р. 1893-го.

Вибачте, що я і Вас обманю своєю заміткою, хоч з усього ювілею вийде те, що его святкувати муть двічі, одна частина тепер, друга на той рік, а усе сему сему винні ініціатори празникування.

Помагай Вам Біг, як найліпше перевести вибори. А.

Перегляд політичний.

Анкети скликані в справі у правління валюти до Відня і Пешту вже покінчили свої наради. При закритті анкети валютної в Відні подякував міністер др. Штайнбах в гарячих словах членам комісії за їх труди і пожертвування. Заразом заявив міністер, що наради ці не були лиш чистою формальністю, але що робота ся має на цілі поважне добро Австро-Угорщини.

Комісія шкільна галицького сойму полагодила на своїм засіданні з п'ятниці 18-го н. ст. марта дві важні справи, а то ухвалила поліпшення платні народних учителів і згодила ся одностайно на внесення посила дра Савчака дотично основана рускої гімназії в Коломиї.

В соймі чеським стояли в понеділок 14-го н. ст. марта на порядку деннім угодові проекти поставлені правительством. Наради над сими проектами відбули ся цілком спокійно, а Молодо-Чехи, будучи в меншості, не ставили навіть ніякого внесення: за для того рішено відослати ці проекти до комісії, зложеної з 27 членів. В комісії рішено переведене точок угодових відложити на пізнішє аж поки розирене, яке запанувало з тої причини межі чеським народом, не устане. Так скінчила ся угодова акція в Чехах на ніч.

Після вістей віденьських газет розійшла ся була послідніми днями в Пешті поголоска, що міністер війни Бауер мав уступити, і що на его місце стане міністром війни угорський міністер гонведів бар. Феєрварі. Поголоска ся до тепер не справдила ся.

В Парижі і Петербурзі появилася ся рівночасно політична брошура під заголовком „Наші приятели — наші союзники“ (Nos amis —

чав О'Коннел і як правив Парнел. Здавало ся, що ще кілька днів і над безталанним Зеленим Островом вночі зійде сонце правди і настане день національної самостійності, а потроху і день скасування хоч частини великої аграрної несправедливости. Здавало ся, що довговічний експлуататор і гнобитель ірландського народу, Англія вгамує ся і верне Ірландії хоч частину того, що силоміць заграбувала у неї. Ні! Судило ся схід сего сонця відтяти ще на кілька років! парламент хоч і не великою більшістю голосів (343 проти 313) відкинув Гладстонів проекти. Гладстон розпустив парламент. Нові вибори заступників не сприяли ему; вибори пішли на руку консерваторів. Гладстон мусів покинути стерно уряду, перешло воно в руки консерваторів. Та се однак не змінило ірландської справи: аграрні реформи на користь безземельного народу все потроху рушають; консерватори примушені чинити в аграрних справах те саме, проти чого вони змагали ся підчас керування Гладстона. Що до окремого незалежного парламенту Ірландії, так певно річ, що він не за горами.

Таким чином заходами і великою працею О'Коннел і Парнел Ірландія придбала собі значні політичні і аграрні полегкості: важніша річ в тому, що ліберальна партія в самій Англії, дякуючи праці О'Коннел і Парнел, пришла до

nos albié), котра доказує, що найпізнішє в році 1894 буде війна і мусить скінчити ся тим, що німецька перевага буде зломана. Обі сторони, що будуть в будучій борбі, будуть мусіти вибрати тільки одно з двох рішень, або згинуть, або побідити. Побіда для того не може бути тільки частинна, бо справа розходить ся о те, щоб змінити зовсім инакше цілу карту Європи. Після сеї брошури сили Франції і Росії будуть більші, як їх противників, тому їх надія на побіду більша. На се мусять, каже ся в брошурі далі, уважати всі початкуючі держави, а так само і ті, котрі хотять чогось доробити ся. Між иншими в першій лінії вчисляє автор Данію, котра мусить приступити до француско-російського союзу, а підчас війни перевернути блокаду берегів Німеччини. За те зверне ся й Голштайн і Шлесвік, котрі й забрала Пруси в 1864 році. Сею політичною брошурою дуже урадовали ся в Росії і Франції, але Данія прийняла єї дуже холодно.

За для загальної нужди і голоду в Росії цар не поїде, як звичайно, на весні до Лівадії, до свого замку в Криму, а вишле там лиш свою родину. Се стало ся з тої причини, що розпорядження і средства протиголоду вимагають особистої присутности царя в Петербурзі. Незалежно від сеї постанови подорож царська до Копенгаги на золоте весілля данської родини королівської відбуде ся в своїй часі і то морем на кораблі.

При тім цар не вступить на німецьку землю, отже і не буде нагоди до зїзду з німецьким цісарем. Що цісаря Вільгельма не буде на торжествах в Копенгазі, о тім звіщали з Берліна вже кілька разів. Для того і в Копенгазі не буде стрічи обох царів.

В Берліні наступила кризіс в міністерстві, позаяк міністер просвіти гр. Цедліц подав ся до димісії і цісар прийняв єго димісію. Рівно-ж і канцлер Капріві зложив своє достоїнство пруского президента міністрів. На місце Цедліца іменував цісар міністром просвіти державного секретаря Босого, а президентом міністрів гр. Бото-Айленбургга.

При бюджетовій дебаті італійського парламенту промовляв президент міністрів Рудіні і заявив при кінці своєї бесіди, що війна політика мирна, але будучности не можна відгадати навіть на найближчий рік.

З Болгарії доносять англійські дневники непокоячу вість, що резидент болгарський в Константинополі, Димитров, мав з приказу болгарського правительства заложити протест против видачі морального винуватця убійства Вулковича, Володимира Шлишманова в руки російського конзуляту і виїс просьбу, щоб Порта зажадала назад видачі Шлишманова турецькій поліції. Вагана Порти, щоб вдоволити сим ба-

свідомості, що коли Англія не задовольнить Ірландії, не давши їй незалежний національний парламент, так може досягти того, що Ірландія зовсім відкинеть ся від Англії і стане самостійною, незалежною державою.

Вже-ж як смерть Парнелі стала ся Ірландії величезною шкодою і страгою, але-ж не такою, щоб могла спинити даліше національно-політичне і соціальне визволення Ірландії.

Торік з початку грудня з'явив ся новий орган партії Парнелі The Irish Daily Indep. і з єго знати, що партія ні на один ступінь не збочила з тієї стежки, якою вів єї Парнел. В першому випуску нової часописі оголошено програму партії і на першому місці програма становить безумовну національну автономію (самоуправу) з незалежним парламентом, котрий керувати меть усіма спеціально ірландськими справами видаючи і закони про земельну власність. На приради ірландського парламенту накидати veto могла би тільки корона.

О. Коніський.

жанням Болгарії, може бути причиною до поважної кризи. Після телеграми „Times'у“ походячої з Відня, може убійство Вулковича стати ся причиною до оголошення незалежності в Болгарії.

В Атинах розійшла ся поголоска, що король грецький має гадку зречи ся престолом. О скільки се правда не знати, але самий факт, що такі поголоски утримують ся, доводить о сумнім внутрішнім положенню в Греції.

Дрібні вісти.

Відзначенє. Управитель староства в Сучаві д. Дузікевич отримав титул і характер повітового старости (капітана).

Бранка в місті Чернівцях відбуде ся на днях 9, 11, 12 і 13 н. ст. цвітня. Ставляти ся мають уроджені в роках 1871, 1870 і 1869.

На конкурс розписане місце практиканта канцлярійного при гр. пр. консисторії в Чернівцях з річною платою 400 зр. Убігателям мають виказати ся межі иншими так же знанем рускої, волоскої і німецької мови. Подання належить вносити до консисторії до 28-го н. ст. цвітня.

Іспити кваліфікаційні учителів шкіл народних і виділових розпочинають ся в веснянім терміні сего року дня 20-го мая. Подання о допущенні до сих іспитів належить вносити до дотичної повітової влади шкільної.

На засіданні ради шкільної краєвої з дня 16-го н. ст. марта рішено межі иншим отворити в Круглиці, присілку Барабча, школу філіяльну, розширити деякі школи в новітї радощевцях і серецьких, громаді Сергії і деяким другим уділено завдаток на будову школи, дальше обсаджено деякі місця учителів, особливо в волоскій частині краю і признано деяким учителям додатки службові.

В відставку пішов бар. Ніко Мустяца, бувший совітник домен, завзятий воріс Русинів і головний винуватик всіх тих знаних подій, які зайшли послідніми часами межі волоскими дідачми і президентом краю і спровокали вкінці розв'язане бук. сойму.

З жалю за вусами. У єпископа в Великій Варашині служив виник від параді, Олекса Пастор. Коли, бувало, яка парада, то він уберє ся в стрій мадярський та підкрутить вус по мадярськи, що аж любо. А красний же мав, красний вус! Не давно тому відправив ся він від єпископа і став на службу у якогось барона. Все було би добре, та лиш то було єго нещастє, що він мусів у барона обголити вуси, ту найкрасшу прикрасу свого лица. Відачиско так тим зажурих ся, так засумував, що аж з жалю за вусами — відобрав собі жите вистрілом з револьверу, лишаючи по собі вдовцю і п'ятеро дітний без всякої опіки.

Нафта яко лїк против діфтерити. Недавно читав на засіданні бельгійської академії медичної професор Мазоєн розвідку члена тої-ж академії дра Ляршера з Парижа о ліченню діфтерити нафтою. Вже перед Ляршером захвлювали деякі французські лікарі успішність нафти против згаданої недуги. Сам Лярше лічив 42 недужих на діфтерію нафтою, і з них лишє 2 померло. В 28 случаях уживав Лярше по при полоканє нафтою ще інгаліцій карболової води, як також внутрішню кислоти саліцилової з відваром листя евкалиптусового. В тих 28 случаях не дасть ся на певно означити, яка участь ввиліченню припадає нафті. Після заявленія Ляршера не викликає полоканє горла нафтою ніяких шкідливих наслідків. З 40 недужих, вилічених нафтою, числив один 65, другий 27 а прочі 3 до 15 літ.

Димісія ката. Англійський кат, Яків Беррі, дуже образив ся і в почутю своєї достоїнности — подав ся до димісії. Вийшло бо розпорядженє, що визначений лікар має право означувати, як високо від землі, по відоймленню містка знід деліквента, має висіти тіло. Недавно відбула ся екезеція у в'язниці в Ліверпулі. Кат

Беррі казав зладити шнур на $3\frac{1}{2}$ стопи довготи а лікар Басс означив на 6 стій і 8 цалів довготи. Кат угнував ся: „нехай — каже — і так буде, але сли голова відорве ся під тіла, я нікого більше вішати не буду.“ І показало ся, що досвідчений кат, котрий вже 200 особам закладав шнурок на шию, мав певну слухність. Голова страченця урвала ся, а кат, додержуючи слова, подав ся до димісії. Аби однак не сидіти дурно, задумує виголосити ряд відчитів „фахових“ і видати підручник для своїх товаришів по званю.

Найвірнійший слуга царя Александра III, камерднер Дмитрій Варков, помер послідніми днями. Варков не відступав царя від 10 літ ані на крок і проводив его майже у всіх подорожах за границю. В Берліні і Копенгазі був також при боку царя. Снав звичайно в комнаті притикаючій до царської спальні і не один атентат на царя полишив ся тайною між паном а слугою. Коли підозрівано, що до царської кухні міг закрасти ся якийсь вігільст ізатроїти страви, тоді Варков сам приряджував цареві їду. Був то чоловік величезного росту і дуже відважний.

Женьський лікар. Панна др Баер, іменована міністром Калляем державним лікарем для Босни, інстальовала ся сими днями в Дольній Тузлі і зложила в руки совітника намісництва Вуковича службову присягу. При тім акті були всі урядники а совітник Вукович виголосив бесіду, в котрій підніс вагу женьських лікарів взагалі а для Босни спеціально. Магомеданський муфті (святищенник) з Дольної Тузлі просив, щоби его представити панні Баер і висказав їй свою радість з того, що тепер і магомеданські женьщини будуть могли мати лікарську опіку. Панна Баер єсть дочкою одного чеського броварника. Кінчила школу виділову в Празі, зложила іспит зрілості з гімназії і ходила на університет в Цириху. Докторат зложила в Берні швайцарськ, де відтак аж до свого іменування на лікаря в Тузлі займала ся лікарською практикою.

Як малпи ловлять раків. Малпи на Яві, видко, мають несогрішний смак, коли беруть ся на способи, аби з води добути собі улюблену свою поживу, якийсь рід раків морських, живучих вздовж побережа. Они сідать на беріг, а хвіст пускають у воду. Там рак починає забирати ся до хвоста, думаючи, що се як раз для него добича. Малпа терпеливо зносить щипання рака, поки він не запусить своїх кліщів ліпше в її тіло, тоді відбігає малпа швидко від берега і так довго товче хвостом до землі, поки не розібе рака на дрібні куснички. По тім труді заїдає свій присмак, мясо, з великим апетитом і вдоволенем. У нас, бачите, ловлять медведі хвостом раки а на Яві малпи.

Селянин купив жида. Один селянин звід Рима нова, іменем Маркил, їхав з торгу з Рима нова а приїхавши до свого села, вступив до коршми. Арендар довідавши ся, що Маркил нічо не зорудував в місті, предложив ему, аби купив его самого. „А що хочеш?“ — питає селянин. „Пять срібних“ — відказав жид. Селянин виняв пятаку, дав, а жид сховав. По торзі записи ще й могорич. Десь около 11 год. в ночи іде Маркил домів і забирає жида і то не жартом, але на правду. Позбігали ся жиди, жінки і діти, ратувати арендаря, нічо не помагає, бо Маркил сильний хлоп, повідгучував їх а жида їхав наперед себе. Жид просить, молить, в коршмі повно людей, уймають ся за жидом, жид звертає гроші — нічо не помагає. З тяжкою бідою і по довгих короводах ледви дав ся селянин упросити, що прийняв назад гроші і за те, аби на другий раз жид не робив собі жартів з селян, мусів на свій викуп поставити всім, що там були, добрий могорич.

Війт, що радить ся жінки. В Стар., селі повіта скалатського удав ся тамошний учитель дня 29-го лютого до віята з просьбою о свідокство убожества, котре було потрібне синові учителя до подання о запомогу. Війт чагав ся прибити печатку, а по довгім думаню сказав: „Пійду порадитись жінки!“... Пані війтиха очевидно не уміла порадити своєму достойному чоловікови і свідокство осталося таки непотверджене. Речинець на виносене поданє минув і сін учителя втратив можливість одержання запомоги. Так то

бувають війти, а на тім терплять очевидно не тільки одиниці, але й цілі громади.

Погоду на сю весну і літо ось так заповідають декотрі метеорологи: Від 18-го настане зміна, студінь уступить і зараз потім настане красна веснянна пора, котра з малими перервами потягне ся аж до 10-го мая. (Що зміна від 18-го марта настала, вже потвердила ся). Аж до перших днів цвітня буде погода спокійна, дні теплі і ясні. Відтак настануть дні хмарні і холодні, буде перепадати дощ з снігом а навіть будуть потрохи і морози. Від 24-го цвітня настане знов дуже красна погода, котра потягне ся аж до 10-го або і 15-го мая. Потім настануть знов хмарні дні, часті мраки, дощі і сильні вітри і таке буде ціле літо аж до 5-го серпня. Від того дня настане знов дуже красна погода і потягне ся вже аж до пізньої осені.

Страшна смерть. В Селетині розбивав селянин, Андрій Косманчук, каміне. Нараз вибухла динамітова петарда, підложена під скалу ще минувшіи осені, а набій розірвав вещаєливого на кусні. Петарду заложили робітники парового тартака бар. Цоншера.

Зашнурувала ся на смерть. В Новоселіці віддавав мсцевай жид, Герман Фрош, дочку Бертю. Посходили ся гості, розпочалося весіле, а молода нагло занедужала і по кількох годинах умерла. Візвані лікарі засвідчили, що причиною смерті дівчини була шнурівка, котрою она дуже стиснула ся.

Любчик в — бочці. Стало ся то в Перемішлі. Там собі жие хороша панночка, котра шість днів вимахує голкою, а сего, як Бог приказав, виходить на місто в елегантнім капелюшку. Минувшіи неділі побачив її над вечером герой з шаблею та блискучими тузиками і при острогах, котрого серце наповнилось неким жаром любови, а на доказ того рішив ся послужити панночці за товариша аж до її дому на Засяни. Але панна Мариня завернула була ще давнішню голову майстрині К. так, що він постановив таки на завсідні з нею получитись. Той побачивши войськову асисту при своїй любці, зробив їй поважну вимівку а пану волкові хотів таки „власноручно“ подякувати. Але від чого сприт дівчини? Панна Мариня, шануючи гостинність свого дому, сховала воєка до порожньої бочки. Але пан майстер ведений перечеєм догадав ся, хто в бочці, а щоби его ніхто не посудив о нечестивість, накрив бочку денцем задив, та ще й прибив добре цвяхами. Аж на другий день рано випустила его панна Мариня з бочки, аби покритив ся на власний кошт по такій пригоді.

Плачене податків через почтові каси ощадности. Правительство задумує увести новий спосіб, котрий причинить ся значно до улекшення побирання безпосередних податків. Розходить ся тут о добровільне плачене податків на руки почтових кас щадничих. Директор уряду почтових кас щадничих, совітник двору Вадек, виготовив в тій справі обширне експозе, а міністер торговлі предложив его міністерству скаргу. В тім елябораті просят ся, щоби для кожного поодинокого уряду податкового отворено при почтовій щадниці власне конто. Податники мають одержати право платити безпосередні податки в обороті чековим почтової щадниці на т. з. податкові поквитованя відбору і зложеня грошій (Steuer-Empfangs- und Erlags-Scheine). Ті поквитованя мають инакше трохи виглядати, як дотеперішні, бо на них має означити ся рубрики поодиноких родів податку і рат, які податник кожного часу заплатити. Ті податники, що вже мають чеки почтових щадниць, можуть платити податки тими-ж чеками. Ся нова постанова була би в першій радї великим улекшенем та ощадженем часу і коштів для податників, бо місто іти або їхати до далекого уряду податкового і там чекати в натовпі, аж поки не прийде черга на них платити, могли би заплатити податок при кождім уряді почтовім.

По чім пізнати молочну корову?

Ознаки молочности у коров виступають досить ясно і виразно. Треба лише знати, на що має ся уважати, а майже ніколи не ошукаємо ся в оціненю молочности якоїсь штуки.

Найперше що до верхнього виду: молочна корова представить ся нам делікатною, з маленькою головкою і тонкими гладкими рогами. Корова, що подає на вола, має на собі дуже много лою; велику волячу голову і грубі роги, не буде доброю молочницею. Велике грубе вимя і великі діжки, є також певною ознакою доброї молочности. В вимени вирабляє ся молоко; отже чим більше то вимя, тим більше може корова виробити молока. Вимя мусить бути при тім м'яке і делікатне, а по видоєню молока зовсім силаснути; инакше було би то знаком, що в вимени таким єсть лише много лою і мяса, а така корова не може вже бути доброю на молоко.

Добра молочниця мусить мати рівний а широкий зад і широкі крижі. Чим ширший зад, тим більше буде і вимя. Особливо треба пам'ятати на то, що місце, де витворює ся молоко, сягає троха дальше по за вимя; оно розтягає ся аж в околицю задних стегнів, і то місце означене тим, що шерсть на ній єсть дуже делікатна, та росте до гори. Місце то називають молочним зеркалом. Чим більше і ширше розтягає ся то молочне зеркало по за вименем, тим молочнішою єсть корова.

І по шкірі можна пізнати молочну корову. Чим тонша, делікатніша єсть шкіра а при тім при дотиканю суха, тим молочнішою єсть корова. Воли мають тверду, грубу шкіру. Корова ілоха на молоко має звичайно шкіру волову. Шкіру у корови пробує ся на голодноту і около неї. Корова ситна може мати також тонку і м'яку шкіру, але під тою шкірою зараз домацаємо ся покладу товщезового (лою), а добра молочниця не повинна бути ніколи надто ситною і дуже повною на тілі. Добра молочниця повинна уміти переробити всю пану на молоко; тота, що того не уміє, переробить одну часть пані, при добрій годівлі, на мясо і ліп, а лиш малу часть пані на молоко. Для того то при купні корови на молоко, треба ситної корови вистерігати ся.

Під тонкою шкірою молочниці виступають виразнішіє і кости. Правда, що острокостиста і сухоребра корова свідчити може, що або її зле годовано, або може єсть трохи хора, але виравне око зуміє відрізнити замізеровану або хоровиту худобину від молочної. Молочна корова має крім того кости не надто грубі, а бодай о много більше делікатні, як у вола. У молочній корові жили під черевом, що провадять кров до вимени, повинні бути грубі і добре від шкіри відзначені. Де тих жил добре з під шкіри не видко, або що більше, де їх тяжко навіть домацати ся, тяжко сподівати ся від такої корови много молока.

Дуже важною ознакою молочности у корови, єсть також широка, глибока і довга грудь. Хоч би корова мала всі інші висше вичислені ознаки молочности, а най она має вузку, зашнуровану за передними ногами грудницю, най має плоскі як дошка ребра, то она мало що варта. Она може много їсти, але на молоко не буде з неї великого хісна. Чому-ж то так? В широкий, глибокий, висклепленій грудниці містять ся здорові груди, в котрих вирабляє ся здорова кров і в котрих перетворюють ся соки з пожитої пані. Кріпка отже грудниця, висклеплені, широкі ребра в ширших відступах одно коло другого положені є певною ознакою здоровля і молочности корови.

З того видно як багато єсть ознак молочности у корови. Декотрі з них є найважніші, і на них то треба покладати найбільшу вагу. До найважніших таких ознак належить і на них треба найбільше уважати, щоби корова не була надто ситною, щоби не мала грубої шкіри, широкої, великої голови і жилявого мясистого вимени, така бо корова може бути дуже придатною на заріз, але не буде доброю на молоко.

В справі фондів на пам'ятник для бл. п. Володимира Барвіньського і на стипендію его імені.

Зараз по смерті бл. п. Володимира Барвіньського, незабутного труженника на полі підвигу нашого народу, відозвались численні голоси, щоби на віковичну пам'ять его заслуг, здвигнути на его могилі коштом Земляків відповідний пам'ятник і оснувати стипендію его імені. Датки на ці цілі посипались з-разу щедро, так що до 1-го липня 1888 вносили фонд пам'ятниковий 1241 зр. 40 кр. а фонд стипендійний 1189 зр. 44 кр.

Числячи на дальшу щедрість Земляків, замовив комітет у артиста-різьбярю п. Ст. Левандовського за ціну 2000 зр. величавий бронзовий пам'ятник, котрий мав до двох років стати на місці призначені. Фонд пам'ятниковий вправді не доходив ще умовленої ціни, але комітет надіявся, що в двох роках узбирає 758 зр. і 60 кр. т. е. решту потрібної квоти. Однак так не сталося, бо від 1-го липня 1888 р. до 1-го марта 1892 р. прибуло в користь фонду пам'ятникового всего 321 зр. 80 кр. з чого квоту 214 зр. 60 кр. убирав комітет у Львові, а решта 106 зр. 20 кр. вилнула з добровільних датків з-поза Львова. Отже нині вносить фонд пам'ятниковий 1563 зр. 20 кр., — з чого виплачено після умови контрактної п. Левандовському 1500 зр., а 63 зр. 20 кр. остаєся в касі товариства.

Позаяк пам'ятник викінчений знаходиться в посіданні комітету, а в маю стане вже на місці призначені і тоді решта умовленої квоти 500 зр. виплачена бути мусить, відноситься до всіх Вп. Земляків з просьбою, щоби зновили дальше надсилати датків і при кожній нагоді старались придбати фондів на покриття хибуючої квоти.

Фонд стипендійний вносить до тепер квоту 1404 зр. 18 кр., за котру закуплено листи заставні і зложено в переховок в вертгаймівській касі товариства „Просвіта“.

Датки просимо надсилати через всі редакції наших часописів або просто до комітету на руки п. Володимира Шухевича у Львові, ул. Чернецького ч. 26.

Від комітету завідуючого справами фондів пам'ятника для бл. п. Володимира Барвіньського і стипендій его імені.

Вас. Нагірний, Нат. Вахнянин, Волод. Шухевич.

Рух виборчий.

Ще ніколи при виборах на Буковині не було такої завзятої боротьби як тепер, особливо ж в черновецькій і садагурецькій повіті і в самих Чернівцях. Коби та боротьба вела ся чесно і лояльно, але ж румунізатори не перебирають в средствах, баламутять а нарешті терроризують виборців, розпускають нечувані поголоски, і всіма способами підкопують повагу руських кандидатів. От образець їх поступованя: В неділю, дня 20-го с. м. голосив писар громадський в Бер-

гометі н. с., розуміє ся в порозумінню з бр. Васильком, зібраним по богослуженню коло церкви людям з Бергомету, Лолушної і Черешенки, що „Его Величество, найяснійший монарх, наказали відібрати теперішньому президенту управу краю і віддалити его з управи а в Мігові го-лошено виразно, що „найяснійший монарх наказав вибирати до сойму лише бр. Василька“. Такі вісті розпущено по цілм краю на те, щоб тим способом між виборцями пустити пополах, і ніби то всім показати, яку силу має Василько і всі румунізатори. Дійшло до того, що урядова черновецька газета в числі з 29-го с. м. приневолена була з визшого наказу оновістити, що всі ті поголоски не правдиві, безпідставні, і очевидно лиш на се умисно вдумані, щоб збаламутити людей перед виборами, та що п. президент Гр. Паче лишає ся дальше при кермі правительства. — В такій самій цілі розпустили в Чернівцях вість, що Мустаца, котрого тутешнє правительство усунуло з уряду, обіймає назад свій уряд; тимчасом саме тоді підписано в Відню декрет, що его усуває ся з уряду, або делікатно сказавши, приймає ся его дімісію. А вже ж „Gazeta Bucovinei“ лютить ся що не міра на руський рух виборчий; вона пише, що Русини-Українці розділили Буковину на „дві частини“, та поставили в 6-ох виборчих округах кандидатами самих уніятів. Отсе остатна злоба і лукавство. Хіба-ж Пігуляк, Тиміньський, не православні, а православний священник о. Манастирський — уніят?!

Та що тут дивувати ся Волохам-румунізаторам, коли гірше врага свої діти Русь-матір розпинають. Під покривкою „русского православного збору“ скликаного на четвер, 31-го с. м. до Садагури зібрани ся волоскі папши, панотці Волохи та їх кілька понижачів мужиків і жидів під проводом трох (!) „русских“ панотців православних, щоби против кандидата, поставленого „Рускою Радою“ дра Ст. Стоцького, поставити кандидатом Купеца. Оттак милійший тим православним Русинам панотцям Німець римско-католицької віри, ніж власний брат Русин уніят. Ось вилізало шило з мішка. Коли-б їм ходило о православ'є, то були-б винайшли якось православного Русина, але їм йшло о то, щоб з наказу владики і консисторії всіма силами виступити против кандидата зненавидженої митрополитом і всіма румунізаторами „Рускої Ради“ та всіх руських товариств черновецьких, що сміло виступають против румунізації православної церкви і щиро боронять прав Русинів в православній церкві на Буковині. Панотці Драбиз, Микитович і др. такі „православні“ похвостачі румунізаторів, що так дуже горлали против уніята, воліли-б певно і Турка не то Купеца мати послом, аби лиш не став ним щирий Русин.

Тай з Серетського пишуть нам от що: Не маєте поняття, яку завзяту агітацію розвинули румунізатори в цілм повіті. Агенти румунізації Волохи-попи, котрих понапихано в кожде а кожде село середнього повіту, на приказ консисторії, сего огнища румунізаторського шовінізму, проповідують, закликають і страшать від самого початку й до нині сліпий нарід всякими видумками о унії, Галичині, Польщі і Бог зна-

чим, щоби вибирали лиш їх (румунізаторів-попів) і їх поплечників на виборців. Румунізатори горлають неперестанно, що президент піде собі сьогодні-завтра з краю, а на его місце стане Волох, що др Волян не хоче бути послом, бо зрік ся, що як не буде послом сини митрополіти, то православна церква пропаде і т. д., і т. д. без кінця і міри. До того закликають різні агітатори людей до безпам'яття й ріжними обіцянками, погрозами а що найважнійше грішми здобувають собі темний нарід, що тут ще нічо й не смить о своїх правах, о просвіті, читальнях, не годни розуміти, хто ему брат, а хто собі рад.

Тий превеликий загорілости деяких румунізаторів треба завдячити, що на виборців до Чернівців вийшли люди противні румунізаторській олігархії, як в Терешанах, Превороках, вижних Станівцях і Глібоці, де скрайний фанатизм таких попів як: Лупія й архиволохів Грабовича та Тарнавського, розлютив Німців, Жидів і кількох Русинів.

Найшасливійший повіт станівський: там кандидатів як гробів по дощі: є Русин о. Манастирський, є Волох Флордор дідич, є Німець Помпе, нарешті і Вірменин Капрі; а православна консисторія і владики, думає, за православним священником Манастирським? Де-ж се може бути? Таке він Русин, то-ж в їх очах вже він уніят, хоть православний священник!

В Чернівцях скликає „Руска Рада“ міщанство руске на нараду в справах вибору з міста Черновець на неділю, 3-го квітня о 6-ій годині вечером до „Руского Народного Дому“. Чей удасть ся врозумити руске міщанство, щоб на найзавзятішого ворога всего, що руске, на бр. Мустацу не пав ані один руський голос.

Ціна збіжа.

В Чернівцях платили дня 31-го марта 1892-го р. за 100 кілограмів найліпшої:

пшениці	10.— — 10.25 зл.
жита	8.75 — 9.— „
ячменю	7.50 — 7.75 „
вівса	6.70 — 6.90 „
ріпаку	11.50 — 11.75 „
конюшини	58.00 — 61.00 „
кукурудзи	5.60 — 5.65 „
гороху	7.— — 8.— „
оковити	17.50 — 18.00 „

Курс монет

дня 31-го марта 1892-го р.

дукат	5.55 — 5.63 зл.
рубель папер.	1.19 — 1.20 „
наполеондор	9.39 — 9.44 „
100 марок	58.00 — 58.15 „

DIE LAGE DER GR.-OR. RUTHENEN
in der
Bukowinaer gr.-or. Erzdiöcese.
Zugleich
Antwort auf die „Apologien“ des Bukowinaer
gr.-or. Metropolitens Silvester Morariu-Andriewicz.
Im Auftrage der weltlichen gr.-or. Mitglieder
der Czernowitzerruthenischen Vereine verfasst von
Silvester Daszkiewicz.
171 сторін великої 8-ки. Ціна 1 зл. 50 кр. За-
реком. почт. пересилку 15 кр. Замовити можна
в редакції „Буковини“ або книгарні Пардінського.

ВАЛЕРІЙ РІТТЕРМАН
магістер фармації
отворив
в Чернівцях при головній улиці ч. 13
Торговлю дрогів, і товарів фарбарських
під „золотим моздрем“.
Великий склад всіх дотичних товарів,
ріжних красок, олій, бензини; ліків, мь-
ла, хірургічних інструментів, товарів ан-
тикарських і всяких інших товарів для
домівства і промислу.
Чай, рум і коняк вирост сироваджені.
Услуга знаменита, ціни найдешевші; за-
мовлення замісцеві виконують ся скоро і
ретельно.

Антоній Табакар і Гаїна,
В ЧЕРНІВЦЯХ, РИНОК.
Торговля коріня, вин і делікатесів
Одинокий склад
і агентура для Буковини п. к. фабрики го-
сподарських машин Claytona i- Schuttleworth-a.
Склад товарів з хинського срібла.

Предплата
ПЛАТНА В ЧЕРНІВЦЯХ
виписує:

на цілий рік 5 ар. — кр.
„ пів року 2 „ 50 „
„ чверть року 1 „ 25 „
для заграниччя 5 рублів або
12 франків

Поодинокі числа по 12 кр.
в книгарні Г. Пардінського
в Чернівцях, ринок ч. 10 і
в бюрі газет Л. Горюнова,
ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА.

Виходить що тижня в п'ятницю.

Редакция і Адміністрація „Буковини“ знаходяться в Чернівцях (улиця Петровича, ч. 2.), куда всі дописи адресувати належить. — Бюро редакції отворене щодня від 6.—8. години вечером.

Оповідення і прилоги обчислюють ся по найдешевших цінах.

Ч. 13.

Чернівці, дня 27-го марта (лат. 8-го цвітня) 1892.

Рочник VIII.

По виборах.

Вибори послів до буковинського сойму з виборчих округів сільських громад вже покінчені.

По довгих заходах і тяжкій борбі здобули Русини одного посла більше, і то: із садагурского виборчого округу, де до тепер панував звисний бр. Мустаца.

Сей малий здобуток мусить кождий святий патріот повитати яко вірадиний факт, бо-ж сей факт свідчить безперечно найлучше о тім, що буковинська Русь поступає в перед в розвою свого політичного життя. Але все-ж таки годі ще сказати, що при сих виборах пошановано права буковинських Русинів, або бодай не заподіяно Русинам разячої кривди. Противно, на превелику шкоду буковинських Русинів, ба навіть на шкоду природного мирного розвою нашого краю і на шкоду нашої держави, укорочено і при сих виборах в разячий спосіб права буковинських Русинів, бо накинено в чисто руских виборчих округах: Вижниця-Путилів і Станівці на заступників чужих людей, що цілком не завдавали собі праці, пізнати теперішній стан нашого народу, пізнати его природні прикмети, пізнати его добрі і злі сторони; накинено в тих чисто руских виборчих округах нашим селянам на заступників таких людей, що до тепер не завдавали і певно далше не завдадуть собі праці, щоби пізнати природні способи, якими можна би здвинути наш всіма занедбаний і уносліджений нарід; накинено в тих чисто руских округах нашим селянам на заступників таких

людей, що не мають ні відповідного знання, ні доброї і щирої волі до того, щоби застановити ся над способами, якими би можна бодай приблизити сей наш бідний нарід до того стану, щоби і він міг користати з запоручених конституцією прав і тим способом зрівнати ся з другими щасливішими народами нашої держави. А що ще гірше, накинено в тих чисто руских округах виборчих нашим селянам таких послів, що яко дідичі мають свої кастові інтереси, котрі противні інтересам наших селян, для того то сі послі і при найліпшій волі не будуть могли совістно заступати справи виключно селянські своїх виборчих округів, та для того і не зможуть відповісти переважним посольським обовязкам взглядом своїх виборців.

Ми вже не раз заявили на сім місці цілому світові переконання і засади наших святих патріотів, котрим ми яко їх орган служимо; ми вже не раз сказали на сім місці, що святіші наші патріоти, яко природні заступники свого руского народу, не є ворогами других народів, не є ворогами ні Волохів, ні Поляків, та цілком не бажають обмежати приналежні другим народам права, а противно на підставі справедливої конституційної засади: „рівне право для всіх“ — стараються придбати для свого народу лише те, що ему після божих і людських прав належить ся.

Тільки справедливе і совісне поступоване тих чинників, що кермують долею народів, одже тільки справедлива і совісна праця правительства і заступників народів зможе в мирний спосіб, без проливу крови і завзятої боротьби, спрово-

вадити для всіх народів пожадане справедливе мирне суспільне пожитє, зможе спровоадити справедливі суспільні порядки, зможе спровоадити пожаданий загальний добробит, пожаданий суспільний лад, яким тішити ся вже від давного часу межі всіма державами безперечно найщасливіша Швайцарія.

Поки правительства і більшість народних заступників буде як до тепер опирати ся на застарілих, в новітнім світі вже пережатих засадах упривілейованих станів, поки чоловік буде після тих застарілих засад починати ся від баронів і графів, а велика маса народів вважати ся буде лише яко потрібний інвентар панських послугачів, або яко бездушна худоба, котру в разі потреби можна сміло повести на поживу армат і багнетів, доти справедливість позістане лише чистою фразою, доти неможливі будуть справедливі суспільні порядки, доти неможливе буде щасливе суспільне пожитє, доти позістануть всі сойми і другі парламенти лише публичними аренами для попису голословники фразами, дорогою забавою для зарозумілих мудрагелів, збором самолюбних інтригантів, доти буде марно пропадати, або лучше сказати, піде в болото більша часть людської праці, більша часть мольного людського поту, більша часть дорогої людської крови.

Найбільша провинна спадає в тім згляді на правительства, котрих оплачують і піддержують своїм потом і своєю кровію всі горожани для загального добра цілої держави, а не тільки для вигідного, безчинного життя упривілейованих клас. Для того то повинно правительтво стояти по над

СНИ.

Гість.

Якось я був дуже щасливий. На серці в мене було весело, легко та ясно, як тихого погожого літнього дня. Солодке почутє істинни розливалось по всьому тілу, немов та живуща цілюща вода. Щастє світило ся в очах, брєніло в голосі, відбивало ся в кожному рухові.

Я сміяв ся щиро, радісно; усе мене тішило: і чудовий травневий день, і яра зелень садка, і далекий сьів, що долітав з поля, і брєнькіт коси на близькій сіножаті.

Настав вечір, але щастє не кидало мене, а тільки ніби набрало більше поезії, тонкості й легкості. Я відчинив вікно з свого покою в садок. І до мене заглянуло темне гілля каштана, а пахощі жасмина, що ріс під вікном, легким струмком ринули до покою. У садку тьохкав соловейко. Його сьів чарівний так і брєнів, так і дунав чистим щастєм, натхненем небесним. Я сидів край вікна, слухав сьів і вивав ся солодким подихом ночі й саду. Серце мое примирало від щастя; за плечима виростали крила мрії рожевої, і я летів далеко, високо високо в гору до ясных зірок. Підо мною все зливалось в темний сутїня, і садок, і лїс, і поле — усе

усе. Самий по сьів соловія було чути, бо він перейняв усю просторїнь між небом і землею.

Цізно, дуже цізно я лїг спати: Я засипав, а щастє вкривало мене своїми крилами, і місяць бачив, як радісна усмішка грала на моїх устах. Коли се перед мене встала темна людська постать. Сіра шата тихо, тихо маяла під подихом весняного вітерця, що стихесенька подихав у розчинене вікно. Чорні гарні кучері спадали на думне чоло, тонкі та рівні брови були трохи зсунені, уста міцно стуглені, очі дивили ся суворо а zarazом і жалібно, усе обличчє світило ся якимсь чудовим сьйвом; се не було сьйво місяця, бо місяць вже не зазірав у мое вікно. Здивований споглядав я на свого гостя, а він дивив ся на мене, пильно приглядаючи ся мені в очі. За плечима в его тремтіли великі дужі крила. Надокола панувала тиша, глибока тиша: навіть соловейко і вітерець мовчали. — „Уставай!“ забрєнів чистий дзвінкий, як срібло, і горстий, немов тая криця, голос. „Уставай! ходім!“ Я підвів ся на ліжку. Тепла та дужа рука гостя обвила мою кибить і ми тихо вилїнули з вікна, зняли ся над садком і полетіли швидко-швидко, аж мені заморочила ся голова, і я заплющив очі.

Коли я знов подивив ся, ми стояли на землі. Я глянув надокола. Ми були в хаті. Там було темно-темно. Сліпий каганець світив якось злиденно, по всенькій хаті хмарою стояв дим тютюну. Було й гаряче і душно. За хвилину,

коли очі мої звикли до темряви, що панувала тут, я міг роздивитись: понурі стїни, підслїпуваті вікна з заложеними шибками, брудні столи й стільці, бочки з горілкою та склянки зеленого скла. Люди були на піднятку, обличчя червоні спотїлі, волосє розкуйовдане.

„Чи бачиш?“ запитав у мене дзвінкий голос. О, я бачив, добре бачив сі змарнілі змучені види, сі пияні напів звирячі погляди, запалі перса, подерті сїряки! З кождої дїрки благих сїрячин визирали злидні тяжкої довічни. Відота й темрява дивили ся очима пияної юрби. На змарнілих обличчях немов літерами Вальтасаровими виведено було всі злі пригоди життя загнїченого, пригнобленого тяжкою невдячною роботою, злою природою й багатьма ще иншими лихими обставинами. Поренані губи ніби казали, що крім кенського висїяного хлїба, бараболї, та злиденного кулішу вони мало що й бачили. Покручені, чорні зморщені руки свідчили про тяжку працю коло вбогої землі, працю, що зодягає весь світ, починаючи з сїдського писаря, але не може нагодувати малих діток свого газди.

Сї руки підносили часами до рота порції з горілкою. Вона розлискувала ся в тремтячих руках, текла по чорних зашкоруєлих пальцях і патьоками лила ся на стіл.

Се не горілка текла, ні — се текли сльози бідних жінок, матірок, дрібних голодних діточок, се текли гіркі мужичі сльози.

всіма партіями, повинно стояти на сторожі конституційної засади: „рівне право для всіх“, повинно щиро і совістно старати ся о природний розвій всіх народів, повинно придавати шкідливі другим і для того несправедливі забаги неситих людей, забаги агресивних народів, а всіма силами підпомагати розвій слабших народів; бо-ж державний організм тільки тоді може бути здоровий і сильний, коли всі его складові частини зможуть природно розвинути свою силу. Тільки щасливе суспільне проживання поодиноких народів може забезпечити загальний мир, може забезпечити щасливе і сильне пановане поодиноким державам.

До таких справедливих суспільних порядків, яко до найвишого людського ідеалу стремить тепер ціла людськість, і не спинить се правдиво людське стремління ніяка брутальна сила.

Під такими тяжкими політичними і суспільними обставинами вступають ново вибрані рускі послы до буковинського сойму, котрий в дотеперішнім своїм складі був для Русинів тим більше некорисним, що до тепер ні один Русин не засідав в краєвій виділі, ні один Русин не засідав в краєвій шкільній раді.

Буде одже се найважнішою задачею наших руских послів, постарати ся о те, щоби Русини мали свого заступника і в краєвій виділі і в краєвій шкільній раді, бо ми лише через просьвіту і здорові громадські порядки зможемо дивинути наш нарід, а до сего потреба власної контролі і в краєвій виділі і в краєвій шкільній раді.

Витаючи одже ново вибраних наших послів щиро і сердечно, кличемо з цілого серця: Помагай Біг до доброго діла!

Вибрані послы.

З виборів в сільських округах, дня 4-го н. ст. квітня, вийшли отсі послы:

1. В черновецькій окрузі вибраний дотеперішній заступник сего округу **Русин, др. Василь Волян** 59 голосами. Противний кандидат Волох Василь Морар дістав 22 голоси. Один виборець зложив при комісії 50 зр., котрими хотіла підкупити его Морарева партія і віддав свій голос

на Воляна. Взагалі в тім окрузі багато було підкупства, але і се нічо не помогло противникам.

2. В садагурській окрузі вибраний **Русин, др. Степан Смаль-Стоцкий** 65 голосами. Противник, начальник суду в Садагурі, п. Купец получив помимо найзавзятішої агітації лише 35 голосів. З того повіту був перше вибраний звістний бр. Мустяца.

3. В Кіцмани вибраний наново **Русин, п. Єротей Пігулак** 88 голосами. 4 голоси пали на Григорія Кунчанка, котрий затулював тих 4-ох людей тим, що виходить їм ліс у Відню.

4. В Заставній вибраний наново всіма голосами (95) **Русин п. Іван Тиміньский**. Противник п. судія Калитовский зрік ся завчасу кандидатури, а поставлений „руськими“ панотціями на приказ владики кандидатом мужик Калитюк сам віддав свій голос на кандидата „Рускої Ради“.

5. В чисто рускій окрузі Вишня-Путилів вибраний знов 79 голосами Волох дідич бр. Василько. 5 виборців видали, що се не вибір а радше іронія вибору, відтинувши ся від голосованя і так кандидат „Рускої Ради“, п. Волод. Ясеницький не дістав на жаль ані одного голосу.

6. В переважно волоській окрузі сторожинецькій вибраний дідич Волох Юрій Флондор.

7. В чисто рускій окрузі станівській вийшов Вірменин дідич бр. Капрі 52 голосами. Волох дідич п. Олександр Флондор дістав 26 голосів, а кандидат „Рускої Ради“ в послідній хвилі відступив від кандидатури на річ п. Капрі. Гл. зрештою: Допись.

8. В волоській окрузі Радівській вийшов одноголосно адюнкт суд. п. Іларій Ончуль, Волох.

9. В частині рускій окрузі середній вибраний б. дідич Волох бр. Євдокій Гормузакій. Кандидат „Рускої Ради“ адюнкт суд. п. Артур Малек не дістав голосів.

10. В окрузі волоській Сучава вибраний дідич Волох Яко Зотта.

11. В окрузі волоській Усте-Гумори-Солька вибраний дідич Волох бр. Віктор Сирча.

12. В окрузі волоській Кімполунґ вибраний начальник суду Волох п. Федор Стефанілі (до недавна ще Стефанюк!) 49 голосами против радника правительства п. Осипа Кохановського, що дістав 30 голосів.

Взагалі на Буковині ще доси ніколи не було такої завзятої боротьби виборчої. Особливо-ж в трох повітах, в двох руских а одним волоським докладали Волохи всіх своїх сил, сипали гріними що не міра, полахали людей різними фальшивими поголосками, аби пересадити своїх кандидатів, та лиш в одному Кімполунґу се їм удало ся; за те Русини др. Волян і др. Стоцкий побідили волоських кандидатів.

В четвер, дня 7-го с. м. відбули ся вибори з міст і тут вибрано:

13. і 14. В Чернівцях Антона Кохановського 1324, дра Осипа Ротта 1190 голосами; тих підпірала также „Руска Рада“. Противні кандидати: звістний бр. Мустяца дістав 553 а Формунд 441 голосів.

15. В Сучаві одноголосно заступника прокуратора Ціргофера.

16. В Радівцях бурмістри Гібша, а

17. в Сереті Войнаровича.

Того самого дня відбули ся также вибори в палаті торговельній і тут вибрано:

18. і 19. Давида Тіттинґера і Кона.

Послы з міст і з палати торговельної, разом 7, зачисляють ся до Німців-лібералів. Тая партія зискала одно місце, котре стратили Волохи. В сільських округах вийшло 4 Русини, одже Русини зискали одно місце; 7 Волохів (в давній силі), і 1 Вірменин. В попереднім соймі відношене в сільських округах було таке, що Волохи мали 7 заступників, Русини 3 а 2 були правительственні. Тепер правительственных послів нема.

Дописи.

З Станівців.

Одного вибрали, а другого по руках носили. З Станівців пишуть нам: Настала важна днина 4-го цвітня. Вже о 7. годині рано ходили виборці товпами перед судовим будинком і з зажурием лицем дивили ся один на другого, бо чули, що буде велика боротьба. Наш кандидат о. Манастирський приїхавши wraz з п. Жуковским і о. прот. Хариновичом, замішав ся поміжи виборців і старав ся ситуацію визнати. Але Боже, що за гіркий досвід! Той сам нарід, котрого 73 представителі ему в Вашківцях 20-го марта „Осаяна“ кричали, він стискав плечима і видали округ себе розличних сторожів закону, зітхнув гірко і сказав: „Раді-бим, панотчику, та що, коли...“ Тоді наш кандидат также стиснув плечима і сказав, що уважає того кандидата за нещасливого, котрий би ся народова набивав, віддав характерному хоти полякови п. Жуковскому і нашим своїм прихильникам свободу голосу, подякував, видали, що дарма против води плисти і пішов собі до гостеприймного о. Оробка, де і пробував під час вибору, не давши свого голосу на нікого. При самім виборі вибраний зістав п. барон Капрі 52-ма голосами против 26 голосів, котрі унали на п. Флондора. Запрошено также, щоби кречність доказати і нашою

Громада співала, Вони співали:

Не я паний, не я паний
Горілочка пана

Співали напружаючись якось цмогами, ніби десь видаючи слова пісні; знати було, що співало ся не для того, що було весело, а просто, щоб здавало ся весело, щоб хоч на хвилину забути невсипуще лихо, щоб хоч на одну мить затлумити гризоту злиднів, задурманити собі голову. Але лихо не лягло ся пісні, не тонуло ся в горілянці; воно ще дужче стисало пані груди. Горе та туга залягли густим туманом у повітрі. Той туман покрив собою все і людей і світло каганця, і брязкіт склянок, і паний спів, і дзеленькіт грошей, що жил-шикар лічив зігнувши ся за шинквасом. Тихий але доносний брязкіт шісток та десятків був гідним супроводом пісні. Кожна шістка, кожна десятка мала розказати свою пригоду, і кожна пригода була одна-одною сумніша, безнадійніша. Сей аккомпанімент був ще страшніший від того співу й теї всеї картини. Тремтять світлом червоними плямами перебігало по заржавілих мідяках. Мені здавало ся, що се тремтять плями крови.

З жахом заплющив я очі й принав до свого поводаря. Міцно обхонив він мене, і ми хутко поминули в безкрайому просторі, утікаючи від страшного співу.

„Не я паний, не я паний...“ у неспілі спадало за нами...

Коли я прокинувся, сонце було височенько. Ясний погожий день люблязко всміхавсь у моє

віконце. У гайку сусідньому кувала зозуля. Усе було таке радісне, веселе. . .

II.

Корабель.

По бурхливому морю пливе корабель. Круг його виють, стогнуть хвилі й бють у міцні боки; над морем залягли тумани густі; небо вкрили темні хмари, вітер склигить як шакал голодний і свище в безкрайому просторі. Кризь вітер, туман і хвилю супротивну пливе корабель. Гнуть ся його тонкі, але міцні щогли, трипочуть ся на їх подерті вітрила, а він усе простує.

З корабля лунають перемішані гуки. Там і чудові свіливи, і проклопи, і пісня переможця, і стогін подоланих. Часом знов голосний поклик тлумить вітер і перекочуєть ся по розлютованих хвилях. На чардакові корабля кишать горяча бійка, щипивши ся в боротьбі посатаніли люди й качають ся долі. Яка мішанина лиць, яка мішанина мови!

На щоглах та ристунках кишать люди: хто співав, хто ретельне працює коло ратовання снасти, хто божевільними очима дивить ся в просторінь, хто з рознуки ламає руки, а той знов заплющив очі кидаєть ся в чорну безодню.

На щонайвисшій щоглі, на самому вершечку сидить чоловік. Його волоссем грає вітер. Він тримає в руці великий світоч і вимахує ним. Тремтять червоне полумя освічує весь корабель і щогли, і снасти, і ще одну купку людей. Односердно стоить сей гурт, нога з ногою, плече з

плечем; дужими, хоч стомленими руками тримають вони стерно корабельне; по чолі великими краплями котить ся кривавий піт, на блідих обличчях знати печаль і гнітю.

Се керманічі корабля. Дужими голосами співвають вони пісню чарівну, очі їхні дивлять ся в гору туди, де пала-мигять їхня зірка проводар. Не гасне ясна зоря, не можуть її затьмити ворожі хмари; але вона золотий промінь з високої гори на корабель і відбиваєть ся надією в натхнених очах.

Пливе корабель; ревуть хвилі, лютує вітер, але керманічі твердо керують за допомогою ясної зірки до певної мети туди за густі тумани у вічне царство світла, сийна і тепла.

Часом який божевільний вириваєть ся з страшною юрби перебігців та кидаєть ся з ножем на керманічів. Ллеть ся горяча кров на поміст... Тоді його відіхнено знов у гурт божевільних, а шерг керманічів стає ще тіснійш, місце-ж загубленого зймає оден з тих, що з снасти виглядають жадану мету.

І знову твердо простує корабель, і знову ллеть ся потужна пісня, і далі кишать шалений бій та відказує йому з чорної страшною нетри корабля стогін мордованих і брязкіт кайданів. Лютує море, гуде вітер, світить пала ясна зоря....

Що се за корабель? куди він пливе? Хто ним керує? Ти знаєш, читальнику. Чи-ж хутко дійде він до своєї мети? Того вже ніхто не знає на світі.

Михайло Обачний.

о. Манастирського до банкету і відіслав ся він, але на раду своїх прихильників явив ся, щоби і свої добрі желання висказати. Було тут чувати много тоаств, як звикло то при паньським слої йде: на нового посла (о. Харинович), на обох старостів (п. бр. Капрі), на нашого найяснійшого монарху (о. Купчанко), котрий бесідник поставив паралелю меж російським царем, а нашим милым цісарем, аби доказати, що наш монарх єсть в своїх народах сильнішим (а що на тоє віденьський Купчанко?), на о. Хариновича і п. Жуковського (посол) і пр. О. Манастирський засів собі в окремії комнаті меж селянами і як заговорив до них, то грімке „слава“ добило ся до ух інтелігенції; він висказав руским виборцям своє гірке переконанє і молив Бога, аби нарід був під проводом нового посла щасливим, а в конєць додав, що самі виборці мають право на свого посла впливати, аби він за ними в соїм обзивав ся. Вплив промови о. Манастирського був несподіваний. Нарід здоймив свого любимця на руки і заніс его аж до третої комнати, де сидів ново вибраний посол меж інтелігенцією, просячи свого „паточника“, аби то саме повторив і послови. О. Манастирський промовив і тут грімким голосом і просив посла з слезою в очах, аби не опустил тот добрий і щирий і податливий і послухний руский нарід, котрий звирє ся своєму правительству і его яко незнакомого на посла вибрав. Будемо, п. посол, чекати один рік і два і більше, чей Ви ся обзвете за нами, продовжав бесідник, бо як ні, то я буду першим, що скличе всіх виборців, аби Вас запросити на справозданє. І я думаю, що Ви прийдете і нам багато доброго оповісте, бо як ні, — то ми і тогди дамо собі раду. У нас єсть така мужицка пословиця, котра каже: Обіцяв пан козух, — тепле его слово, — але ми в тоє не віримо, бо не можливо, аби рад нам прихильний зарекомендував нам на посла злого чоловіка, ми в тоє не віримо, аби тот руский нарід, котрий платить податок гроший і крови, був і далі кривджений. А если Ви пане полюбите, як кажете, наш руский нарід, то позвольте і нам всім доказати разом з Вами тую любов: „Я нію за руский нарід.“ Майже всі були зрушені до сліз, що о. Манастирський так неустрашимо висказав правду. П. посол обіцяв в своїй відповіді, що буде по кожій соїмовій сесії справозданє народови здавати. Говорив ще конєць і п. Жуковський і запевнив посла яко Поляк, котрий любить руский нарід, словом чести, що по 6-ох роках ані одного голу не получить, если ся не буде о добро сего народу старати. По скінченю тоаств занесли селяни на руках назад о. Манастирського до своїй комнати, де він їм за моральну побіду дякував. „Флойдорідн“ відокромили ся від банкету і засіли в поблизкій корчмі до сніданя.

Сьвідок.

Перегляд політичний.

Всі соїми кінчать вже свої наради, а по великодних святах скликана буде зараз рада державна дня 26-го або 27-го н. ст. цвітня і буде радити через цілий місяць.

Соїм галицький ухвалив на своїм засіданю з дня 30-го н. ст. марта одноголосно і без дискусії основанє нової рускої гімназії в Коломиї. Ні один посол не забрав в сій справі голосу, і ні один Поляк не мав в виду признаної загальної потреби такої гімназії відваги відозвати ся проти сего внесеня. На тім самім засіданю прийшла була ще і друга справа руска під наряду, а іменно здавала комісія петиційна справу з петиції віча народного в Бродях. На вічу в Бродях ухвалено кілька резолюцій політично-суспільного змісту і ті резолюції передано в формі петиції на руки посла Сірка соїмови до полагодженя. Комісія петиційна веда досить довго над сими петиціями наряду а вкінці порішила три справи, порушені в петиціях, ось в який спосіб: 1) Що до справи переносеня урядників рускої народности в західні повіти Галичини заявила комісія, що хоч розміщуване урядників є справою вну-

трішної дисципліни поодиноких відділів служби публічної і яко таке ухилоє ся з під власти законодатної соїму а приналежить виключно до конституційно відічальної влади езекутивної, то однак соїм висказує бажанє, щоби правительство при виконаню сего свого права узвгядняло після можности відносити родинні і фінансові урядників. 2) В справі переписки властий з рускими сторонами в язиці рускї і то рускими буквами висказалась комісія в сей спосіб, що власти від давна відповідають на рускі письма по рускь, а що до квестії рускої азбуки, то комісія полишає сю справу мовчки, бо рішати єї не повинні ореченя соїмові або декрети правительственні, але наука і література. 3) Вкінці в справі, що старости при неволюють уряди парохіальні видавати витяги метрикальні і вести переписку урядову по польски, рішила комісія петиційна, що витяги метрикальні повинні видавати ся в латинськїм язиці, бо в такім язиці ведуть ся книги метрикальні всіх трох обрядів католицких, але що до посвідченя інших фактів, записаних в парохіальних реєстрах можуть уряди парохіальні уживати языка руского без перешкоди. Всі ці три внесені комісією петиційної прийняв соїм одноголосно без дискусії і тим способом полагодив бодай в часті управління бажанч Русинів висказані на народнім вічу о Бродях.

Сими днями затвердило рівно-ж п. к. міністерство просвіти предложе галицької ради шкільної, щоби з вереснем сего року оснувати: а) чотиро-клясову женьську школу вправ з руским языком викладовим при женьскій утравквістичній семінарії учительській у Львові; б) чотиро-клясову мужьську школу вправ з руским языком викладовим при мужьскій утравквістичній семінарії учительській в Станіславові і в) чотиро-клясову мужьську школу вправ з руским языком викладовим при мужьскій утравквістичній семінарії учительській в Тернополі. Всі ті три школи мають в вересні початись одною клясою і поступенно з кожним слідуючим роком доповнитись до чотиро-клясових. В сей спосіб заснокоєно в часті найнильнійшї потреби Русинів на поли шкільництва, признанї правительством по звістїм заявленю руских послів і проголошеню програми Русинів послом Романчуком.

Угодова комісія в Чехах прийняла внесенє, щоби угодову акцію відложити. Наперед відкинено внесенє Грегга, щоби над угодою порейти до дневного порядку, а відтак приступлено до голосованя над внесенєм г-р. Букоа, щоби справу відложити.

Внесенє се прийнято голосами старо-Чехів і послів великої посілости против голосів Німців. Молодо-Чехи вийшли по відкунєню внесеня Грегга з сали. В дискусії сказав Плєнер, що правительство має угоду перевести в дорожї адміністративній, або що найменше розмеженє судових округів, і заявив наконєць, що буде очікувати, як правительство сю справу порішить.

У Відні відбуло ся в вівторок минушого тиждня перше читанє тарифу цловові, ухваленої в справі торговельного трактату між Австро-Угорщиною а Сербією. Відтак сербське правительство в Білграді буде ще радити над проектом ветеринарської конвенції, а потім уложить інструкції для сербських делегатів.

Сими днями застав російський амбасадор в Берліні, г-р. Шувалов, коли повернув з своєї подорожи з Петербурга, в своїм помешканю портрет німецького цісаря Вільгельма II., котрий ему цісар прислав в дарі. Німецькі дневники заявляють що се подарованє цісарского портрету не має політичного значіння.

„Вістник Європи“ обговорюючи порішенє міністерської кризи в Парижі, знов виступає проти російських дневників, котрі з великою пересадю говорять о француско-російськїм союзї. Вістник Європи каже меж иншим, що Росія бажає утриманя мира в Європі, і длятого не має в тім найменшого інтересу, щоби підтримувати надїї Французів на те, що Росія подасть їм поміч до відобраня Альзасії і Лютарингії.

Російське правительство має намір підприємати кілька нових будівель, щоби підратувати населенє находячє ся в нужді і разом вдоволити деякі бажаня воєнної адміністрації. Ходить іменно о вибудованє доїздів до залізничї, котра переходить через сідлецьку губернію, а відтак о вибудованє великого мосту на ріці Нарві. Окрім того мають на Волині вибудовати кілька касарнів і маґазинів військових, бо там тепер розміщено дуже богато війська, а нема для него відповідного поміщеня.

Недавно появилася була вість, що російський міністер справ заграничних Гірс небезпечно занедужав на року на лици, а з тим злучила ся і недуга ушна. На віденьській і берлінській біржі розійшли ся були навіть вісті, що він помер, але вісті з Петербурга доносять, що здоровлє старого диньомата російского поліпшило ся. З причини, що стан здоровля міністра Гірса поправив ся, висказують многі дневники а іменно і німецькі свою радість, бо Гірс є рішучим сторонником мира.

З Білграду доносять, що уласкавлений емігрант Іванов зізнав болгарскому правительству, що звістий з процесу Пайци каптан Калубків перебуває в Білграді і там приготавляє атентат против болгарского агента на сербськїм дворі.

Болгарське правительство має вже на певно вислати просьбу до Порти, щоби завела точний нагляд над болгарськими емігрантами, але в ній не буде грозби, що Болгарія оголосить незалежність.

В дипломатичних кружках в Білграді запевняють, що російський амбасадор в Парижі г-р. Моренгайм повідомив бувишого короля Мільяна о тім, що цар узвгяднив его просьбу і призволив ему прийняти російське горожанство. Крім того Мільян має дістати запомоги 4000 рублів місячно.

Дрібні вісти.

Іменованя і переносеня. Адюнкт судовий з Вижиції, д. Сидор Лучаковский іменований начальником суду повітового в Путілові. При сій нагоді желасмо новоіменованому начальникови і ревнимо нашому патріотови щастя і нових сил до дальшої праці над добром повіту і повіреними его опіці Гупулами і маємо надїю, що розночату его попередником б. н. Максимом Михаляком роботу над просвітою народу поведе він з успіхом наперед. Боже помагай!

Конципісти правительства: Теофіл Неделко, Адам Штронер і Володислав Яворський іменовані комісарами повітовими а конциптові практиканти правительства Йосиф Богосевич, Гнат Штронер і др. Вільгельм Вірфель іменовані конципістами О. Николай Огоновський, довголітний сотрудник г-р. кат. парохії в Чернівцях і катехит гімназіяльний перейшов на адміністрацію г-р. кат. прихода в Джурові, коло Снятина, а на его місце іменований катехитом О. Порайко, дотеперішній катехит шкіль народних в Станіславові, голова тамошньої філії товариства „Просвіта“, і щирий руский патріот. Витаємо сердечно нового і випробованого щирого робітника на рускій ниві між рускою громадою в Чернівцях, виражаєм нашу велику втіху, що довело ся нарешті нашій молодєжі дістати на катехита щирого народолюбця, відданого тілом і душею своєму народови, котрий зуміє ту найвишу добродітель заштити также в серця повірених йому руских діттих, і кличемо ему на встріт: Боже помагай!

Вірмено-католицким парохом в Чернівцях іменований о. Кастан Каспрович, гірмїяльний крилошанин в Станіславові.

Конкурси. Повітова рада шкільна в Сторожинці розписує конкурс на посади народних учителів в Волоскїм Банилові, Бобівцях, Глинцї і Калинівцях з речинцем до 26-го н. ст. цвітня.

Народному Дімови в Чернівцях уділила бук. каса щаднича запомогу в сумі 50 зр.

Фізичне уздібнене австрійської людности, як показує військова статистика, за рік 1891, не зовсім світле. З 808,024 покликаних, призначено як здібних 187,472, з котрих випадає на 1000 в Далматії 390, в Угорщині 214, на Галичину 193, на Буковину 165. Не маючих приписаного зросту 153 сантиметрів призначено 27,438. Галицкі жиди суть найнижчі і найменше придатні до військової служби. Найвищі суть Хорвати і Чехи, відтак Німці, Маляри і т. д. Найвитреваліші і найздоровіші суть Чехи, відтак Моравани, Словенці, Німці, Маляри, Русини, Сербі, Хорвати. Поляки і Румуни.

Соломонський суд. В Проєрститах коло Ельблонга обжалував перед війтом шматяр Кноль вандрівного шлюфара Павла о крадіж пса. Павло казав, що се пес его. Війт поставив Кноля на ліво, Павла на право і заявив, що на чій пошвиєт пес прибігне, ну то й пес его. На даний знак свиснули оба. Пес гаркнув найперше на Павла, потім вискирив зуби на Кноля і — утік. Війт видав засуд: ви оба хотіли пса украсти і — обох замкнув до Іванової хати.

Щезла без сліду. В Чернівцях щезла сими днями без сліду хороша дівчина, донька п. Марії Візель, замешкалої при ул. Рускій. Всякі пошукування осталися доси без успіху.

Чого то вже не жадають від соймів! В тирольській соймі відчитано на засіданню, дня 22-го марца с. р. із спису петицій одну петицію, в котрій якийсь Яков Ляндароні домагаєся „відшкодування за спалені штани.“ Чи він ті штани спалив в службі краєвій, чи що не знати, бо в соймі не подано блисшого пояснення.

Пощести. На Буковині, в сторожинецькій повіті, в місцевостях Калинівцях і Станівцях проявився епідемічний тиф.

Для ковалів. Якийсь Буртон в Бостоні зробив відкриття, котре може спровадити великий переворот в ковальстві. Він приспособив електричність до послуги в кузні. При допомозі відповідної машинерії може в одній хвилині розжарити залізо аж до білого або навіть стопити. Машинерія улажена так, що якого тепла потрібно, таке можна добути і на так довго, як довго потрібно. Проби вже виказали, що в протязі 22 секунд розжарив Буртон кусень сталі на $\frac{1}{8}$ цалі грубої так, що аж капало з ковала.

Борба з вовком. Що значить відвага і приємність, нехай послужить за примір слідуюча пригода з вовком, яка случилася в селі Соча коло міста Нямцу в Румунії. В лісі, належачім до того села, стоїть хата побережника. Кілька днів тому назад почув син побережника, Федір Рістор, 18-літній парубчак, о півночі, що пси стали чогось дуже уїдати на обійсті. Він встав, запалив свічку і вийшов на двір подивитися. Лежав що зробився коло стайні, де стояла корова, аж тут кинувся на него нараз вовк і передніми лапами сягнув аж на шию. Але парубчак не страшив приємності схопив вовка і кинув ним до землі. Вовк падаючи вхопив парубчачка за руку зубами; та ба, коли натрапив на свого: Федір не страшив ані на хвилину відваги і заким ще вовк мав час зловити его добре зубами за руку, встропив він ему цілу руку глибоко в горло і став тоді з цілої сили кликати о поміч. На крик сина вибіг старий Рістор з

ножем в руці і зарізав вовка. Федір має лиш сильно покусану праву руку і его відставлено до шпиталю в Нямцу.

Довгий вік. В Моноку, на Угорщині, помер недавно тому вівчар, Йосиф Дюра, переживши 145 літ. Він був три рази жонатий, але не мав дітей. В сто двадцятім році хотів він ще четвертий раз женитися, але люди его від того відрадили. Дюра живився через ціле своє життя головно кукурудзою і бараболями, лиш дуже рідко їв мясо. В останніх часах був він вже оглух і осліп.

„Яков Порун“ знайшовся вже дійсно. Убийник Дімінг, про котрого ми недавно доносили, що він убив свою першу жінку і четверо дітей та замурував під припічком, а так само убив і другу жінку в Австралії, де его зловили, признався, що він допустився тих страшних убійств в Уайтчепель в Англії, котрі затривожили були весь світ і придбали Дімінгові назву „поруна.“ Заходить лиш підозріне, чи він не признався лиш умисно до тих убійств, аби ставати перед судом в Англії і тим способом ще продовжити собі життя.

Пощести в Росії. Епідемічні недуги в Росії ширяться ще раз більше. Газети російські доносять, крім іншим також з Ростова і Новочеркаська, що тиф панує у всіх місцевостях тої губернії. Висланий до Новочеркаська звідний російський лікар д-р Елісеев занедужав там на тиф плямистий. З Москви вислано вже багатьох лікарів до нависених недугами околиць, а російське міністерство справ внутрішніх розпорядило недавно, щоби студенти послідного року хірургічної академії в Петербурзі удалися до губерній, де панують пощести. В Тамбові лютить ся також тиф і забирає численні жертви.

Саможертва репортера. Від якогось часу ходили по Новому-Йорку поголоски, що лікарі в міських шпиталях обходять ся немилосердно з недужими, особливо в перших днях їх побуту в шпиталях. Шпиталь американський устроєний з великим комфортом, отже не один бідняк, що помирає з голоду, удає хоробу, щоби хоч кілька днів перебути в теплі і при добрім харчі. Один репортер часопису Evening Telegram, хотіючи пересвідчитися, чи поголоски о поступованню лікарів правдиві, постановив пожертвуватися. Переходячи улицею, упав, удаючи епілептика. Его поднесли і віднесли до шпиталю, а лікарі почали знущатися над ним: щоби пересвідчитися, чи він дійсно епілептик, кололи его шпильками і т. п. Репортер витерпів, як правдивий герой, а вийшовши зі шпиталю, розпочав в часописі ряд статей, де він знов без милосердя знущається над новоїоркськими лікарями.

Табачники і спосіб заживання табаки. З відки взяв ся той дивний звичай набивати ніс табакою, не знаємо сказати; здає ся хиба, що з відси, що табаку уживано первісно яко лік, або що комусь то робило дуже велику приємність, коли его крутило в носі і він міг собі здорово кілька разів пчихнути. Та приємність єсть очевидно ще і нині причиною, що так багато людей заживає табаку. А цікава річ придивити ся, як то табачник справляє собі ту приємність.

Одні беруть табаку з табакерки в пушки і пхають чим борше до носа, потягаючи раз,

два носом. Ім розходить ся очевидно о то, щоби їх чим скорше закрутило в носі. Другі виймають табакерку поволи, вдарять ю двома пальцями по верху або об долоню лівої руки, аби табака в ній стрясла ся і грудочки розбили ся і відтак поволеньки несуть єї в пушках до носа. Они очевидно поволи приготавляють ся на ту приємність, яку має їм зробити табака, бо вже само приготавлене робить їм радість. Деякі табачники вимірюють дуже совістно кожний набій і кладуть насамперед табаку на верх лівої руки і дивлять ся, чи набій досить великий а відтак несуть его насамперед до одної а опісля до другої дірки. Ще іншим діє ся дуже нильно, они лиш відоткають березову табакерку, вдарять вічком об ню і пхають ніс просто в табаку, щоби собі набрав, кільки зможе. Деякі табачники заживають табаку дуже обережно, щоби, бороня Боже, єї не розсипати і не змарнувати того жерела носової роскоші; инші знов так єї марнують, що она розсипається по сорочці і одежі. Таких табачників, як бували давнійше, що то купували табаку цілими фунтами і держали єї в слюях або в циновій посудині та заживали табаку ялівцевою ложечкою, вимірюючи до кожної дірки по одній ложечці, тепер мабуть вже нема; они вже перевели ся.

Не менше цікава річ єсть, як правдиві табачники стараються своїй табакі надати ще більшої вартости. Одні збирають весною цвіт жита і додають до табаки, щоби она приємно пахла; другі перфумують єї араком, додаючи до неї кілька капель з него. Ще инші копають умисно коріне з зїли дяглю (Angelica) і перешовують его в табакі, щоби она набрала від него запаху. Але найцікавіше може то, що є і такі табачники, котрі до своєї табаки додають дрібку мілко потовченого перцю або чемериці, щоби їх добре крутило в носі. Є то звичайно такі табачники, котрих ніс вже так перейшов табакою, що стратив вже всяке чуте.

Ціна збіжа.

В Чернівцях платили дня 7-го цвітня 1892-го р. за 100 кілограмів найліпшої:

пшениці	9.75—10.25 зл.
жита	8.50—8.65 „
ячменю	7.50—7.75 „
вівса	6.60—6.75 „
ріпаку	11.50—11.75 „
конюшини	65.00—70.00 „
кукурудзи	5.35—5.50 „
гороху	7.—8.— „
оковити	16.—16.50 „

Курс монет

дня 7-го цвітня 1892-го р.

дукат	5.57—5.64 зл.
рубель папер.	1.20 $\frac{1}{2}$ —1.21 $\frac{1}{2}$ „
наполеондор	9.40—9.45 „
100 марок	58.00—58.20 „

DIE LAGE DER GR.-OR. RUTHENEN
in der
Bukowinaer gr.-or. Erzdiöcese.
Zugleich
Antwort auf die „Apologien“ des Bukowinaer
gr.-or. Metropolitens Silvester Morariu-Andriewicz.
Im Auftrage der weltlichen gr.-or. Mitglieder
der Czernowitzer ruthenischen Vereine verfasst von
Silvester Daszkiewicz.

171 сторін великої 8-ки. Ціна 1 зл. 50 кр. За-реком. почт. пересилку 15 кр. Замовити можна в редакції „Буковини“ або книгарні Цардінного.

ВАЛЕРІЙ РІТТЕРМАН
магістер фармації
отворив
в Чернівцях при головній улиці ч. 13
Торговлю дрогів, і товарів фарбярських
під „золотим моздрем“.
Великий склад всіх дотичних товарів,
ріжних красок, олій, бензини; лків, ми-
ла, хірургічних інструментів, товарів ан-
тикарських і всяких інших товарів для
домівства і промислу.
Чай, рум і коняк вирост спроваджені.
Услуга знаменита, ціни найдешевші; за-
мовлення замісцеві виконують ся скоро і
ретьельно.

Антоній Табакар і Гаїна,
В ЧЕРНІВЦЯХ, РИНОК.
То рговля корія, вин і делікатесів
Одинокий склад
агентура для Буковини ц. к. фабрики го-
сподарських машин Claytona i- Schuttleworth-a.
Склад товарів з хиньского срібла.